

Bulletin advokacie
1956–2016

držitel prestižního ocenění
Právníký časopis ČR
2011, 2012, 2014 a 2015

od 2014
RECENZOVANÝ
ČASOPIS

7-8 2016

Bulletin advokacie

Zastupování ve správním řízení a datové schránky • K soudní ochraně proti jinému zásahu veřejné moci
• Vázanost soudu žalobním návrhem při zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví • Volba formy
správy rodinného majetku: na čem záleží? • Nové „téma dne“ (i zítřka) – budoucnost advokátních služeb •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

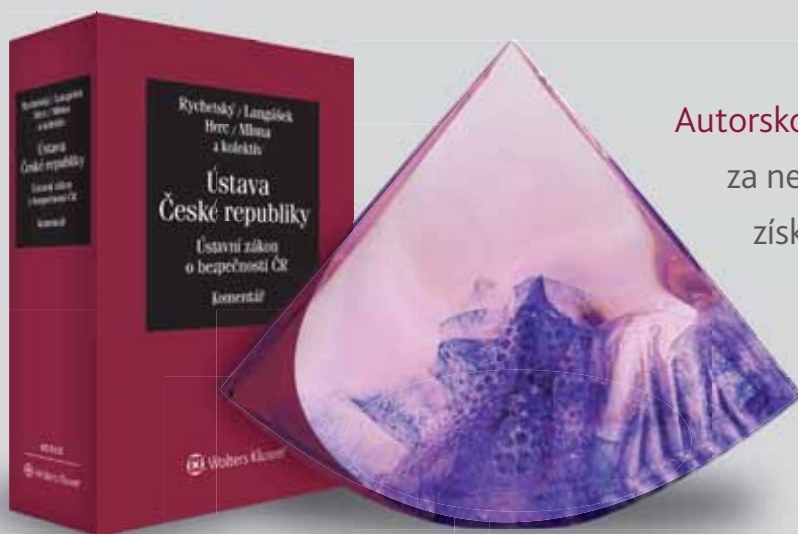

XXIV. Karlovarské právnické dny
– zprávu z konference čtete na str. 6–10, příspěvek
doc. Šimíčka upravený pro BA čtete na str. 17–23.

**BA POTŘETÍ
V ŘADĚ
NEJLEPŠÍM
PRÁVNICKÝM
ČASOPISEM
ČR A SR!**

Nejlepší právnícká publikace roku znovu pro Wolters Kluwer

za 4 roky 4 výhry

Autorskou cenu Karlovarské právnícké dny
za nejhodnotnější právníckou publikaci
získaly čtyřikrát v řadě za sebou tituly
Wolters Kluwer

Autorská cena 2016

Ústava České republiky. Komentář

Pavel Rychetský, Tomáš Langášek, Tomáš Herc, Petr Mlsna a kolektiv

Autorská cena 2015

Občanský zákoník I - VI

Komentář

Jiří Švestka, Jan Dvořák,
Josef Fiala a kolektiv

Autorská cena 2014

Občanské právo hmotné I

Jan Dvořák, Jiří Švestka,
Michaela Zuklínová a kolektiv

Autorská cena 2013

Listina základních práv a svobod

Komentář

Eliška Wagmerová, Vojtěch Šimíček,
Tomáš Langášek, Ivo Pospíšil a kolektiv

Všechny publikace
Wolters Kluwer jsou
dostupné také v ASPI

Když si musíte být jistí

Wolters Kluwer

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvyhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby

zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 9. 8. 2016 v nákladu
16 550 výtisků.

Obálka: foto Martin Frajt – XXIV. Karlovarské
právní dny, zleva O. Trubač, F. Půry
a J. Baxa.

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Radim Miketa: **Pestrá, a přece stejná advokacie** 3

Aktuality

Společné jednání představenstev ČAK a SAK Robert Němec..... 4

Co přinesly XXIV. Karlovarské právní dny?

Petr Bříza, Michal Vávra, Ondřej Trubač..... 6

Výzva českým advokátům – zapojte se do projektu

„Evropští advokáti na Lesbu“ 11

Právník roku 2016 vyhlášen 12

Právní prakse a časopisecká intermezza v letech 1943-1956

Stanislav Balík..... 13

Aktuálně v právu Hana Rýdlová 16

z právní teorie a praxe

Články

Vztah dovolání a ústavní stížnosti včera, dnes a zítra Vojtěch Šimíček 17

Případ Erdogan a meze přijatelné kritiky veřejně činných osob

Jiří Herczeg 24

Zastupování ve správním řízení a datové schránky Pavel Mates 32

K soudní ochraně proti jinému zásahu veřejné moci Ivo Keisler 36

Vázanost soudu žalobním návrhem při zrušení a vypořádání

podílového spoluvlastnictví Šárka Gondeková..... 39

Volba formy správy rodinného majetku: na čem záleží? Kateřina Ronovská... 44

Přiměřenost právní regulace rodinného práva Daniela Kovářová..... 49

Z judikatury

Přípustnost dovolání, vyčerpání procesních prostředků 51

K otázce počátku běhu vydržecí doby podle § 134 odst. 1

zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník 53

K poučovací povinnosti soudu o možnosti podání kasační stížnosti..... 55

Z judikatury ESLP 57

Z odborné literatury

Petr Lavický a kol.: **Praktický komentář k občanskému soudnímu**

řádu a jiným předpisům civilního procesu (Alena Winterová)..... 60

Josef Šilhán: **Právní následky porušení smlouvy v novém občanském**

zákoníku (Jan Petrov) 61

Václav Hora: **Soustava exekučního práva. Soudní řízení nesporné**

(Jiří Spáčil)..... 62

Pavel Herman, Vlastimil Fidler a kol.: **Komentář k zákonu**

o zadávání veřejných zakázek (Jindřich Vítek) 63

Petr Ritter: **Vina soudce Brennera** (Ivana Cihlářová)..... 65

Bulletin slovenskej advokacie přináší... 65

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Byli jsme. A budem? Také o řízných plukovnících, tuhých generálech

a o Putinovi 67

Z české advokacie

Z praxe Výboru ČAK pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Petr Toman 68

Z kárné praxe Jan Syka..... 69

Z jednání představenstva ČAK a ze společného jednání

představenstev ČAK a SAK icha 71

Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti, konaných v I. pololetí roku 2016	72
Labský pohár ČAK 2016 Michal Vejlupek.....	73
Pátý ročník turnaje „O pohár české a slovenské advokacie v tenise deblových dvojic“ Jaroslav Brož.....	73
Fotbalová reprezentace ČAK na 18. advokátním mistrovství světa Jan Najman	74

Z Evropy

Nové „téma dne“ (i zítřka) – budoucnost advokátních služeb	
Antonín Mokrý, Eva Indruchová.....	76
Čeští advokáti u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku	
Lenka Vojřívová.....	81

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK.....	83
Pozvánka na FASHION LAW CONFERENCE 2016	84
Pozvánka na seminář o insolvenčním právu	85
Pozvánka na Česko-německo-slovenské advokátní fórum v Plzni	85
Pozvánka na semináře a přednášky Jednoty českých právníků v II. pololetí 2016.....	86
Pozvánka na konferenci „Nové soukromé právo 2016“ v Brně.....	87
Pozvánka na 5. ročník konference „Nové soukromé právo 2016“ v Praze... 87	
EELA 2016 v Praze – ohlédnutí za výroční konferencí evropských advokátů specializujících se na pracovní právo Nataša Randlová	88
Pozvánka na Codexis Golf Tour 2016	90
Pozvánka na celostátní turnaj advokacie v tenise	90
Pozvánka na „Severočeský pohár 2016“.....	91
Pozvánka na 19. ročník golfového turnaje české advokacie.....	91
Pozvánka na turnaj ČAK v beach volejbale v Českých Budějovicích.....	92
Pozvánka na 19. sportovní hry české advokacie.....	93

Nakonec

K aktuálním úvahám o zdravotnictví Petr Hajn	94
Kresba Lubomíra Lichého	95
Víte, že... Stanislav Balík.....	95
Inhaltsverzeichnis	96
Zusammenfassung.....	97
Summary	98
Table of Contents	99

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložení, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

ZIZLAVSKY

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Pestrá, a přece stejná advokacie

V minulém čísle Bulletinu advokacie jsem si se zájmem přečetl článek

JUDr. Vladimíry Glatzové, která po právu plísnila některé partnery velkých advokátních kanceláří, kteří již namnoze samotné právní služby neposkytují, ale věnují se převážně jen náboru klientů či jejich „opravování“ na golfu či společenských schůzkách.

Několik málo dnů poté jsem se na jednom z okresních soudů potkal se svou milou kolegyní, která mi vyprávěla o tom, že před dvěma lety odešla do důchodu její asistentka a ona se rozhodla již novou neshánět. Píše si sama, datovku si také otevře a stejně jí všichni volají na mobil, tak proč by za sekretářku utrácela. Nahlas uvažovala i o tom, zda pro ni má smysl platit pronájem kanceláře, když je pořád u soudu, na výsleších nebo u klientů. Rozumně (a v souladu s etickým kodexem) nakonec dospěla k závěru, že scházet se s klienty v kavárnách není vhodné a kancelář si přeci jen ponechá.

K napsání této úvahy mne pak přivedlo další setkání s kolegou, který si postěžoval nad tím, že už ani neví, zda je advokát, neboť výkon funkce insolvenčního správce již představuje podstatný a zcela zásadní rozsah jeho činnosti.

Jistě není nic objektivního, že výkon advokacie jednotlivými advokáty je skutečně přepestrý a profesní světy některých advokátů jsou světelné roky vzdálené. Asi se není třeba přesvědčovat ani o tom, že by se advokát z „Horní - Dolní“ stěžl mohl bez dalšího stát partnerem kanceláře, čítající desítky advokátních hlav, poskytujících právní služby mezinárodním korporacím. Stejně tak jsem

však přesvědčen o tom, že partner takovéto kanceláře by se stal takřka bezradným, pokud by se ocitl v oné „Horní - Dolní“ a měl jít ráno hájit klienta v trestní věci, přes oběd sepsat smlouvu o služebnosti a odpoledne např. dobojovat letitý opatrovnícký spor u odvolacího soudu.

Domnívám se, že nelze ani tvrdit, že ten či onen výkon advokacie je složitější, záslužnější či potřebnější. Nepochybně také může někoho více vnitřně naplňovat mnoho cifer u kolonky „celkem“ na výpisu z účtu a někoho klientova napřážená pravice a slzy vděčnosti v jeho očích po skončení sporu.

Ať již budeme připravovat nadnárodní fúzi, nebo prodávat garáž mezi sousedy, zůstávají základní zásady a pravidla poskytování právních služeb jednoduše stejná: 1. služba právu, 2. služba klientovi, 3. právo na honorář. Pokud pořadí

těchto zásad zaměníme či některou z nich pomíneme, nepochybně nevykonáváme advokacii svobodně ani čestně a svědomitě, ale stáváme se vazaly svého klienta či svého účtu. Nerespektování těchto zásad jistě může přinést krátkodobý profit, v dlouhodobém horizontu však dle mého názoru nemůže naplňovat nikoho z nás.

Všem vám přeji krásné léto a dlouhodobý fajn pocit z toho, co děláme.

JUDr. RADIM MIKETA,
člen představenstva ČAK

Společné jednání představenstev ČAK a SAK

VE DNECH 8. A 9. ČERVNA SE KONALA 29. SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK, V JEJÍMŽ RÁMCI PROBĚHLO SPOLEČNÉ ZASEDÁNÍ S PŘEDSTAVENSTVEM SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY.

Hlavním účelem společných zasedání je vzájemná výměna informací a zkušeností z činnosti obou advokátních komor, které mají velmi obdobné postavení. Představenstva se vzájemně informují o vývoji legislativní činnosti, kárné praxe a o způsobech řešení dalších otázek, které jsou často oběma komorám společné.

Aktuální informace o legislativním procesu v SR a v ČR

Tajemník SAK JUDr. Andrej Popovec informoval o **nových civilních procesních předpisech, které nabyly účinnosti 1. 7. 2016** a ke kterým SAK zorganizovala sérii vzdělávacích akcí pro advokáty, stejně jako o připravovaném návrhu tzv. protischránkového zákona. Podle aktuálního záměru by měly být vytvořeny dva seznamy – seznam konečných uživatelů výhod (tj. seznam fyzických osob, které jsou napojeny na společnost, s nimiž orgány veřejné moci uzavírají smlouvy) a seznam partnerů veřejného sektoru splňujících podmínky pro to, aby mohli uzavírat smlouvy se státem. Advokát, notář, auditor a banka by mohli být osobami oprávněnými provádět zápisy do obou seznamů.

Místopředseda ČAK Mgr. Robert Němec za ČAK představil stručný přehled probíhajících legislativních změn v ČR. Česká advokátní komora jako připomínkové místo aktivně sleduje řadu návrhů právních předpisů, které se buď přímo dotýkají výkonu advokacie, nebo jde o zásadní právní předpisy (např. kodexového typu), běžně aplikované při poskytování právních služeb. Česká advokátní komora uplatnila ve vnějším připomínkovém řízení řadu připomínek, prostřednictvím kterých se snaží prosadit zejména ochranu klientů a postavení advokátů na trhu právních služeb.

Neoprávněné poskytování právních služeb jako nekalosoutěžní jednání

Dlouhodobým problémem, kterému se věnují obě advokátní komory, je neoprávněné poskytování právních služeb subjekty, které k tomu nemají náležité oprávnění. V této sou-

vislosti referoval předseda SAK JUDr. Lubomír Hreždovič o **zřízení komise na ochranu spotřebitelů právních služeb jakožto poradního orgánu SAK**. Komise byla zřízena v rámci pracovní skupiny pro advokátní záležitosti. Její úlohou je odhalovat, zjišťovat a dokumentovat jednání různých subjektů, které působí na trhu právních služeb z prostředí mimo advokacii. Podle strategie postupu, přijatého SAK proti nekalosoutěžním praktikám třetích osob v oblasti poskytování právních služeb, **komise přijímá podněty advokátů a řeší je formou podávání trestních oznámení pro trestný čin neoprávněného podnikání**.

Zajímavostí slovenského přístupu je **spolupráce SAK se sdružením na ochranu spotřebitele právních služeb**, které proti neoprávněnému poskytování právních služeb postupuje cestou právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži, což umožňuje právníkům osobám oprávněným hájit zájmy spotřebitelů domáhat se, aby se rušitel protiprávního jednání zdržel a odstranil závadný stav. S ohledem na obdobnou úpravu ochrany proti nekalé soutěži v ČR (viz § 2989 o. z.) mohou být zkušenosti slovenských kolegů velmi inspirativní i pro advokáty v ČR.

Dle zkušeností ČAK je totiž ochrana proti neoprávněnému podnikání na trhu právních služeb v rámci trestního práva velmi neúčinná a nedostatečná. Jak informoval vedoucí odboru sekretariátu ČAK JUDr. Milan Hoke, je situace v ČR dlouhodobě z hlediska posuzování právních služeb neadvokáty a naplnění skutkové podstaty trestného činu neoprávněného podnikání ovlivněna usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3. 2011, č. j. 5 Tdo 209/2011-35, a rozhodnutími na tento judikát navazujícími. Pro naplnění uvedené skutkové podstaty se vyžaduje, aby pokoutní činnost byla dlouhodobá, soustavná, provozovaná ve větším rozsahu a s úmyslem získat trvalý zdroj příjmů obdobný závislé činnosti či podnikání.

Navíc např. pro legitimní a legální živnost „realitní činnost“ platí, že její součástí je i sepisování smluv o převodu vlastnictví k nemovitostem, včetně zastoupení ve správním řízení před katastrálním úřadem. Trestní postih má být až ten poslední, Nejvyšší soud žádá využívat více nástrojů práva občanského a správního. Orgány činné v trestním řízení musejí posuzovat, zda poskytování služeb pokoutníky není obsahem některého ze živnostenských oprávnění, kterými živnostník disponuje. Proto případů obviněných pokoutníků je velmi málo. Za poslední tři roky však bylo cca deset advokátů řešeno kárně za to, že se podíleli na činnosti osob, které neoprávněně právní služby (posuzováno z hlediska Komory) poskytovaly.

✦ Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M.,
místopředseda ČAK

INVESTICE, KTERÁ SE VYPLATÍ

CPR GLOBAL SILVER AGE FOND

Hledáte investici, která se Vám zúročí? Potom by Vás mohla zaujmout nabídka nového **investičního fondu CPR Global Silver Age** v nabídce Komerční banky, který má obrovský potenciál díky rychlému rozvoji některých oborů souvisejících s fenoménem celosvětového stárnutí populace.

Cestování, krása, automobilový průmysl, zdravotní péče a stabilní spotřeba léků, ve všech těchto odvětvích se postupně post-produktivní generace stává největším zákazníkem. Podle prognóz, bude ekonomická důležitost této skupiny obyvatel růst ještě více. Potenciál ekonomiky „Silver Age“, jak se této ekonomice přezdívá, je tudíž obrovský.

PROČ INVESTOVAT DO FONDU CPR GLOBAL SILVER AGE?

- **růst podílu obyvatel v post-produktivním věku** patří mezi nejvýznamnější světová témata
- **bohatství starších obyvatel se neustále zvyšuje** a tím roste i poptávka po sektorech, na které se zaměřujeme - farmacie, zdravotní péče, cestování, pojišťovnictví, automobily, správa majetku a další
- zvyšování počtu seniorů je trvalý jev a vybraná odvětví jsou méně ovlivňovaná hospodářskými útlumy
- aktivní řízení portfolia fondu - neustálá analýza všech odvětví i jednotlivých akcií

Fond je vhodný pro dlouhodobé, jednorázové i pravidelné investování.
Pokud Vás naše nabídka zaujala, neváhejte kontaktovat svého bankovního poradce.
Pro více informací zavolejte na infolinku **800 111 166** nebo navštivte web **www.iks-kb.cz**.

NA PARTNERSTVÍ ZÁLEŽÍ

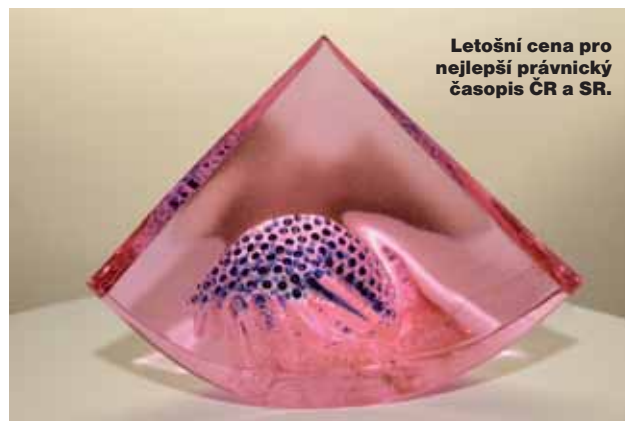

Co přinesly XXIV. Karlovarské právnícké dny?

VE DNECH 16. 6. AŽ 18. 6. 2016 HOSTILO MAGICKÉ LÁZEŇSKÉ MĚSTO JIŽ XXIV. ROČNÍK PRÁVNICKÉ KONFERENCE KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY, KTERÁ JIŽ TRADIČNĚ V ČERVNOVÝCH DNECH PŘILÁKÁ ČESKÉ, SLOVENSKÉ, NĚMECKÉ, RAKOUSKÉ A PŘÍPADNĚ I Z JINÝCH ZEMÍ PŘICESTOVALÉ PRÁVNÍKY, ABY SI NAVZÁJEM VYMĚNILI CENNÉ INFORMACE NEJEN O AKTUÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ V TÉ KTERÉ ZEMI, ALE I O VÝVOJI JUDIKATURY A PŘEDEVŠÍM O SMYSLU A ÚČELU PRÁVA.

Jako již téměř tradičně jsme byli osloveni stálíci mezi oceněnými, nejúspěšnějším právníckým časopisem, abychom se za touto úspěšnou konferencí, která letos přivítala – vedle řady významných přednášejících hostů z ČR a SR – dokonce předsedu Tribunálu Soudního dvora Evropské unie Dr. Jägera a další dva soudce Tribunálu, stálou účastníci Karlovarských právníckých dní (dále též „KPD“) prof. Pelikánovou a dále Dr. Kreuzschitz, rakouského soudce Tribunálu, opět poohlédli.

Viceprezident KPD JUDr. Vladimír Zoufalý jako již tradičně zahájil další ročník této právnícké události. Cti vystoupit jako první řečník se tentokrát dostalo prof. JUDr. Josefu Bejčkovi,

Letošní cena pro nejlepší právnícký časopis ČR a SR.

DrSc., jenž podrobil novelu zákona o významné tržní síle (zák. č. 50/2016 Sb.) velice kritickému rozboru. Upozornil nejen na výkladová úskalí některých ustanovení novely, ale kritizoval i necitlivost a paušálnost některých regulačních nástrojů, které ignorují realitu obchodu a ekonomických vztahů. Dle prof. Bejčka lze minimálně některé problémy lépe a pružněji řešit soukromoprávními nástroji či v některých případech i samoregulací ze strany obchodních řetězců, např. v rámci iniciativy „férový obchod“. Kritika těchto iniciativ ze strany zákonodárce či ÚOHS je podle prof. Bejčka nepodložená. Novela naopak podle něj ve svých důsledcích poškozuje soutěžní prostředí.

V dalším příspěvku se advokátka (působící i na PF MU) JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., zabývala velice zajímavou otázkou, zda a kdy může být porušení závazkového práva zároveň i nekalou obchodní praktikou či dokonce naplnovat i skutkovou podstatu nekalosoutěžního deliktu. Dr. Ondřejová se na základě rozboru judikatury a podmínek pro naplnění jednotlivých

deliktů jednání přiklonila k tomu, že jedním skutkem podnikatele může v některých případech dojít k jednočinnému souběhu všech tří deliktů (tedy porušení závazkového práva, veřejnoprávního deliktu nekalá obchodní praktika i nekalosoutěžního jednání), což umožňuje i jejich kumulativní postih. V následné živé diskusi, která se k této v praxi ne zcela vyjasněné otázce rozběhla, upozornil JUDr. Zdeněk Krémář z Nejvyššího soudu ČR na procesní oddělení nekalé soutěže od porušení závazkového práva z hlediska věcné příslušnosti soudů, což hmotněprávní souběh uvedených deliktů příliš nepodporuje.

Dr. Christa Kissling z Univerzity ve Štýrském Hradci rozebrala **švýcarské pojetí neplatnosti dohod o úplatcích a důsledcích z toho plynoucích**. Neplatnost takových dohod je absolutní, působí *ex tunc*, soudce k ní přihlíží z úřední povinnosti a jedná se o neplatnost, kterou nelze žádným způsobem zhojit. Pokud jde o vypořádání této neplatnosti, nelze žádat „vrácení úplatku“ z titulu bezdůvodného obohacení, neboť takovou kondikci zákon výslovně zakazuje. V daném případě se tedy jedná o naturální obligaci, již nelze soudně vymáhat.

Přednáška advokáta a bývalého náměstka ministra spravedlnosti Františka Korbela.

Vystoupení k velice aktuálnímu tématu si připravil **Mgr. František Korbela, Ph.D.**, advokát, který hovořil o **novém zákonu o registru smluv** (zák. č. 340/2015 Sb.). Přednášející představil základní principy nového zákona a upozornil na mnohé praktické otázky, které v souvislosti s jeho aplikací mohou vyvstat. Příspěvek vyvolal mohutnou diskusi, v níž se řešily např. důsledky rozdílu mezi uveřejněnou verzí smlouvy a verzí mezi stranami skutečně podepsanou. Diskutovalo se také, k jakému momentu přesně se stává smlouva účinnou, tj. kdy dochází ke zveřejnění (okamžikem „vkladu“/doručení do registru, nebo až okamžikem skutečného zpřístupnění na dálku?).

Poobědový procesní blok zahájil **JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.** (předseda senátu NS), jenž si připravil precizní **rozbor judikatury ve vybrané oblasti rozhodčího řízení, konkrétně limitů dohod stran o osobách určujících rozhodce** (tzv. *appointing authority*). Dr. Horák na konkrétních případech ukázal, že prostor stran pro určení třetí osoby (nikoliv stálého rozhodčího soudu), která by pak následně mohla platně vybrat roz-

hodce, není velký ani dle úpravy účinné od 1. 4. 2012, neboť judikatura tenduje k poměrně striktnímu výkladu požadavku nezávislosti a transparentnosti při určení rozhodce, a to až v míře, která využití třetích osob ke jmenování rozhodce (či rozhodčího tribunálu) téměř vylučuje. Podle dr. Horáka přitom k tak restriktivnímu výkladu není, zejména ve vztazích mezi podnikateli, důvod.

Po tomto příspěvku následoval slovenský dvojboj v podobě příspěvků **doc. JUDr. Marka Števéčka, Ph.D.** (PF UK Bratislava), a **JUDr. Andrey Moravčíkové, Ph.D.** (NS SR), když první ze jmenovaných poutavě, vtipně, ale i obsažně hovořil o **postavení soudu a stran v rekodifikovaném slovenském civilním procesu** (od 1. 6. 2016 vstoupil v SR v účinnost nový civilní sporový poriadok). Líbila se nám především myšlenka, že slovenský soudce bude muset vylézt z pozice „sfingy“ a začít aktivně řídit proces, a to za spolupráce se stranami sporu (tzv. *Koordinationsgrundsatz*). Tato myšlenka je z našeho pohledu nadčasová i nadnárodní. Na toto vystoupení navázala z pozice soudkyně obchodněprávního kolegia NS SR Dr. Moravčíková svým příspěvkem na téma **postavení judikatury ve slovenském právu**, mj. také v návaznosti na rekodifikaci v slovenském civilním procesním právu. Nejprve se pokusila vymezit, co to vlastně judikatura je, přitom kriticky pohlédla na – z jejího pohledu – nesprávné chápání (byť publikovaných) rozhodnutí soudů nižších stupňů jako judikatury, hovořila o závaznosti rozhodnutí dovolacího soudu pro soudy nižších stupňů a dalších aspektech nové právní úpravy.

Další trošku do procesního mlýna přidal tentokrát z pohledu českého ústavního soudce **doc. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D.**, který rozebíral **vztah mezi dovoláním a ústavní stížností (jeho příspěvek, částečně upravený speciálně pro BA, najdete na str. 17 až 23 – pozn. red.)**.

S **řízením před Tribunálem Soudního dvora EU v Lucemburku a jeho specifiky** seznámil účastníky rakouský soudce Tribunálu **Dr. Viktor Kreuzschitz**. Řízení před Tribunálem je specifické např. mnoha jazyky řízení, vymezenými v čl. 44 jednacího řádu Tribunálu, což klade zvýšené požadavky na překlady a tlumočení, omezením počtu stran jednotlivých podání praktickými prováděcími předpisy k jednacímu řádu (např. pro žalobu a vyjádření k žalobě do 50 stran) apod. Dr. Kreuzschitz dal posluchačům cenné rady, jak mají v řízení před Tribunálem vystupovat, že nemají argumentovat národní judikaturou, zvyklostmi atd., upozornil na nepřesnosti při aplikaci ustanovení o lhůtách stanovených jednacím řádem. Vyjádřil se rovněž kriticky k připravovanému rozšíření Tribunálu o druhé soudce z členských států.

Hodnotit kolegu a kamaráda je vždy nevděčné a z povahy věci neobjektivní. Nicméně dle kuloárních reakcí lze usuzovat, že příspěvek spoluautora tohoto ohlédnutí a jednoho z tradičních moderátorů konference, advokáta **Mgr. Michala Vávry**, přednesený na konci čtvrtletního bloku, se opravdu líbil. Michal v něm **sdílel své zkušenosti se zastupováním před rakouskými soudy**. Nemá jazykovou bariéru, troufá si z pozice usazeného evropského advokáta ve Vídni zastupovat své klienty v prostředí jiného právního řádu, a to jak v řízení civilním, tak v řízení trestním. Michal se podělil o mnoho zajímavých praktických postřehů, ať se jednalo o mírnější pojetí koncentrace civilního řízení, větší rychlost a efektivnost celé-

ho procesu, či faktickou nemožnost podat žalobu před zaplacením soudního poplatku, což vylučuje spekulativní podávání žalob, tak známé z českého prostředí. V oblasti trestního řízení zmiňoval např. svou zkušenost s výrazně kratšími závěrečnými řečmi, kdy má advokát (minimálně z pohledu české zkušenosti) pocit, že jej soudce „utnul“ dříve, než pořádně začal. Následná diskuse jen potvrdila, že se vystoupení Mgr. Vávry setkalo s velice kladnou odezvou.

Zprava: pražská vrchní státní zástupkyně Lenka Bradáčová, předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal a moderátor této sekce, advokát Ondřej Trubač.

Páteční přednášky zahájil trestněprávní blok, kdy nejprve vystoupila vrchní státní zástupkyně **JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D.**, která se zabývala **problematikou dozoru a dohledu ve státním zastupitelství**, resp. skutečnosti, že se nejedná o totéž. Ve své přednášce nejprve podrobně rozebrala právní úpravu těchto institutů, zabývala se prostředky dohledu vnějšího, dohledem vnitřním a vzájemným vztahem dozoru a dohledu. Následně seznámila účastníky se související judikaturou Ústavního soudu a ESLP. V tomto bloku pak následovala přednáška předsedy Nejvyššího soudu **prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D.**, na téma **trestní odpovědnosti znalců**. Samotná problematika znalců je téma velmi aktuální, a to i s ohledem na skutečnost, že se stále nepodařilo přijmout nový zákon o znalcích a platný zákon je v účinnosti již téměř 50 let. Prof. Šámal se ve své přednášce (s praktickými odkazy na související judikaturu) pokusil vymezit, za jakých podmínek přichází v úvahu trestní postih znalců ve smyslu § 346 tr. zákoníku. O tom, že se jedná o živé téma, svědčila i následná diskuse. (*Příspěvek prof. Šámala uveřejníme v BA v nejbližší době - pozn. red.*)

Silný lucemburský trojblok zahájil předseda Tribunálu **Marc Jaeger** svým vystoupením **ke zrychleným řízením před Tribunálem**. Poukázal na rozdíl mezi zrychleným řízením podle čl. 151 až 155 nového jednacího řádu Tribunálu, účinného od 1. 7. 2015 (které lze po tomto datu zahájit i z moci úřední, čehož již Tribunal využil např. ve věci T-321/15), a řízením o vydání předběžného opatření podle čl. 156 až 161 téhož předpisu (např. v podobě odložení výkonu napadeného unijního aktu přiznáním odkladného účinku žalobě pro zmatečnost). Upozornil na pohříchu časté chyby navrhovatelů těchto procesních institutů, které pak nutně vedou k odmítnutí či zamítnutí takových návrhů, a za pomoci aktuální unijní judikatury dal cenné rady, jak se tomu vyhnout.

Následovala česká soudkyně Tribunálu, **prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc.**, která se věnovala **interpretaci práva v rámci odůvodňování správních a soudních rozhodnutí na vnitrostátní**

a unijní úrovni, kdy srovnávala v rámci těchto úrovní strukturu rozhodnutí, vztah mezi výrokem a odůvodněním, rozhraní mezi skutkovou a právní částí odůvodnění, užití judikatury v odůvodnění rozhodnutí a další aspekty rozhodovací praxe. Prof. Pelikánová podrobila kvalitu odůvodnění českých správních i soudních rozhodnutí kritice (byť mírně pochválila některé rozsudky NSS ČR), která jsou z jejího pohledu často nepřezkoumatelná a nepřehledná (i z důvodu chybějícího číslování odstavců, tak typického pro unijní rozhodnutí). Doporučila vnitrostátním soudcům více se držet role soudce než zákonodárce a inspirovat se nejen ohledně unijního práva, ale i v běžné rozhodovací praxi prací unijních soudů.

Na závěr tohoto bloku vystoupil se svým již druhým příspěvkem v rámci letošních KPD rakouský soudce Tribunálu **Dr. Viktor Kreuzschitz**. Tentokrát se zabýval **klasickou právní zásadou *audiatur et altera pars* a jejím promítnutím a praktickým uplatňováním v unijním právu**, konkrétně v administrativním řízení před Tribunálem např. v oblasti veřejných zakázek, kontroly fúzí, státních podpor, ale i např. uprchlickém právu. Zdůraznil, že právo být slyšen vyplývá z čl. 41 Listiny základních práv Evropské unie, a vysvětlil, že podle unijní judikatury toto právo přísluší i tam, kde je unijní předpis výslovně nestanoví. Uvedl ale i příklady, kde právo být slyšen určité osobě nepřislouží (např. soutěžitelům v řízení o kontrole fúze nebo příjemcům státní podpory v řízení, kde mají postavení účastníka řízení pouze členské státy).

V návaznosti na loňské rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Afs 210/2014-57, kde rozšířený senát Nejvyššího správního soudu konstatoval, že daňové penále má povahu trestu, a proto je na něj třeba aplikovat čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 a 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, byly s velkým napětím očekávány přednášky zabývající se danou problematikou a zásadou *ne bis in idem*. Daný blok otevřel soudce Nejvyššího správního soudu **JUDr. PhDr. Karel Šimka, LL.M., Ph.D.**, který se ve své přednášce zabýval **zásadami trestního práva ve správním trestání** a velmi podrobně rozebral související judikaturu Nejvyššího správního soudu a ESLP. Následně se předseda Nejvyššího správního soudu **JUDr. Josef Baxa** zabýval **zásadou *ne bis in idem* ve vztahu daňového a trestního práva** a na závěr vystoupil předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu **JUDr. František Púry**, který přinesl **trestněprávní pohled na danou problematiku** a upozornil, že v dané souvislosti lze očekávat rozhodnutí velkého senátu. Bude proto velmi zajímavé sledovat, jakým způsobem bude úprava daňového penále – i s ohledem na výše uvedené rozhodnutí Nejvyššího správního soudu – nakonec vyřešena.

Ministr spravedlnosti ČR, **JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.**, nás **seznámil s aktuálními legislativními pracemi v jeho resortu**. Hovořil o vytvoření pracovní skupiny k rekonstrukci civilního procesu, která se má významně (dle slov ministra co nejvíce to bude možné) inspirovat v rakouském ZPO, dále o připravovaném zákonu o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech (který má být po schválení následován podle ministra výrazně jednodušším zákonem o tlumočnických a překladatelských ústavech).

telích), nezbytné novele občanského zákoníku a dalších připravovaných legislativních počinech. V rámci diskuse pak ministr reagoval i na aktuální judikaturu ÚS ČR upozorňující na stále nezacelenou mezeru po zrušení přísudkové vyhlášky tímto soudem, k čemuž se ministr vyjádřil tak, že ministerstvo tento problém vnímá a bude se jím zabývat (zřejmě až po dokončení změn exekutorského tarifu).

Hovoří česká soudkyně Tribunálu Irena Pelikánová, vpravo vedle ní prezident KPD Friedrich Graf von Westphalen a rakouský soudce Tribunálu Viktor Kreuzsitz, zprava předseda Tribunálu Marc Jaeger.

Páteční nabitý odborný program pak uzavřel **prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen**, prezident KPD, svoji prezentaci ke dvěma návrhům Evropské komise na směrnice v oblasti uzavírání smluv on-line (COM 2015/634 a 2015/635). Prof. Westphalen vyzdvihl důležitost těchto dvou směrnic v dnešní moderní, často až přetechnizované elektronické době, která mnohdy bere či omezuje spotřebitelům možnosti svobodného rozhodnutí např. při prostém nákupu knih přes webový portál. Zabýval se postavením poskytovatele a spotřebitele v navrhovaných unijních předpisech, plněním a protiplněním smluvních stran on-line smlouvy, nároky spotřebitele při vadném plnění, náhradou škody, promlčením a dalšími aspekty tohoto specifického, ale stále častějšího způsobu uzavírání smluv. Závěrem opět – i když s nahořklou příchutí skepse – apeloval na advokátní stav, aby se do přípravy a realizace těchto důležitých unijních předpisů zapojil.

Po odborné části pátečního programu se řada účastníků přesunula před televizní obrazovky, kde sledovala zápas ČR na ME ve fotbale proti Chorvatsku. Posílena naděje na postup, díky remíze 2:2, se pak tato skupina účastníků, spolu s dalšími přemístila do hotelu Imperial, který premiérově hostil slavnostní recepci konference. Nutno říci, že tento nesnadný úkol zvládl velmi dobře, a tak mohla (odborná) diskuse účastníků – přerušena jen udílením cen KPD (viz níže) a konzumací výborného rautu – pokračovat do pozdních hodin. Věříme, že se v rámci tohoto večera podařilo vyřešit i to, co se v průběhu dne vyřešit nepodařilo.

Sobotní přednášky pak zahájil **blok korporátního práva**, kde nejprve vystoupil **prof. JUDr. Jan Dědič**, který se zabýval **interpretačními problémy úpravy opatrovnictví ve vztahu k obchodním korporacím**. Nejprve rozebral důvody pro jmenování opatrovníka právnické osobě podle nového občanského zákoníku, aby se následně zabýval aplikovatelností jednotlivých důvodů ustanovení opatrovníka právnické osobě na obchodní korporace. Závěrem pak poukázal na sporné otázky právního postavení opatrovníka obchodní korpo-

Lichnovský/Ondříšek a kol.

Daňový řád

Komentář, 3. vydání

- komentář je v pořadí třetím vydáním, kdy odstup od předešlého vydání činí téměř 5 let. Za tuto dobu došlo nejenom k několika zásadním novelizacím zákona, ale také ke vzniku mnoha rozhodnutí správních soudů. To je důvodem, proč komentář co do obsahu nabyl o cca jednu třetinu
- kniha se nebrání identifikaci nevhodné právní úpravy či vadného výkladu zákona orgány finanční správy, z čehož jsou vyvozovány důsledky

2016, vázané, 944 stran
cena 1 790 Kč, obj. číslo EKZ174

Chalupa/Reiterman/Holý

Obchodní korporace

Přeměny a obchodní rejstřík

Základy soukromého práva VI

- přehledně zpracovaná publikace plná praktických příkladů osvětluje problematiku přeměn obchodních korporací a obchodního rejstříku
- kniha zaceluje určitou mezeru na trhu, neboť právní úpravě přeměn obchodních korporací a obchodního rejstříku nebývá v učebnicové literatuře věnována pozornost v takovém stupni podrobnosti jako v této knize

2016, brožovaná, 176 stran
cena 390 Kč, obj. číslo SK39

Furek/Rothanzl/Jirovec

Zákon o svobodném přístupu k informacím

Komentář

- autoři, kteří pracují ve veřejné správě nebo svůj profesní život ve veřejné správě začínali, poskytují ucelený výklad zákona s ohledem na praktické problémy, s nimiž se aplikující orgány mohou setkat či již setkaly
- výklad vychází z judikatury správních soudů i z dostupné odborné literatury
- součástí publikace jsou vzory úkonů povinných subjektů a rozsáhlý citační aparát relevantních soudních rozhodnutí

2016, vázané, 1 264 stran
cena 1 990 Kč, obj. číslo EKZ169

race a došel k závěru, že i přes kritiku se úprava institutu opatrovnictví právnických osob v praxi osvědčila a že by tento institut neměl být rušen. Následovala přednáška **doc. JUDr. Ivany Štenglové**, která se zabývala **problémy změny zakladatelského právního jednání kapitálové obchodní společnosti**. Nejprve se zaměřila na formu zakladatelského právního jednání a důsledky jejího nedodržení a dále pak rozebrala změnu společenské smlouvy/ stanov dohodou, rozhodnutím valné hromady a v důsledku rozhodnutí valné hromady (tj. změnu, kterou valná hromada výslovně nepřijala, ale ke které došlo proto, že přijala rozhodnutí, které takovou změnu vyvolává). *(Příspěvek doc. Štenglové přineseme v některém z dalších čísel BA - pozn. red.)*

Poslední blok konference nazvaný „Zneužití či využití práva“ otevřel svým filozoficko-právním vystoupením místopředseda NS ČR **JUDr. Roman Fiala**, který se zaměřil na **hledání smyslu a účelu práva v době „stěhování národů“**. Mnohé z jeho hlubokých myšlenek zasáhly do černého a věříme, že budou inspirací pro další práci účastníků konference.

Velice originálním způsobem zahájil svůj příspěvek k **odpovědnosti za újmu způsobenou při sportovním zápolení** **Mgr. Michal Králík, Ph.D.**, soudce Nejvyššího soudu ČR. Posluchačům pouštěl sestřih videí z youtube, ukazujících hororové zákroky a vážná zranění způsobená při různých sportovních utkáních. Většina auditoria přijala s povděkem, když výpadek internetu ukončil tuto podívanou pro otrlé. Mgr. Králík následně přes exkurz do (až antické) historie posuzování odpovědnosti sportovců za způsobené (ve starověkých dobách často smrtelné) úrazy přešel až k vývoji judikatury českých soudů v této oblasti. V současné době by měl převládat přístup, že ne každé porušení sportovních pravidel (a újma jím v příčinné souvislosti způsobená) může založit sportovcovu odpovědnost. Deliktně způsobil by měly být v zásadě jen zákroky, které nejen porušují sportovní pravidla, ale mají takovou intenzitu, že z běžného rámce sportovního boje zjevně vybočují.

Závěrečné dva příspěvky konference se věnovaly **postavení silného věřitele**. První z nich přednesl tradiční účastník konference, předseda senátu NS ČR **JUDr. Zdeněk Krčmář**, na téma **postavení zástavního věřitele v insolvenčním řízení jako odděleného věřitele** (typicky banka). Jak jsme již u Dr. Krčmáře zvyklí, byla jeho prezentace plná judikátů NS ČR k přednášenému tématu (např. k situaci, kdy je v insolvenční situaci jak osobní, tak i zástavní dlužník) a na jejich základě praktických tipů v této nelehké oblasti práva. Konferenci pak uzavřel **doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.** (ÚSP AV ČR), který velmi zajímavě – byť z jeho pohledu pro běžnou úvěrovou praxi spíše raritně – dovozoval z ustanovení zák. o obchodních korporacích, že i věřitel (banka) se může stát ovládající či vlivnou osobou, která pokud svého vlivu zneužije k újmě obchodní korporace (svého dlužníka), může být k náhradě újmy povolána.

V rámci konference se jako již tradičně udělovaly i prestižní právnícké ceny.

Jako první si pamětní cenu odnesl předseda Tribunálu **Marc Jaeger**. Jak již bylo zmíněno, **mezi právníckými časopisy opět dominoval Bulletin advokacie, který si odnesl cenu za nejlepší právnícký ČR již potřetí za sebou.**

Prezident Karlovarských právníckých dní předává cenu za nejlepší právnícký časopis ČR a SR šéfredaktorovi Bulletinu advokacie Pavlu Blanickému. Přihlíží viceprezident KPD Vladimír Zoufalý a v pozadí vpravo moderátor slavnostního večera Petr Bříza.

Autorskou cenu pro nejlepší právníckou publikaci letos získalo poměrně přesvědčivě dílo autorů **Pavel Rychetský, Tomáš Langášek, Tomáš Herc, Petr Mlsna a kol.: Ústava České republiky. Zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář**, vydané nakladatelstvem Wolters Kluwers.

Ocenění „Pocta judikátu“ získal nálezný NS ČR týkající se možných trestněprávních důsledků šikanózního insolvenčního návrhu **ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1352/2014** (předsedkyně senátu **JUDr. Milada Šámalová**).

Oslava třetího vítězství v řadě. Cenu drží předseda redakční rady Petr Toman, vedle něho vpravo stojí vedoucí odboru vnějších vztahů a mluvčí ČAK Iva Chaloupková a redaktorka BA Ivana Cihlářová, za nimi redaktorka BA a BA online Hana Rýdlová, místopředseda ČAK Robert Němec a Ondřej Kafka ze společnosti Impax. Vlevo od dr. Tomana stojí tajemnice redakce Eva Dvořáková a šéfredaktor BA Pavel Blanický.

Dle ohlasů z kuloárů byla konference úspěšná a v mnohém přínosná, za což patří díky všem, kteří se na konferenci jakkoli podíleli. Příští ročník by chtěl důstojně završit první čtvrtstoletí existence této konference. Již nyní pracuje organizační výbor na tom, aby se vám a všem vašim kolegům výroční konference v roce 2017 líbila ještě více.

♣ Mgr. MICHAL VÁVRA, JUDr. PETR BŘÍZA, LL.M., Ph.D.,
JUDr. ONDŘEJ TRUBAČ, Ph.D., LL.M.

♣ Foto MARTIN FRAJT, HANA RÝDLOVÁ a BARBORA PETRÁŠKOVÁ

Výzva českým advokátům – zapojte se do projektu „Evropští advokáti na Lesbu“

RADA EVROPSKÝCH ADVOKÁTNÍCH KOMOR (CCBE, COUNCIL OF BARS AND LAW SOCIETIES) A NĚMECKÝ ADVOKÁTNÍ SPOLEK (DAV, DEUTSCHER ANWALTVEREIN) INICIOVALY PROJEKT „EVROPŠTÍ ADVOKÁTI NA LESBU“, JEHOŽ CÍLEM JE ZAJISTIT PRÁVNÍ POMOC MIGRANTŮM V TZV. HOTSPOTECH, TEDY CENTRECH PRO REGISTRACI MIGRANTŮ, AKTUÁLNĚ V HOTSPOTU „MORIA CAMP“ NA LESBU.

Česká advokátní komora, stejně jako další evropské advokátní komory, projekt podpořila. ČAK považuje za rozumné, smysluplné a účelné přispět k tomu, aby problémy byly řešeny především tam, kde primárně vznikají.

Organizace projektu:

Na místě bude působit malý tým advokátů – dobrovolníků, a to po dobu minimálně dvou týdnů. Ti budou přímo v centru Moria cca čtyři hodiny denně poskytovat právní pomoc migrantům požadujícím mezinárodní ochranu, dále budou distribuovat dokumenty, 1x týdně vypracovávat zprávy o činnosti atd. Advokáti budou pracovat PRO BONO, nicméně veškeré související náklady, tj. doprava, ubytování a diety budou účastníkům hrazeny z prostředků vlastního pro-

jektu. Na místě bude advokátům pomáhat několik řeckých advokátů/právníků, kteří zde budou působit dlouhodobě, veškerá činnost pak bude koordinována ve spolupráci s advokátní komorou na Lesbu.

Jak se stát advokátem – dobrovolníkem:

Advokáti, kteří se budou chtít do projektu zapojit, musejí splňovat následující kritéria:

- ochota strávit na ostrově Lesbos minimálně 2 týdny (upřednostněni budou advokáti, kteří budou moci zůstat na Lesbu i déle);
- vzdělání/zkušenosti v azylovém právu a právu mezinárodní ochrany;
- dobrá znalost anglického jazyka;
- znalost arabského jazyka výhodou.

Případní zájemci vyplní přihlášku, kterou najdou u elektronické verze tohoto článku na webu ČAK v rubrice Aktuální informace a zašlou ji k rukám pí Vobořilové z odboru mezinárodních vztahů ČAK na e-mailovou adresu: voborilova@cak.cz. Přihlášky pak budou zaslány CCBE/DAV, kde budou vybíráni zájemci ze všech participujících zemí.

Pro účely tohoto projektu byla zřízena webová stránka www.europeanlawyersinlesvos.eu, na níž je možné nalézt i veškeré další informace k projektu.

✿ vedení ČAK

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ uvádějí

12. ROČNÍK

PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

právník roku 2016

*Záštitu nad soutěží převzali jako tradičně
předseda vlády ČR
a ministr spravedlnosti ČR.*

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 25. 5. 2016 do 31. 10. 2016.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2016 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách. Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 3. února 2017 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2016.

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Finanční právo
- Právo duševního vlastnictví
- Pracovní právo
- Rodinné právo
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos českému právu)

Partneři soutěže:

Soudcovská unie ČR, Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Unie státních zástupců ČR, Unie podnikových právníků ČR a Jednota českých právníků

Mercedes-Benz

ACTIVA
Potřeby pro kancelář

SingleCase

WI-ASS ČR
pojišťovací makléř

RENOMIA

NOVA VOICE
PŘEVOD ŘEČI DO TEXTU

Wolters Kluwer

DeLonghi
Better Everyday

CHATEAU VALTICE
Vinohradnictví a nakladatelství
Vinohradnictví Valtice, s.r.o.

DAS
Rechtsanwalt K&A, právníka pro ČR

Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, s.r.o.

RIPER

Bložek

SwissLife
Select

CODEXIS ADVOKACIE
PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

Bulletin advokacie
1956-2016

Právní praxe a časopisecká intermezza v letech 1943-1956

Po zastavení vydávání časopisu Česká advokacie nastala pro české advokátské časopisectví doba intermezz, která se dvakrát odehrála v období politických poměrů, jež byly pro advokacii v počáteční a v závěrečné fázi let 1943-1956 výrazně nepříznivé. V etapě let 1943-1948 se zprvu neformálně, posléze krátce v letech 1945-1948 od převzetí časopisu Advokátní komorou pro Čechy až do jeho splnutí s Právníkem oficiálně, stala advokátským časopisem Právní praxe.

První ročník časopisu Právní praxe vycházel v letech 1936 až 1937, vydavatelem bylo Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart v Praze. Tento časopis nebyl za protektorátu Čechy a Morava zastaven.

V roce 1945 Právní praxi zprvu redigovali „advokáti Dr. Koblížek, Dr. Pužman a Dr. Veselý“. Bližící se konec války a očekávané osvobození jsou na podobě časopisu viditelně znát. Lze přitom říci, že časopis působil v posledním válečném roce jako již méně důsledně cenzurovaný, k přechodu k prvnímu číslu po osvobození potom došlo prakticky plynule, toto číslo bylo toliko označeno „1(4)“ a uvedeno statí „Nové právní základy Československé republiky“.¹

Citované první číslo přineslo i článek Jaromíra Sedláčka „Vývoj právních předpisů o selských usedlostech v Čechách a na Moravě od polovice XVIII. století“ s poznámkou, že „tento článek, určený původně pro francouzskou revue, dal nám prof. Dr. Sedláček k dispozici již před delší dobou. K uveřejnění dochází až po tragické smrti prof. Sedláčka při náletu na Brno dne 12. dubna 1945“.²

K dílčím změnám však přesto došlo, a to v redakci a vydavatelství časopisu.

„Od č. 1. roč. VIII (1943-1944) až do převzetí vydávání tohoto časopisu Advokátní komorou pro Čechy spoluredigoval »Právní praxe« p. vrchní rada dr. Veselý jakožto zástupce ministerstva spravedlnosti. Redakce děkuje dr. Veselému za obětavou práci, díky již se zdařilo časopis po celou dobu okupace udržeti na odborné úrovni dobré české tradice a jehož obezřetností jest i děkovati za nepřerušené vydávání. Redakce je proto také oprávněna vysloviti dr. Veselému vděčnost jménem celé početné čtenářské obce »Právní praxe«. Dr. Veselý jako odborník zejména pro právo občanské přislíbil redakci svou spolupráci i pro budoucnost hlavně při otázkách nového občanského zákoníku,“³ uvádí se v redakční zprávě ve druhém, respektive pátém čísle časopisu v roce 1945.

V následujícím období byl pak na titulní straně časopis prezentován jako „Právní praxe - měsíčník československých právníků. Redigují advokáti Dr. Koblížek a Dr. Pužman. Vydává Advokátní komora pro Čechy v generální komisi Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, Praha II, Třída Jana Opletala 35.“

Jednou z rubrik Právní praxe byly *Stavovské hlídky*. *Hlídku advokátů* vedl před osvobozením i po něm generální tajemník pražské advokátní komory Stanislav Hendrych, *Hlídku soudců* rovněž kontinuálně prokurátor Stanislav Časlavský. Před osvobozením byla v časopise zařazena i *Hlídku notářů*, kterou vedl pražský notář František Janatka. Tato rubrika však záhy ztratila své opodstatnění poté, kdy bylo obnoveno vydávání notářského časopisu České právo.

Právní praxe kromě již zmíněné *Stavovské hlídky* přinášela *Články*, *Glosy a aktuality*, *Literaturu*, přetištěné texty v rubrice *Po časopisech* a *judikaturu* v rubrice *Z právní praxe*.

V roce 1946 završil časopis svůj desátý ročník. *Doslov redakce* v závěrečném trojčísle tohoto ročníku přinesl jednak rekapitulaci historie časopisu, jednak i program nového směrování Právní praxe:

„V roce 1936 začali jsme vydávati náš časopis s pevným plánem, na němž jsme nemuseli během desíti ročníků ničeho měniti: služba právní praxi odbornými články a glosami, věnovanými v prvé řadě novým zákonům a aktuálním problémům platného práva. Časopis jsme redigovali, t. j. starali jsme se svědomitě, aby pokud možno nejlepší odborníci psali o otázkách jim blízkých. Zdařilo se nám získati celou řadu znamenitých spolupracovníků, jimž vděčíme za to, že »Právní praxe« stala se nejrozšířenějším právníckým časopisem, jenž je vydáván bez jakékoliv subvence a finanční podpory. Za tento opravdový zájem děkujeme našim čtenářům a prosíme je, aby »Právní praxi« nejen četli, ale také s námi ještě hojněji spolupracovali. Děkujeme též nakladateli p. Václavu Linhartovi, jenž s upřímnou oddaností a pečlivostí na rozvoji »Právní praxe« s námi spolupracoval.“

Dnešní doba stojí před početnými právními problémy. Jsme bohužel omezeni na dosavadní rozsah časopisu a též vydávání nebylo dosud pravidelné. Překonali jsme velké těžkosti za protektorátu a jsme přesvědčeni, že nynější obtíže jsou rázu jen přechodného. Věcně zůstane »Právní praxe« věrna své dosavadní tradici.

Ponevadž právě dnešní doba vyžaduje ideologické právní hodnocení a usměrnění více než kterákoli doba dřívější, rozhodli jsme

1 Srov. Nové právní základy Československé republiky, Právní praxe, 1(4), 1945, str. 121-126.

2 Srov. Sedláček, Jaromír: Vývoj právních předpisů o selských usedlostech v Čechách a na Moravě od polovice XVIII. století, Právní praxe, 1(4), 1945, str. 126-135.

3 Srov. Z redakce, Právní praxe, 2(5), 1945, str. 200.

se vydávati knihovnu »Právní praxe«, věnovanou otázkám právní teorie, sociologie a filosofie, jakož i studiím de lege ferenda. Tyto otázky nelze řešiti v rámci »Právní praxe«, a proto jim věnujeme zvláštní knihovnu, námi redigovanou.⁴

Právní praxe tak záměrně směřovala od časopisu praktického a advokátského k časopisu právně teoretickému. Je to znát i ze složení autorů, mezi nimiž byli advokáti zastoupeni přibližně jednou čtvrtinou, hojně zde publikovali soudci, univerzitní učitelé a úředníci, zejména z ministerstev. Obsah časopisu byl proporcčně rozdělen na oblasti soukromého práva civilního, veřejného práva a trestního práva.

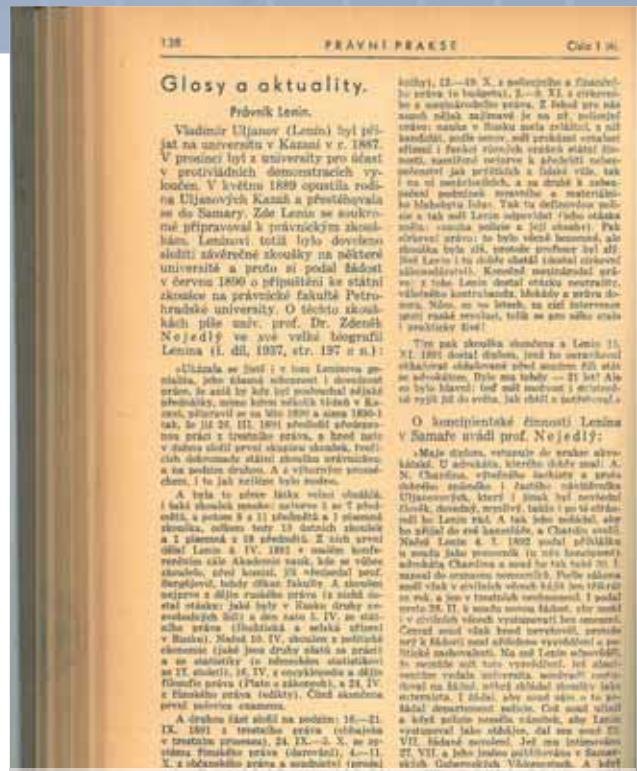
Již do devátého a desátého ročníku přispěl vždy dvěma články neadvokát Viktor Knapp,⁵ tehdy jako zástupce přednosty Osídlovacího úřadu a Fondu národní obnovy. Ten ve svých pamětech popisoval poměry v Právnickém nakladatelství a knihkupectví V. Linharta a poznamenal, že „po komentářích, když jsem si (hlavně u pana Linharta) udělal trochu jméno, dal jsem se rovnou do právní filosofie a napsal jsem knihu o německé právní filosofii. Pan Linhart ji ochotně vydal a i na ní dokázal vydělat.“⁶ Lze se domnívat, že to byl právě Viktor Knapp, kdo se výrazně podílel na záměru nové koncepce Právní praxe, není vyloučeno, že již tehdy plánoval převzetí časopisu.

Konec vydávání časopisu Právní praxe na sebe po únoru 1948 zákonitě nenechal dlouho čekat. S časopisem pro advokacii, jež měla být záhy decimována, komunistický režim v této fázi „třídního boje“ nepočítal. Dobový kontext ostře jednoznačně vyplývá ze slov bývalého advokátního koncipienta a v roce 1948 ministra spravedlnosti Alexeje Čepičky:

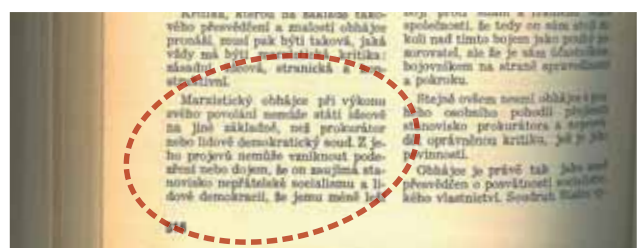
„Má-li se naše soudnictví v takovém rozsahu proměnit v organizaci, která tvoří organickou část lidové demokratické soustavy, pak bude nutno reformovat také advokacii. V její dnešní podobě se odráží starý kapitalistický svět se všemi nešvary, jak je známe z předmnichovských poměrů a z kapitalistické morálky...“⁷

Po vydání 10. čísla roku 1948 došlo ke spojení časopisů Právní praxe a Právník. Sloučený časopis nesl název Právník. Časopis pro právní teorii a právní praxi. Vydavatelem byl do roku 1952 Právnícký ústav Ministerstva spravedlnosti, následně Československá akademie věd. Po celou dobu do r. 1956 byl hlavním redaktorem Viktor Knapp.⁸ Zdání kontinuity bylo zachováno účastí Oldřicha Koblížka a Josefa Pužmana v redakci. Rubrika Stavovská hlídka nebyla z pochopitelných důvodů převzata.

4 Srov. Doslov redakce, Právní praxe, 1946, str. 314-315.
 5 Srov. Viktor Knapp: O neplatnosti některých majetkově-právních jednání a o národní správě, Právní praxe, 1945, str. 164-172; Viktor Knapp: O právním postavení Rakušanů ve věcech majetkových, Právní praxe, 1945, str. 244-249; Viktor Knapp: O restituci obchodního podniku, Právní praxe, 1946, str. 178-184; Viktor Knapp: O konfiskaci nepřátelského majetku, Právní praxe, 1946, str. 46-53.
 6 Srov. Viktor Knapp: Proměny času. Vzpomínky nestora české právní vědy, Praha 1998, str. 132.
 7 Srov. Alexej Čepička: Zlidovění soudnictví. Řeč ministra spravedlnosti Dr. Alexeje Čepičky v Národním shromáždění 22. 12. 1948, Praha 1949, str. 118-119.
 8 Blíže srov. Michal Tomášek: Právník v letech 1948-1989, in: Zdeněk Masopust (ed.), 150 let českého právního časopisu. Právo a stát na stránkách Právnicka, Praha 2011, str. 110-116.
 9 Srov. Pavel Körbel: Československá advokacie v emigraci, Právní praxe, 1945, str. 196-199.
 10 Srov. Právník Lenin, Právní praxe, 1945, str. 138-139.
 11 Srov. Evžen Tarabrin: Úprava advokacie v SSSR, Právní praxe, 1946, str. 119-126
 12 Srov. Alfréd Jüttner: Socialistický obhájce, Právník, 1952, str. 515-517.

Právník „Lenin“ z pera Pavla Körbera. Právní praxe 1945, roč. IX., č. 1(4), str. 138-140.

Z „Podnětu k diskusi“ nazvaném „Socialistický obhájce“ od Alfréda Jüttnera. Právník 1952.

Vývoj advokacie po únoru 1948 předurčily dva zákony o advokacii, a to č. 322/1948 Sb. a č. 114/1951 Sb. Tato doba byla nejen dobou likvidace soukromých advokátních kanceláří, ale zároveň potlačením stavovského charakteru advokacie. Od účinnosti zákona č. 322/1948 Sb., tedy od 1. ledna 1949, se započalo po intermezzu protektorátním druhé, tentokrát „lidově-demokratické“ intermezzo v dějinách českého advokátského časopisectví. Až v roce 1954 byly do advokátních poraden distribuovány namnožené Zprávy advokacie, časopisem v pravém slova smyslu se však staly až v roce 1956.

Zbývá jen dodat, že ve sledovaném období let 1943-1956 vyšlo v Právní praxi a v Právniku velmi málo příspěvků věnovaných advokacii. Hlídka advokátů v letech 1945-1947 referovala především o dění v Advokátní komoře pro Čechy, v roce 1945 pojednal Pavel Körbel o československé advokacii v emigraci.⁹ Nelze přehlédnout i směřování advokátní tematiky k SSSR. Hned v prvním čísle po osvobození vyšel nepodepsaný článek Právník Lenin,¹⁰ tajemník advokátní komory Evžen Tarabrin o rok později psal o úpravě advokacie v SSSR,¹¹ příležitostně vycházel jeho rusko-český slovníček právnícké terminologie. Ukázkou pojetí stalinistické advokacie v době vykonstruovaných politických procesů je „údernický“ příspěvek královéhradeckého advokáta Alfréda Jüttnera Socialistický obhájce.¹²

POMOZTE NÁM NAKRMIT DĚTI JÍDLEM A LÁSKOU

VĚDĚLI JSTE, ŽE V ČESKÉ REPUBLICE SI

KAŽDÁ 10. RODINA

NEMŮŽE DOVOLIT PLATIT SVÝM DĚTEM ŠKOLNÍ OBĚDY?

TYTO DĚTI PŘICHÁZEJÍ O DŮLEŽITOU SOUČÁST PRAVIDELNÉ STRAVY A NAVÍC ZAŽÍVAJÍ POCIT VYČLENĚNÍ Z DĚTSKÉHO KOLEKTIVU, COŽ MŮŽE MÍT VELMI NEGATIVNÍ DOPAD NA JEJICH PSYCHICKÝ ROZVOJ.

SOUHLASÍTE S TÍM, ŽE BY V ČR NEMĚLO ŽÁDNÉ DÍTĚ TRPĚT HLADEM?

POKUD ANO, POMOZTE TĚMTO DĚTEM LIBOVOLNOU ČÁSTKOU. VŠECHNY PŘÍSPĚVKY DO KORUNY POUŽIJEME NA ZAPLACENÍ OBĚDŮ KONKRÉTNÍM DĚTEM!

ČÍSLO TRANSPARENTNÍHO ÚČTU:

888 555 999 / 5500

WWW.OBEDYPRODETI.CZ

**OBĚDY
PRO DĚTI**

SE ZÁŠTITOU

S PODPOROU

HLAVNÍ PARTNER

OBĚDY PRO DĚTI S FINANČNÍ PODPOROU MŠMT NA ROK 2016

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Registr smluv

Dne 1. července 2016 vstoupil v účinnost dlouho projednáváný zákon o registru smluv. Stát, kraje, větší obce a další organizace podle něj musejí zveřejňovat smlouvy v centrálním internetovém registru. Týká se to smluv s plněním nad 50 000 korun bez daně z přidané hodnoty. Po roce pak začne platit pravidlo, podle něhož nezveřejněná smlouva nebude účinná. Zákon má přinést veřejnou kontrolu nad nakládáním s veřejnými penězi i jejich šetrné vynakládání.

Zpřesnění zákona o ochraně hospodářské soutěže

Sněmovna schválila dne 29. června 2016 novelu zákona o ochraně hospodářské soutěže, která například nově formuluje pro orgány veřejné správy zákaz narušovat hospodářskou soutěž. Upravuje také podmínky, za nichž bude smět Úřad pro ochranu hospodářské soutěže poskytovat informace obsahující třeba bankovní nebo jiné tajemství úřadům jiných států.

Zjednodušení EIA

Sněmovna dne 29. června 2016 dále ve zrychleném režimu schválila změnu zákona, která umožní postavit desítku důležitých dopravních staveb bez nutnosti opakovat posudek vlivu na životní prostředí, tzv. EIA. Změna převede vybrané stavby do zvláštního režimu, kdy má stačit místo dalšího posudku jen stanovisko Ministerstva životního prostředí. Pokud by se proces posuzování vlivů musel opakovat, znamenalo by to odklad a zdržení těchto staveb. Změnu zákona musí ještě schválit Senát a podepsat prezident. Vybrané stavby by se mohly začít stavět již v příštím roce.

Regulace spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelé zřejmě budou moci splatit dluhy z úvěrů vesměs kdykoliv, omezí se také sankce za pozdní splátky. Předpokládá to návrh zákona o úvěru pro spotřebitele, který v souladu s doporučením výborů schválil Senát dne 14. července 2016. Předloha má posílit postavení spotřebitelů a také zvýší odpovědnost věřitele za poskytnutí úvěru.

Vznik rejstříku skutečných vlastníků firem

Sněmovna asi schválí vznik rejstříku skutečných majitelů firem a svěřenských fondů. Vládní novelu zákona proti praní špinavých peněz, která také osamostatní finanční analytický útvar, jenž nyní spadá pod Ministerstvo financí, poslanci projednali

ve druhém čtení dne 13. července 2016. Závěrečné rozhodování o normě se uskuteční patrně v září.

Sněmovna podpořila zákaz opakovaného jmenování ústavních soudců

Funkční období ústavních soudců se možná prodlouží o dva roky na 12 let, nikdo ale nebude moci být jmenován více než jednou. Sněmovna ústavní novelu dne 13. července 2016 v úvodním kole podpořila a předlohou se bude nyní zabývat ústavně-právní výbor.

Z judikatury

ÚS otevřel registrovaným partnerům cestu k individuální adopci

Ústavní soud rozhodnutím ze dne 28. června 2016 otevřel lidem žijícím v registrovaném partnerství cestu k individuálnímu osvojení dítěte. Ústavní soudci na návrh Městského soudu v Praze zrušili ustanovení zákona, které adopci registrovaným partnerům výslovně znemožňovalo, a to i přesto, že svobodní gayové a lesbičky si teoreticky dítě jako jednotlivci osvojit mohli. Nález se nevztahuje ke společnému osvojení, které občanský zákoník umožňuje pouze manželským heterosexuálním párům. Jde jen o individuální adopci, kterou zákon připouští jako spíše výjimečnou možnost. Nález tedy neřeší ani situace, kdy homosexuál chce osvojit partnerovo dítě. Zákaz individuálního osvojení uplatněný na registrované partnery byl diskriminační.

ÚS začal veřejně projednávat kauzu přidělování přísedících v Brně

Ústavní soud se začal dne 13. července 2016 zabývat stížností Zdeňka Smejkal, který poukazuje na netransparentní jmenování přísedících u Krajského soudu v Brně. Dostal sedm let za podvod, právě kvůli přísedícím si stěžoval na porušení zásad spravedlivého procesu. Podle advokáta Michala Račoka krajský soud systémově selhal a jeho metoda jmenování přísedících umožňovala účelové zneužití. Zástupkyně soudu navrhla zamítnutí stížnosti. Bylo to první veřejné jednání ÚS po třech letech, sněmovna byla téměř zaplněná, jde o sledovaný případ. Někdejší praxe krajského soudu totiž letos vyvolala pochybnosti o dodržení práva na zákonného soudce. ÚS po více než dvou hodinách odročil vyhlášení nálezu na neurčito. Musí se seznámit s mnoha listinami.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Vše ze světa advokacie naleznete na www.bulletin-advokacie.cz.

z právní teorie a praxe

Vztah dovolání a ústavní stížnosti včera, dnes a zítra

doc. JUDr. VOJTĚCH ŠIMÍČEK, Ph.D.

1. Subsidiarita ústavní stížnosti

Podle ustanovení § 75 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), je ústavní stížnost nepřipustná, „jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3); to platí i pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závislostí na jeho uvážení (§ 72 odst. 4).“

Podle odst. 2 citovaného ustanovení Ústavní soud neodmítne přijetí ústavní stížnosti nesplňující uvedené podmínky, „jestliže a) stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a byla podána do jednoho roku ode dne, kdy ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti, došlo, nebo b) v řízení o podaném opravném prostředku podle odst. 1 dochází ke značným průtahům, z nichž stěžovateli vzniká nebo může vzniknout vážná a neodvratitelná újma.“

Jak Ústavní soud traktuje (téměř) v každém rozhodnutí, není součástí soustavy obecných soudů ani jiných orgánů veřejné moci a pojmovým znakem ústavní stížnosti je její *subsidiarita*. Ústavní stížnost nepředstavuje klasický řádný ani mimořádný opravný prostředek proti rozhodnutím orgánů veřejné moci, nýbrž se jedná o prostředek určený výhradně pro případ, kdy se stěžovatel domnívá, že v předchozím řízení byla porušena nikoliv (pouze) jeho práva, zaručená běžnými zákony nebo podzákonými předpisy, nýbrž toliko ústavně zaručená základní práva nebo svobody. Proto je také zcela legitimní a logické, že ústavní stížnost může být podána až po vyčerpání všech ostatních právních prostředků určených k ochraně stěžovatelových práv, tj. musí nastat situace, kdy se ochrany práv a svobod již nelze domáhat jiným zákonným způsobem.¹

Ústavní stížnost tedy není právním prostředkem, sloužícím ke „zjednodušení nebo obejití zvláště stanoveného právního postupu ..., nýbrž zvláštním právním prostředkem, který před Ústavním soudem otevírá zcela nové řízení, které je charakte-

rizováno tím, že je plně nezávislé na všech řízeních ostatních“.² Ústavní stížnost tak představuje prostředek *ultima ratio*³ a je nástrojem ochrany základních práv, nastupujícím po vyčerpání všech dostupných efektivních prostředků k ochraně práv uplatnitelných ve shodě se zákonem v systému orgánů veřejné moci.

K subsidiaritě ústavní stížnosti Ústavní soud rovněž uvedl,⁴ že „*má jak dimenzi formální, tak dimenzi materiální. Na jedné straně se subsidiarita ústavní stížnosti odráží v požadavku vyčerpání všech prostředků před jednotlivými orgány veřejné moci, jež právní řád jednotlivci poskytuje. Na druhé straně jsou důvodem subsidiarity samotné kompetence Ústavního soudu jako orgánu ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), tedy orgánu, který poskytuje ochranu základním právům jednotlivce teprve tehdy, pokud základní práva nebyla respektována ostatními orgány veřejné moci. Pokud právní předpis stanoví, že v určité procesní situaci je příslušný k rozhodování o právech jednotlivce konkrétní orgán veřejné moci, bylo by zásahem do jeho pravomoci a porušením principu dělby moci, pokud by jiný orgán o těchto právech rozhodoval bez toho, aniž by byla dána možnost příslušnému orgánu k realizaci jeho pravomoci. Obě tato hlediska je proto třeba reflektovat při aplikaci a interpretaci jednotlivých institutů zákona o Ústavním soudu, v daném případě pro posouzení přípustnosti ústavní stížnosti a příslušnosti Ústavního soudu k jejímu přijetí.*“⁵

Základní otázkou, kterou Ústavní soud při hodnocení přípustnosti ústavní stížnosti, tzn., zda v konkrétním případě již byly vyčerpány „všechny procesní prostředky k ochraně práva“, musí vždy zodpovědět, je proto to, zda (1) příslušný procesní prostředek *může podat sám stěžovatel* a (2) s podáním tohoto prostředku jsou bezprostředně spojeny určité konkrétní právní důsledky, které se mohou *pozitivně projevit v právní sféře*

1 Viz např. náleze ze dne 17. 4. 2002, sp. zn. I. ÚS 612/01 (N 47/26 SbNU 33); veškerá judikatura tohoto soudu je dostupná na <http://nalus.usoud.cz>.

2 Maunz/Schmidt-Bleibtreu Klein/Ulsamer: Bundesverfassungsgesetz – Kommentar, C. H. Beck, průběžně doplňováno, str. 33a.

3 Viz např. náleze ze dne 13. 7. 2000, sp. zn. III. ÚS 117/2000 (N 111/19 SbNU 79).

4 Viz např. usnesení ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 236/04 (U 25/33 SbNU 475).

5 K subsidiaritě ústavní stížnosti se podrobně vyjádřilo i plénum Ústavního soudu ve výkladovém stanovisku (citovaném též níže) ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, č. 40/2014 Sb., ST 38/72 SbNU 599.

stěžovatele. Proto také není ostatně přípustná ani ústavní stížnost podaná jen proti kasačnímu rozhodnutí obecného soudu.⁶

Hned úvodem je nutné zcela otevřeně a kriticky uvést, že **právě vztah mezi ústavní stížností a dovoláním představuje jeden z nejvíce neuralgických momentů v dosavadní více než dvacetileté činnosti Ústavního soudu.**⁷ Hlavním problémem při řešení tohoto vztahu je přitom dle mého názoru **nejednotnost postupu v rámci samotného Ústavního soudu**, která přirozeně vyvolává určitou nepředvídatelnost jeho judikatury, což se ostatně odrazilo i na některých rozhodnutích Evropského soudu pro lidská práva.

Přitom však nelze ani přehlédnout, že „*samotná existence dovolání jako mimořádného opravného prostředku nepoživá ústavněprávní ochrany, jinými slovy, není povinností státu, aby takový prostředek ochrany práv do svého právního řádu komponoval. To však nezabývá soud povinností interpretovat a aplikovat podmínky připuštění tohoto prostředku, pokud jej stát ve svém zákonodárství vytvořil, tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces. [...] dovolací soud si [však] musí být při výkladu a aplikaci podmínek připuštění dovolání vědom toho, že účastník řízení jím vždy sleduje ochranu svých subjektivních práv bez ohledu na to, jaký jiný účel řízení o mimořádném opravném prostředku sleduje. Ochranu subjektivních práv proto nelze pouštět ze zřetele ani tam, kde je zákonodárcem sledovaným účelem řízení o mimořádném opravném prostředku tzv. sjednocování judikatury. Tento účel nemůže převážet nad ochranou subjektivních práv účastníka řízení tak, že se ochrana subjektivního práva zcela vyprázdní a tento účastník se stává pouze jakýmsi ‚dodavatelem materiálu‘ pro sjednocování judikatury, nýbrž je třeba hledat vztah přiměřené rovnováhy mezi omezením práva na přístup k soudu a tímto účelem, který současně reprezentuje veřejný zájem, jímž je v daném případě zajištění souladné aplikace a interpretace jednoduchého práva obecnými soudy.*“⁸

Z ústavního pořádku České republiky tedy neplyne právo na podání mimořádných opravných prostředků, nicméně pokud je tato možnost zaručena zákonem, **spadá i rozhodování o těchto prostředcích pod požadavky kladené čl. 36 odst. 1 Lis-**

tiny, přičemž tyto požadavky musí být dodrženy i při posuzování samotných podmínek připuštění daného prostředku.⁹

2. Proč činí „problémy“ jen dovolání?

Je na první pohled poněkud překvapivé, že v rámci palety procesních prostředků k ochraně práva **činí v praxi výkladové problémy jen dovolání, a to – jak bude vyloženo později – dnes v podstatě již jen v civilních věcech. Mám za to, že vysvětlení této skutečnosti spočívá zejména v následujících okolnostech:**

A. V případě *řádných opravných prostředků* je pochopitelné, že problémy nevznikají a z povahy věci vlastně ani vzniknout nemohou. Ústavní stížností totiž lze napadnout pouze pravomocné rozhodnutí, přičemž nepodání řádného opravného prostředku a nerozhodnutí o něm odvolacím orgánem znamená, že řízení ještě není pravomocně skončeno, takže ústavní stížnost je nepřipustná.¹⁰

B. U *ostatních mimořádných opravných prostředků* patří hlavní vysvětlení v tom, že **jsou zákonnou úpravou nastaveny natolik jednoznačně, že je účastníkovi řízení zřejmé, zda je v konkrétním případě může využít či nikoliv.** Jako příklad uvádím kasační stížnost ve správním soudnictví, která je – s drobnou nadšátkou – nastavena natolik extenzivně, že téměř nelze podat návrh, který by nebyl přípustný. To pak samozřejmě znamená, že Nejvyšší správní soud rozhoduje převážně meritorně, návrhy neodmítá (a odmítat nemůže, i kdyby třeba i chtěl), a Ústavní soud proto v řízení o ústavní stížnosti následně nepřezkoumává primárně to, zda nedošlo k odepření přístupu k soudu, nýbrž zda věcné řešení, zvolené soudem, je ústavně konformní.

C. V neposlední řadě musím kriticky konstatovat, že **problematičnost vztahu právě dovolání a ústavní stížnosti spočívá v samotné rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu a v jeho nezřídká přepjaté restriktivním přístupu.** Ze statistik je totiž patrné, že převážná většina dovolání končí odmítnutím, tedy nikoliv meritorním rozhodnutím. Tím se však Ústavní soud nutně dostává do situace, kdy musí přezkoumávat především to, zda podané dovolání bylo odmítnuto ústavně přijatelným způsobem anebo zda došlo k tzv. *denegatio iustitiae*. Přitom si dovoluji vyslovit i osobní pocit, že je pro mne mnohdy těžko pochopitelné, kolik času věnuje Nejvyšší soud vysvětlování toho, proč nemůže (a zejména zřejmě ani nechce) meritorně rozhodnout o podaném dovolání, namísto toho, aby se zcela stejným anebo dokonce s menším intelektuálním úsilím k meritornímu rozhodnutí přistoupil.

Je však možné, že **základní problém vztahu dovolání a ústavní stížnosti je daleko hlubší a jedná se o problém systémový.** Zákonná úprava dovolání je totiž pojmově založena na myšlence, že úkolem Nejvyššího soudu je v dovolacím řízení sjednocovat judikaturu z hlediska výkladu podústavních právních předpisů. Primárním úkolem Ústavního soudu je zase ochrana ústavně zaručených základních práv a svobod, což s sebou samozřejmě přináší i sjednocování jejich výkladu. Teoreticky viděno by proto dovolatel měl před Nejvyšším soudem argumentovat jinak než před Ústavním soudem: v prvním případě chybějícím či rozporným výkladem podústavního práva, ve druhém porušením ústavních práv. Přitom však **i v řízení o ústavní stížnosti nutně platí, že by se Ústavní soud neměl zabývat těmi stížnostními námitkami, které vůbec nebyly uplatněny v před-**

6 Jak Ústavní soud uvedl např. v usnesení ze dne 26. 5. 2016, sp. zn. II. ÚS 1574/16, „*usnesení Nejvyššího soudu je sice konečné v tom smyslu, že proti němu již stěžovatelky nemohou brojit žádným dalším opravným prostředkem, nicméně v jeho důsledku ještě nedochází k zásahu do práv stěžovatelky, kdy tento zásah by již nebyl reparaovatelný v systému obecného soudnictví. Tímto usnesením se totiž ‚pouze‘ zrušila předchozí rozhodnutí obecných soudů s tím, že řízení před nimi bude probíhat dále. To znamená, že stěžovatelky budou moci v tomto řízení uplatnit všechny námitky, které uplatňují nyní v ústavní stížnosti, a pouze nebudou-li srozuměny s výsledkem řízení před obecnými soudy a budou mít za to, že jimi dojde k porušení jejich základních práv a svobod, mohou následně zvážit podání nové ústavní stížnosti, která již bude věcně projednatelná, jelikož se nebude protivit shora zmíněnému principu subsidiarity.*“

7 K současné diskusi o této otázce odkazují např. na článek P. Coufalíka: Střet Nejvyššího soudu a Ústavního soudu v pohledu na současnou právní úpravu dovolání v civilním sporném řízení, Právní rozhledy č. 6/2016, str. 209 a násl.

8 Nález ze dne 10. 5. 2005, sp. zn. IV. ÚS 128/05 (N 100/37 SbNU 355).

9 Nález ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (č. 153/2004 Sb., N 15/32 SbNU 131).

10 Samostatný rozbor, který však výrazně přesahuje zaměření tohoto textu, by si zasloužila analýza těch případů, kdy právní řád vylučuje podání ústavního (a samozřejmě i mimořádného) opravného prostředku proti soudnímu rozhodnutí (např. pro jeho bagatelnost), avšak současně je takové rozhodnutí přezkoumatelné v řízení o ústavní stížnosti. Ústavní soud se tak stává quasidevolacím orgánem, který takto sjednocuje judikaturu okresních soudů. Netřeba dodávat, že se tím dostává zcela mimo svoje ústavní vymezení a funkci.

cházejícím řízení. Výsledkem pak ale může být (a také bývá) situace, kdy se vytvářejí jakési dva světy, které si příliš nerozumějí a hovoří odlišným jazykem. Přitom však platí, že právní řád je pouze jeden, je založen na určité hierarchii a tu musí respektovat všechny soudy. Ochrana základních práv pak podle čl. 4 Ústavy není úkolem pouze Ústavního soudu, nýbrž všech soudů, a není proto možné jaksi uměle oddělovat, do které úrovně mají chránit práva účastníků obecné soudy a od které teprve Ústavní soud.

Přes zmíněný systémový problém se však nedomnívám, že by řešením mohla být úprava, kterou znají např. u našich soudců v Rakousku, kdy vztah mezi Ústavním soudním dvorem a nejvyššími soudy není ústavně definován jako vztah nadřazenosti, nýbrž souřadnosti. Rozhodnutí nejvyšších soudů proto zásadně není přezkoumatelné ústavní stížností. Je tedy věci zejména samotného navrhovatele, zda se se stížností obrátí k nejvyššímu soudu anebo přímo k soudu ústavnímu. Není dokonce zásadně ani vyloučeno, že bude stejné rozhodnutí s rozdílnou argumentací současně napadeno u obou těchto soudů. Tento systém se mi totiž jeví jako mimořádně nepřehledný a bazírující na oddělení zákonné a ústavní roviny, což však dost dobře nejde, a je dokonce otázkou, zda je správné tyto rozdíly natolik intenzivně hledat.

3. Dovolání a ústavní stížnost včera (před 1. 1. 2013) – krátké připomenutí

Právní situace a zejména judikaturní praxe před 1. 1. 2013 byla značně nepřehledná a rozporná.¹¹ Dokonce se domnívám, že **neschopnost jasného, argumentačně podloženého a důsledně jednotně dodržovaného vztahu mezi ústavní stížností a dovoláním představovala nejvýraznější deficit tzv. prvního Ústavního soudu.** Praxe Ústavního soudu byla totiž v tomto směru mimořádně nejednotná a pro účastníky řízení značně nesrozumitelná.

Jen velmi stručně vyjádřeno, pokud dovolání bylo ze zákona přípustné (odlišovalo se totiž dovolání nárokové a nenárokové), považovalo se za procesní prostředek k ochraně práv a jeho podání (resp. rozhodnutí o něm) podmiňovalo následně procesně přípustné podání ústavní stížnosti. Pokud dovolání přípustné zjevně nebylo, nicméně stěžovatel je přesto podal, Ústavní soud poměrně ustáleně judikoval, že „v případech, kdy zákon dovolání nepřipouští, není možno dovolání považovat za procesní prostředek, který zákon k ochraně základních práv a svobod poskytoval. V takových případech lhůta pro podání ústavní stížnosti plyne ode dne právní moci rozhodnutí odvolacího soudu. Usnesení soudu o odmítnutí dovolání z důvodu jeho nepřipustnosti je nutno považovat za rozhodnutí deklaratorní povahy, které autoritativně konstatuje neexistenci práva – v daném případě práva podat dovolání proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu.“¹² Pokud tedy za této procesní situace stěžovatel podal dovolání, bylo nutné současně podat i ústavní stížnost. Pakliže by stěžovatel s podáním ústavní stížnosti vyčkával na odmítavé usnesení dovolacího soudu, konstatující nepřipustnost dovolání, musela být ústavní stížnost (s pravděpodobností hraničící s jistotou) odmítnuta jako opožděná. V případě, kdy stěžovatel s dovoláním podal správně i ústavní stížnost, vyčkal Ústavní soud rozhodnutí Nejvyššího sou-

du o dovolání a teprve poté rozhodl o ústavní stížnosti. Pokud Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným a rozsudkem mu vyhověl nebo je zamítl, odmítl Ústavní soud ústavní stížnost jako nepřipustnou, jelikož v tomto případě (jak se nakonec ukázalo) dovolání bylo přípustné, a tedy představovalo poslední procesní prostředek k ochraně práv ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu. Přirozeně bylo v dispozici stěžovatele podat novou ústavní stížnost a napadnout jí případně i rozhodnutí Nejvyššího soudu. Teprve pokud by Nejvyšší soud dovolání odmítl jako nepřipustné, mohl by Ústavní soud meritorně rozhodovat o podané ústavní stížnosti.

Nejednotnost procesního náhledu Ústavního soudu vedla dokonce k (naštěstí) ojedinělým závěrům, kdy Ústavní soud v konkrétní věci již vydal usnesení, jímž odmítl ústavní stížnost pro nevyčerpání všech prostředků k ochraně práva z důvodu, že je možné ještě podat dovolání, nicméně dovolací soud podané dovolání později odmítl jako nepřipustné¹³ a novou ústavní stížnost proti rozhodnutí odvolacího soudu následně Ústavní soud odmítl pro opožděnost, čímž se však samozřejmě dopustil (až) krystalicky průzračného případu *denegatio iustitiae*.

Kritizovaná situace se poněkud změnila po novele o. s. ř. provedené zákonem č. 30/2000 Sb. V první řadě totiž došlo ke znovuzavedení mimořádného opravného prostředku žaloby pro zmatečnost, sloužícího k tomu, „*aby mohla být zrušena pravomocná rozhodnutí soudu, která trpí takovými vadami, jež představují porušení základních principů ovládacích řízení před soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo (zmatečností), jestliže je nejen v zájmu účastníků, ale i ve veřejném zájmu, aby taková rozhodnutí byla dodatečně odstraněna, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou věcně správná*“.¹⁴ Důvody zmatečnosti byly uvedeny v § 229 o. s. ř. a do určité míry se překrývaly s dřívějšími důvody dovolacími, upravenými v § 237 odst. 1 o. s. ř.

Nejednotnost a vnitřní rozpornost posuzování vztahu ústavní stížnosti a dovolání podávaného v civilních věcech nalezla velmi kritickou reflexi u ESLP, který např. ve věcech *Běleš*¹⁵ a *Zvolští*¹⁶ shledal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jehož se Ústavní soud dopustil odepřením práva stěžovatelů na přístup k soudu „*zvláště přísným výkladem předmětného procesního pravidla*“. ESLP totiž logicky konstatoval, že „*uplatňování pravidel upravujících lhůty pro podání procesních prostředků nesmí navrhovate-*

11 Velmi přehledné a informativně bohaté zpracování tohoto problému nabídl např. V. Mikule v textu Ústavní stížnost a dovolání (na okraj judikatury Ústavního soudu), Bulletin advokacie č. 8/1997, str. 10-19, přirozeně ještě nikoliv s přihlédnutím k úpravě po novele o. s. ř. provedené zákonem č. 30/2000 Sb.

12 Viz náleží Ústavního soudu ze dne 3. 2. 1994, sp. zn. III. ÚS 40/93 (N 6/1 SbNU 47).

13 Těmito případy dokonce argumentovala vláda v důvodové zprávě k návrhu novely zákona o Ústavním soudu, sněmovní tisk č. 284/2003 (www.psp.cz): „*Vláda ví o dvou případech, kdy stěžovatelům byla v té samé věci jedna ústavní stížnost odmítnuta pro nevyčerpání opravných prostředků a následně druhá, když tuto chybu napravili, pro opožděnost.*“

14 J. Bureš; L. Drápal; V. Mazanec: Občanský soudní řád – komentář, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2001, str. 939.

15 Věc *Běleš a ostatní proti České republice* (stížnost č. 47273/99), rozsudek ze dne 12. 11. 2002.

16 Věc *Zvolští a Zvolská proti České republice* (stížnost č. 46129/99), rozsudek ze dne 12. 11. 2002.

lům bránit v použití dostupného prostředku nápravy. V daném případě se uvedená otázka dotýká zásady právní jistoty; nejedná se o pouhý problém výkladu hmotněprávních pravidel, nýbrž o výklad procesního požadavku, který stěžovatelům znemožnil, aby byla projednána meritorní stránka jejich návrhu v rozporu s právem na účinnou soudní ochranu.“

Na citované rozsudky ESLP zareagoval Ústavní soud vydáním sdělení (č. 32/2003 Sb.), v němž uvedl:

„I. V případě podání mimořádného opravného prostředku bude ústavní stížnost považována za přípustnou až po rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku s výjimkou rozhodnutí o obnově řízení.

2. Šedesátidenní lhůta k podání ústavní stížnosti počne běžet dnem doručení rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku s výjimkou obnovy řízení bez ohledu na způsob rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku. Lhůta bude považována za zachovanou i ve vztahu k předchozímu pravomocnému rozhodnutí.“

Toto nesporně sympatické sdělení transparentně ukázalo změnu a sjednocení procesního přístupu Ústavního soudu k posuzování vztahu mezi ústavní stížností a mimořádnými opravnými prostředky, když zcela jednoznačně byl dominujícím motivem právě vztah k dovolání.

Dalším krokem vývoje vztahu těchto procesních institutů se stala novelizace zákona o Ústavním soudu provedená zákonem č. 83/2004 Sb. (účinnost k 1. 4. 2004). V tomto novelizovaném znění „byl-li mimořádný opravný prostředek orgánem, který o něm rozhoduje, odmítnut jako nepřipustný z důvodů závisících na jeho uvážení, lze podat ústavní stížnost proti předchozímu rozhodnutí o procesním prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ve lhůtě 60 dnů¹⁷ od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku“. Právní názor obsažený v citovaném sdělení Ústavního soudu tak nabyl podobu zákona.

4. Vztah dovolání a ústavní stížnosti dnes (po 1. 1. 2013)

Dnem 1. 1. 2013 nabyl účinnosti zákon č. 404/2012 Sb., kterým bylo do dnešní podoby upraveno dovolací řízení v o. s. ř. a současně byl novelizován zákon o Ústavním soudu. Z důvodové zprávy k tomuto zákonu se podává,¹⁸ že „nadále se zachovává koncepce, že dovolání je přípustné, jen jestliže to připouští zákon, podstatně se však mění (rozšiřuje) okruh rozhodnutí, proti nimž může tento mimořádný opravný prostředek směřovat. Dovolání může být podáno, nestanoví-li zákon jinak, proti každému rozhodnutí (rozsudku nebo usnesení meritornímu či jen procesní povahy) odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, neboť jím bylo rozhodnuto o odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. [...] Z uvedeného vymezení vyplývá, že musí jít o rozhodnutí odvolacího soudu, které je založeno na vy-

řešení právní otázky. Řešená právní otázka může mít povahu hmotněprávní (odvíjet se od výkladu občanského zákoníku, obchodního zákoníku nebo jiného hmotného práva, včetně jejich ústavněprávních souvislostí) nebo procesní (závisí na posouzení otázek procesního práva). Dovolání je pak přípustné, pokud se odvolací soud při jejím řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.“

Součástí této novely byla i novela zákona o Ústavním soudu, kde důvodová zpráva k § 75 odst. 1¹⁹ uvedla, že „nová úprava nepřipustnosti ústavní stížnosti reaguje na koncepční změnu přípustnosti dovolání v občanském soudním řádu. Podle dosavadní právní úpravy je ústavní stížnost nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu). Uvedené neplatí pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závisících na jeho úvaze. Tato konstrukce mířila především na dovolání podle dosavadního ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu. Vzhledem k tomu, že se opouští dosavadní koncepce přípustnosti dovolání podle občanského soudního řádu, která byla založena na diformitě, skryté diformitě a konformitě rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně, navrhuje se proto změnit i koncepci nepřipustnosti ústavní stížnosti. Podle navrhované právní úpravy musí stěžovatel vyčerpat všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje, a to včetně mimořádného opravného prostředku – dovolání. Pokud tak neučiní, bude ústavní stížnost bez dalšího nepřipustná.“

Dovolání v trestních věcech

K vývoji situace v trestním řízení nesporně výrazně přispěla novela trestního řádu č. 265/2001 Sb., která s účinností od 1. 1. 2002 rovněž zavedla dovolání, přičemž kontroverzním ustanovením se v praxi ukázal být zejména § 265b odst. 1 písm. g), podle něhož lze dovolání podat, pokud „rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení“. Již z díkce tohoto ustanovení bylo možné předpokládat (a praxe Nejvyššího soudu toto očekávání naplnila), že dovolací soud si fakticky vybírá dovolání podané z tohoto důvodu k meritornímu projednání podle vlastní úvahy, přičemž postupuje velmi restriktivně. Z hlediska řízení o ústavní stížnosti se tak nově i potenciální stěžovatelé v trestních věcech dostávali do značně nejistého procesního postavení z hlediska současného podávání dovolání a ústavní stížnosti.

I z těchto důvodů přijalo plénum Ústavního soudu sjednocující stanovisko,²⁰ podle něhož „ústavní stížnost je nepřipustná, jestliže stěžovatel v trestním řízení nepodá zákonem předepsaným způsobem dovolání (§ 75 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů)“.

Je tak postaveno najisto, že v těchto případech dovolání podáno být musí, pakliže stěžovatel uvažuje o následném podání přípustné ústavní stížnosti. Z bližšího odůvodnění citovaného stanoviska zejména plyne, že smyslem a funkcí ústavní stíž-

17 Novelou zákona o Ústavním soudu provedenou zákonem č. 404/2012 Sb. byla tato lhůta změněna na lhůtu dvou měsíců.

18 <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?0=6&CT=686&CT1=0>.

19 Podle této změny jsou již mezi procesní prostředky určené k ochraně práv nově výslovně zahrnuty i takové, které rozhodující orgán může odmítnout jako nepřipustné z důvodů závisících na jeho uvážení.

20 Stanovisko ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14 (č. 40/2014 Sb., ST 38/72 SbNU 599).

Ilustrační foto

nosti je náprava rozhodnutí či jiného zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených práv stěžovatele. K této nápravě však nemůže dojít, aniž byly marně vyčerpány všechny opravné prostředky před orgány činnými v trestním řízení, které jsou stěžovateli k dispozici. Pokud by Ústavní soud v rozporu se zásadou subsidiarity rozhodoval sám, aniž by předtím byly vyčerpány všechny možnosti, jak dosáhnout nápravy protiprávního stavu, mohl by nepřipustně zasáhnout do kompetence jiných státních orgánů (zde obecných soudů) a narušit zásadu dělby kompetencí. Proto v případech, kdy stěžovatel nevyužije všechny dostupné procesní prostředky nápravy, považuje Ústavní soud ústavní stížnost za nepřipustnou.

„Dovolací řízení se v žádném svém stadiu nenachází mimo ústavní rámec pravidel spravedlivého procesu vymezeného Listinou základních práv a svobod a Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a rozhodovací praxe nesmí narušovat ústavní zásadu rovnosti účastníků řízení. Stejně tak musí rozhodovací praxe obecných soudů interpretovat domácí právo konformně se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z relevantních mezinárodních smluv (čl. 1 odst. 2 Ústavy). [...] V tomto duchu je třeba vykládat i zákonné vymezení dovolacích důvodů, ze kterého nemůže být vyvozen rozhodovací postup, který by zakládal různost v možnosti přístupu odlišných skupin účastníků řízení k Nejvyššímu soudu. **Je-li dovolání výjimečným opravným prostředkem, jehož účelem je vedle sjednocování judikatury i ochrana práv, zejména práv základních, pak ústavní stížnost z hlediska svého ústavního vymezení nemůže být postavena vedle dovolání s tím, že vady, které jsou výkladem vyloučeny z jakéhokoli přezkumu v rámci dovolacího řízení, mohou být zhojeny v řízení o ústavní stížnosti.** Tím by se z ústavní stížnosti stal specializovaný mimořádný opravný prostředek pro nápravu procesních a skutkových pochybení obecných soudů, což však nelze s ohledem na ústavní vymezení role Ústavního soudu připustit (čl. 83 Ústavy). Naopak lze požadovat, aby Nejvyšší soud cestou interpretace ustanovení trestního řádu o dovolání zajistil naplnění obou zmíněných účelů řízení o dovolání.“

5. Závěry a východiska do budoucna

Základním východiskem dovolání je § 237 o. s. ř., podle něhož „*není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak*“. Podle § 241a odst. 1 stejného zákona „*dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci*“.

Je tak zřejmé, že **současná podoba o. s. ř. od sebe odlišuje přípustnost a důvody dovolání**. Přípustnost je (zjednodušeně řečeno) dána zájmem na sjednocení judikatury, případně na vyřešení otázky judikaturou ještě neprozkoumané, důvodnost pak nesprávným právním posouzením věci.

Samotný Nejvyšší soud v publikovaném a často citovaném usnesení²¹ uvedl, že „*má-li být dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013 proto, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla řešena, musí být z obsahu dovolání patrné, kterou otázku hmotného nebo procesního práva má dovolatel za dosud nevyřešenou dovolacím soudem. Má-li být dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013 proto, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, musí být z obsahu dovolání patrné, o kterou otázku hmotného nebo procesního práva jde a od které „ustálené rozhodovací praxe“ se řešení této práv-*

21 Usnesení ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013 (www.nsouid.cz).

ni otázky odvolacím soudem odchyluje.“ Dodávám, že s citovaným usnesením nemám v této obecné podobě žádný zásadnější problém. Jiná je však samozřejmě otázka, jaké konkrétní nároky Nejvyšší soud následně klade na dovolatele z hlediska míry požadované specifikace předmětné „právní otázky“ a „rozhodovací praxe“.

Právní situaci, popsanou po novele provedené zákonem č. 404/2012 Sb., vložil rovněž Ústavní soud, který v publikovaném usnesení²² (viz str. 51–53 – pozn. red.) uvedl, že před nabytím účinnosti zákona č. 404/2012 Sb. stěžovatel nebyl povinen vyčerpat i mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřijatelný z důvodů záviselých na jeho uvážení (tzv. nenárokové dovolání). Bylo jen na jeho rozhodnutí, zda takovýto prostředek využije. **Podle současné úpravy však musí být nově vyčerpán i tento mimořádný opravný prostředek.**

„I nadále nicméně platí, že došlo-li následně k jeho odmítnutí pro nepřijatelnost z důvodu záviselých na uvážení příslušného soudu, je stěžovateli zachována lhůta k podání ústavní stížnosti i proti rozhodnutí odvolacího soudu. Ze srovnání dosavadní a nové právní úpravy dovolání je zřejmé, že zákonodárce při vymezení podmínek jeho přípustnosti v podstatě převzal kritérium zásadního právního významu podle § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2012. Dílčí doplnění podmínek přípustnosti o případ, kdy se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, na tomto závěru nic nemění. Ústavní soud proto v souladu se svou dosavadní judikaturou považuje i dovolání přípustné podle § 237 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb., za mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřijatelný z důvodů záviselých na jeho uvážení.“

S ohledem na shora uvedené se pokusím zformulovat následující východiska vztahu mezi ústavní stížností a dovoláním:

I. Podle současné zákonné úpravy platí, že kromě případů, kdy je podání dovolání výslovně *ex lege* vyloučeno,²³ je přípustné, a **musí být proto před podáním přípustné ústavní stížnosti vyčerpán rovněž tento procesní prostředek ochrany práv.** Z dříve popsané materiální subsidiarity přitom plyne, že vyčerpáním tohoto procesního prostředku není jen jeho samotné podání, nýbrž podání v takové podobě, aby Nejvyšší soud vůbec měl možnost se jím meritorně zabývat.

II. Mám za to, že **podmínky řízení je třeba v případě dovolání odlišovat na čistě procesní a obsahové.** Ostatně i o. s. ř.²⁴ odlišuje „nepřijatelnost“ a „vadnost“ dovolání, kdy jen u nepřijatelnosti je požadována jednomyslnost senátu. Mezi čistě **procesní vady** patří např. nedodržení lhůty k podání dovolání, nezaplacení soudního poplatku anebo chybějící právní zastoupení. Pokud nejsou splněny tyto podmínky řízení, musí být dovolání Nejvyšším soudem odmítnuto a z hlediska Ústavního soudu při podání ústavní stížnosti stěžovatel materiálně

nevyčerpal všechny prostředky k ochraně práv, kterými disponoval.²⁵ Proto musí být ústavní stížnost, brojící proti rozhodnutím předcházejícím podání dovolání, odmítnuta jako nepřijatelná pro nevyčerpání prostředků ochrany práv. Ve zbytku Ústavní soud přezkoumá pouze usnesení Nejvyššího soudu, přičemž tento přezkum bude omezen výhradně na správnost posouzení nesplnění podmínek řízení (což je otázka odepření přístupu k soudu). **Pokud v tomto směru Nejvyšší soud nepochybil, bude ústavní stížnost (resp. tato její část) odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.**

III. Komplikovanější situace nastane tehdy, jeví-li se sporným splnění obsahových náležitostí dovolání. Podle § 241a o. s. ř. totiž platí, že „(1) Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. (2) V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). (3) Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.“

Zásada koncentrace řízení se projevuje v odst. 6, podle něhož v dovolání nelze uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy. Setrvalá judikatura Nejvyššího soudu, kterou většinou akceptuje rovněž Ústavní soud, citované zákonné ustanovení vykládá tak, že **dovolatel skutečně musí specifikovat důvody dovolání a vymezení jeho přípustnosti.** Pokud tak vůbec neučiní, účinně nevyčerpá všechny procesní prostředky k ochraně svých práv ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a bude se tím protivit materiálnímu pojetí subsidiarity v dříve popsaném smyslu.

IV. Problémy však nastávají tehdy, pokud dovolatel v podání dovolání bude např. namítat porušení svých ústavně zaručených základních práv (výslovně či implicitně) v předchozím řízení, aniž by však současně tvrdil, že se odvolací soud odchýlil od judikatury Nejvyššího soudu, jedná se o otázku prejudikovanou odvolacím soudem rozdílně anebo nejudikovanou dokonce vůbec.

Pokud by totiž v těchto případech Ústavní soud akceptoval zdrženlivost a omezení svého přezkumu výhradně na naplnění přípustnosti dovolání podle citovaného ust. § 237 o. s. ř., mohl by stěžovatele dostat do neřešitelné procesní pasti a vytvořil by situaci označovanou jako *denegatio iustitiae*. Představme si totiž případ, kdy existuje setrvalá a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího soudu k určité právní otázce, která je však zcela v rozporu s později judikovaným právním názorem Ústavního soudu. Podané dovolání by zcela v intencích gramatického znění o. s. ř. a dosavadní praxe Nejvyšší soud mohl odmítnout jako nepřijatelné a Ústavní soud by se nedostal k přezkumu správnosti sporného právního názoru, protože jeho přezkum by se omezil toliko na posouzení správnosti procesního postupu Nejvyššího soudu, kterému by však zřejmě nemohl – čistě procesně vzato – nic podstatného vytknout. (Obdobná situace by ostatně mohla nastat i tehdy, pokud by zmíněný odlišný právní názor Ústavního soudu vůbec neexistoval.)

Proto Ústavní soud setrvalě uvádí, že „*jakákoliv námitka, jejíž podstatou je tvrzení porušení ústavně zaručených základ-*

22 Usnesení ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. III. ÚS 772/13 (U 5/68 SbNU 541).

23 Viz zejména § 238 o. s. ř.

24 Viz § 243c o. s. ř.

25 Viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 9. 2015, sp. zn. II. ÚS 941/15, kde je uvedeno, že podal-li stěžovatel dovolání opožděně, nevyčerpal všechny prostředky k ochraně práv, a ústavní stížnost je proto nepřijatelná.

ních práv a svobod rozhodnutím nebo postupem odvolacího soudu v občanském soudním řízení, je uplatnitelná i jako dovolací důvod podle § 241a odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb., tzn., že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci²⁶. Jinak řečeno, **pokud dovolatel namítne protiústavnost právních závěrů či postupu odvolacího soudu, je tím naplněn i dovolací důvod spočívající v tvrzeném nesprávném posouzení věci.** Jestliže pak tato tvrzená protiústavnost znamená, že dovolatel oponuje setrvalé judikatuře Nejvyššího soudu, anebo s částí této judikatury souzní a s částí polemizuje, anebo se jedná o otázku, kterou ještě dovolací soud neřešil, nepovažují za rozhodující.

V. Z rozhodovací praxe lze namátkově poukázat na řadu případů, kdy Nejvyšší soud shledá dovolání nepřijatelným, nicméně Ústavní soud tento jeho názor nesdílí. Jde kupříkladu o následující případy:

- *nadměrný formalismus* Nejvyššího soudu, kterému např. nestačilo,²⁷ že stěžovatel vymezil slovním popisem ustálenou judikaturní praxi, a trval na uvedení konkrétní spisové značky nebo značek rozhodnutí;
- *úplná absence odůvodnění odmítacího usnesení* Nejvyššího soudu, kdy Ústavní soud zdůraznil,²⁸ že rovněž odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu odmítající podané dovolání pro nepřijatelnost musí splňovat požadavky předvídatelnosti a srozumitelnosti, kdy z něj musí být dostatečně patrné, na základě jakých důvodů dospěl k závěru o jeho nepřijatelnosti;
- *vnitřní obsahová rozpornost rozhodnutí Nejvyššího soudu*, kterou Ústavní soud konstatoval²⁹ např. tehdy, pokud Nejvyšší soud „na straně jedné shledal údajnou neodstranitelnou vadu řízení spočívající v absenci obligatorních předpokladů přijatelnosti dovolání, a proto deklaroval, že se jím za této situace nemůže zabývat meritorně, nicméně na straně druhé v rámci tzv. obiter dicta [...] se ve skutečnosti podaným dovoláním věcně zabýval a zaujal v něm jednoznačný právní názor, který však [...] podle přesvědčení Ústavního soudu z ústavněprávního hlediska nemůže obstát“.

Kromě těchto typových případů, kdy Ústavní soud v postupu a rozhodnutí Nejvyššího soudu konstatuje protiústavní pochybení, které výslovně popíše, **však v praxi převažují případy, kdy zrušení odmítavého usnesení Nejvyššího soudu představuje jakýsi „vedlejší produkt“ zrušení rozhodnutí, která předcházela rozhodnutí dovolacímu.** V těchto případech Ústavní soud zpravidla jen konstatuje, že zrušuje rozhodnutí Nejvyššího soudu proto, že „Nejvyšší soud nedostal své ústavní povinnosti chránit základní práva a svobody stěžovatele (čl. 4 Ústavy), která není vyhrazena toliko Ústavnímu soudu, nýbrž i soudům obecným, a ani v této oblasti by proto Ústavní soud neměl roli Nejvyššího soudu nahrazovat.“³⁰

Jinak řečeno, **je třeba odlišovat případy, kdy Ústavní soud zjistí pochybení samotného Nejvyššího soudu a výrokem zruší výhradně jeho rozhodnutí, od případů, kdy protiústavními shledá rovněž rozhodnutí předchozí.** Zatímco v prvním případě musí pečlivě vyložit, v čem spatřuje pochybení Nejvyššího soudu a co od něj v dalším řízení očekává (jakým právním názorem ho zavazuje), v případě druhém pochybil již soud odvolací (nebo dokonce i soud prvního stupně) a Nejvyšší soud selhal „jen“ v tom směru, že toto dřívější pochybení sám

nezjistil a neodstranil. Mám za to, že **v této druhé situaci není účelné s Nejvyšším soudem polemizovat ohledně správnosti jeho závěrů**, zda se v konkrétním případě skutečně jednalo o právní otázku zcela novou anebo již prejednanou, když v důsledku jeho závěrů zůstávají nedotčena rozhodnutí obecných soudů, která Ústavní soud shledá protiústavními. Jinak řečeno, zájem Ústavního soudu musí být ochrana základních práv stěžovatele, a nikoliv mentorování ve vztahu k Nejvyššímu soudu.

Vrátím-li se k dikci § 237 o. s. ř., toto ustanovení dává Nejvyššímu soudu obrovský prostor otevřít svou pomyslnou náruč pro podaná dovolání. Pokud totiž s ohledem na povahu podaného dovolání je patrné, že se skutečně mohlo jednat a zřejmě i jednalo o porušení práv dovolatele (často dokonce i ústavních!), pak se nutně musí jednat o některý z případů, na které citované ustanovení pamatuje: buď je tato otázka řešena jednotně (avšak chybně), je judikována nejednotně, anebo není judikována vůbec.

Celý problém vztahu mezi ústavní stížností a dovoláním proto v konečném důsledku spočívá především v důrazu na to, co je pro Nejvyšší soud prioritou: zájem na sjednocování judikatury, anebo ochrana základních práv. Zřejmě právě v tomto směru spočívá zásadní rozdíl v nárocích, které Nejvyšší soud klade na dovolatele, a současně v tom tkví i občasné neporozumění mezi Ústavním soudem a Nejvyšším soudem.

❖ Autor je od 12. 6. 2014 ústavním soudcem, před tím byl soudcem Nejvyššího správního soudu.

Článek je upraveným příspěvkem, předneseným v červnu 2016 na XXIV. Karlovarských právnických dnech.

26 Viz opakovaně citované publikované usnesení ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. III. ÚS 772/13 (U 5/68 SbNU 541).

27 Nález ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. IV. ÚS 1256/14.

28 Nález ze dne 1. 10. 2015, sp. zn. II. ÚS 1257/15. To neznamená, že takové odůvodnění má být podrobné či obsáhlé, jelikož podle § 243f odst. 3 o. s. ř. platí, že v odmítacím usnesení soud „stručně uvede, proč je dovolání opožděné, nepřijatelné nebo trpí vadami, jež brání pokračování v dovolacím řízení“. Postačuje proto stručné vysvětlení, z jakého důvodu se soud nebude zabývat dovoláním meritorně. „Toto vysvětlení se však nesmí omezit na pouhou citaci zákona, případně doplněnou odkazem na některé judikáty, obsahující však toliko obecný výklad přípustnosti dovolání bez jakéhokoliv náznaku individualizace na projednávaný případ. Rozhodovací činnost soudů totiž spočívá v interpretaci a aplikaci právních norem a jedná se i o určitou formu komunikace mezi soudem na straně jedné, vykonávajícím veřejnou službu, a účastníky řízení a koneckonců i celou veřejností na straně druhé. Pokud by se však rozhodnutí soudu omezovalo pouze na odkaz na zákonnou úpravu a apodiktické konstatování, že podaný mimořádný opravný prostředek je nepřijatelný, došlo by k nežádoucí situaci, kdy soud vlastně zcela pomine svoji povinnost transparentně a srozumitelně vykládat právo, neboť je vlastně pouze aplikuje. Tím se však zcela vyhýbá zmíněné komunikaci s účastníky řízení a namísto toho se staví do pozice vrchnostenského orgánu, který si je sice dobře vědom, jak správně rozhodnout, nicméně necítí potřebu to sdělovat někomu jinému. Takovýto postoj se však zcela vymyká podstatě soudní moci, kterou je podle Ústavy především ochrana základních práv a svobod (čl. 4), a také jejím funkcím, k nimž patří především povinnost soudů poskytovat ochranu právům zákonem stanoveným způsobem (čl. 90 Ústavy).“

29 Nález ze dne 1. 12. 2015, sp. zn. II. ÚS 2766/14. Dále je zde uvedeno, že „Ize tak konstatovat, že Nejvyšší soud nedostal své ústavní povinnosti chránit základní práva a svobody stěžovatele (čl. 4 Ústavy), jelikož vydal vnitřně zcela rozporné usnesení, v němž současně tvrdí, že se sice nemůže dovoláním zabývat věcně, jelikož mu z jeho obsahu není zřejmé, proč by tak měl vlastně činit, resp. která právní otázka se jeví být spornou, nicméně současně k ní vyslovil jednoznačný právní názor, a to s poukazem na judikát Ústavního soudu, což však zřejmě nelze logicky vyložit jinak, než že obsah podaného dovolání považoval za relevantní dokonce i z hlediska ochrany základních práv a svobod. Tím nicméně současně popřel, že obsah dovolání nebyl dostatečně srozumitelný, a tedy i projednatelný.“

30 Viz např. nález ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. II. ÚS 3588/14.

Případ Erdogan a meze přijatelné kritiky veřejně činných osob

doc. JUDr. JIŘÍ HERCZEG, Ph.D.

Úvod

Německý satirik Jan Böhmermann urazil tureckého prezidenta Recepta Tayyipa Erdogana, který byl v té době na oficiální státní návštěvě Německa. V básni, kterou oblíbený moderátor uvedl 31. 3. 2016 ve svém televizním pořadu „*Neo Magazine Royal*“ na veřejnoprávní televizní stanici ZDF, se kromě jiného praví, že Erdogan „*má sexuální styk s kozami a sleduje dětské porno*“.¹

Následně turecký prezident s odkazem na § 103 a 104a německého trestního zákoníku (dále jen „StGB“) oficiálně požádal německou vládu o udělení souhlasu k trestnímu stíhání moderátora. Tři sloky dlouhá satirická báseň čítající přesně sto slov zásadně zkomplikovala vztah mezi Německem a Tureckem. Německá vláda pod vedením Angely Merkelové sice po dlouhém váhání, ale nakonec přece jenom udělila podle § 104a StGB souhlas, aby věcně a místně příslušný státní zástupce zahájil proti novináři trestní řízení pro trestný čin dle § 103 StGB.

Vláda se shodla, že ještě během tohoto volebního období předloží novelu trestního zákoníku, která by paragraf o urážce cizích představitelů zrušila. V rámci debaty o politické satirě a svobodě slova v Německu přednesl dne 12. 5. 2016 ve Spolkovém sněmu poslanec vládní CDU Detlef Seif doslovný text předmětné satirické básně (s odůvodněním, že ne každý z po-

slanců zná celý text básně), čímž vyvolal bouři nevole nejen ve vlastní straně, ale i v koalici, pro kterou jsou nyní dobré vztahy s Tureckem klíčové pro zvládnutí migrační krize. Čtení básně opět přenášela v přímém přenosu veřejnoprávní ARD a další německé zpravodajské kanály.

Německá justice se zatím staví, byť jen dočasně, na stranu tureckého prezidenta. Dne 17. 5. 2016 vydal Zemský soud v Hamburku na žádost tureckého prezidenta předběžné opatření, kterým zakázal moderátorovi veřejnoprávní ZDF Janu Böhmermannovi veřejně publikovat, v předběžném opatření konkrétně specifikované, části předmětné satirické básně, které zasahují do lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti tureckého prezidenta Erdogana.

Za porušení tohoto předběžného opatření hrozí peněžité sankce ve výši až 25 000 eur nebo pořádková vazba až 6 měsíců. Hamburský soud vážil mezi svobodou projevu a svobodou umělecké tvorby a osobnostními právy prezidenta, přičemž důvody pro dočasné omezení veřejné publikace určitých částí satirické básně v tuto chvíli převážily. Toto předběžné opatření ovšem nepředjímá konečné rozhodnutí ve věci.

Tim, že turecký prezident požaduje trestní stíhání komika za satirickou báseň, prověřuje svobodu slova v Německu, kterou ovšem ve svém rodném Turecku sám brutálně potlačuje. Na stranu Jana Böhmermanna, který je v Německu proslavený svým ostrým humorem a za svou práci získal již četná ocenění, se nyní postavilo mnoho známých osobností.

Cílem tohoto článku je na tomto konkrétním příkladu přiblížit čtenářům kritizovanou německou právní úpravu verbálních trestných činů proti orgánům cizích států, srovnat ji s úpravou tuzemskou a s odkazem na judikaturu Ústavního soudu ČR, Spolkového ústavního soudu, Nejvyššího soudu USA a Evropského soudu pro lidská práva ukázat meze svobody projevu v případě veřejných osob.

Německá právní úprava hanobení státu a jeho představitelů

Předmětný trestný čin **urážka orgánů nebo zástupců cizích států** dle § 103 StGB² je systematicky zařazen v hlavě I. zvláštění části trestního zákoníku, dílu třetím, mezi trestné činy proti cizím státům.³ Do tohoto dílu zvláštění části trestního zákoníku patří ještě trestné činy útok proti orgánům a zástupcům cizích států (§ 102 StGB) a poškození vlajky a výsostných znaků cizího státu (§ 104 StGB).

Tohoto trestného činu se dopustí, kdo urazí: *a) hlavu cizího státu, b) člena vlády cizího státu nebo c) pověřeného vedoucího zahraniční diplomatické mise*, který se v době spáchání činu nachází v úřední záležitosti na území Spolkové republiky Německo. Za toto jednání hrozí pachateli trest odnětí svobody až na 3 léta nebo peněžité trest (§ 103 odst. 1 StGB).

Jako okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby uvá-

1 Veršotepce Jan Böhmermann přednesl báseň v tomto znění: *Prezident Erdogan je blbec a zbabělec, který páchne hůře než Döner Kebab, dokonce hůře než prasečí prd. Erdogan je dle satirika muž, který v gumové masce bije dívky, nejraději by chtěl šukat kozy a potlačovat menšiny; zatímco týrá Kurdy stejně jako křesťany a sleduje dětskou pornografii. Když nemůže usnout, tak místo počítání oveček provozuje felaci se stovkou ovcí. A jak si zpívá každý Turek, Erdogan je prezident s malým penisem, hloupá svině a vrásčitý hulvát. Každý od Ankary až po Istanbul ví, že Erdogan je gay a perverzní, zavšivený zoofil. Satirik dále srovnává prezidenta s pachatelí Josefem Fritzelem a Wolfgangem Priklöpilem (kteří dlouhodobě věznili, týrali a sexuálně zneužívali své oběti, např. Natašu Kampuschovou). Erdoganova hlava je prázdná jako jeho varlata a přitom je hvězdou každé sexuální orgie, která končí teprve tehdy, když ho jeho pohlavní úd při močení pálí. Tak to je Recep Erdogan, turecký prezident, uzavírá satirik svou báseň.*

2 Německý trestní zákon: Strafgesetzbuch – StGB, zákon č. 127/1871 Říšské sbírky zákonů (RGBl.) ze dne 15. 5. 1871, ve znění zákona č. 3322/1998 Spolkové sbírky zákonů (BGBl.) ze dne 13. 11. 1998.

3 K německé právní úpravě srov. např. T. Fischer; H. Tröndle: Strafgesetzbuch und Nebengesetze. Kommentar, 52., neu bearbeitete Auflage, C. H. Beck, München 2004; J. Frowein; W. Peukert: Europäische Menschenrechtskonvention. Kommentar, 3. Auflage, Engel, Strassbourg 1996; D. Grimm: Die Meinungsfreiheit in der Rechtsprechung des Bundesverfassungsgerichtes, Neue Juristische Wochenschrift č. 27/1995, str. 1697 a násl.; I. Münch: Grundgesetz. Kommentar, 5. Auflage, C. H. Beck, München 2000; G. Nolte: Die rechtlichen Grenzen politischer Satire in den USA und der Bundesrepublik, Europäische Grundrechte-Zeitschrift, 1988, str. 253 a násl.; A. Schönke; H. Schröder: Strafgesetzbuch. Kommentar, 29. neu bearbeitete Auflage, C. H. Beck, München 2014.

dí trestní zákoník dva důvody, a to 1. skutečnost, že urážka je zvláště zavrženíhodná, nebo 2. čin byl spáchán veřejně, při veřejném shromáždění (demonstrace), tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo veřejně přístupnou počítačovou sítí (např. prostřednictvím internetu). V takovém případě hrozí pachateli trest odnětí svobody v rozsahu 3 měsíců až 5 let (§ 103 odst. 2 StGB). V daném případě byla tato okolnost splněna, čin byl spáchán v přímém přenosu veřejno-právní televize ZDF.

Je-li trestný čin podle § 103 StGB spáchán veřejně nebo tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo prostřednictvím internetu, pak podle § 200 odst. 1 StGB soud na žádost poškozeného nebo osoby oprávněně podat návrh na zahájení trestního stíhání pro trestný čin dle § 103 StGB nařídí zveřejnění rozsudku. Soud v rozsudku uvede způsob zveřejnění [v jaké lhůtě, v jakém rozsahu (zda jen výrok nebo celý rozsudek, včetně odůvodnění) a v jakém hromadném sdělovacím prostředku má být rozsudek zveřejněn].⁴ Je-li urážka zveřejněna v novinách či časopise (tištěných nebo elektronických), potom soud, je-li to možné (časopis mezitím nezanikl), nařídí zveřejnění rozsudku v tom samém periodiku, kde byla urážka zveřejněna. To samé platí, pokud byla urážka zveřejněna rozhlasem, televizí nebo prostřednictvím internetu.

Předpokladem trestního stíhání za výše uvedený trestný čin je dle § 104a StGB splnění následujících podmínek: *Spolková republika Německo udržuje s dotčeným státem diplomatické vztahy; je zaručena vzájemnost; zahájení trestního stíhání je vládou cizího státu také skutečně požadováno, a konečně vláda udělí věcně a místně příslušnému státnímu zástupci zmocnění k zahájení trestního stíhání.*

V daném případě byly všechny podmínky splněny. Prezident Turecka Erdogan se cítil dotčenými výroky uražen a požádal německou vládu o udělení zmocnění k zahájení trestního řízení. Příslušný státní zástupce pak zahájil proti novináři trestní řízení pro trestný čin urážky prezidenta Turecké republiky dle § 103 StGB.

Historická reminiscence – urážka prezidenta republiky v českém právním řádu

Urážka majestátu („*crimen laesae maiestatis*“), tedy hanobení státu, jeho představitelů a symbolů, je tradičním trestným činem, který dodnes najdeme ve většině evropských zemí s kontinentálním typem práva. Zločin „*uražení Veličenstva a údiv domu císařského*“ znal již trestní zákon z roku 1852. Za první republiky byla urážka hlavy státu a hanobení republiky postihována podle zákona č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky. Zákon vycházel ze zásady, že čím větší pravda, tím větší urážka, a proto vylučoval důkaz pravdy či přesvědčení o pravdě. Nejvyšší soud ČSR např. shledal naplnění znaků skutkové podstaty přečinu urážky prezidenta podle § 11 zákona na ochranu republiky ve výroku: „*To se raději oběsím, než bych si v pokoji pověsil Masarykův obraz.*“

Na ochranu státu a jeho symbolů samozřejmě nezapomněl ani zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen „tr. zákon“), který hanobení republiky a jejího představitele systematicky zařadil do hlavy I. zvláštní části trestního zákona [trestné či-

ny proti republice], oddíl první [trestné činy proti základům republiky].

Trestného činu **hanobení republiky a jejího představitele** se podle § 102 tr. zákona dopustil, kdo veřejně hanobil republiku, Federální shromáždění ČSSR, Českou národní radu, Slovenskou národní radu nebo jejich předsednictva anebo vlády. Novelou trestního zákona č. 57/1991 Sb. byla trestně-právní ochrana rozšířena i na federální a republikové ústavní soudy. Snižování vážnosti prezidenta republiky nebo veřejné hanobení jiného čelného představitele republiky pro výkon jeho pravomoci nebo vůbec pro jeho činnost v životě politikem bylo posuzováno jako trestný čin podle § 103 tr. zákona.

Část § 102 tr. zákona, konkrétně slova: „*její Parlament, vládu nebo Ústavní soud*“, byla ke stížnosti prezidenta republiky Ústavním soudem ČR v roce 1994 zrušena. V odůvodnění Ústavní soud uvedl: „*§ 102 tr. zákona umožňuje postih pro skutky, které by jinak byly postižitelné již na základě § 154 odst. 2 a § 156 odst. 3 tr. zákona. Tato podvojnost právní úpravy vede podle Ústavního soudu k interpretacím, jež vyřazují Parlament, vládu a Ústavní soud z rámce státních orgánů, ačkoli státními orgány jsou, a poskytuje jim v § 102 nadřazený druh právní ochrany, který je jinak běžný jen pro ochranu abstraktních symbolů státu. Trestněprávní ochrana Parlamentu, vlády a Ústavního soudu v § 102 tr. zákona tak jde nad rámec ústavního pořádku a mezinárodních závazků ČR, neboť při dostatečné trestní ochraně státních orgánů v § 154 odst. 2 a § 156 odst. 3 vnáší svou obecností a neurčitostí prvek nadbytečné ochrany.*“

Při zohlednění tohoto stanoviska pak novela tr. zákona torzo § 102 a 103 s účinností od 1. 1. 1998 zcela vypustila. Touto novelizací došlo k vypuštění i verbálního útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 3 tr. zákona.

Pojem svoboda projevu

Svoboda projevu byla jednou z prvních občanských svobod, kterou si lidé v historii vydobyli. Již v roce 1789 tvůrci francouzské Deklarace práv člověka a občana v čl. 11 prohlásili, že svobodné projevování myšlenek a názorů je jedním z nejcennějších práv člověka. Byla to tehdy svoboda proti králi. Svým cílem to ovšem byla svoboda proti cenzuře, předběžné i následné, v dalším vývoji i proti autocenzuře, jejímž vykonavatelem nebylo ostré cenzorovo pero, ale strach či politické donucení. Cenzura zmizela, svoboda projevu zůstala, byť má dnes poněkud jiný obsah, než měla v době svého vzniku. Prolíná se se svobodou získávání a rozšiřování informací.

Svoboda projevu je v právním řádu České republiky zakotvena v čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), a to jako „*primus inter pares*“, tedy jako první mezi politickými právy.⁵ Podle tohoto ustanovení svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. Podle čl. 17 odst. 2 Listiny má každý právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vy-

4 V českém právním řádu je možnost uveřejnění trestního rozsudku zakotvena v § 23 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

5 F. Šamalik: Vztah Listiny základních práv a svobod k Ústavě České republiky, Právník č. 1/2002, str. 1 a násl.

hledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice států.⁶

Na mezinárodní úrovni je svoboda projevu zakotvena zejména v čl. 10 Úmluvy o lidských právech a svobodách (dále jen „Úmluva“).⁷ Podle tohoto ustanovení má každý právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Strážcem práv zaručených Úmluvou je Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“).

Svobodu projevu řadí Listina i Úmluva mezi politická práva, a tím je vyjádřena její nejvýznamnější funkce: bez ní je nemyslitelná pluralitní demokracie. Slovy ESLP: „*Svoboda projevu představuje jeden ze základních pilířů demokratické společnosti, který je základním předpokladem pro pokrok společnosti jako celku a pro rozvoj každého jednotlivce.*“ Pro svobodu projevu jako právo politické proto platí čl. 22 Listiny. Zákonná úprava svobody projevu a její výklad a používání musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti.

Svoboda projevu a právo na ochranu osobnosti

Svoboda projevu však není bezbřehá. Je omezena jednak chráněnými zájmy podle čl. 17 odst. 4 Listiny a čl. 10 odst. 2 Úmluvy, a jednak ostatními ústavně zaručenými právy a svobodami. Ke konfliktu může docházet mezi svobodou projevu a a) právem každého na zachování jeho lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a právem na ochranu svého jména; b) právem na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života a c) právem každého na respektování svého soukromého a rodinného života, obydli a korespondence; a d) právem každého na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě (čl. 10 Listiny a čl. 8 Úmluvy).

Při střetu základních práv na stejné úrovni bude vždy věcí nezávislých soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého jednotlivého případu pečlivě zvážily, zda jednomu právu nebyla nedůvodně dána přednost před právem druhým. Je proto úkolem obecných soudů, aby na základě konkrétních okolností daného případu zvážily, zda „projev“ dosahuje takové intenzity, že zasahuje do práva na ochranu osobnosti dané osoby či je si-

tuaci přiměřený, tedy zda v daném případě preferovat právo na ochranu cti a dobré pověsti dotčené osoby nebo upřednostnit právo na svobodu projevu a šíření informací.⁸

Svoboda projevu může být omezena pouze zákonem, legitimním cílem (ochrana práv a svobod druhých) a opatřením nezbytným k dosažení takového cíle v demokratické společnosti. Právo na svobodu projevu je rovno právu na ochranu cti a důstojnosti, a proto je vždy nutné zkoumat míru porušení práva na ochranu osobnosti s ohledem na svobodu projevu a požadavek proporcionality uplatňování a ochrany těchto práv.⁹

V konkrétním případě je tedy vždy nezbytné zkoumat míru (intenzitu) tvrzeného porušení základního práva na ochranu osobnosti v kontextu se svobodou projevu a právem na informace, a to se zřetelem na požadavek proporcionálního uplatňování těchto práv a jejich ochrany. Jde také o vyvážení negativních a pozitivních následků projevu. Zároveň je nutné, aby příslušný zásah bezprostředně souvisel s porušením chráněného základního práva, tj. aby zde existovala příčinná souvislost mezi nimi.

Jedním z legitimních důvodů, pro který může být svoboda projevu omezena, je ochrana práv a svobod druhých. V zásadě se jedná o soubor osobnostních práv chráněných v čl. 10 Listiny. Podle tohoto ustanovení má každý právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno; má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě. Podle čl. 8 Úmluvy má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydli a korespondence.

Ústavní soud ČR výslovně judikoval, že „základní právo podle čl. 17 Listiny je zásadně rovno základnímu právu podle čl. 10 Listiny“, a proto při střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv stojících na stejné úrovni, je především věcí obecných soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu zvážily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým. Výsledek tohoto posouzení, které se musí vztahovat vždy ke konkrétnímu případu, nelze obecně a dopředu předpovědět.¹⁰

Difamující skutková tvrzení

Prvním kritériem při posuzování jakéhokoli výroku je stanovení, zda šlo o hodnotící soud nebo skutkové tvrzení, neboť jejich ochrana je zásadně odlišná.¹¹

Podstatou názorů je určité přesvědčení, jsou to stanoviska, postoje, soudy. Jedná se o osobní postoje, které si jednotlivec vytváří k určitým událostem, idejím či osobám. Pro názory je tedy určující subjektivní vztah jednotlivce a předmětu jeho názorů. Tím se tyto tzv. hodnotící soudy odlišují od skutkových tvrzení, u kterých je podstatný nikoli vztah mezi subjektem a obsahem výroku, nýbrž vztah mezi výrokiem a realitou. Skutková tvrzení jsou prezentována jako objektivní realita, nezávislá na subjektivním postoji mluvčího. Názor je však vždy subjektivní. Protože hodnotící soudy na rozdíl od skutkových tvrzení jsou charakterizovány subjektivním postojem mluvčího k předmětu jeho výroků, znamenalo by posuzování správ-

6 Ké svobodě projevu srov. např. M. Bobek; J. Kmec; D. Kosař; J. Kratochvíl: Dvacet let Evropské úmluvy v České republice a na Slovensku, C. H. Beck, Praha 2013; J. Herczeg: Meze svobody projevu, Orac, Praha 2002; J. Herczeg: Média a trestní řízení, Leges, Praha 2013; J. Kmec; D. Kosař; J. Kratochvíl; M. Bobek: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář, C. H. Beck, Praha 2012; B. Repík: Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo, Orac, Praha 2002; E. Wágnerová; V. Šimíček a kol.: Listina základních práv a svobod. Komentář, Wolters Kluwer, Praha 2012.

7 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., dne 21. 2. 1991 byla v Madridu podepsána jménem ČSFR Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

8 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 1998, sp. zn. IV. ÚS 154/97.

9 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99.

10 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 1998, sp. zn. IV. ÚS 154/97.

11 Tak v nálezu sp. zn. I. ÚS 367/03 ve věci *Rejžek proti Vondráčkové* se Ústavní soud ČR přiklonil k výkladu, že pojem „hudební mafie“ použitý v souvislosti s hudebními kontakty populární zpěvačky za minulého režimu je hodnotícím soudem, tudíž nemá smysl požadovat důkaz pravdy, nýbrž posuzovat přiměřenost onoho hodnotícího soudu ve vztahu ke kritizovanému skutečným.

nosti hodnotících soudů nahrazení jednoho subjektivního hlediska hlediskem jiným, neméně subjektivním. Je proto třeba rozlišovat mezi fakty a hodnotícími soudy. Zatímco pravdivost faktů lze prokázat a takový důkaz požadovat, pravdivost hodnotících soudů prokázat nelze. Požadavek důkazu pravdy je v takovém případě nerealizovatelný a sám o sobě porušuje svobodu projevu.¹²

O správnosti, či spíše o přiměřenosti hodnotícího úsudku se autor může snažit druhé přesvědčit v rámci diskuse, ale není možné takový úsudek učinit předmětem dokazování. Za skutková tvrzení je tak třeba pokládat vyjádření o skutkové podstatě nebo postupu, která se vyznačují objektivním vztahem mezi projevem a realitou a jejichž pravdivost, úplnost a přesnost lze prověřit dokazováním.

Posuzujeme-li přípustnost určitých skutkových tvrzení z hlediska obsahu, nabízí se jako první otázka, zda a případně v jakém rozsahu platí svoboda projevu i pro nepravdivé výroky, a kdy je naopak možné omezit i šíření výroků pravdivých. **Zásadně každé nepravdivé nebo pravdu zkreslující tvrzení je neoprávněným zásahem do osobnostních práv.** Nejvyšší soud judikoval, že samo uveřejnění nepravdivého údaje, dotýkajícího se osobnosti fyzické osoby, zakládá zpravidla neoprávněný zásah do práva na ochranu její osobnosti.¹³

To by ovšem byl příliš restriktivní výklad. U tak významného základního práva, jako je právo na svobodu projevu, nelze přistoupit na odpovědnost za pravdivost všech údajů.¹⁴ Ústavní soud ČR proto následně stanovisko Nejvyššího soudu ČR korigoval v tom smyslu, že k zásahu do práva na ochranu osobnosti sice zásadně může dojít i objektivně, tedy s vyloučením zavinění narušitele práva, nicméně každé zveřejnění nepravdivého údaje nemusí automaticky znamenat neoprávněný zásah do osobnostních práv. Takový zásah je podle Ústavního soudu¹⁵ dán pouze tehdy, „*jestliže existuje mezi zásahem a porušením osobnostní sféry příčinná souvislost a tento zásah v konkrétním případě přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti tolerovat nelze*“.

Zatímco nepravdivé nebo pravdu zkreslující tvrzení bude zpravidla neoprávněným zásahem do osobnostních práv, **u pravdivých skutkových tvrzení má svoboda projevu zásadně přednost před právem na ochranu osobnosti. To však neplatí bez výjimky** a ani důkaz pravdy nemusí znamenat vyvinění z občanskoprávní odpovědnosti za porušení osobnostních práv.

Prvním případem bude pravdu zkreslující tvrzení. Toho lze dosáhnout např. vytržením jinak pravdivého údaje z kontextu, ve kterém se v původní informaci nacházel, a jeho zasazení do souvislostí, které modifikují jeho informační hodnotu. Toto vytržení bude mít za následek jiné vyznění údaje, než které by odpovídalo jeho původnímu smyslu.

Druhým případem je zásah do tzv. „*tvrdého jádra*“ práva na ochranu soukromí, které je tvořeno těmi složkami osobnostních práv, jež jsou základem lidské důstojnosti. Nejvyšší soud tak dovodil, že kritiku počínání fyzické osoby, opírající se o okolnosti, o nichž je sdělován pravdivý údaj, nelze zpravidla pokládat za protiprávní, a to i když v kritice bylo použito v odpovídající míře ironizování, odsuzování a zavrhování kritizovaného počínání fyzické osoby, s výslovnou výjimkou, že nejde o tvrzení, které se dotýká intimní sféry života fyzické osoby.¹⁶ **Svoboda projevu tak vždy ustupuje v případech,**

Ilustrační foto

kdy je předmětným výrokiem zasazeno chráněné jádro důstojnosti člověka.

Kritika hanobící

Do občanské cti fyzické osoby lze neoprávněně zasáhnout nejen zveřejněním difamujících skutkových tvrzení (zejména zveřejněním nepravdivých skutečností), ale též publikací nepřipustných hodnotících úsudků o této osobě (nepřipustnou kritikou člověka nebo jeho jednání).

Specifikem zásahů do práva na občanskou čest nepřipustnou kritikou je to, že kritika jako určitá suma hodnotících úsudků vždy vyjadřuje názor toho, kdo takové názory pronáší, a nelze na ni používat měřítko pravdivosti či objektivní správnosti.¹⁷ Nicméně je zdůrazňován požadavek pravdivého základu kritiky. Jak judikoval Nejvyšší soud ČR: „*Je-li podstatou urážlivého projevu úsudek, nelze jej oddělit od premis, na jejichž základě byl pronesen, nýbrž sluší jej zkoumati ohledně jeho smyslu*

12 Rozsudek ESLP ze dne 8. 7. 1986 ve věci *Lingens proti Rakousku*.

13 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 1995, sp. zn. Cdon 24/95.

14 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 12. 1997, sp. zn. II. ÚS 357/96.

15 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99.

16 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 1995, sp. zn. Cdon 24/95.

17 Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 1. 1996, sp. zn. 23 C 96/95, Právní rozhledy č. 4/1996, str. 177.

a dosahu, jakož i ohledně jeho správnosti a přípustnosti současně s oněmi předpoklady, v jejichž spojitosti a na jejichž základě byl pronesen.“¹⁸ Stejný názor zastává i ESLP, který uvedl, že pravdivost názoru nelze prokázat. Může se však ukázat excesivním, zejména při neexistenci jakéhokoli faktického základu.¹⁹

K otázce posuzování oprávněnosti kritiky se vyjádřil i Ústavní soud ČR: „Jestliže každý názor, stanovisko, kritika je vzhledem k významu svobody projevu dle čl. 17 odst. 1 Listiny jako jednoho z pilířů každé demokratické společnosti zásadně přípustnou záležitostí, tím spíše je tomu tak u kritiky vyjádřené polemickým způsobem (netroufnu si tvrdit). Rovněž tak nelze poměřovat tento polemický výrok pravdivostí všech údajů, obsažených v předmětném článku, ale pouze těch, na které byl výslovně vázán.“²⁰ Za oprávněnou shledal Ústavní soud jen takovou kritiku, která je přiměřená co do obsahu a formy, vychází z pravdivých podkladů a nevybočuje z hranic nutných k dosažení svého účelu.

Z hlediska přiměřenosti kritiky je nutné zkoumat proporce mezi použitými formulacemi a výrazy a cílem kritiky. Je třeba posoudit, zda předmětný výrok byl učiněn v rámci soukromého názorového střetu nebo v souvislosti s otázkou veřejného zájmu. U výroků, které jsou příspěvkem k veřejné diskusi o otázkách obecného zájmu, a kde zásah do osobnostních práv není cílem, ale nevyhnutelným důsledkem takového projevu, je nutné vycházet z presumpce přípustnosti takových výroků.

Pro úvahu o přiměřenosti kritiky může mít též význam postavení osoby, již je kritika adresována. Soud vychází z toho, že meze přípustné kritiky vlády jsou širší než u politika a meze přípustné kritiky politika jsou širší než u soukromé osoby.

Podle názoru Ústavního soudu je nutné respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti (na rozdíl např. od publikací odborných), který v určitých případech musí – především s ohledem na rozsah jednotlivých příspěvků a čtenářský zájem – přistupovat k určitým zjednodušením, a nelze bez dalšího tvrdit, že každé zjednodušení (či zkrácení) musí nutně vést k zásahu do osobnostních práv dotčených osob. Lze tedy stěží trvat na naprosté přesnosti skutkových tvrzení, a klást tak na novináře – ve svých důsledcích – nesplnitelné nároky. Významné proto musí vždy být to, aby celkové vyznění určité informace odpovídalo pravdě.²¹

V případě *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku* ESLP uvedl,

18 Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 30. 11. 1929, sp. zn. Zm I 561/29.

19 Rozsudek ESLP ze dne 25. 7. 2001 ve věci *Perna proti Itálii*, stejně dále např. *De Haes a Gijssels proti Belgii*.

20 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 12. 1997, sp. zn. II. ÚS 357/96.

21 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. I. ÚS 156/99.

22 Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku* (kritické zhodnocení vyšetřování policie ve věci vraždy, kdy obviněný byl uznán vinným trestným činem vraždy své manželky a následně po povolení obnovy řízení byl v obnoveném řízení obžaloby zproštěn).

23 Rozsudek ESLP ze dne 26. 4. 1995 ve věci *Prager a Oberschlick proti Rakousku*.

24 Rozsudek ESLP ze dne 21. 1. 1999, stížnost č. 29183/95, ve věci *Fressoz a Roire proti Francii*.

25 Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 1. 1996, sp. zn. 23 C 96/95, Právní rozhledy č. 4/1996, str. 177.

26 Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 12. 1997, sp. zn. II. ÚS 357/96.

27 Rozsudek Nejvyššího soudu USA ze dne 24. 2. 1988 [485 U. S. 46 (1988)] ve věci *Hustler Magazine and Larry C. Flint v. Jerry Falwell*.

že svoboda projevu chrání právo novinářů sdělovat informace o otázkách veřejného zájmu, pokud se vyjadřují v dobré víře, na základě přesných faktů a poskytují „věrohodné a přesné informace“ při dodržování novinářské etiky.²² Za těchto předpokladů novinářská svoboda zahrnuje také možnost používání určité míry přehánění, ba dokonce provokace.²³ Soud dokonce judikoval, že nelze připustit, aby novinář mohl formulovat kritické názory pouze pod podmínkou, že může dokázat jejich pravdivost.²⁴

To, že určité výroky ironizují, odsuzují či zavrhnou určité jednání, je ještě nečiní hanobícími. Svoboda projevu chrání nejen obsahovou náplň myšlenek a informací, ale i formu, ve které jsou vyjadřovány. O hanobící kritiku proto nejde v případech, kdy je určitý výrok pouze přehnaný nebo útočný. K probuzení veřejnosti z letargie je někdy nutné použít i ostřejší výrazy, které by za jiných okolností mohly být považovány za urážlivé. Požadavek, aby veškerá kritika měla umírněnou podobu, by ke škodě věci zbavoval kritiku určitého emocionálního náboje, který má začasté své opodstatnění.

Kritické výroky nabývají charakteru hanobící kritiky zejména tehdy, pokud v popředí nestojí věcné vypořádání se s problémem, ale urážení poškozeného. Jsou-li tedy v kritice použity výrazy, jejichž míra expresivity je ve značném nepoměru k cíli kritiky a z nichž vyplývá úmysl kritizovanou osobu urazit, jde o kritiku nepřiměřenou, která je způsobila zasáhnout do práva na ochranu osobnosti.²⁵ Slovy Ústavního soudu „vybočí-li publikovaný názor z mezí v demokratické společnosti obecně uznávaných pravidel slušnosti, ztrácí charakter korektního úsudku (zprávy, komentáře) a jako takový se zpravidla ocitá již mimo meze ústavní ochrany.“²⁶

Kritika satirická

Karikatura je zkratkovitě zesměšňující, napodobující nebo satiricky odsuzující výtvarné nebo literární zobrazení některých rysů osobnosti, lidského projevu nebo společensky závažné skutečnosti přehnaním jejich nápadných znaků. Kouzlo politické karikatury tkví ve vyzdvižení tělesných nedostatků nebo politicky trapných událostí, je to zdůraznění, jehož cílem je protivníka zranit. Umění karikaturisty není v tom být přiměřený a nestranný, ale právě v tom, že je ostrý a jednostranný. Dobrá karikatura vždy překračuje hranice dobrého vkusu a konvenčního způsobu chování.

Jak uvedl americký Nejvyšší soud v případě *Hustler v. Falwell*: „Politická karikatura je útočná zbraň, zbraň hněvu, směšnosti a satiry. Je nejméně účinná, pokud se pokouší nějakému politikovi klepat na rameno. Normálně je vítána jako žihadlo včely a je vždy v některých kruzích sporná. Veřejně činné osoby stejně jako osoby zastávající veřejný úřad budou vystaveny masivním, leptavým a mnohdy nepřijemně ostrým útokům. Ve veřejných záležitostech musí být v zájmu svobody komunikace připsány i pohoršlivé nebo vulgární výroky.“²⁷

Těto umělecké formě je vlastní, že používá přehánění, zkrácení a jinotaje. Pro správné právní posouzení předmětné karikatury je nutné odkrýt „slovy a obrazy vytvořený satirický závoj“, aby tak mohl být zjištěn vlastní obsah předmětného sdělení. Je tedy třeba odlišovat vlastní jádro sdělení, a jeho satirický obal, neboť kritéria pro posuzování této slupky jsou jiná a méně

přísná než kritéria pro posuzování obsahového jádra sdělení.

K povaze politické satiry se opakovaně vyjádřil i ESLP. Tak ve věci *Kuliš a Rózycki proti Polsku* ESLP uvedl, že k demokratické společnosti neodmyslitelně patří politická satira.²⁸ Tomu odpovídá i zvýšená ochrana satirického projevu namířeného vůči politikům. Politická satira není jen jednou z forem tzv. „political speech“. V první řadě politická satira komunikuje se čtenářem prostřednictvím narážek a/nebo grafického znázornění a očekává se, že ji čtenář nebude brát zcela vážně. **Politická satira představuje hodnotový soud, a nikoli skutkové tvrzení. Dobrá satira navíc z povahy věci zesměšňuje, uráží a provokuje, a tudíž kritéria pro její hodnocení musí být nastavena jinak než u vážně míněného textu.** Kromě toho ve prospěch satiry hovoří rovněž skutečnost, že jejím terčem se stávají mocní, a proto má výrazně prodemokratický charakter.

Případem, který bych chtěl zmínit, byla karikatura tehdejšího ministra Zemanovy vlády Karla Březiny v časopise Reflex. Ten v jednom z dílů komiksu „Zelený Raoul“ zobrazil nahatého ministra se ztopořeným penisem, jak postupně souloží se spisovatelkou Bárrou Nesvadbovou, poslankyní Janou Wolfovou a poslancem Miloslavem Kučerou. Karikatura byla reakcí na to, že ministr se do povědomí veřejnosti dostal spíše milostnými aférami než politickou prací. Březina následně časopis Reflex zažaloval s tím, že komiks znevážil jeho pověst občana i ministra a překročil povolenou hranici svobody slova.

Obhajoba Reflexu byla postavena na tom, že ministr si sám pěstuje image playboye a že Zelený Raoul pouze zkarikoval tuto skutečnost. V daném případě šlo o povolenou politickou satiru a s nadsázkou zpracovaný mediální obraz exministra, který on sám pomáhal aktivně vytvořit. Komiks tak nemohl uškodit ministrově pověsti a jeho vážnosti v očích veřejnosti, protože si ji ministr poškodil předtím sám otevřeným líčením počtu svých milenek („Měl jsem jich 30 až 40, přesně to nemám spočítané“) a své záliby v sexu („Sex mám opravdu rád, ale nevěnuji mu tolik času, kolik si myslíte“). Také bylo připomenuto, že i premiér Miloš Zeman označil Březinu za „sexuálního maniaka“. Předmětné rozhodnutí tak stanovilo faktické meze svobody projevu ve věcech politické satiry a současně přispělo k celospolečenské diskusi o mezích přijatelné kritiky a hranicích dobrého vkusu.

Městský soud v Praze žalobě vyhověl a uvedl, že svoboda slova není bezbřehá a nakreslit v komiksu politika nahého při sexuálních hrátkách s kolegy už překračuje míru povolené satiry a nadsázky. Soud uvedl, že karikatura je uměleckým výtvarným dílem, které v sobě obsahuje kritiku určité osoby či věci. Přestože lze u karikatury jako typu kritiky jít dál než u jiných děl, i kritika musí mít své meze. V karikatuře i kritice nelze používat neopodstatněně hrubé urážky se snahou ponížit, ale hledat či popisovat příčiny. I v případě, že je o některém politikovi známo, že „nenechá ženy na pokoji“, jednalo se zde, i přes oprávněný požadavek na určitou mravnost politika a určitou tvůrčí volnost autora, o překročení přípustné hranice kritiky. Karikatura se zaměřuje na určité vlastnosti či slabiny osoby, kterými je nějakým způsobem známa. U osob v oblasti veřejného života je třeba počítat s pozorností médií věnované jejich životu i soukromí. Kdyby se žalobce dopustil politických pochybení, byla by míra přípustné kritiky v tomto případě vyšší, avšak míra kritiky soukromí a intimního života

žalobce byla v komiksu překročena. Podle soudu bylo prokázáno, že články týkající se žalobce se objevovaly v médiích, zvláště v bulvárním tisku, již před publikací komiksu, avšak teprve po ní se jejich intenzita zvýšila.

Senát Ústavního soudu argumenty obecných soudů uznal, naopak stanovisko vydavatele časopisu odmítl. Ústavní soud uvedl, že obecné soudy se posuzovanou problematikou zabývaly v celém rozsahu. Soudy se zabývaly intenzitou projevu jak s přihlédnutím ke specifickým kritiky a karikatury, tak s přihlédnutím k osobě, vůči níž projev směřoval, tedy politikovi, který sám určité stránky svého soukromého života veřejně prezentoval. Na konkrétních okolnostech obecné soudy dovodily i příčinnou souvislost mezi tímto projevem a identifikovanými negativními důsledky, promítající se (negativně) mj. do zvýšeného zájmu médií o soukromí vedlejšího účastníka; dospěly přitom k závěru, že předmětný projev, tj. kritika obsažená v komiksu, přesáhl přípustnou intenzitu takovou mírou, že zasáhl do osobnostních práv vedlejšího účastníka. Ústavní soudci potvrdili, že politici musejí počítat s větší mírou kritiky, ale svoboda slova nemůže být úplně bezbřehá. A také u karikatury, která může zajít dál než jiná díla, má kritika své hranice.²⁹

Kritika veřejně činných osob

V parlamentním demokratickém systému je činnost vlády a politických reprezentantů podrobena neustálé kontrole, nejen ze strany volených zástupců lidu, ale též ze strany veřejnosti a svobodného tisku. Politici, a nejen oni, kteří tuto úlohu médií jako hlídacího psa demokracie nerespektují, se pohybují hluboko v 18. století, ze kterého pochází tento výrok pruského krále Friedricha II.: „Soukromá osoba není oprávněna se vyjadřovat a již vůbec ne hanlivě k činům, jednáním a opatřením hlav států a dvorů, jejich státních úředníků, kolegů a soudních dvorů.“

Zatímco ještě v roce 1927 Nejvyšší soud ČSR³⁰ judikoval, že veřejnému činiteli nelze s poukazem na právo kritiky odpirati plnou ochranu jeho cti toliko pro tuto jeho veřejnou činnost, dnes se již obecně uznává, že hranice akceptovatelné kritiky u veřejně činné osoby, zejména u politika, jsou širší než u běžného občana.

Zásadním rozhodnutím ESLP ve věci kritiky veřejně činných osob bylo rozhodnutí ve věci *Lingens proti Rakousku*.³¹ Skutkově šlo o to, že Simon Wiesenthal, vedoucí židovského dokumentačního centra ve Vídni, obvinil předsedu rakouské strany Svobodných (FPÖ) F. Petera, že během 2. světové války sloužil v jednotce SS, která se podílela na vraždách civilního obyvatelstva v Rusku. Když byl tehdejší rakouský kancléř Bruno Kreisky během televizního rozhovoru na toto obvinění dotázán, rozhodně se Petera zastal a na adresu Wiesenthala uvedl, že používá „mafiašské metody“ a jím řízená organizace je „politická mafie“. Lingens, šéfredaktor týdeníku Profil,

28 Rozsudek ESLP ze dne 6. 10. 2009 ve věci *Kuliš a Rózycki proti Polsku*.

29 Nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 468/03.

30 Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 3. 12. 1927, sp. zn. Zm I 320/27.

31 Rozsudek ESLP ze dne 8. 7. 1986 ve věci *Lingens proti Rakousku*.

obvinil Kreiského, že obhajuje Petera a jiné bývalé příslušníky SS z politických důvodů, a uvedl, že jednání kancléře je „nemorální a nedůstojné“.

Za tyto výroky byl Lingens odsouzen pro urážku podle čl. 111 rakouského trestního zákona k pokutě 20 000 ŠS. ESLP konstatoval porušení práva na svobodu tisku dle čl. 10 Úmluvy a formuloval základní princip posuzování politické kritiky: „*Hranice přijatelné kritiky jsou u veřejně činných osobností širší než u soukromých osob.*“ ESLP dále uvedl, že politik se nezbytně a vědomě vystavuje kritice své politické činnosti jak ze strany médií, tak ze strany laické veřejnosti, a musí proto projevit větší míru tolerance, zejména jestliže se sám uchyluje k veřejným prohlášením, která mohou být sporná a být předmětem kritiky. Politik má samozřejmě také právo na ochranu své pověsti, a to i mimo rámec svého soukromého života, ale požadavky této ochrany je třeba vážit se zájmem na svobodné politické diskusi.

ESLP dále uvedl, že „*právě použití silnějších výrazů v diskusi o věcech obecného zájmu může být prostředkem, jak vyjádřit svůj nesouhlas s určitým jednáním, a mělo by být omezeno jen v případech, kdy použité výrazy jsou zcela neúměrně legitimnímu cíli kritiky.*“

Postihem za kritiku vlády se ESLP zabýval ve věci **Castells proti Španělsku**.³² Miguel Castells, advokát a senátor za politickou stranu usilující o nezávislost Baskicka, uveřejnil článek, ve kterém obvinil vládu z honu na baskické disidenty. Castells byl zbaven imunity a odsouzen za urážku vlády podle § 162 španělského trestního zákona.

Ačkoli Castells nabízel důkazy k prokázání svých tvrzení, soud je zamítl s tím, že trestní řád takový důkaz pro tento trestný čin (na rozdíl od obecného trestného činu urážky) nepřipouští. Skutečnost, že stěžovateli nebylo povoleno vést důkaz na podporu jeho tvrzení, považoval ESLP za rozhodující a uvedl, že orgány státu, jako garanti veřejného pořádku, mají samozřejmě právo přijmout odpovídající opatření jako reakci na nepodložená nebo urážlivá obvinění, avšak dominantní pozice, kterou vláda zastává, ji zavazuje ke zdrženlivosti v používání těch nejpřísnějších mocenských prostředků – trestněprávních, zvláště když má k dispozici i jiné, mírnější prostředky, jak na nedůvodnou kritiku svých odpůrců reagovat. ESLP v rozsudku zdůraznil: „*Hranice přípustné kritiky vlády jsou širší než hranice akceptovatelné kritiky u soukromé osoby, a dokonce širší než u veřejně činných osob.*“

Srovnání soukromoprávní a trestněprávní odpovědnosti

Občanský zákoník omezuje svobodu projevu nikoli na základě pravdivosti či nepravdivosti daného výroku, ale na základě

intenzity zásahu daného výroku do osobnostních práv. V tom je základní rozdíl mezi soukromoprávní ochranou osobnosti a trestným činem pomluvy podle § 184 tr. zákoníku, kterého se lze dopustit pouze nepravdivým skutkovým tvrzením. Zveřejnění pikantních, nicméně pravdivých podrobností ze sexuálního života jednotlivce, by tak zřejmě bylo neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti, ale nenaplněvalo by znaky trestného činu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku.

Druhým rozdílem je otázka zavinění. **Občanskoprávní ochrana osobnosti je založena na principu objektivní odpovědnosti za výsledek – tedy za neoprávněný zásah.** Zda si byl původce zásahu nepravdivosti svého tvrzení vědom či zda šlo pouze o nedbalé přejímání poznatků a jejich rozšiřování, je bez významu.³³ **Naproti tomu trestní právo je u fyzických osob založeno na principu individuální trestní odpovědnosti za zaviněné protiprávní jednání a k naplnění skutkové podstaty trestného činu pomluvy se vyžaduje úmyslné zavinění,** tj. že pachatel věděl nebo byl alespoň srozuměn s tím, že sdělovaný údaj je nepravdivý. Pachatelem trestného činu pomluvy bude nově i právnická osoba, kde se vyžaduje, aby trestný čin byl právnické osobě přičitatelný (§ 8 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob).³⁴

S tím souvisí i otázka důkazního břemene. **V civilním řízení stíhá žalobce (pomluveného) povinnost tvrzení a povinnost důkazní, a pokud je neunese, spor prohraje.** Naproti tomu pokud obviněný odmítne vypovídat a nenabízí důkazy o své nevině, pak důkazy o tom, že se jedná o nepravdivý údaj, musí policejní orgán shromažďovat z úřední povinnosti (zásada oficiality a zásada vyhledávací). V § 2 odst. 2 tr. řádu je v návaznosti na čl. 40 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 2 Úmluvy vyjádřena *zásada presumpce nevinny*. Ta mj. stanoví požadavek, aby vina obžalovaného byla úplně a nepochybně prokázána. Ze zásady presumpce nevinny vyplývá pravidlo *in dubio pro reo*, které znamená, že pokud zůstanou po vyčerpání všech dosažitelných důkazů důvodné pochybnosti o skutkové otázce významné pro rozhodnutí, které nelze rozptýlit provedením dalších dostupných důkazů, je nutné rozhodnout ve prospěch obžalovaného.

Třetím rozdílem je satisfakce za publikaci nepravdivých údajů. **V případě občanskoprávní žaloby a nově i v trestním řízení lze požadovat i náhradu nemajetkové újmy v penězích. V trestním řízení však nelze požadovat satisfakci morální (omluvu).** V současnosti můžeme sledovat trend, kdy trestní oznámení pro trestný čin pomluvy je pro mnoho poškozených první volbou, aniž by předtím využili institut obrany dle tiskového zákona nebo občanského zákoníku, který považují za nesprávný. Trestní právo je *ultima ratio*, tedy poslední možnost, kdy ostatní mimotrestní prostředky selhávají nebo jsou neúčinné. To ostatně vyjadřuje i zásada subsidiarity trestní represe, podle které trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu (§ 12 odst. 2 tr. zákoníku). Z tohoto důvodu bych považoval za vhodné vypustit trestný čin pomluvy z trestního zákoníku i ze zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.³⁵

32 Rozsudek ESLP ze dne 23. 4. 1992 ve věci *Castells proti Španělsku*.

33 Sborník stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráva o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu, S III, NS ČSSR, 1980.

34 Novela zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (tisk 304). Prezident zákon podepsal dne 1. 6. 2016 s tím, že novela nabývá účinnosti prvním dnem šestého kalendářního měsíce následujícího po dni jejího vyhlášení. (*Zákon č. 183/2016 Sb., účinnost od 1. 12. 2016 – pozn. red.*)

35 K tomu srov. např. návrh vypuštění trestného činu pomluvy z trestního zákona (návrh senátorů Roberta Koláře et al. na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon).

Závěr

Jaký bude mít případ Erdogan dopad na svobodu tisku v evropském veřejném prostoru, ukáže čas. Nicméně se zdá, že dochází k posunu v judikatuře ESLP, který v posledních 30 letech pod vlivem americké právní doktríny přiznal tisku poměrně široké svobody. Současná judikatura ESLP tento posun opět vyvažuje zpět směrem k vyšší ochraně osobnostních práv.

Zatímco již v roce 1976 ESLP v rozhodnutí *Handyside proti Spojenému království* uvedl, že: „Právo na svobodu projevu představuje jeden ze základních pilířů demokratické společnosti a vztahuje se nejen na ‚informace‘ nebo ‚myšlenky‘, které jsou veřejnosti přijímány příznivě či považovány za neškodné nebo bezvýznamné, nýbrž i na informace, které zraňují, šokují či znepokojují stát nebo skupinu obyvatel,“³⁶ tak z recentní judikatury ESLP ohledně svobody tisku a ochrany osobnosti lze vyvodit závěr, že virtuální kyvadlo se vrací zpět a ESLP hledá novou rovnováhu mezi tím, co je soukromé a chráněné, a tím, co je veřejné a nechráněné.

Demokracie je svou podstatou založena na principu zpochybňování establishmentu, podvracení konvenčních myšlenek. Je postupnou aproximací k pravdě. Motorem tohoto procesu je neustálá kritická veřejná diskuse a zpochybňování myšlenkového *statu quo* společenskými kritiky a disidenty. Dokud neproběhla veřejná diskuse, není nikdy jasné, zda jsou vyjádřené názory „správné“ či „nesprávné“. I poté, co společnost dospěla v dané věci k určitému konsensu, musejí být všechny otázky neustále otevřené. Právo kritizovat a zpochybňovat „zavedené“ názory musí mít neustále každý.

Bez tolerance není demokracie. Chybí-li tolerance, demokracie se mění v tyranii těch, kteří mají v rukou moc. Tolerance však není totéž co indiference. Ten, kdo je k nějakému názoru tolerantní, nemusí k němu být ještě lhostejný. Řečeno spolu s Voltairem: „Hluboce s vámi nesouhlasím, ale budu se bít za to, abyste svůj názor mohl projevit.“ V tomto smyslu můžeme rozlišit dva druhy tolerance. Jednak je to tolerance voltairovská, která nejen, že neomezuje hlásání určitých názorů, ale dokonce brání práva těch, s nimiž nesouhlasí. Tento typ tolerance vychází z přesvědčení, že každé omezení svobody slova nás omezuje více než svoboda slova sama. Jak říká Bělohradský: „Demokracii neohrožuje svoboda všech říci nebezpečná slova, šířit nebezpečné texty a obrazy. Ohrožují ji naopak ti, kdo chtějí dnes zakázat nebezpečná slova a nebezpečné obrazy, aby zítra mohli zakázat slova a obrazy, které je obviňují a usvědčují.“³⁷ Zastánci neomezené svobody slova tak důvěřují v moc svobodné diskuse.

Tomuto pojetí se nejvíce blíží ochrana svobody projevu ve Spojených státech, i když ani zde není absolutní. Americká ústava šetří slovy. Nenajdeme v ní slova o Bohu a ani jednou slovo demokracie. Prostor svobody projevu vymezuje výhradně negativně, říká, co vláda „nikdy nesmí udělat“. Podle Prvního dodatku k Ústavě „Kongres nevydá zákon omezující svobodu slova a tisku.“ Jádrem Prvního dodatku je uznání základního významu volného trhu idejí a názorů v záležitostech veřejného zájmu. Vláda musí zůstat na trhu myšlenek neutrální a lékem na nebezpečí plynoucí ze svobody projevu je „*more speech, not enforced silence*“.³⁸

Teorii trhu myšlenek poprvé vyjádřil soudce Holmes v rozhodnutí *Whitney v. Kalifornie*: „Dovolíme-li v diskusi odlišný názor, může se stát, že tím považujeme slovo za nedůležité, nebo že nám na výsledku příliš nezáleží, nebo že pochybujeme o vlastní

síle nebo o síle svých argumentů. Když ale lidé pochopili, že čas zatratil mnoho bojovných názorů, mohli dojít k tomu, že ještě víc než vlastním názorům věří, že nejvyššího dobra se dosáhne nejlépe svobodnou výměnou myšlenek. Nejlepším testem pravdy je její schopnost prosadit se v soutěži na trhu myšlenek.“³⁹

Druhým typem tolerance je vlastně intolerance, neboť určité názory, které považuje za škodlivé, v té či oné míře zakazuje. Každé přirovnání kulhá, nicméně druhé pojetí tolerance by se dalo s nadsázkou charakterizovat heslem Saint-Justa „žádnou svobodu nepřítelům svobody“. Tento myšlenkový směr nechápe toleranci jako pouhé neomezování, nezakazování či lhostejnost, ale jako postoj, při kterém se aktivně vystupuje proti projevům intolerance.⁴⁰

Nalézání hranic svobody projevu je těžké. Nicméně absolutizování svobody projevu není cestou, kudy by se Česká republika měla ubírat. Americké pojetí svobody projevu je důsledkem přílišného soustředění na politickou dimenzi svobody projevu, jež vede k tomu, že ochrana hypotetického politického projevu je nadřazena ochraně nepolitické osobní důstojnosti, k jejímž poškození reálně došlo.

Znamená trestní stíhání novináře za shora uvedenou satirickou kritiku hlavy spřáteleného státu útok na svobodu slova? Bude zpravodajství o veřejně činných osobách opravdu omezeno? Domnívám se, že takové omezení svobody tisku nehrozí. Skutečně kritické zpravodajství či investigativní žurnalistika omezeny nebudou. Nicméně v tomto konkrétním případě výroky německého novináře již podle mého názoru překračují meze toho, co je v rámci satirické kritiky ještě přijatelné. Použité výrazy jsou skutečně urážlivé a zcela neúměrné cíli kritiky (potlačování svobody slova v Turecku), takže novináři reálně hrozí odsouzení za urážku hlavy státu dle § 103 StGB.

❖ Autor je docentem pro trestní právo, kriminologii a kriminalistiku na katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy a advokátem v Praze.

36 Rozsudek ESLP ze dne 7. 12. 1976, stížnost č. 1/1976/17/30, ve věci *Handyside proti Spojenému království*.

37 V. Bělohradský: Je u nás dost svobody? *Právo*, 29. 12. 2001, str. 11.

38 Odlišný názor soudce Brandeise ve věci *Whitney v. People of California*.

39 Rozsudek Nejvyššího soudu USA ze dne 16. 5. 1927 [274 U. S. 357 (1927)] ve věci *Whitney v. People of State of California*.

40 Nález Ústavního soudu ČSFR ze dne 4. 9. 1992, sp. zn. Pl. ÚS 5/92.

NOVINKA C. H. BECK

Milan Kindl

Zajištění a utvrzení dluhů

2016, brožované, 528 stran
cena 890 Kč, obj. číslo PP121

Objednávejte na www.beck.cz

Zastupování ve správním řízení a datové schránky

doc. JUDr. PAVEL MATES, CSc.

Zřízení datových schránek lze právem označit jako jakousi malou revoluci v našem právním řádu a Česká republika zde relativně brzy následovala státy, které v tomto směru patří k nej-

progresivnějším (Estonsko, Dánsko, Rakousko), a o několik let předběhla např. Německo, kde byla zavedena služba De-Mail v roce 2011, Slovensko, které přijalo zákon o e-Governmentu o dva roky později (zák. č. 305/2013 Z. z.), nebo Polsko, kde je spouštěn projekt E-PUAP.¹ V současnosti lze již s jistotou říci, že přes počáteční skepticismus, a to nejen „povinný“ z řad žurnalistů, ale i části odborné veřejnosti, se ukázalo, že jde o projekt úspěšný, který získal pevné místo v našem právním řádu, což koneckonců nemohli neuznat ani ti, kteří upozorňovali na jeho slabá místa i v příštích letech.²

Původní záměr byl ambiciózní, byť současně jednoduchý: šlo o vytvořit nástroj pro efektivní komunikaci mezi orgány veřejné moci i ve vztahu k soukromým subjektům a také mezi všemi těmito navzájem. Jakýmsi vedlejším produktem bylo, že se tu vytvořila možnost k odstranění postupně narůstající a stále více kazuistické úpravy doručování, která ve svých důsledcích až mařila jeho základní cíl, tedy předání doručované informace do dispozice adresáta.³

Zákonodárce nepochybně nemohl domyslet všechny možné dopady, které vyvolá přijetí zák. č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále též

jen zákon), v jednotlivých procesních a nutně i hmotněprávních institutech, které se mohly projevit až v aplikační praxi.

Řada těchto otázek se objevila i v souvislosti se zastupováním. Podle § 4 odst. 3 zákona se datová schránka podnikající fyzické osoby povinně zřizuje též advokátům a daňovým poradcům, tedy osobám, s jejichž profesní činností souvisí zastupování v řízení před orgány veřejné moci i v jiných vztazích (mimo to ji mohou, resp. musí mít zřízenou také např. patentoví zástupci a notáři, byť v posledním případě není zastupování případem příliš častým). Důvod, proč právě u těchto profesí byla zakotvena povinnost mít datovou schránku, je odvíjen od toho, že právě u nich dochází k četnější komunikaci s jinými subjekty než u jiných osob, ať již podnikajících, nebo nepodnikajících, a tedy potřeba zefektivnění, racionalizace a zrychlení komunikace.⁴

Problém více datových schránek

Podle původní úpravy patřilo k principům zákona, že každý může mít jen jednu datovou schránku, což vycházelo z požadavku jednoznačné identifikace držitele schránky. Nicméně již první novelou zákona (zák. č. 190/2009 Sb.) bylo orgánům veřejné moci a územním samosprávním celkům umožněno, aby si nechaly zřídit další, tzv. sekundární či aditivní schránky, které jsou určeny např. pro potřebu vnitřní organizační jednotky či výkon určité agendy.

Jinak je tomu, a to od počátku, u **advokátů a daňových poradců, kteří mohou mít tolik schránek, kolik mají rolí**: např. advokát, který je insolvenční správce, tedy musí mít dvě schránky *ex lege*, bude-li současně soudním znalcem či tlumočnickem, může si požádat o další schránku podnikající fyzické osoby a ještě jednu může mít jako fyzická osoba. Kromě toho ještě může užívat datovou schránku společnosti podle § 15 zák. o advokacii, resp. § 3 zák. č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů, bude-li statutárním orgánem dané právnické osoby.⁵

Datovou schránku může mít jistě i tzv. obecný zmocněnec, který bude zastupovat v řízení podle správního řádu nebo daňového řádu, byť tento smí mít schránku pouze jednu. V praxi zde vzniká nejméně komplikací, jakkoli je nelze zcela vyloučit.

Tato pluralita vyvolává, jako ostatně víceméně každá možnost variace, problémy. Předně platí, že **doručovat je třeba vždy do té schránky, která slouží k tomu, v jaké pozici dotčený v konkrétním případě vystupuje** (jako advokát, insolvenční správce, daňový poradce atd.), což odpovídá požadavku právní jistoty nejen adresáta, ale všech dotčených osob, a to také potvrdila i judikatura na samém počátku fungování této formy komunikace.⁶ Jiné doručení nemá, při nesplně-

1 D. Kolaja: Novinky v polské justici, Soudce č. 9/2013, str. 12.

2 R. Polčák: Internet a proměny práva, Auditorium, Praha, str. 253; D. Kovářová: Posté o datových schránkách aneb Cesta tam a zase zpátky, Soudce č. 3/2013, str. 21-23; J. Rambousek: Je třeba se obávat datových schránek? Daňový expert č. 3/2009, str. 13-16.

3 Viz k tomu např. A. Winterová: Doručování soudních písemností jako jeden z problémů spravedlnosti, Právní zpravodaj č. 1/2005, str. 1; K. Svoboda: Datové schránky v aktuální judikatuře českých soudů, Právní fórum č. 4/2012, str. 37; F. Korbel; D. Prudíková: Změny v doručování po 1. červenci 2009, Právní rozhledy č. 17/2009 (mimořádná příloha), str. 1-12.

4 Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1513/11; s poukazem na to, že datové schránky přispívají k urychlení spravedlnosti, byla odmítnuta námítka, že povinné zřízení datových schránek určitými subjekty je protiústavní.

5 P. Mates; V. Smejkal: E-government v České republice. Právní a technologické aspekty, Leges, Praha 2012, str. 178; obdobná úprava platí též, pokud se týče daňového poradenství (viz § 3 odst. 6 zák. č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, ve znění pozdějších předpisů).

6 Např. D. Prudíková; F. Korbel: Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním, Bulletin advokacie č. 5/2012, str. 24-25; např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Afs 46/2010-51, rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 8 A 157/2012-28, a usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 5117/2014.

ni jiných podmínek, význam a v úvahu zde přirozeně nepřichází ani fikce doručení. Jistě je třeba zástupci přiznat jeho legitimní očekávání, že mu bude doručováno do té schránky, která souvisí s jeho postavením v dané věci.⁷ Současně logicky platí, že nebude-li mít adresát pro danou pozici datovou schránku, je třeba mu doručovat podle obecného režimu, zejména tedy poštou. Povinnosti správních orgánů, tak jako ostatně všech orgánů veřejné moci, přitom je, aby bez dalšího, např. požadavku adresáta, vyvinuly příslušnou aktivitu a samy zjišťovaly, zda dotyčný datovou schránku má a tato je zpřístupněná, a doručovaly do ní, a teprve pokud by byl výsledek lustrace v informačním systému datových schránek negativní, na tomto základě případně doručovaly poštou.⁸

Jak zmíněno, **advokát může vykonávat advokacii též jako člen některé ze společností uvedených v § 15 zák. o advokacii, která má datovou schránku. Zde vzniká otázka, do které ze schránek je třeba advokátovi doručovat. Primárně platí, že je třeba mu doručovat do jeho vlastní datové schránky,** protože právě tento advokát, a nikoli právnická osoba, je zástupcem, datové schránky obou subjektů jsou odlišné a nerespektování této skutečnosti má za následek, že účinky doručení bez dalšího nenastávají. Totéž platí *mutatis mutandis* i o daňovém poradci (a také insolvenčním správci).⁹

Tento závěr však nemá místo za všech okolností. **Judikatura i doktrína zastávají, dnes již možno říci kontinuálně, stanovisko, že smyslem doručování je informovat adresáta o určitém úkonu, a vzhledem k tomu není proto rozhodné, zda byly splněny všechny formální náležitosti doručování, nýbrž stránka materiální,** tedy to, že se adresát seznámil s obsahem doručované písemnosti, která mu byla doručena některým ze zákonem připuštěných způsobů, a na tomto základě mohl reálně uplatnit svoje práva, což je nepochybně dodrženo, pokud tak i učinil (např. podal opravný prostředek). To samozřejmě neplatí jen co se týče datových schránek, ale jako obecná zásada.¹⁰ Jakkoli je tedy třeba trvat na tom, že doručovat je nutno řádně, tedy tak, jak to příslušné procesní předpisy předvídají, protože právě odsud se odvíjí celá řada práv a povinností účastníka řízení, resp. i dalších dotčených osob, **nelze na druhé straně lpět na formalistické interpretaci za situace, kdy vadné doručení nemělo žádný dopad na práva účastníka.**

Jestliže tedy bude plná moc k zastupování udělena konkrétnímu advokátovi či daňovému poradci, a nikoli společnosti, v níž je advokacie/daňové poradenství vykonáváno, má být nepochybně doručováno do jeho datové schránky. Nicméně, byla-li zpráva, byť vadně, doručena společnosti a jemu předána, přičemž dotyčný na ni, její obsah, reaguje a vyvíjí procesní aktivitu, např. podá-li opravný prostředek, je smysl doručení naplněn, takže tato chyba sama o sobě nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Nutno podtrhnout, že tato podmínka musí být splněna zcela jednoznačně a prokazatelně, jinak k řádnému doručení, se všemi důsledky s tím souvisejícími, nedojde.¹¹

Zásadní otázkou je, zda příslušný procesní předpis připouští, aby výkon advokacie vykonávali jménem společnosti její členové, nebo nikoli. Na rozdíl od občanského soudního řádu nebo soudního řádu správního, správní řád ani daňo-

vý řád takové omezení nemají, takže zde může být plná moc vystavena na společnost, byť pojmově musejí reálně plnění služby zajišťovat konkrétní advokáti či daňoví poradci, kteří jsou jejími členy. V takovém případě by sice opět mělo být primárně doručováno do jejich datové schránky, není však vadou, působící bez dalšího nezákonnost rozhodnutí, děje-li se tak do schránky společnosti.¹²

I při výkonu advokacie platí, že za společnost jedná její statutární orgán, a dojde-li k jeho změně, má být tato skutečnost v jejím vlastním zájmu sdělena bez zbytečného odkladu, a to nejen Ministerstvu vnitra, aby mohlo dojít k úpravě přístupových práv do schránky, ale také příslušným správním orgánům, protože nelze spoléhat na to, že budou v každém případě ověřovat údaje v tom kterém veřejném registru. Jestliže totiž takový, byť již bývalý statutární zástupce, činí nadále úkony, nebo je naopak nečinný (nepřihlásí se do datové schránky), je tato skutečnost přičítána k tíži společnosti, která má v tomto směru vyvíjet potřebnou aktivitu, a ve svých důsledcích může dopadnout i na zastoupeného.¹³

Plná moc datovou schránkou

Celou řadu otázek, resp. pochybení, vyvolává to, že správní orgány (ale nejen ty) mnohdy nerozlišují mezi zmocněním k zastoupení a plnou mocí: zastoupení je vztahem mezi účastníkem řízení a jím zvoleným zmocněncem, kdežto plná moc je deklaratorním úkonem, který tento vztah potvrzuje. Přitom platí, že k prokázání plné moci není třeba podpis zástupce a již nikoli ověřený podpis zastoupeného.¹⁴

Vůči správnímu orgánu je zmocnění relevantní až v okamžiku, kdy mu bylo oznámeno, a totéž platí i o jeho zániku. Není přitom významné, kdo tuto skutečnost sdělí, tedy zda zmocněnec nebo zmocnitel.

Jednota panuje v tom, že toto oznámení lze činit i prostřednictvím datové schránky, sporné naproti tomu je, zda se tak musí stát formou konvertovaného dokumentu nebo stačí-li prostá kopie. Správní řád, ostatně jako ani jiné procesní předpisy, tuto otázku *expressis verbis* neřeší, z toho však, že nastanoví výslovně požadavek, aby plná moc v listinné podobě musela být předložena v originále či ověřené kopii, plyne, že to není nutné ani při jejím předložení datovou schránkou, a postačuje proto tedy i její nekonvertovaná podoba. Vzhledem k tomu, že požadavek předložení originálu plné moci, resp.

7 Rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 58 A 19/2010-27.

8 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 32/2014-44.

9 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Afs 60/2015-32 a rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 15 Co 41/2011-69.

10 Např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 203/11 a IV. ÚS 1423/13; rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 148/2008-73 a č. j. 2 Afs 74/2012-25, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tdo 645/2014; P. Mates; M. Kopecký: Řádné opravné prostředky ve správním řízení (podle správního řádu a stavebního zákona), Leges, Praha 2015, str. 84-85.

11 Rozsudky Krajského soudu v Brně č. j. 41 A 101/2013-38, č. j. 31 Af 17/2012-402; rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Afs 60/2015-32 a č. j. 4 As 236/2014-85.

12 Rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Afs 56/2014-35 a č. j. 2 Ans 6/2010-42.

13 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 160/2015-43.

14 Tento požadavek nemůže být pojmově vůbec nastolen tam, kde je plná moc udělena ústně do protokolu podle § 33 odst. 1 správního řádu.

ověřené kopie, jde nad rámec toho, co správní řád požaduje, nelze jeho absenci přičítat k tíži účastníka řízení.¹⁵

Současně ovšem platí, že byla-li v této podobě plná moc zaslána správnímu orgánu, nemůže ji zpochybnit nejen on, ale ani zastoupený a nepřísluší mu namítat, že správní orgán jednal se zástupcem, a nikoli s ním.

Odlišná je situace, kdy komunikace probíhá elektronicky podle § 37 odst. 4 správního řádu, resp. § 71 daňového řádu, tedy e-mailem, kdy je považováno jako perfektní pouze takové podání, které je opatřeno uznávaným elektronickým podpisem.¹⁶ Tento požadavek se vztahuje na celé podání, nikoli jeho jednotlivé části, takže bude-li jeho součástí plná moc, není již třeba tuto zvláště ještě tímto podpisem opatřovat, již jen proto, že tu nejsou žádné rozumné důvody pochybovat o tom, že zastoupení existuje. Jiného mínění byl ovšem Ústavní soud, který dovodil, že naskenování originálu plné moci přiložené k ústavní stížnosti, byť podepsané zaručeným elektronickým podpisem, neprokazuje dostatečně autenticitu vůle zmocnitele. Na margo tohoto judikátu lze konstatovat, že by tu mohla být řeč o příkladu přepjatého formalismu, který tento soud tak často kritizuje, a to bez ohledu na jeho dovětek, že tato chyba by mohla být k jeho výzvě snadno odstraněna. Mnohem spíše by tu bylo vhodnější vyzvat účastníka, s ohledem na nejasnost ve zmocnění, bez dalších mezí, aby zmocnění doložil.¹⁷

Cizí datová schránka

Datová schránka představuje snadný a bezpečný způsob komunikace, což může svadět k tomu, že ji ten, jemuž byla zřízena, nabídne k použití i další osobě, čímž zakládá na problému, byť – jak patrně – nikoli neřešitelné.

Díky jednoznačnosti datové schránky určené jejím unikátním identifikátorem, jsou úkony, které byly jejím prostřednictvím

učiněny, primárně přičítány tomu, jemuž byla schránka zřízena. Příjemce datové zprávy může totiž bezpečně identifikovat pouze odesílatele a její obsah, nikoli však již to, kdo ji vložil a který ji nemusí elektronicky podepsat, jiný přístup by ostatně celý systém této komunikace zpochybnil. Fatální důsledky může mít tato zásada v případě, kdy účastník řízení zašle opravný prostředek datovou schránkou nějakého třetího subjektu, což musí být hodnoceno tak, že jej podal někdo, komu toto právo vůbec nesvědčí, a jako takové by muselo být zamítnuto.

Nicméně tento závěr neplatí za všech okolností a právě v případě zastupování, a to nejen advokátem, si situace vyžaduje jiné řešení. Předně, jak zmíněno, **bude-li konstatován rozpor, resp. nejasnost mezi označením toho, kdo podání činí (tedy konkrétní advokát), a adresou, z níž se činí (z datové schránky společnosti, v níž advokacie vykonává), je namístě postup podle § 37 odst. 3 správního řádu, čili učinit výzvu k jejímu odstranění.** Třebaže by nemělo jít o záležitost příliš obtížnou, soudy, a tím méně správní orgány, tento postup ne vždy akceptovaly a realizovaly a teprve postupně se v tomto směru prosadilo právě toto stanovisko, poskytující účastníkům řízení nepochybně náležitou míru ochrany jejich práv.¹⁸

Avšak ani podání z cizí datové schránky nemusí být za všech okolností přičítáno jejímu držiteli, a tím nevyvolat zamýšlené účinky. Tomuto důsledku lze totiž předejít tím, že jej **podatel opatří uznávaným elektronickým podpisem**, čímž bude zřetelně dáno, že odesílatelem je někdo od držitele odlišný, a úkon tak bude perfektní.¹⁹

Ještě dále jde stanovisko, podle něhož by se mělo přihlížet především k obsahu podání, z něhož je jasné zřejmé, kdo jej učinil, takže by se pak význam toho, že se tak stalo z nějaké jiné datové schránky, stal až druhořadou skutečností. Jeho problematičnost tkví v tom, že by se tím fakticky popřela jedna důležitá vlastnost datových schránek, jako komunikačního prostředku, již je bezpečně určení odesílatele.²⁰

Něco jiného samozřejmě je, činí-li úkon ze svojí datové schránky zástupce jménem zastoupeného, takový postup je možný, a co se týče osob, které mají zřízenou datovou schránku, obligatorně i očekávatelný a správní orgány jsou povinny jej akceptovat, již jen proto, že zástupce může činit úkony jménem zastoupeného a žádný zákon v tomto směru nestanoví, jakým způsobem, formou, tak smí činit.²¹

Odpovědnost za volbu zástupce

Ve správním řízení nemusí být účastník zastupován (nejde-li o případy podle § 32 odst. 1 správního řádu) a je pouze na něm, zda si zástupce zvolí a koho zastupováním pověří, a veškeré důsledky z toho plynoucí jdou k jeho tíži.

Vzhledem k tomu je bez významu např. to, že advokát se z nějakého, byť snad i objektivního důvodu, nepřihlásil do datové schránky, k níž již nikdo jiný neměl přístupové údaje, přehlédl některou část doručené datové zprávy, neuspořádal si vnitřní poměry v kanceláři tak, aby mu byly včas a řádně předávány zprávy doručené do datové schránky, atd.²² Proti těmto námitkám, formulovaným mnohdy spíše účelově nebo obstrukčně, stojí poměrně jednoduchý požadavek: povinností advokáta je postupovat vždy s největší možnou péčí, což ovšem platí v plném rozsahu pro každého zástupce.

- 15 Rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 171/2014-26, č. j. 9 As 261/2014-44, č. j. 7 As 135/2014-31 a č. j. 1 As 96/2015-32; požadavek, aby plná moc byla konvertována, který se objevil na počátku fungování datových schránek i v odborné literatuře, byl jak patrně překonán (např. J. Špelina: Datové schránky a ukládání plných moci v elektronické podobě u orgánů veřejné moci, Bulletin advokacie č. 9/2011, str. 28).
- 16 Uvedený závěr byl přijímán za účinnosti zákona o elektronickém podpisu (zák. č. 227/2000 Sb.), který má být (viz tisk Poslanecké sněmovny č. 764) nahrazen zákonem o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, jímž je implementováno nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu, tzv. nařízení eIDAS, podle něhož by se měl při komunikaci s orgány veřejné moci používat tzv. uznávaný elektronický podpis (zevrubněji k tomu V. Smejkal; J. Kodl; M. Uříčář: Elektronický podpis podle nařízení eIDAS, Revue pro právo a technologie č. 11/2015, str. 189 a násl.). Novou úpravou však v tomto ohledu ke změně nedojde.
- 17 Rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 119/2014-34 a č. j. 10 As 101/2015-45; rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 2743/2013; usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2664/11; k právě opačné konstrukci dospěl Ústavní soud tam, kde posuzoval, tvořil-li podání a jeho příloha jeden celek (viz nálezev sp. zn. II. ÚS 3042/12).
- 18 Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 2743/2013; usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 28 Co 97/2012; rigorózní stanovisko zaujal v tomto směru např. Krajský soud v Brně, když dovodil, že je zcela vyloučeno, aby prostřednictvím datové schránky fyzické osoby učinila úkon osoba právnická, stejně jako naopak (usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. 47 Co 71/2010).
- 19 Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2955/14.
- 20 J. Peterka; J. Podaný: Problematika podání k soudu prostřednictvím datové schránky, Bulletin advokacie č. 1-2/2013, str. 29.
- 21 Tento závěr byl sice, a to opakovaně, učiněn v souvislosti s trestním řízením, trestním řádem, nicméně má obecnou platnost (rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 517/2014 a sp. zn. 5 Tdo 318/2014).
- 22 Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1344/2014; usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2197/13; rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 5/2013-20.

Jakkoli není povinností správního orgánu v každém okamžiku zjišťovat, zda má účastník zástupce, což by byl ostatně ne-reálný požadavek, jinak je tomu, pokud se týče advokátů. Ti musejí mít zřízenou datovou schránku obligatorně, a bude-li při doručování signalizováno, že není přístupná, plyne z toho automaticky, že tu existuje nějaký problém, zejména skutečnost, že dotyčný přestal advokacii vykonávat. Za této situace **musí správní orgán přinejmenším učinit kroky k tomu, aby zjistil důvod nepřístupnosti schránky, a dát účastníkovi možnost jinak si zajistit právo na to být zastoupen, resp. právo na obhajobu.**²³

Při absenci výslovné úpravy určení okamžiku, kdy je třeba považovat datovou zprávu adresovanou orgánu veřejné moci za doručenou, dospěla judikatura vcelku záhy k závěru, že je za rozhodný třeba mít okamžik dodání do jeho datové schránky, nikoli až doručení ať již přihlášením, nebo fikcí.²⁴ Toto pravidlo se však nevztahuje na advokáty, daňové poradce, a tím méně obecné zmocněnce, kteří nepochybně nejsou orgány veřejné moci, takže pro ně platí, co se týče doručení, totéž, co pro jakoukoli jinou fyzickou či právnickou osobu. To může mít podstatný význam nejen z hlediska dodržení lhůt pro podání opravných prostředků, ale třeba též lhůty pro zaplacení poplatků či doplnění podání, jejichž nedodržení má za následek i zastavení řízení (§ 66 odst. 1 správního řádu).²⁵

Datové schránky se staly od okamžiku, kdy vstoupily do tzv. ostrého provozu, tj. 1. 11. 2009 (u advokátů a daňových poradců od 1. 7. 2012), nezpochybnitelnou součástí právní úpravy. Přesto je snad vhodné připomenout, že **Česká advokátní komora považuje používání datových schránek advokáty ve vztahu k orgánům veřejné moci za jejich povinnost, jejich porušení zakládá skutkovou podstatu kárného provinění.**²⁶ Toto stanovisko opřel kárný senát o § 31 odst. 3 zákona, který vyložil tak, že byla-li schránka advokátovi zřízena, musí ji využívat, aniž přitom záleží na tom, zda je podle jeho subjektivního přesvědčení s ohledem na praxi advokáta nezbytná, protože by mohl být ustaven v civilních i trestních věcech a navíc s ním touto formou komunikuje ČAK. Nepoužívání datové schránky je podle kárného senátu stejným porušením povinnosti advokáta jako neoznámení aktuálních kontaktních údajů Komoře nebo neoznámení sídla a znamená, že dotyčný nejedná svědomitě, jak mu to ukládá § 16 odst. 2 zák. o advokacii.

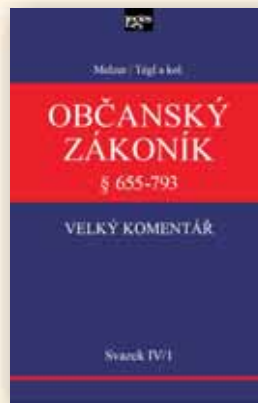
✦ Autor působí na Vysoké škole finanční a správní v Praze, FSE UJEP v Ústí nad Labem, a je konzultantem Alfery & Partner v Praze.

23 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 258/2015-20.

24 Usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Afs 28/2010-79; na okraj připomínám, že toto stanovisko je již delší čas předmětem kritiky, protože sice vylučuje to, že by doručení bylo vázáno na aktivitu orgánu veřejné moci, čímž by mohlo dojít nejen k faktickému zkrácení lhůt pro účastníka, ale v krajním případě až libovůli. Na druhé straně však se ten, kdo komunikuje datovou schránkou, ocitá v horším postavení, než pokud tak činí poštou, protože zde postačuje k zachování lhůty již podání poštovní zásilkou [např. § 40 odst. 1 písm. d) správního řádu, § 35 odst. 1 písm. b) daňového řádu], byť v praxi půjde o hraniční situace (K. Hrdlička: Aktuální otázky doručování do datové schránky v civilním soudním řízení, Revue pro právo a technologie č. 8/2013, str. 35; K. Svoboda: Datové schránky v aktuální judikatuře českých soudů, Právní fórum č. 4/2012, str. 38-39).

25 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 253/2015-23.

26 Viz kárné rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 17. 1. 2014, sp. zn. K 97/2013; něco jiného je ovšem zpětná komunikace, protože § 18 odst. 1 zákona výslovně stanoví, že fyzická osoba, podnikající fyzická osoba a právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci, čili je na jejím zvážení, zda tak učiní a datovou schránku využije.

Filip Melzer, Petr Tégel a kolektiv
**Občanský zákoník
Velký komentář
svazek IV/1 (§ 655–793)
svazek IV/2 (§ 794–975)**
Čtvrtý svazek komentáře přináší ve dvou dílech (IV/1 a IV/2) dosud nejrozsáhlejší zpracování rodinného práva v ČR. Autoři v rámci podrobného výkladu nabízí přesvědčivá řešení aplikačních nejasností a uvádějí i procesní souvislosti.

2064 stran, pevná vazba, 2990 Kč

Alena Macková, Ladislav Muzikář a kolektiv

**Zákon o zvláštních řízeních soudních
Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou**

Podrobný komentář nového procesního předpisu reaguje již na první zkušenosti s jeho aplikací. Je zpracována novela zákonem č. 87/2015 Sb. Komentář je doplněn důvodovou zprávou a odkazy na použitelnou judikaturu.

864 stran, pevná vazba, 1190 Kč

Helena Kučerová
**Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou
3. vydání k 1. 5. 2016**

Publikace poskytuje ucelený výklad zákona o silničním provozu s pečlivě zpracovaným výběrem soudní judikatury a stanovisek VOP. Třetí vydání reaguje na početné a zároveň významné legislativní změny titulu zákona i prováděcích předpisů.

832 stran, pevná vazba, 1190 Kč

Jan Tuláček (ed.) a kolektiv
**Vzory podání a smluv s vysvětlivkami
2. aktualizované a doplněné vydání**

Druhé vydání příručky obsahuje 302 vzorů žalob a jiných podání, smluv a notářských zápisů, opatřených vysvětlivkami k nové právní úpravě. Obsahově pokrývá celé rekodifikované soukromé právo. Nově byly zařazeny vzory týkající se nemovitostí.

800 stran, pevná vazba, 990 Kč

www.knihyleges.cz

K soudní ochraně proti jinému zásahu veřejné moci

Mgr. IVO KEISLER

Úvodem

Tento článek je především reakcí na usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2355/15 (uverejňen v BA č. 3/2016, str. 42-44 – pozn. red.), v němž se Ústavní soud coby *obiter dictum*¹ vyjádřil k otázce vy-

čerpání opravných prostředků ve smyslu § 75 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZÚS“), resp. k otázce rozsahu množiny případů, v nichž je možné domáhat se ochrany proti tzv. jinému zásahu podáním žaloby dle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), a dopadech tohoto vyjádření do současné praxe v rámci aplikačních prostředků soudní ochrany proti jinému zásahu.

Skutkový základ věci a rozhodnutí Ústavního soudu

Zmíněným usnesením ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2355/15, Ústavní soud odmítl dvě ústavní stížnosti, jimiž stěžovatelé brojili proti zásahu spočívajícím ve znemožnění návštěvy stěžovatelem zvolené obhájkyne v době, kdy byl zadržen policejním orgánem, a znemožnění návštěvy substituenta stěžovatelem zvoleného obhájce v době, kdy byl držen ve vazbě, resp. znemožnění stěžovatelce navštívit obviněného, jehož zastupovala coby obhájkyne, v době, kdy byl obviněný zadržen policejním orgánem. K uvedeným zásahům, stejně jako k samotnému zadržení obviněného a jeho vzetí do vazby, došlo v přímé souvislosti s trestním řízením probíhajícím v dané době s jedním ze stěžovatelů [pro

účastenství na zvlášť závažném zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 a 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), spáchaném ve formě organizátorství podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, a dále pro spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 a 3 tr. zákoníku, ve formě spolupačatelství podle § 23 tr. zákoníku].²

Ústavní soud v posledním odstavci odůvodnění předmětného usnesení uvedl: „Nad rámec shora uvedených důvodů pro odmítnutí ústavní stížnosti Ústavní soud uvádí, že je také otázkou, zda se proti stěžovateli definovanému zásahu orgánu veřejné moci nedalo brojit např. žalobou podanou dle § 82 soudního řádu správního, dle něhož „každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný“ (tzv. zásahová žaloba), jinými slovy, zda stěžovatelé vůbec vyčerpali všechny opravné prostředky dle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.“

Citované konstatování vypadá možná na první pohled neškodně, coby nástroj dokreslení okolností, které při rozhodování první senát Ústavního soudu zvažoval. Jak však vyplývá z níže uvedeného, jeho dopad může být daleko závažnější.

Dosavadní judikatura ve věci zásahových žalob

Po dlouhou dobu plnila funkci prostředku ochrany proti tzv. jinému zásahu, tedy zpravidla proti jednorázovému, protiprávnímu (tehdy navíc kumulativně protiústavnímu) útoku orgánů veřejné moci, který v době útoku představuje ohrožení po právu existujícího stavu a který sám není výrazem (výsledkem) rozhodovací pravomoci těchto orgánů,³ ve sféře soudní moci pouze ústavní stížnost podle § 72 odst. 1 písm. a) ZÚS.⁴

S účinností od 1. 1. 2003 (částečně také v reakci na kritiku tohoto právního stavu coby nedostatečného) se v právním řádu vedle „zásahové“ ústavní stížnosti nově objevil institut tzv. zásahové žaloby podle § 82 a násl. s. ř. s., projednávané ve správním soudnictví.⁵ S ohledem na skutečnost, že již z jazykového výkladu § 82 s. ř. s. (ten hovoří výslovně o zásazích správního orgánu, nikoliv pouze obecně orgánu veřejné moci) vyplývá, že působnost institutu zásahové žaloby podle tohoto předpisu není univerzální, ale naopak se vztahuje na omezenou množinu situací, bylo v minulosti nutné rozsah aplikace tohoto institutu judikaturně vymezit, a to především (nikoliv pouze) ve vztahu k orgánům, které v rámci své pravomoci vystupují dilem coby orgány správní⁶ a dilem coby orgány činné v trestním řízení.⁷

1 *Obiter dictum* (lat. „řečeno na okraj/mimoходом“) představuje část soudního rozhodnutí, resp. odůvodnění tohoto rozhodnutí, která není v dané věci autoritativní, která shrnuje další argumenty. Bývá uváděna např. pro dokreslení kontextu či vyjádření názoru soudu (který cítí potřebu vytvořit do budoucna jasné vodítko) na spornou otázku v případě, kdy se k meritu z různých důvodů věci nedostal.

2 Obě předmětné ústavní stížnosti byly Ústavním soudem odmítnuty pro zjevnou neopodstatněnost.

3 Srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 3286/09.

4 Srov. V. Sládeček in V. Sládeček; V. Mikule; J. Syllová: Ústava České republiky, C. H. Beck, Praha 2007, str. 706.

5 Eventuálně institut ochrany proti nečinnosti podle § 79 a násl. s. ř. s., neboť jiným zásahem ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) ZÚS je rovněž nečinnost orgánu veřejné moci.

6 Ve smyslu § 1 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

7 Ve smyslu § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

Úloha sjednotit judikaturní výklad připadla Nejvyššímu správnímu soudu, jenž je k této činnosti povolán z titulu § 12 odst. 1 s. ř. s. Ten v rozsudku ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007-197, publ. pod č. 1717/2008 Sb. NSS, obecně konstatoval, že pro příslušnost soudů ve správním soudnictví je nutné kumulativně splnit tyto tři podmínky: „*Za prvé, jedná se o orgán moci výkonné či jiný z typu orgánů v definici uvedených. Za druhé, tento orgán rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Za třetí, toto rozhodování se děje v oblasti veřejné správy.*“ Jedná se přitom o podmínky *sine qua non*, tedy podmínky, při jejichž nesplnění není možné danou věc v rámci správního soudnictví projednat.

Dále pak Nejvyšší správní soud, tentokrát již v konkrétní vazbě na otázku přípustnosti zásahové žaloby, v rozsudku ze dne 28. 4. 2005, č. j. 2 Aps 2/2004-69, publ. pod č. 623/2008 Sb. NSS, jednoznačně uvedl, že „*Nezákoným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. nemůže být úkon policejního orgánu při výkonu působnosti orgánu činného v trestním řízení.*“⁸ Hodí se dodat, že v rámci druhého jmenovaného judikátu tvořil meritum věci zásah policejního orgánu spočívající v neumožnění nahlížení do vyšetřovacího spisu. K závěru, že policejní orgán (eventuálně obdobný orgán veřejné moci nevykonávající v rámci své pravomoci pouze veřejnou správu⁹) není správním orgánem, pokud má postavení orgánu činného v trestním řízení, a tedy zásah, kterého se v tomto postavení dopustí, nelze považovat za zásah ve smyslu § 82 s. ř. s., pak Nejvyšší správní soud dospěl také v rozsudku ze dne 18. 2. 2010, č. j. 7 Aps 1/2010-53, a v jiných svých rozhodnutích.

Judikatura Nejvyššího správního soudu tedy, minimálně v rámci výše citovaných rozhodnutí, stanovuje zcela jasně a navíc velmi logické mantinely co do vymezení množiny zásahů, proti nimž se lze bránit prostřednictvím zásahové žaloby podle § 82 a násl. s. ř. s. Výše uvedené závěry korespondují se samotnou podstatou správního soudnictví, již je nutno primárně spatřovat v ochraně veřejných subjektivních práv osob ve vztahu k činnosti správních orgánů, tedy k výkonu veřejné správy.

Konečné určení, zda do řečené omezené množiny daná situace spadá, je vždy závislé na konkrétních okolnostech, nicméně vodítko pro jejich vyhodnocování bylo Nejvyšším správním soudem stanoveno velmi jednoznačně. Z výše uvedené judikatury navíc plyne, že poté, co byl institut zásahové žaloby do tuzemského právního řádu zaveden, docházelo k jeho nadužívání rovněž v situacích, na něž nedopadá, s čímž se praxe postupem času úspěšně vypořádala.

Obdobný postoj k otázce určení příslušnosti správních soudů ve věci ochrany proti jinému zásahu, jaký byl stanoven Nejvyšším správním soudem, doposud ve své judikatuře zaujímal rovněž Ústavní soud, jenž např. v usnesení ze dne 18. 9. 2013, sp. zn. I. ÚS 2661/13, uvedl, že „*ochrana práv jednotlivců před zásahy ze strany Policie České republiky, pokud při nich policie nevystupuje jako orgán činný v trestním řízení, je zaručena prostředky správního soudnictví*“. Také z tohoto judikátu a *contrario* plyne, že koná-li v dané situaci policejní orgán coby orgán činný v trestním řízení, nelze se ochrany vůči jeho postupu domáhat v rámci správního soudnictví. Dále pak např. v nálezu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 111/12, Ústavní soud konstatoval, že zásahem, proti němuž je možné brojit ústav-

ni stížností, je např. omezení osobní svobody v rámci probíhajícího trestního řízení.

Ochrana proti jinému zásahu je tedy v současné době bezesporu dvojkolejná, přičemž zásadní podmínku při určení, zda na konkrétní situaci dopadá příslušnost správních soudů či zda v nich osobám, do jejichž práv je zasaženo, zbývá „pouze“ Ústavní soud, představuje charakter orgánu, který příslušnou situaci způsobil, resp. postavení, v němž v dané situaci vystupuje. Rovněž podle odborné literatury není možné současný stav vykládat tak, že dojde-li k jinému zásahu, je třeba nejprve hledat ochranu před tímto zásahem u místně příslušného správního soudu.¹⁰

Hodnocení postoje Ústavního soudu

Jak již bylo uvedeno, v případě usnesení ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2355/15, se jednalo o zásahy mající původ ve dvou situacích, v nichž policejní orgány, resp. orgány Vězeňské služby, zamezily návštěvě obhájce (či jeho substituenta) u klienta, jenž byl toho času zadržen,¹¹ resp. vzat do vazby,¹² obojí v souvislosti s trestním řízením vedeným s jeho osobou. S ohledem na objektivní okolnosti daných situací je evidentní, že jak příslušný policejní orgán, tak příslušný orgán Vězeňské služby, byť oba tyto veřejné sbory obecně v rámci své pravomoci rovněž vykonávají veřejnou správu, vystupovaly coby orgány činné v trestním řízení ve smyslu § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů. S ohledem na výše citovanou judikaturu jak Nejvyššího správního soudu, tak Ústavního soudu, nastavující limity přezkumu jiných zásahů ve správním soudnictví, není dán důvod, aby řečené zásahy tomuto přezkumu podléhaly, naopak oba tyto případy jednoznačně spadají mezi situace, v nichž je přezkum ve správním soudnictví vyloučen.

Postoj, který zaujal v citovaném usnesení Ústavní soud, jímž byla nadnesena myšlenka, zda by neměl být zásah vyvolaný v uvedeném režimu rovněž přezkoumán v rámci institutu zásahové žaloby ve správním soudnictví, nelze než hodnotit jako přímo rozporný s postojem Nejvyššího správního soudu a jeho dlouholeté judikatury. Nemám v úmyslu tvrdit, že by rozhodnutí Ústavního soudu měla být za všech okolností v souladu s dřívější judikaturou Nejvyššího správního soudu (či Nejvyššího soudu), a tím fakticky popírat pravidla plynoucí z čl. 89 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Na stranu druhou, žijeme-li skutečně v demokratickém právním státě se všemi zárukami,

⁸ Konkrétně se sice jedná o citaci právní věty k tomuto rozsudku vytvořené, nicméně plně vystihující právní názor v něm obsažený, a odsouhlasené plénem Nejvyššího správního soudu.

⁹ Tím spíše orgány, které vůbec v rámci své pravomoci veřejnou správu nevykonávají, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2011, č. j. 5 Aps 6/2011-85, publ. pod č. 2482/2012 Sb. NSS.

¹⁰ Srov. např. V. Sládeček in V. Sládeček; V. Mikule; J. Syllová, op. cit. sub 4, str. 706.

¹¹ Přičemž zadržet lze v souladu s čl. 8 odst. 3 Listiny základních práv a svobod pouze osobu, která je obviněna nebo alespoň podezřelá ze spáchání trestného činu.

¹² Do vazby, nepočítaje vazbu předběžnou coby institut mezinárodní justiční spolupráce, lze v souladu s § 67 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, vzít pouze obviněného, tedy pouze osobu, proti které je v současné době vedeno trestní stíhání (viz § 32 zákona č. 141/1961 Sb.).

kteří tento přináší rovněž pro výkon soudní moci, je namísto očekávat, že Ústavní soud, rozhodne-li se vymezit vůči dlouholetému právnímu názoru jednoho z vrcholných orgánů obecného soudnictví, své rozhodnutí velmi pečlivě odůvodní (o to víc za situace, kdy doposud tuto judikaturu respektoval).

Odpovídající zdůvodnění toho, proč právě v dané konkrétní situaci vůbec Ústavní soud uvažoval nad příslušností správních soudů v řízení dle § 82 a násl. s. ř. s., nicméně v posledním odstavci předmětného usnesení ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2355/15 (či jinde v jeho textu), zcela schází, a čtenář si tak může, s ohledem také na překvapivost citovaného názoru ve vztahu k existující judikatuře, jen stěží domýšlet, jaké byly konkrétní důvody, pro něž byla uvedená otázka vůbec nadnesena. V případě konkrétního rozhodnutí se sice nejedná v pravém smyslu o odůvodnění výroku, nicméně rovněž v tomto případě je z pozice Ústavního soudu krajně nevhodné uvádět takto zásadní myšlenky bez současného uvedení důvodů, které za nimi stojí.

Celkově si nelze nevsimnout, že celý předmětný odstavec je *de facto* Ústavním soudem vznesenou a do prostoru vypuštěnou (takřka až řečnickou) otázkou, na niž však schází odpověď. Na tento negativní aspekt předmětného usnesení již před nedávnem poukázal JUDr. Stanislav Balík¹³ (jenž byl v konkrétní věci právním zástupcem stěžovatelky), když uvedl: „Přiznám se, že bych se předně neztotožnil se závěrem, že Ústavní soud by měl odůvodňovat své usnesení či nález v tázacím způsobu, neboť klást řečnické či jiné otázky přísluší spíše účastníkům, kteří se dovolávají jeho rozhodnutí, eventuálně disentujícím soudcům.“¹⁴ S takto formulovaným hodnocením se nemohu než ztotožnit, jelikož podobný způsob tvorby odůvodnění soudního rozhodnutí je skutečně nutné považovat za nešťastný.

Dopady postoje Ústavního soudu do praxe

Osobně považuji názor Ústavního soudu, dle něž by rovněž výše jmenované konkrétní zásahy vzniklé v situaci, kdy jak policejní orgán, tak Vězeňská služba ČR jednaly v pozici orgánů činných v trestním řízení, měly být projednávány v rámci správního soudnictví (pokud ten má být skutečně takto interpretován), za postavený na mylném výkladu § 82 s. ř. s. Nicméně to není jediný negativní dopad, který s sebou přináší.

Ne každé rozhodnutí soudu, včetně toho, jehož účelem je ochrana ústavnosti (zde navíc „pouze“ ve formě usnesení), znamená automaticky zrod nové ustálené judikatury. Na stranu druhou si málokdy můžeme být z vnější strany jisti, že to či ono rozhodnutí představuje z vnitřního pohledu konkrétního soudu toliko judikaturní exces, který není do budoucna záhodno respektovat. Pokud by se o pouhý exces nejednalo, a názor velmi hrubě nastiněný Ústavním soudem v usnesení

ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2355/15, směřující k rozšíření aplikace institutu zásahové žaloby rovněž na jiné zásahy orgánů vystupujících v dané chvíli jako orgány činné v trestním řízení, by se snad měl v rámci jeho judikatury dále rozvíjet, jednalo by se o stav zakládající značnou míru právní nejistoty.

Jestliže míní Ústavní soud jiné zásahy, které doposud byly, s ohledem na výše citované judikáty, brány za spadající pod jeho příslušnost, odmítat coby nepřipustné, bude to mít značný dopad na procesní situaci osob, které se proti jinému zásahu hodlají bránit soudní cestou a stojí před zásadní volbou příslušného druhu podání, tedy zpravidla před volbou, zda podat zásahovou žalobu nebo zásahovou ústavní stížnost.

Zatímco doposud bylo s ohledem na citovanou judikaturu relativně (byť ne beze zbytku) jednoduché identifikovat, který orgán je příslušný k přezkumu toho či onoho zásahu a kterým druhem podáním je nutné tento přezkum iniciovat, nově prezentovaný názor Ústavního soudu současný stav do značné míry narušil, aniž by poskytl jakékoliv instrukce, jimiž by se mohly osoby v budoucnu řídit, tedy, aniž by konkrétně vymezil okolnosti, při jejichž splnění spadají rovněž zásahy způsobené orgány činnými v trestním řízení do příslušnosti správních soudů.

V dané situaci tak osobám, které se chtějí proti jinému zásahu bránit, hrozí, že při respektování dosud relevantním způsobem nevyvrácené judikatury především Nejvyššího správního soudu, která přezkum jiných zásahů vzniklých v souvislosti s trestním řízením ve správním soudnictví nepřipouští, dojde k odmítnutí jejich ústavní stížnosti, přičemž mezitím uplyne lhůta pro podání zásahové žaloby. Pokud zvolí postup opačný, bude jejich žaloba s ohledem na dosavadní judikaturu odmítnuta ve správním soudnictví, přičemž dojde k uplynutí lhůty pro podání ústavní stížnosti. Tato situace nejspíš nezřídka povede k podávání ústavní stížnosti a zásahové žaloby společně (z opatrnosti), což poněkud připomíná situaci na přelomu století panující v případě vztahu ústavní stížnosti a dovolání v civilním řízení soudním, za niž Česká republika sklidila rovněž kritiku před Evropským soudem pro lidská práva (dále jen „ESLP“).¹⁵

S ohledem na obdobné zkušenosti z minulosti se dá předpokládat, že správní soudy, především pak Nejvyšší správní soud, by takovou změnu kurzu, popírající jejich dosavadní judikaturu a také samotný účel správního soudnictví, rozhodně nepřijaly lehce. Naopak předpokládat lze, že by se bránily až do doby, kdy by byly k její akceptaci novou judikaturou Ústavního soudu prakticky přinuceny. To s sebou po boku samotné právní nejistoty nese rovněž její nežádoucí dlouhodobost.

Opomenut nelze ani poněkud bizarní dopad spočívající v tom, že přijmeme-li výše představený výklad, dojde v některých případech k výraznému prodloužení přezkumu jiného zásahu, neboť řízení před Ústavním soudem, byť nepatří k nejrychlejším, trvá zpravidla kratší dobu než řízení před vybranými správními soudy, např. Městským soudem v Praze.¹⁶

Celkově lze konstatovat, že stav, který může v budoucnu nastat, není pozitivní.

Závěr

Závěrem lze krátce shrnout, že Ústavní soud v usnesení ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2355/15, nadnesl nijak bli-

13 S. Balík: Naštěstí „jenom“ usnesení? [online]. Dostupné z http://tablet.epravo.cz/2-2016/3_nazory-nastesti-jenom-usneseni (cit. 20. 4. 2016).

14 Nehledě dále na to, že otázka přípustnosti konkrétní ústavní stížnosti by měla být ústavním soudem vždy postavena najisto předtím, než je přistoupeno k jejímu dalšímu přezkumu (včetně posouzení její opodstatněnosti).

15 Viz rozsudek ESLP ve věci Zvolský a Zvolská proti České republice (ze dne 12. 11. 2002, stížnost č. 46129/99).

16 Tuto skutečnost nicméně nelze používat coby relevantní argument v diskusi o správnosti předmětného právního názoru.

že vysvětlenou úvahu, zda jiný zásah spočívající v neumožnění setkání zvoleného obhájce (či jeho substituenta) s jeho klientem, který je zadržen policejním orgánem, resp. držen ve vazbě, nespadá do příslušnosti správních soudů v rámci řízení o tzv. zásahové žalobě. Tato úvaha, pokud by měla vést k názoru, že příslušnost správních soudů v takovém případě skutečně dána je, by byla v rozporu s dosavadní judikaturou jak Nejvyššího správního soudu, tak rovněž Ústavního soudu, a dále v rozporu se samotným účelem správního soudnictví.

Ústavní soud svým necitlivým postupem, kdy předmětnou úvahu formuloval velmi nejasným způsobem a nijak nevysvětlil důvody, které jej k ní v konkrétním případě vedly, založil nepřehlednou situaci, v níž není zcela jasné, zda do budoucna bude nadále možné domáhat se ochrany proti jinému zásahu způsobenému orgánem činným v trestním řízení přímo ústavní stížností či zda je možné očekávat vývoj judikatury do budoucna rozšiřující přezkum jiných zásahů správním soudnictvím rovněž na uvedené případy. Mimo skutečnosti, že právní názor, dle něž je v těchto případech příslušný správ-

ni soud, není správný, je tak navíc předmětná úvaha zdrojem značné právní nejistoty.

Bylo-li snad záměrem Ústavního soudu řešit nepřilíš vyhovující situaci, v níž je mnohdy prvním soudním orgánem, který přezkoumává jiný zásah orgánu veřejné moci, až soudní orgán vnímaný ve smyslu judikatury ESLP coby vrcholný orgán tuzemské soudní soustavy, a proti jehož rozhodnutí neexistuje prakticky žádný prostředek nápravy (vyjma velmi specifického prostředku v podobě stížnosti právě k ESLP), rozhodně nelze tento záměr realizovat skrze účelový a nesprávný výklad stávajícího textu relevantních právních předpisů, který se snaží v rozporu s nimi rozšířit příslušnost soudů ve správním soudnictví. Dokázal bych si osobně představit řešení, spočívající v zákonném ukotvení podobného institutu, jakým je zásahová žaloba, rovněž pro případy trestního řízení, nicméně takové řešení spadá do sféry moci zákonodárné, nikoliv moci soudní.

✦ Autor, advokátní koncipient, je doktorandem na katedře správní vědy a správního práva Právnické fakulty MU v Brně.

Vázanost soudu žalobním návrhem při zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví

Mgr. ŠÁRKA GONDEKOVÁ

Máme-li uvést příklad, kdy v tzv. sporném řízení není soud vázán žalobním návrhem, pak každého z nás pravděpodobně jako první napadne řízení ve věci zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. Pravděpodobně také budeme schopni vyjmenovat způsoby vypořádání zrušeného spoluvlastnictví, kterými jsou rozdělení věci,¹ příkazání věci za přiměřenou náhradu jednomu nebo více spoluvlastníkům, přičemž nemá-li žádný ze spoluvlastníků zájem o příkazání věci do vlastnictví, nařídí soud prodej věci ve veřejné dražbě, popř. může rozhodnout, že věc bude dražena jen mezi spoluvlastníky.² Stejně tak je nám všem známo, že nikoho nelze nutit ve spoluvlastnictví setrvat.³

Soudní praxe se již dlouhou dobu ubírá směrem, že soud o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví některým z výše uvedených způsobů rozhodne vždy, absentuje-li zákonem stanovený důvod pro zamítnutí žaloby.⁴ Já jsem však toho názoru, že současná rozhodovací praxe soudů není zcela v souladu se smyslem a účelem ustanovení majících souvislost se zrušením a vypořádáním podílového spoluvlastnictví⁵ a řízením o této věci.⁶

Cílem tohoto příspěvku je zaměřit se na výklad relevantních ustanovení hmotného práva týkajících se zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví a na ty procesněprávní

aspekty, které dle mého názoru mají vliv na výklad a aplikaci těchto ustanovení. Pokusím se poukázat na vzájemnou interakci práva hmotného a procesního při rozhodování soudu o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví a přiblížit výklad § 1144 a 1147 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), a některých dalších ustanovení ovlivňujících rozhodování soudu o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, který dle mého názoru bude v souladu s oběma právními předpisy, tedy jak s občanským zákoníkem, tak s občanským soudním řádem (dále jen „o. s. ř.“), a zejména pak se smyslem a účelem těchto ustanovení.

Zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví

Ke zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví rozhodnutím soudu dochází na návrh spoluvlastníka společně věci, který již nemá zájem nadále setrvat ve spoluvlastnickém vztahu s jiným spoluvlastníkem (či spoluvlastníky) a s ním či s nimi se na zrušení spoluvlastnictví a způsobu jeho vypořádání nedohodl. Je třeba poznamenat, že nelze žalovat pouze na vypořádání podílového spoluvlastnictví, jelikož, jak vyplývá

1 § 1165 o. z. jako formu vypořádání zmiňuje také „rozdělení“ domu na bytové jednotky.

2 § 1144, 1147 o. z.

3 § 1140 odst. 1 o. z.

4 § 1140 odst. 2 o. z.

5 Zejména pak § 1140 a 1147 o. z.

6 Zejména pak § 153 odst. 2, § 142, 95, 97 o. s. ř.

vá z § 1141 a 1143 o. z., zrušení podílového spoluvlastnictví a jeho vypořádání jsou spolu neodmyslitelně spjata, a to jak v případě jeho zrušení dohodou, tak i rozhodnutím soudu. Souhlasili-li tedy spoluvlastníci se zrušením spoluvlastnictví, avšak nemohou se dohodnout na způsobu jeho vypořádání, pak i v tomto případě je nutné žalovat na jeho zrušení, přičemž skutečnost, že se zrušením spoluvlastnictví souhlasí, bude možné označit jako skutečnost mezi účastníky řízení nespornou, a tedy ve vztahu ke zrušení spoluvlastnictví již nebude třeba vést dokazování.⁷

Jak již bylo výše uvedeno, zákon umožňuje vypořádat podílové spoluvlastnictví formou rozdělení společné věci, jejím příkazáním za přiměřenou náhradu jednomu nebo více spoluvlastníkům, a nechce-li věc žádný ze spoluvlastníků, pak soud nařídí prodej věci ve veřejné dražbě, popř. může rozhodnout, že věc bude dražena jen mezi spoluvlastníky.⁸ Soud je vázán nejen způsobu vypořádání podílového spoluvlastnictví danými zákonem, ale i pořadím těchto způsobů.⁹

Z § 1140 odst. 2 o. z. vyplývá, že je-li některým ze spoluvlastníků podán návrh na zrušení podílového spoluvlastnictví, pak soud musí jeho návrhu vyhovět, ledaže by o zrušení spoluvlastnictví bylo žádáno v nevhodnou dobu nebo jen k újmě některého ze spoluvlastníků. **Při užití jazykového výkladu tohoto ustanovení lze tedy dojít k závěru, že soud zruší podílové spoluvlastnictví i tehdy, když forma jeho vypořádání daná rozhodnutím soudu neodpovídá vůli žalobce vyjádřené v žalobě o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví.**

Komentář k § 1147 o. z., konkrétně pak k vypořádání formou prodeje společné věci ve veřejné dražbě, uvádí: „*Tento způsob vypořádání spoluvlastnictví je z hlediska praktického nejméně častou formou vypořádání, což reflektuje skutečnost, že jeho použití přichází do úvahy až tam, kde nemůže být věc reálně rozdělena a nelze ji přikázat ani žádnému ze spoluvlastníků. Nařízení prodeje společné věci bez dalšího nepředstavuje nepřijatelný zásah do základního práva na ochranu majetku ve smyslu čl. 11 odst. 1 LPS (usnesení ÚS I. ÚS 617/10).*“¹⁰

Z dosud uvedeného, konkrétně pak z dosud konkretizovaných ustanovení hmotného práva upravujících zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví vyplývá, že nepodá-li žalobce žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví v nevhodnou dobu či jen k újmě některého ze spoluvlastníků, pak soud jeho žalobě vždy vyhová, spoluvlastnictví zruší a jeho vypořádání provede některým ze zákonem stanovených způsobů.

7 § 120 odst. 3 o. s. ř.

8 Dovolují si vyslovit pochybnost ohledně stanoveného pořadí v souvislosti s dražbou věci, kdy účastníci dražby budou pouze její spoluvlastníci. Dle mého názoru by tento způsob měl být uveden za středníkem věty první § 1147 o. z. a aplikován tehdy, splňují-li všichni spoluvlastníci předpoklady pro příkazání věci do jejich výlučného vlastnictví. Tato problematika však není předmětem tohoto příspěvku.

9 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 1965, sp. zn. 5 C 22/65.

10 Jiří Spáčil a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 616.

11 Právo hmotné a procesní si dovolím přirovnat k manželství, které není možno rozvést, jelikož jsou zde skutečnosti, které předpokládá § 755 odst. 2 písm. b) o. z.

12 § 2 odst. 2 o. z.

13 Toto tvrzení není zcela přesné, jak již bylo výše uvedeno, § 1165 umožňuje také rozdělení domu na bytové jednotky.

Na daný problém bylo doposud nahlíženo pouze z hlediska práva hmotného a jazykového výkladu jeho relevantních ustanovení, avšak hmotné právo nemůže existovat, přesněji řečeno, pozbývá na významu¹¹ bez práva procesního, přičemž při výkladu jak práva hmotného, tak procesního by neměla být dáována přednost jazykovému výkladu daných ustanovení před výkladem teleologickým.¹²

Vázanost soudu žalobním návrhem

Dle § 153 odst. 2 o. s. ř. „*Soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.*“

Jak již bylo výše uvedeno, § 1147 o. z. stanoví určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky, § 153 odst. 2 o. s. ř. tedy bude na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví soudem aplikovatelný, nicméně jsem přesvědčena, že **volnost soudu ve vztahu k rozhodnutí o způsobu vypořádání by neměla být absolutní.** Dovoluji si tvrdit, že soud by neměl rozhodnout o kterémkoliv způsobu vypořádání podílového spoluvlastnictví, a to ani za splnění zákonných podmínek vyplývajících z hmotného práva a vztahujících se k dané formě vypořádání podílového spoluvlastnictví účastníků řízení, ale i zde **by měl být soud do určité míry vázán žalobním návrhem**, a to nejen ve vztahu k předmětu zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, tedy že nemůže zrušit a vypořádat podílové spoluvlastnictví k věci, která, byť je v podílovém spoluvlastnictví žalobce a žalovaného, není předmětem žalobcova návrhu, ale **i ke způsobu jeho vypořádání.**

Mé přesvědčení o určité míře vázanosti soudu žalobním návrhem v případech zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví plyne ze smyslu a účelu § 1147 o. z. a § 153 odst. 2 o. s. ř. v návaznosti na další ustanovení o. s. ř., která se aplikují v řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví tak, jak jej vnímám já, a to v návaznosti na čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“).

Zabývejme se nejprve teleologickým výkladem § 1147 o. z., tedy smyslem a účelem tohoto ustanovení. Toto ustanovení omezuje podílové spoluvlastníky ve volbě způsobu vypořádání jak taxativním výčtem¹³ způsobů vypořádání podílového spoluvlastnictví, tak i pořadím těchto způsobů. Odpovíme-li si na otázku, proč je dané ustanovení takto koncipováno, zároveň tím docílíme jeho teleologického výkladu. Dle mého názoru je třeba hledat odpověď na danou otázku v již zmíněném čl. 11 odst. 1 LZPS.

Smysl a účel § 1147 o. z. dle názoru autorky

Čl. 11 odst. 1 LZPS uvádí: „*Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.*“ Z tohoto článku vyplývá, že žalobce a stejně tak i žalovaný ve věci o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví nesmí být při rozhodování soudu znevýhodněni, jelikož jejich vlastnické právo má stejný zákonný obsah a požívá stejné ochrany. Žalobce, který podal žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, ne-

lze samozřejmě nutit, aby setrval ve spoluvlastnickém vztahu se žalovaným, na druhou stranu nelze ani po žalovaném spravedlivě žádat, aby byl „obětí“ vůle žalobcovy „vyvázat se“ ze spoluvlastnického vztahu rozhodnutím soudu. Tudíž je třeba, aby soud při rozhodování o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví zvolil takovou formu vypořádání podílového spoluvlastnictví, která neporuší rovnováhu vlastnického práva žalobce a žalovaného.

Ve vztahu k § 1147 o. z. lze dle mého názoru uzavřít, že účelem tohoto ustanovení je **chránit jak vůli žalobcovy ve vztahu ke zrušení spoluvlastnictví a volbě způsobu jeho vypořádání**, je-li tento způsob obsahem žalobního návrhu,¹⁴ tak i **zájem žalovaného na takovém způsobu vypořádání, který je možno označit za přiměřený**, tedy takový, který nezasahuje do vlastnického práva žalovaného více, než je nutné.

A právě zejména pak vůle žalobcovy, kterou vyjadřuje zájem na určitém způsobu vypořádání, by dle mého názoru měla být významným limitujícím faktorem pro možnost soudu odchýlit se od žalobního návrhu ve vztahu ke způsobu vypořádání podílového spoluvlastnictví.

Smysl a účel § 153 odst. 2 o. s. ř. dle názoru autorky

Ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř. slouží mj. k realizaci výše komentovaného § 1147 o. z. a jeho smyslem a účelem ve vztahu k tomuto ustanovení je zejména ochrana žalovaného, tedy aby do jeho vlastnického práva bylo zasaženo tím nejmírnějším možným způsobem. Je možné namítnout, že dané ustanovení je ve vztahu ke zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví nadbytečné, když ochrany vlastnického práva žalovaného by se dalo dosáhnout zamítnutím žaloby pro případ, že soud shledá způsob vypořádání podílového spoluvlastnictví, který je obsahem žalobního návrhu, jako nevhodný. Tomuto názoru by bylo možné přisvědčit, ovšem pouze za předpokladu, že by účelem § 1147 o. z. byla ochrana vlastnického práva pouze žalovaného. Avšak, jak již bylo výše uvedeno, smyslem a účelem daného ustanovení je také ochrana vlastnického práva žalobce, a lze tedy dovodit, že by bylo v rozporu s účelem tohoto ustanovení, pokud by žalobce byl nucen v případě zvolení dle jeho soudu nevhodného způsobu vypořádání ve spoluvlastnickém vztahu setrvat či podat novou žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, a to jiným způsobem, než který zvolil v žalobě předchozí.¹⁵

Výše jsem zmínila, že dle mého názoru by měla být významným faktorem pro posouzení míry vázanosti soudu žalobním návrhem zejména vůle žalobcovy ve vztahu ke způsobu vypořádání. Představme si situaci, kdy žalobce podá žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovité věci, přičemž jako způsob vypořádání navrhně přikázání společné věci do jeho výlučného vlastnictví s tím, že na vypořádací podíl žalovanému zaplatí částku určenou znaleckým posudkem. Soud, vázan způsobu vypořádání a jejich pořadím dle § 1147 o. z., však na základě zjištěného skutkového stavu dospěje k názoru, že nemovitou věc je možné reálně rozdělit. Zájem žalovaného, který spočívá v co nejmenším zásahu do jeho vlastnického práva, je tedy ochráněn, použijeme-li k výkladu § 1147 o. z. výklad teleolo-

gický. Avšak tento teleologický výklad chrání i zájem žalobce. Žalobce má sice zájem na zrušení podílového spoluvlastnictví, avšak měl by tento zájem i tehdy, pokud by soud jako jediný možný způsob vypořádání podílového spoluvlastnictví zvolil prodej nemovité věci ve veřejné dražbě, přestože obsahem jeho žalobního návrhu bylo, aby nemovitá věc byla přikázána do jeho výlučného vlastnictví? Dle mého názoru lze důvodně předpokládat, že pokud by vůle žalobcovy směřovala ke zrušení podílového spoluvlastnictví, a to bez ohledu na způsob jeho vypořádání, pak by žalobce žaloval pouze na zrušení podílového spoluvlastnictví a forma jeho vypořádání by byla soudem určena v závislosti na provedeném dokazování při respektování výčtu způsobů vypořádání podílového spoluvlastnictví a jejich pořadí.

Dovolují si tvrdit, že při užití teleologického výkladu § 153 odst. 2 o. s. ř. pro účely aplikace § 1147 o. z. je vůle žalobcovy pouze oslabena, a tudíž nepozbývá na významu. Pokud tedy žalobce navrhuje, aby podílové spoluvlastnictví bylo zrušeno a vypořádáno formou přikázání dosud společné nemovité věci do výlučného vlastnictví žalobce, přičemž žalovanému bude vyplacen vypořádací podíl, neměl by soud, dle mého názoru, rozhodnout, zjistí-li, že v dané věci nejsou splněny předpoklady pro rozdělení věci ani pro přikázání věci některému ze spoluvlastníků do výlučného vlastnictví, o prodeji nemovité věci ve veřejné dražbě a rozdělení jejího výtěžku mezi spoluvlastníky, ale **měl by žalobu zamítnout.**

Výklad § 153 odst. 2 o. s. ř. v souvislostech s dalšími ustanoveními o. s. ř. dle názoru autorky

Pro výklad § 153 odst. 2 o. s. ř. ve vztahu k rozhodování soudu o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví je dle mého názoru třeba hledat souvislosti zejména v § 79 odst. 1 o. s. ř. o náležitostech žalobního návrhu, v § 142 o. s. ř. o náhradě nákladů řízení, v § 95 o. s. ř. o změně žaloby a také je třeba se zabývat zásadou procesní ekonomie.

Z § 79 odst. 1 o. s. ř. plyne žalobci povinnost ve svém žalobním návrhu uvést, resp. musí z něj být patrné, čeho se žalobce domáhá. Dle druhé věty § 1143 o. z.: „*Rozhodne-li soud o zrušení spoluvlastnictví, rozhodne zároveň i o způsobu vypořádání.*“

Z výše uvedeného je zřejmé, že pro úplnost žalobního návrhu **postačuje, aby žalobce žaloval na zrušení podílového spoluvlastnictví, aniž by navrhl způsob jeho vypořádání.** Žaluje-li žalobce tímto způsobem, pak dle mého názoru jednoznačně vyjadřuje svou vůli, aby spoluvlastnictví bylo soudem zrušeno a vypořádáno jakýmkoliv způsobem, pro nějž budou splněny zákonné podmínky, tedy pro vypořádání bude soudem zvolena taková forma, která bude zohledňovat jak zájem žalobců, tak zájem žalovaného.

14 Způsob vypořádání nemusí být obsahem žalobního návrhu, k tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. 22 Cdo 3389/2014.

15 Lze také namítnout, že by absenci § 153 odst. 2 o. s. ř. ve vztahu ke zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví bylo možné řešit prostřednictvím eventuálního petitu. Dovolují si však tvrdit, že tento požadavek na žalobce je nepřiměřený, když žalobce by byl nucen při podání žaloby zvážit veškeré pro něj přijatelné eventuality způsobu vypořádání podílového spoluvlastnictví.

Obsahuje-li však žalobcův návrh i způsob vypořádání, pak vyjadřuje svou vůli limitovat soud v jeho rozhodnutí¹⁶ a vzhledem k již uvedenému by se pak měl soud dle mého názoru zabývat pouze těmi způsoby vypořádání, které by byly mírnějšími ve vztahu k zásahu do vlastnického práva žalovaného, tedy těmi, které dle § 1147 o. z. předcházejí způsobu navrženému žalobcem.

Pro rozhodnutí soudu o náhradě nákladů řízení se užije § 142 o. s. ř. I pro řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví se uplatní zásada úspěchu ve věci.¹⁷ Pokusím-li se zobecnit závěry Nejvyššího soudu (dále jen „NS“) ve vztahu k nákladům řízení ve věci zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, pak žalobce je úspěšný, dojde-li ke zrušení spoluvlastnictví a jeho vypořádání způsobem, který navrhl v žalobě,¹⁸ popř. v průběhu řízení.¹⁹ Pokud soud rozhodne o zrušení spoluvlastnictví, avšak s názorem žalobce na způsob vypořádání se neztotožní, pak žalobce bude úspěšný pouze částečně, a odečteme-li od úspěchu žalobce jeho neúspěch, dojdeme k závěru, že žádná ze stran nemá nárok na náhradu nákladů řízení. Lze tedy uzavřít, že žalobce bude se svým žalobním návrhem ve vztahu k nákladům řízení vždy minimálně z 50 % úspěšný, přesněji řečeno náklady řízení žalovaného jej nebudou tížit, nebude-li prostor pro uplatnění výjimky ze zásady úspěchu ve věci, tedy aplikaci § 150 či 143 o. s. ř. **Žalobce tedy ve většině případů tzv. nemůže nic ztratit, může pouze získat. Takovýto postup je však, dle mého názoru, v rozporu se zásadou rovnosti účastníků řízení.**

Dle mého názoru pro argumentaci, že neexistuje důvod, proč by soud měl mít absolutní volnost pro odchýlení se od žalobního návrhu, lze užít i znění § 95 o. s. ř. o změně žaloby. Žalobce, který po podání žaloby změnil názor na způsob vypořádání podílového spoluvlastnictví, může svůj žalobní návrh změnit. Žalobcová práva tedy nejsou nikterak krácena a jeho vůle ve vztahu k žalobnímu návrhu, resp. k jeho změně, by měla být respektována. Ztotožňuji se s názorem NS vyjádřeném v již zmíněném rozhodnutí ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. 22 Cdo 2977/2010, že v případě, kdy žalobce změnil svůj návrh ve vztahu ke způsobu vypořádání podílového spoluvlastnictví v průběhu řízení, nejedná se o změnu žaloby, ale o změnu procesního stanoviska, avšak nikoliv v celém jeho rozsahu. **Dovoluji si tvrdit, že o změnu procesního stanoviska se jedná pouze tehdy, nepřekročí-li žalobce svůj žalobní návrh, tedy tehdy, jestliže nově navržený způsob vypořádání předchází tomu, který navrhl ve svém původním žalobním návrhu. Překročí-li však žalobce svůj původní žalobní návrh, mám za to,**

že v tomto okamžiku se již jedná o změnu žaloby, o jejímž připsání musí soud rozhodnout. Dle mého názoru by na tento postup neměla mít vliv ani ta skutečnost, že téměř ze sta procent soud změnu žaloby připustí, pokud však nebude v rozporu s § 118b o. s. ř.

O správnosti výše uvedeného názoru jsem přesvědčena i s ohledem na větu druhou § 95 odst. 1 o. s. ř., a to, že „*Změněný návrh je třeba ostatním účastníkům doručit do vlastních rukou, pokud nebyli přítomni jednání, při němž ke změně došlo.*“ Představme si situaci, že žalobce žaluje za zrušení podílového spoluvlastnictví a jeho vypořádání formou rozdělení na bytové jednotky. Po zahájení řízení však dospěje k názoru, že soud s ohledem na neuspokojivé poměry mezi účastníky řízení tomuto způsobu vypořádání nevyhoví, a tedy navrhne, aby soud přikázal věc dosud v podílovém spoluvlastnictví do jeho výlučného vlastnictví. Žalovaný se jednání neúčastní. Přijmeme-li bez jakýchkoliv výhrad závěr NS obsažený ve výše zmíněném rozhodnutí, tedy že se jedná o změnu procesního stanoviska, pak může dojít k té situaci, že se žalovaný o této změně vůbec nemusí dozvědět, a tudíž mu nebude umožněno na nově vzniklou situaci procesně reagovat, např. žádat, aby předmětná věc byla přikázána do jeho výlučného vlastnictví. Pokud bychom postup žalobce ve vztahu ke změně požadovaného způsobu vypořádání charakterizovali jako změnu žaloby ve smyslu § 95 o. s. ř., pak by musel soud změněný návrh žalovanému doručit a ten by měl možnost se s touto změnou procesně vypořádat.

Soud by měl mj. postupovat hospodárně a minimalizovat náklady řízení, které vynakládá jak stát, tak účastníci řízení. Jinak řečeno, měl by postupovat v souladu se zásadou procesní ekonomie. Dovoluji si tvrdit, že pokud žalobce ve svém žalobním návrhu požaduje, aby spoluvlastnictví, jehož zrušení navrhl, bylo vypořádáno rozdělením na bytové jednotky, pak jediné, čím by se dle mého názoru měl soud ještě zabývat, je, zda není možné nemovitou věc reálně rozdělit. **Vše ostatní je nad rámec žalobního návrhu, a tedy v rozporu s vůlí žalobce, přičemž zde zároveň pozbývá na významu ochrana žalovaného.** Pokud by měl žalobce zájem i na jiném způsobu vypořádání podílového spoluvlastnictví, např. aby mu dosud společná věc byla přikázána do jeho výlučného vlastnictví, pak má možnost změnit svůj žalobní návrh. **Soud tak bude mít jistotu, že postupuje v souladu s vůlí žalobce, a nebude vést dokazování nad rámec žalobního návrhu, a jednat tak v rozporu se zásadou procesní ekonomie.**

Dovoluji si tvrdit, že pokud by se soudy vydaly při svém rozhodování dle výše nastíněného postupu, tedy že by forma vypořádání podílového spoluvlastnictví navržená žalobcem byla určitou hranicí, kterou by soud nesměl překročit, pak by jednal nejen v souladu s teleologickým výkladem shora uvedených ustanovení, ale i se zásadou rovnosti účastníků, zásadou procesní ekonomie, ale byl by zohledněn i velmi důležitý aspekt soudního řízení, a to zodpovědnost žalobce za výsledek řízení, která je dle mého názoru při zavedeném trendu rozhodování o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví pokřivena. Dle mého názoru je kladen přehnaný důraz na skutečnost, že nikdo nemůže být nucen ve spoluvlastnictví setrvat. Jsem přesvědčena, že pokud by byl akceptován mnou nastíněný postup, pak by právo spoluvlastníka „vystoupit“ ze spoluvlastnického

16 Žalobce může mít zájem na zrušení podílového spoluvlastnictví, ale jako způsob vypořádání je pro něj akceptovatelné maximálně přikázání věci do svého vlastnictví či způsobu této formě předcházející. Mělo-li by dojít k vypořádání formou prodeje ve veřejné dražbě, pak raději ve spoluvlastnickém vztahu setrvá.

17 Pro zajímavost srov. rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. I. ÚS 1435/10.

18 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. 22 Cdo 1795/2013.

19 Dle judikatury se jedná o změnu procesního stanoviska, nikoliv o změnu žaloby, srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. 22 Cdo 2977/2010. Dle mého názoru se však v případě, kdy žalobce překročí svým novým návrhem již zmíněný účel § 1147 o. z. (např. původně navrhoval přikázání věci do svého výlučného vlastnictví, nově navrhuje prodej věci ve veřejné dražbě a rozdělení výtěžku mezi spoluvlastníky), jedná o změnu žaloby, nikoliv pouze o změnu procesního stanoviska.

vztahu k určité věci bylo zachováno, ovšem s respektem k jeho vůli a uvedeným ustanovením hmotného i procesního práva.

Řešení specifík řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví dle autorky

Dosud jsem se ve svých úvahách zabývala pouze vůlí žalobce, kdy žalovaný je ve sporu pasivní, tedy zrušení spoluvlastnictví odmítá, avšak neuvádí žádné skutečnosti, pro něž by mohla být žaloba v souladu s druhou větou § 1140 odst. 2 o. z. zamítnuta. Nicméně v řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví může i žalovaný vznášet své návrhy vztahující se ke způsobu vypořádání podílového spoluvlastnictví, jehož zrušení je předmětem řízení. Jak by tedy měl soud postupovat, je-li žalovaný v řízení aktivní?

Bude-li se návrh žalovaného pohybovat tzv. v rámci žalobního návrhu žalobce, bude-li tedy jím navrhovaná forma vypořádání předcházet způsobu, který navrhl žalobce, pak se dle mého názoru neděje nic zásadního, protože soud v souladu s již uvedeným musí i bez návrhu zjišťovat, zda v dané věci není prostor pro některý z mírnějších způsobů vypořádání. Pakliže tedy soud vyhoví návrhu žalovaného a zvolí pro způsob vypořádání některý ze způsobů, který předchází tomu, jaký navrhoval žalobce, pak tato skutečnost bude mít vliv pouze na rozhodnutí o náhradě nákladů řízení.²⁰ Obdobná situace nastane i tehdy, bude-li se žalovaný, stejně jako žalobce, domáhat příkázání věci do svého výlučného vlastnictví.

Překročil-li však návrh žalovaného návrh žalobce, pak by dle mého názoru měl být tento návrh považován v souladu s § 97 o.s.ř. za vzájemný návrh²¹ a žalovanému by měla být uložena povinnost zaplatit soudní poplatek.²² Nezaplatí-li jej, pak by se soud jeho návrhem neměl zabývat. Představme si, že žalobce žádá zrušení podílového spoluvlastnictví a jeho vypořádání formou rozdělení na bytové jednotky. Žalovaný navrhne, aby soud předmětnou nemovitou věc přikázal do jeho výlučného vlastnictví. Soud po provedeném dokazování dospěje k názoru, že rozdělení na bytové jednotky není možné, a věc přikáže do vlastnictví žalovaného. Žalobce byl ve věci úspěšný jen z 50 %, proto soud s velkou pravděpodobností rozhodne, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Výsledek řízení je tedy ten, že žalobce, který jako jediný zaplatil soudní poplatek a který se dožadoval zrušení podílového spoluvlastnictví a jeho vypořádání rozdělením na bytové jednotky, pozbyl vlastnictví v rozsahu svého spoluvlastnického podílu k předmětné nemovité věci, z čehož vyplývá, že žalovaný „parazitoval“ na procesní aktivitě žalobce, tedy že návrh na zrušení a vypořádání podal žalobce. Pokud by však soud považoval návrh žalovaného za vzájemný návrh, a žalovanému by v důsledku toho vznikla povinnost zaplatit soudní poplatek, pak by rovnost účastníků byla zachována a žalovaný by se nemohl v důsledku procesní aktivity žalobce na jeho úkor „obohatit“ minimálně o jím zaplacený soudní poplatek.

Překážka věci rozsouzené

O tzv. překážce věci rozsouzené pojednává § 159a o. s. ř. Velmi zjednodušeně řečeno, smyslem a účelem tohoto ustanovení je zabránit té skutečnosti, aby o téže věci mezi týmiž

účastníky vedle sebe existovala dvě rozdílná rozhodnutí soudu. Je třeba si položit otázku, zda v případě, že by se rozhodovací praxe soudů ubírala směrem mnou výše nastiněným, by nedocházelo k této nežádoucí situaci. Jsem toho názoru, že nikoliv.

Komentářová literatura uvádí, že jako překážku věci rozsouzené nelze chápat uplatnění nároku věřitele na zaplacení dluhu po částech plynoucího z totožného právního titulu i ekonomického důvodu.²³ **Dle mého názoru lze z uvedeného dovodit, že jednotlivé formy vypořádání je možné chápat jako určité dílčí nároky, které lze uplatňovat postupně.**

Pokud by se rozhodovací praxe soudů ubírala směrem výše nastiněným, mohlo by dojít jen k té situaci, že by vedle sebe ležela dvě rozdílná rozhodnutí soudu, a to rozhodnutí zamítavé, které bylo vydáno jako první v pořadí, a pak rozhodnutí, kterým bylo žalobě na zrušení podílového spoluvlastnictví vyhověno a toto bylo vypořádáno formou dle žalobního návrhu žalobce, či vzájemného návrhu žalovaného, popř. dle uvážení soudu, jak již bylo výše uvedeno a vysvětleno. Tato rozhodnutí by si vzájemně nekonkurovala, jelikož jejich vydání v opačném pořadí by z logických důvodů nepřipadalo v úvahu.

S ohledem na uvedené se domnívám, že v případě opětovného rozhodování soudu o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví se nebude jednat o překážku věci rozsouzené. Když žalobce požaduje zrušení podílového spoluvlastnictví a jeho vypořádání formou příkázání do svého výlučného vlastnictví, v řízení však neprokáže svou kredibilitu,²⁴ podmínky pro způsoby vypořádání, které předcházejí formě vypořádání příkázáním do výlučného vlastnictví některého ze spoluvlastníků, nebudou dány, žalovaný neuplatní vzájemný návrh,²⁵ aby věc byla přikázána do jeho výlučného vlastnictví, soud v duchu mnou výše uvedeného žalobu zamítne. Když žalobce pak s určitým časovým odstupem podá novou žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, přičemž tentokrát již bude schopen svou kredibilitu prokázat, či bude navrhovat vypořádání formou veřejné dražby (popř. neuvede žádný způsob), čímž dá výslovně najevo svou vůli, že svůj statut spoluvlastníka k dané věci hodlá jednou provždy opustit, soud jeho žalobě vyhoví a podílové spoluvlastnictví zruší a rozhodne o způsobu jeho vypořádání v souladu s žalobním návrhem při zohlednění práv dalšího či dalších spoluvlastníků.

Z uvedeného plyne, že se zde o žádnou konkurenci rozhodnutí soudu jednat nebude, a tedy ani překážka věci rozsouzené dle mého názoru nemůže být argumentem, proč by nebylo možné výše nastiněný postup při rozhodování soudů aplikovat.

❖ Autorka je advokátní koncipientkou v Jeseníku.

20 Situace ve vztahu k náhradě nákladů řízení zde tedy bude naprosto totožná s tou, kdy by žalovaný byl pasivní a soud rozhodl o mírnější formě vypořádání podílového spoluvlastnictví.

21 Dle současné judikatury je návrh žalovaného posuzován pouze jako obrana, a to zejména s ohledem na skutečnost, že v případě zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví nelze návrh žalovaného vyloučit k samostatnému projednání. Tento argument však nepovažuji za dostatečně přesvědčivý.

22 Položka 4 odst. 2 přílohy zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

23 K. Svoboda; P. Smolík; J. Levý; R. Šínová a kol.: Občanský soudní řád. Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, str. 556.

24 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1563/99.

25 Jak již bylo uvedeno, současná rozhodovací praxe tento procesní úkon účastníka považuje za obranu.

Volba formy správy rodinného majetku: na čem záleží?

doc. JUDr. KATEŘINA RONOVSÁ, Ph.D.

I. Úvodem

Základním východiskem rekonstrukce soukromého práva je myšlenka, že právo má v soukromé sféře člověku sloužit především jako prostředek prosazování svobody a vytvoření prostoru k jeho vlastním řešením a iniciativě.¹ Tento koncepční přístup se obecně projevil také v oblasti správy majetku, pro kterou byl nově doširoka rozevřen vějíř nejrůznějších forem.

Pokud totiž člověk nežije pouze „ze dne na den“ a podaří-li se mu za dobu trvání produktivního života nakumulovat určitý majetek, stane dříve nebo později před problémem, jak řádně tento majetek spravovat ve prospěch sebe sama „i těch nejbližších“ a jak zajistit, aby se hodnota tohoto majetku zvyšovala, nebo alespoň nesnižovala.

Pokud se vlastník majetku rozhodne, že svěří správu majetku „jinému“, bude vybírat zejména ze zákonem předvidaných možností. Majetek bývá pravidelně spravován na základě smlouvy (typově příkazní) k tomu povolanými osobami (např. bankou, investiční společností nebo jiným důvěryhodným správcem). Další možností je majetek vložit do k tomuto účelu založené *obchodní korporace* nebo *fundace* (nadačního fondu nebo nadace). Někdy se dokonce může jevit jako vhodná i forma *ústavu* soukromého práva (§ 402 a násl. o. z.).²

Nově lze využít i formy *svěřenského fondu*, jehož základ tvoří osamostatněný majetek (resp. jmění), vyčleněný jeho za-

kladatelem k určitému účelu, svěřený do správy svěřenskému správci. Teprve v začátcích je v našem právním prostředí diskuse na téma správy majetku s využitím funkcionalit životního pojištění.³ Specifický režim je upraven pro správu majetku v *investičních fondech* (*s právní osobností*), v režimu zákona o investičních společnostech a investičních fondech.⁴

Důležité je zmínit i aspekty daňové, zejména zatížení vlastníků majetku při realizaci zamýšleného majetkového transferu. Nejde zdaleka jen o zdanění fundačních a trustových struktur jako takové, ale též o obecné nastavení transferových daní a daňové konsekvence práva dědického.

Mimo vnitrostátních nástrojů je možné zvolit i některý ze srovnatelných zahraničních nástrojů správy majetku, ať již půjde o některou z forem fundačních (např. rakouská či lichtenštejnská soukromá nadace), nebo struktur trustových (např. koncept trustu známého v *common law* jurisdikcích, lichtenštejnský *Treuhänderschaft*⁵), či německá nesamostatná nadace (*unselbständige Stiftung*⁶), jakož i dalších forem podle zahraničního práva.

Odpověď na otázku, která z nabízených možností se bude jevit v konkrétním případě jako nejvhodnější, není jednoduchá. Vždy bude záležet na cíli, kterého hodlá vlastník – za pomoci zvolené formy správy majetku – dosáhnout. Existuje totiž rozdíl, zda se pomocí výše uvedených instrumentů snaží o rozumné (a bezkonfliktní) uspořádání majetkových poměrů v rodině (*pro futuro*), o eliminaci rizik budoucího (vlastního) selhání, či zda si jen chce zajistit prosazení (a dodržování) pravidel jím jednou nastavených. V zahraničí jsou tyto nástroje běžné při předávání (rodinných) podniků vybraným nástupcům za současného zachování jejich funkčnosti a kontinuity, ale též např. k rozhraničení mezi majetkem určeným k osobnímu užití, podnikání nebo třeba i filantropickým účelům.

Pro „vhodnost“ formy správy proto nelze dát paušální závěr a vždy je potřebné dopodrobna znát a analyzovat celkovou situaci a skutečné důvody, které nemusejí být na první pohled zjevné. Bude proto záležet na řadě faktorů (právních i mimoprávních), které současně (a někdy i protikladně) působí, a hledat pro konkrétní případ nejvhodnější řešení.

Klíčovou roli totiž sehrávají i dosavadní zkušenosti vlastníka majetku, jeho osobní preference (a emoce), a nezřídka i „mediální“ obraz jednotlivých forem správy majetku (jejich „bezpečnosti“ i „zavedenosti“). Často rozhoduje substance majetku, jež tvoří převažující část majetku, který má být spravován (např. poloha nemovitosti), ale např. i – při volbě zahraničních instrumentů – jazyková bariéra a znalost (resp. neznalost) fungování tamního systému práva.

V neposlední řadě bude rozhodovat i typologie osobnosti vlastníka majetku, zejména pokud má mít zvolená forma správy účinky po jeho smrti. Jinak se totiž chová „stavitel pomníku“ mající tendenci mít vše pevně v rukou, popř. očekávat určitou formu protioplnění (často v imateriální podobě), jinak „altruis-

1 Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (str. 20), uvádí, že se „... vychází z ideje, že funkční určení soukromého práva je sloužit člověku jako prostředek k prosazování jeho svobody. Účelem občanského kodexu je umožnit i garantovat svobodné utváření soukromého života, a ponechat tedy co nejširší prostor svobodné iniciativě jednotlivce.“

2 K využitelnosti ústavu jako formy správy majetku viz např. M. Schauer; B. Motál: Die Anstalt als Instrument für Vermögensschutz, in F. Schurr (ed.): Handbuch des Vermögensschutzes, Manz, Wien 2015, str. 267 a násl.

3 K tomu blíže viz E. Scheuba: Generationenübergreifender Vermögenstransfer jenseits des Erbrecht, in Festschrift 200 Jahre ABGB, Manz, Wien 2011, str. 1140 a násl.

4 Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, v aktuálním znění.

5 Přehled česky viz K. Ronovská: K formám fiduciární správy majetku v Německu, Rakousku, Lichtenštejnsku a České republice: stručný exkurs, in: K. Ronovská a kol.: Metamorfózy nadačního práva v Evropě a České republice na počátku 21. století, MuniPress, Brno 2015, str. 148 a násl., dostupné v režimu openaccessna: http://is.muni.cz/repo/1297994/Metamorfy_nadacniho_prava.pdf.

6 K povaze nesamostatných nadací viz např. K. Schmidt: „Ersatzformen“ der Stiftung – Unselbständige Stiftung, Treuhand und Stiftungskörperschaft, in: J. K. Hopt; D. Reuter (eds.): Stiftungsrecht in Europa, Carl Heymanns Verlag, Köln 2001, str. 175 a násl.

ta“, který se rád „obětuje“. Samostatnou kategorií tvoří lidé, kteří mají prostě radost z toho, že někoho obdarují (*joy of giving*).⁷

V následujícím krátkém pojednání však zaměřuji pozornost především na ty faktory, které lze nalézt „ve světě práva“.

II. Faktory rozhodující pro volbu vhodné formy správy majetku

Při volbě vhodné formy správy majetku sehrává roli zejména:

- **stabilita právního prostředí, důvěra v právní řád jako celek, předvídatelnost soudního rozhodování;**
- **vhodně a proporcionálně nastavený právní rámec; v oblasti práva soukromého zejména ponechání dostatečného prostoru pro realizaci představ vlastníka majetku (při vymezení účelu, způsobu správy, zakotvení práv osob beneficentů), jakož i efekt (ochrana majetku) vůči třetím osobám;**
- **míra diskrétnosti, resp. ochrany soukromí;**
- **způsob a adekvátnost dohledu nad správou (důvěra v osobu správce majetku a eliminace možnosti jeho selhání);**
- **nákladnost zřízení určitého instrumentu, jakož i následné „provozní“ náklady spojené se správou;**
- **„příznivý“ nebo alespoň „neutrální“, resp. „nedemotivující“ daňový režim.**

III. K jednotlivým faktorům „v detailu“

1. Stabilita právního prostředí, důvěra v právní řád jako celek, předvídatelnost soudního rozhodování

Stabilita právního řádu přispívá zásadním způsobem k právní jistotě, jakož i ke zvyšování důvěry ve stát a právo. Jedním z jejích předpokladů je, že jednou nastavená pravidla jsou měněna pouze tehdy, je-li to nezbytně nutné. V zemích s vyspělou právní kulturou se proto pravidelně dává přednost (nejen v soukromém právu) překlenování aplikačních těžkostí výkladem a k legislativním zásahům (novelizacím zákonů) je přístupováno pouze tehdy, je-li na základě empirických poznatků patrné, že neexistuje jiná možnost.

V oblasti správy majetku je stabilita právního prostředí obzvláště významná, neboť v naprosté většině případů jde o dlouhodobé „projekty“, které dávají základ budoucímu uspořádání rodinných (či osobních) majetkových poměrů.

Právní úprava dopadající do této oblasti je v mnoha ohledech nová. Od nabytí účinnosti občanského zákoníku navíc zatím uplynulo poměrně málo času. První interpretační problémy se proto teprve objevují, názory (často protichůdné) se utvářejí a tříbí. Často se nabízejí různé interpretační varianty, které nelze na první pohled prohlásit za správné či nesprávné. Praxe tak stojí před nelehkou volbou, jaký z výkladů je „ten správný“ či alespoň „udržitelny“? Jaké následky bude mít, pokud se soudní praxe vydá odlišnou cestou?

I související judikatura se teprve vytváří a ustaluje. Někteří z prvních rozhodnutí jsou navíc někdy „překvapivá“⁸ a těžko předvídatelná. Odhadovat, jakými cestami se bude rozhodovací praxe v budoucnu ubírat, se proto stále podobá spíše věštění z křišťálové koule.

Také přesvědčení, že „všechny problémy světa“ je třeba řešit přijetím nové zákonné úpravy, přehlednosti a bezrozpornos-

ti právního řádu příliš nepřispívá. „Legislativní optimismus“ je bohužel v našem právním prostředí bezbřehý a hluboce zakořeněný, avšak jeho negativní dopady jsou v každodenním životě jasně patrné.

Nestabilita právního prostředí, jakož i nepředvídatelnost soudního rozhodování je přitom nepochybně jedním z faktorů, který zásadním způsobem snižuje atraktivitu „českých“ forem ve prospěch takových jurisdikcí, kde je důvěra v právo a právní jistota více ceněna a kde mají se správou majetku dlouholeté zkušenosti.

2. Vhodně a proporcionálně nastavený právní rámec

2.1. Prostor pro uplatňování vůle zakladatele

Atraktivitu určitého způsobu správy majetku determinuje možnost volby účelu, jakož i právo (nikoli povinnost) určit pravidla fungování vybraného instrumentu projevem vůle vlastníka majetku (zakladatele/svěřitele) odlišně od zákona.

V novém soukromém právu je tento prostor vymezen poměrně velkoryse, avšak není zdaleka bez limitů. Při regulaci fundací třeba nepřichází v úvahu zřejmě např. odvolání/zpětvzení fundace, vyloučení možnosti „neustavení“ vnitřního dohledu apod.,⁹ u svěřenských fondů pak např. omezení možnosti změny statutu či zákonem stanoveného standardu pro ochranu práv třetích osob. U obligacních forem je limitem zejména fakt, že jde pouze o vztah mezi smluvními stranami, bez působení *erga omnes*.

2.2. Jasně vymezená pozice beneficentů

Pro fundační/trustové struktury zakládané pro soukromé účely je důležitým faktorem vymezení práv beneficentů buď přímo zákonem, popř. v zakladatelském právním jednání/statutu. Důležité je rovněž, zda je či není právo beneficenta vybaveno právním nárokem. Samostatnou kapitolou je postavení tzv. posledního oprávněného (příjemce likvidačního zůstatku) při zániku dané struktury.

Právní úprava svěřenského fondu se k právu beneficenta (obmysleného) na plnění ze svěřenského fondu vyjadřuje výslovně (§ 1457 a násl. o. z.), za současného ponechání prostoru pro úpravy této otázky ve statutu. Ačkoli občanský zákoník obdobně explicitní ustanovení pro nadační fond neobsahuje, interpretací lze zřejmě dospět k podobným závěrům, především bude-li projevem vůle v zakladatelském právním jednání takové právo beneficentům výslovně vymezeno.

Je-li zamýšleno (což je velmi často), že má zvolený způsob správy majetku přesahovat délku trvání života osoby, která jej

7 K tématu přehledně (v kontextu práva dědického) viz blíže A. Dutta: *Warum Erbrecht?* Mohr Siebeck, Tübingen 2014, str. 159 a násl.

8 Viz např. (ze sféry právníků osob) rozhodnutí NS ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3919/2014, ohledně formy plných mocí i zakládání obchodních korporací, které právní praxe sice uvítala, ale které vyvolalo v odborné literatuře rozporuplné reakce, viz přehledně B. Havel; P. Kavan: *Vyřešil skutečně Nejvyšší soud ČR otázku plných mocí?* *Obchodněprávní revue* č. 1/2016, str. 17, nebo rozhodnutí NS zde dne 30. 9. 2016, sp. zn. 29 Cdo 880/2015, a reakce na něj v odborném tisku, viz K. Eichlerová; B. Havel; J. Pokorná; K. Ronovská: *Překvapivé rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR k zástupci právnické osoby pro zaměstnance*, *Právní rozhledy* č. 3/2016, str. 96 a násl.

9 Viz K. Ronovská: *K postavení zakladatelů nadací a nadačních fondů po rekonstrukci soukromého práva*, *Právní rozhledy* č. 22/2015, str. 767 a násl.

ustavila, je třeba mít v každém případě na paměti práva tzv. „nepominutelných dědiců“ a jejich ochranu (§ 1650 a násl. o. z.).¹⁰ České právo neobsahuje, na rozdíl od některých (příbuzných) zahraničních právních řádů,¹¹ možnost uplatňovat ochranu těchto osob i při pořízeních *inter vivos*, i když je jejich efekt zamýšlen (také) po smrti, a nabízí pro tento účel jiná řešení.¹² V úvahu však přichází, že **za určitých okolností může být určité právní jednání (např. zakladatelské právní jednání nadačního fondu či statut svěřenského fondu) posouzeno jako nemravné či rozporné s veřejným pořádkem, popř. napadené z titulu relativní neúčinnosti právního jednání.**¹³

2.3. Ochrana majetku, efekt vůči třetím osobám

Pro vlastníka majetku, který jej svěřuje pod správu, bývá často rozhodující, zda má zvolená forma správy vedle obligačních účinků mezi ním a správcem taktéž účinky vůči třetím osobám (tj. ochrannou funkci), často efekty zamýšlenými po vlastní smrti. Z možností, které se nabízejí, má takový efekt **v českém právním prostředí správa formou k tomu určených právnických osob (s nadačním či korporacním základem), dále pak svěřenský fond a investiční fond (s právní osobností).** Volit však lze taktéž některý z nadačních či trustových konstruktů zahraničních.

Závazky příkazního typu naopak takové účinky zpravidla postrádají, pokud právní prostředí tuto možnost nezná (výjimkou může být např. dovození efektů německého *Treuhandu*¹⁴ vůči třetím osobám a jeho reflexe v tamním exekučním a insolvenčním právu, nebo francouzský koncept *fiducie*¹⁵).

3. Diskrétnost/ochrana soukromí

Při rozhodování o volbě vhodného instrumentu správy (zejména rodinného) majetku je důležitá i určitá míra diskrétnosti a ochrany soukromí. Český zákonodárce tento aspekt částeč-

ně podcenil při úpravě právního rámce pro nadace a nadační fondy, neboť nepřiměřeně preferuje veřejný zájem na transparentnosti právnických osob nad ochranou soukromí. V zákoně o veřejných rejstřících¹⁶ je nastavena jednotná (a poměrně vysoká) míra transparentnosti pro všechny typy právnických osob, bez ohledu na jejich účel, což se právě při správě (rodinného) majetku nejeví jako vhodné řešení.

Diskuse na téma nutnosti „rozlišovat“ a poměřovat zájem na ochraně soukromí a na transparentnosti však již byla otevřena, a to v souvislosti se zamýšlenou registrací svěřenských fondů ve veřejném rejstříku, kterou by měla přinést aktuálně projednávaná novela občanského zákoníku.¹⁷ Lze mít tedy za to, že je jen otázkou času, kdy se tento efekt projeví i u fundací. Pokud by totiž měl platit odlišný režim u funkce obdobných struktur, došlo by tak možná až k přílišnému (a neodůvodněnému) zvýhodnění jedné z forem oproti jiným. **Aktuálně totiž lze poněkud „přehnanou“ transparentnost považovat za jednu z hlavních překážek širší využitelnosti zejména nadačních fondů pro soukromé (rodinné) účely.**

I když je pochopitelné, že fundace jsou samostatné subjekty práva, a proto je třeba mít „veřejnou informaci“, že existují, kdo je statutárním orgánem atd., není naopak zcela namístě, aby ve sbírce listin byly každému dostupné veškeré vnitřní dokumenty (zakladatelská právní jednání, statut apod.). Tento požadavek lze považovat za legitimní, pokud jde o fundace mající veřejně prospěšný účel, neboť často obhospodařují prostředky z veřejných zdrojů, požívají daňových výhod, mají poskytovat informaci potenciálním dárcům a směřují k bližší neurčenému okruhu beneficentů. U soukromých, a zvláště pak rodinných účelů, je tento požadavek veřejnosti nedůvodný a mnohdy kontraproduktivní.

Pokud nahlédneme do zahraničních právních řádů, rozdíl je očividný. Trusty v *common law* jurisdikcích nepodléhají evidenci vůbec nebo ojedinele; zvláštní kategorii tvoří „*charities*“, tj. entity s veřejně prospěšným účelem. Struktury podobné trustům (*trust-like*) známé z kontinentální Evropy (např. Francie, Lucemburska) často evidenci podléhají, avšak nikoli veřejně přístupně. I lichtenštejnský *Treuhänderschaft* se eviduje v (neveřejné) evidenci, a to pouze v případě, že délka jeho trvání je více jak jeden rok.¹⁸ U nadací zakládaných pro soukromé účely v Lichtenštejnsku i v Rakousku najdeme rozdílný přístup ke zveřejňování informací o nadacích soukromých a veřejně prospěšných.¹⁹

4. Dohled nad nadačními/trustovými strukturami

Hlavním důvodem existence dohledu nad nadačními a trustovými strukturami je jejich specifická povaha: účel vázaného „osamostatněného“ majetku a s tím spojená nutnost dohlížet nad správou a dosahováním účelu dané struktury.

Fundace nemají členy, vlastníky, akcionáře ani žádné jiné osoby, které by mohly na jejich chod dohlížet, a proto ochranu zájmů zajišťují především povinně zřizované vnitřní kontrolní orgány, popř. další k tomu povolané osoby a v zákonem vymezených situacích soud. U svěřenských fondů vykonává dohled především zakladatel a beneficianti, popř. další osoby, které svěřitel k dohledu povolá (protektor), a výjimečně též soud. U rodinných svěřenských fondů je především vhodné určité kontrolní mechanismy zakotvit přímo ve statutu.

Dohled nad fundacemi a svěřenskými fondy má v zásadě dvě funkce: ochránit danou strukturu před jejími orgány/svě-

10 Do jaké míry je ochrana tzv. „nepominutelných dědiců“ na počátku 21. století legitimní, je aktuálně diskutována i v zahraničí, viz A. Dutta, op. cit. sub 7. Nejnověji např. v Rakousku v souvislosti s velkou revizí dědického práva dochází k „oslabení“ pozice těchto osob, s účinností k 1. 1. 2017. Zatímco některé právní řády obsahují úpravu velmi přísnou, jiné ji neznají vůbec. Český zákonodárce zůstává při právní regulaci v tomto ohledu někde „na půli cesty“.

11 Na jednu stranu „nepominutelné dědice“ chrání (§ 1650 a násl. o. z.), na straně druhé však jejich ochranu velmi intenzivně relativizuje tím, že posiluje autonomii vůle vlastníka majetku při jeho dispozicích *inter vivos i mortis causa*.

12 Ke srovnání konceptů postavení tzv. nepominutelných dědiců viz Portál evropské e-justice, dostupné: https://e-justice.europa.eu/content_successions-166-cs.do, cit. 1. 6. 2016.

13 Viz např. Díl 6, § 1665 a násl. o. z. „Právo některých osob na zaopatření“.

14 Rakouská judikatura dovodila ochranu nepominutelných dědiců např. i u *donatio mortis causa*, soukromé nadace, či životního pojištění. K tomu blíže viz E. Scheuba, op. cit. sub 3, str. 1140 a násl. V ČR je však situace jiná, neboť, na rozdíl od Rakouska, nemáme ochranu takto koncipovanou ani pro pořízené pro případ smrti (české právo nezná tzv. „zápočet na dědictví“).

15 M. Löhnig: *Treuhand*, Mohr Siebeck, Tübingen 2006, str. 13 a násl.

16 F. Barrière: Francouzská zkušenost se svěřenstvím, in: L. Tichý; K. Ronovská; M. Kocí: *Trust a srovnatelné instituty v Evropě*, CPK 2014, str. 81 a násl.

17 Viz požadavek na dokumenty, které je třeba zakládat do sbírky listin rejstříkových soudů – § 66 písm. a) zák. o veřejných rejstřících.

18 Vládní návrh novely zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je aktuálně projednáván Poslaneckou sněmovnou PSP ČR, sněmovní tisk 642/0.

19 Viz F. Schurr: Lichtenštejnské *Treuhänderschaft* jako příklad fungujícího režimu trustu v oblasti občanského práva, in: L. Tichý; K. Ronovská; M. Kocí, op. cit. sub 15, str. 153 a násl.

20 Viz zákon o soukromých nadacích (*Privatstiftungsgesetz*) z roku 1993 a též „nový“ *Bundesstiftungs und Fondsgesetz*, s účinností od 1. 1. 2016.

řenským správcem (ochrana zájmů fundace, beneficentů svěřenského fondu) a taktéž ochránit majetek, kterým jsou tyto struktury tvořeny, před zneužitím (ochrana ve veřejném zájmu). Tématu dohledu je v související evropské právní doktríně věnována nemalá pozornost.²⁰ Jestliže byla v minulosti zdůrazňována nutnost ochrany společnosti před fungováním fundačních a trustových struktur v rozporu s veřejným zájmem, dnes je nutnost dohledu spíše odvozována ze samotné povahy fundací (a nově i svěřenských fondů), u kterých absentuje kontrolní mechanismus vlastní např. obchodním korporacím.

Veřejný zájem na zachování majetku a dosahování stanoveného účelu se uplatňuje především u veřejně prospěšných nadací, nadačních a svěřenských fondů, na které jsou kladeň vyšší nároky tento dohled strpět. U instrumentů se soukromým (rodinným) účelem není tento zájem tak silný, a to s ohledem na omezený okruh osob oprávněných, malý ekonomický vliv, fakt, že nezasahují zásadním způsobem do veřejného života, nepožívají daňových výhod (nebo jen v omezeném rozsahu) a nečerpají prostředky z veřejných rozpočtů.²¹

Jestliže byla zmíněna jako hlavní překážka využitelnosti fundací²² pro správu rodinného majetku jejich přílišná transparentnost, obdobně platí pro **nedostatečnou regulaci postavení a pravomocí svěřenských správců²³ a neumožnění některým – na správu majetku specializovaným a majetkově vybaveným právníckým – osobám (např. bankám), aby byly povolány do funkce svěřenského správce.²⁴**

Při správě majetku na základě typově příkazní smlouvy bude záležet především na jejím obsahu, jakož i na rozhodnutí smluvních stran podřídít své poměry správě cizího majetku ve smyslu zákonné úpravy obsažené v části III. občanského zákoníku, což však nebude vždy pravidlem.

Důležitou roli, zejména pro zvýšení důvěry v kvalitu správy majetku, sehrává veřejnoprávní regulace postavení kvalifikovaných správců majetku v režimu zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o investičních společnostech a investičních fondech, jakož i bankovního práva.

5. Transakční náklady

Jedním z rozhodujících faktorů při výběru vhodné formy správy majetku je i výše nákladů spojených s ustavením a samotným „provozem“. **Aktuálně jsou náklady na ustavení nejnižší u nadačního fondu**, u kterého není, na rozdíl od svěřenského fondu (nadace, či majetek spravující korporace), požadována forma notářského zápisu. U nadací a nadačních fondů není (dosud) zpoplatněn ani zápis do veřejného rejstříku.²⁵

Pravidelným nákladem svěřenského fondu, investičního fondu, jakož i dalších forem, je odměna správce (člena orgánu právnícké osoby spravující majetek). Její výše bude záviset především na objemu spravovaného majetku, avšak i na mnohých dalších faktorech a okolnostech; proto lze v tomto ohledu jen těžko paušalizovat. Lze však s jistou tolerancí říci, že **u zahraničních struktur budou nezanedbatelně vyšší.**

6. Daně „až na prvním místě“

Daňové souvislosti hrají v rozhodování o vhodné formě správy majetku zřejmě nejdůležitější roli. **Přitom české daňové právo reaguje na nové možnosti správy majetku s určitým zpožděním**

a právní rámec pro zdanění fundací, svěřenských fondů, jakož i dalších forem správy majetku, se aktuálně stále vyvíjí a teprve usazuje.

V prvním roce po nabytí účinnosti rekodifikace soukromého práva byl daňový režim fundací silně propojen s konceptem veřejně prospěšného daňového poplatníka.²⁶ Fundace zakládané pro soukromé (smíšené) účely nebyly v zásadě reflektovány a měly režim podobný zdanění jiných právníckých osob (obchodních korporací).

Přístup je však postupně přehodnocován a lze jen doufat, že výsledkem snahy Ministerstva financí bude takový systém zdanění, který bude nastaven jasně, proporcionálně a zároveň bude působit motivačně i pro podporu obecného blaha. Nepříznivé daňové zatížení by naopak mohlo mít ten efekt, že využívání vnitrostátních instrumentů by ustoupilo příznivějším daňovým režimům zahraničním.

Daňové aspekty jsou rovněž významné při úvahách o správě majetku za pomoci některého ze zahraničních instrumentů.²⁷

IV. Shrnutí

Nové soukromé právo přináší pro účely správy (rodinného) majetku nové možnosti, ale i otázky. Tou základní je v každém případě volba „nejvhodnější“ formy pro situaci, ve které se vlastník majetku nachází a kterou chce vyřešit pokud možno ke spokojenosti své i ostatních aktérů (většinou rodinných příslušníků).

Z možností, které se po 1. 1. 2014 nabízejí, by se mohl pro správu rodinného majetku „hodit“ zejména nadační fond (s právní osobností), jehož právní režim se vyznačuje otevřeností a flexibilitou. Na překážku je však jeho značná transparentnost, spojená s veřejným rejstříkem, která se správou rodinného majetku příliš neladí. Alternativou je pak fond svěřenský (bez právní osobnosti), jehož právní rámec se však teprve ustaluje a zatím není zcela jasné, v jaké finální podobě se v českém právním prostředí zabydlí. Problematičnost této právní formy však spočívá jednak v nepředvídatelnosti aplikace českými soudy, ale hlavně v nedostatečné regulaci postavení svěřenských správců, pokud tuto činnost provozují jako předmět podnikání. Další možnosti, se kterou se právní praxe rovněž pozvolna seznamuje, je využití investičních fondů (s právní osobností), popř. dal-

20 D. Jakob: Schutz der Stiftung. Die Stiftung und ihre Rechtsverhältnisse im Widerstreit der Interessen, Mohr Siebeck, Tübingen 2006, též van J. M. W. Veen: Stiftungsaufsichtsrecht in Europa, in: A. Richter; T. Wachter: Handbuch des internationalen Stiftungsrecht, Zerb Verlag, Angelbachtal 2007, str. 257 a násl.

21 K dohledu nad fundacemi více viz kapitola o podnikání nadací v Evropě a taktéž K. Ronovská: Nové české nadační právo v evropském srovnání, Wolters Kluwer, Praha 2012, str. 193-220.

22 Především nadačních fondů, které se jeví pro správu rodinného majetku díky své flexibilitě jako vhodnější.

23 K regulaci postavení profesionálních svěřenských správců viz např. (britský) Trustee Act z roku 2000 nebo nejnovější (lichtenštejnský) Treuhändergesetz (TrHG), LR 173.520, účinný od 1. 1. 2015.

24 Aktuálně může být za svěřenského správce povolána pouze fyzická osoba; z právníckých osob aktuálně pouze investiční společnost.

25 Je to zřejmý pozůstatek doby, kdy všechny nadace a nadační fondy musely být veřejně prospěšné, a z toho důvodu osvobozené od soudního poplatku. Pro takové osvobození však není u fundací se soukromým účelem legitimní důvod.

26 Viz K. Ronovská a kol., op. cit. sub 5, str. 136.

27 Specifika této problematiky jsou však značná a přesahují záběr tohoto pojednání i odbornost autorky článku.

ších forem nabízených bankami a investičními společnostmi. Za jednu z hlavních překážek využitelnosti kteréhokoliv z vnitrostátních instrumentů pro správu majetku však lze považovat nedostatek důvěry: důvěry ve stabilitu právního řádu, důvěry ve vymahatelnost práva, jakož i důvěry v osobu správce a jeho schopnosti čelit morálnímu hazardu, se kterým se při výkonu své funkce bude potýkat.

Mimo vnitrostátních nástrojů lze využít i srovnatelné zahraniční nástroje správy majetku, ať již půjde o některou z forem fundačních (např. rakouská či lichtenštejnská soukromá nadace), nebo struktur trustových (např. koncept trustu známého v *common law* jurisdikcích, lichtenštejnský *Treuhänderschaft*, či německá nesamostatná nadace „*unselbständige Stiftung*“), jakož i další formy podle zahraničního práva. Zahraniční právní formy bývají mnohými upřednostňovány pro jejich zavedenost, jakož i pro stabilitu právního řádu, kterým se řídí, a ustálenou soudní praxí. Vždy je však třeba uvážit konsekvence vyplývající z mezinárodního práva soukromého, souvislosti daňověprávní, jakož i náklady spojené s ustavením a taktéž fungováním těchto forem správy.

Který z výše uvedených nástrojů pro správu rodinného majetku se bude jevit v konkrétním případě jako nejvhodnější, nelze paušálně říci. Vždy totiž bude záležet na posouzení konkrétní situace, především na majetkovém vybavení, na účelu, rodinných poměrech apod.

Ačkoli je hodnota a význam „rodinných majetků“ v českém právním prostředí na vzestupu, pro představitele „střední“ podnikatelské třídy (s objemem majetku cca 100 až 400 milionů korun) se však (zatím) jeví výše uvedené zahraniční alternativy jako příliš nákladné. Proto zvažují možnosti správy majetku v režimu „českého práva“ a (s ohledem na výše uvedené) mnohdy bohužel nenalézají pro své potřeby přílehlavá řešení.

V. Výhled do budoucna?

Ačkoli byl již zřejmé ve vztahu ke svěřenským fondům překonán „prvotní strach z neznámého“ a postupně se přestává hovořit o nutnosti vypudit je z českého právního řádu jednou pro vždy, aktuálně je Parlamentem České republiky projednávána první novela nového občanského zákoníku.²⁸

Novela si klade za cíl mj. zintenzivnit dohled nad svěřenskými fondy, zejména ve fázi jejich zřizování. Po vzoru práv-

nických osob hodlá zavést konstitutivní zápis svěřenského fondu do veřejného rejstříku. Tím však (nekonceptně) popírá povahu svěřenského fondu jako instrumentu obligačního.²⁹ I když lze mít pro snahu o určité „zprůhlednění“ v této oblasti i pochopení, způsob provedení této myšlenky v návrhu novely nelze považovat za vhodný.³⁰ Jen těžko totiž může přinést zamýšlený efekt a svědčí, bohužel, jen o nepochopení samotného smyslu a účelu umožnění existence těchto forem správy majetku a jejich fungování.

Lepší než přinášet nepromyšlená „jednoduchá řešení“ by bylo třeba začít budovat stabilní právní prostředí, ve kterém bude nabízena služba správy majetku na profesionální úrovni, zachovávána právní jistota všech aktérů, za současného propojení s (evropskou) regulací proti praní špinavých peněz, která je ve veřejném zájmu.³¹ Těchto cílů však nelze dosáhnout způsobem navrhovaným novelou. Shodně s *Piherou* se dále domnívám, že je nutné začít vést odbornou diskusi o rozsahu a podmínkách uznávání zahraničních (trustových) struktur podobných svěřenským fondům; nic z toho však aktuálně projednáváný návrh novely bohužel neřeší.

V návrhu novely zákona o daních z příjmů (se zamýšlenou účinností od 1. 1. 2017), který je taktéž aktuálně v legislativním procesu, dochází i k postupné reflexi specifík fundací a svěřenských fondů jako forem správy rodinného majetku. Je navrhováno uplatňování obdobného daňového režimu u rodinných fundací a svěřenských fondů, tj. aby majetek, který je do dané entity vkládán za účelem jeho budoucí distribuce rodinným příslušníkům vkladatele, nebyl zdaňován ve dvou krocích. Tím by mělo být zajištěno, že by dary a příspěvky byly zdaňovány ve srovnatelné výši, bez ohledu na skutečnost, zda jsou poskytnuty přímo mezi fyzickými osobami v postavení osob blízkých nebo prostřednictvím jiných struktur (rodinných fundací, svěřenských fondů).³²

V zájmu na nastavení daňově neutrálního režimu zdanění transferů prostřednictvím rodinných fundací a svěřenských fondů je navrhováno zejména jasné rozhranění mezi rodinnými a veřejně prospěšnými fundacemi, rozšíření stávajících osvobození v § 10 odst. 3 písm. c) zák. o daních z příjmů i na bezúplatné příjmy na výplaty z prostředků rodinné fundace. Šlo by o případy, kdy bude tento majetek vyplácen téže osobě, která jej do rodinné fundace vložila, nebo osobě, vůči níž je poplatník, který majetek do rodinné fundace vložil, osobou blízkou.³³ Odlišný daňový režim by měl též vyplývat z faktu, zda fundace bude vyplácet plnění ze zisku fundace nebo z jejího majetku.

Takto připravený návrh novely zákona o daních z příjmů je však stále předmětem právně-politických diskusí. V každém případě lze uvítat snahu o „rovné zacházení“ s funkčně podobnými, ale formálně právně jinak upravenými instrumenty správy majetku. Na druhou stranu je z návrhu novely zákona o daních z příjmů patrna snaha snížit atraktivitu využívání zahraničních fundačních a trustových struktur českými občany v pozici daňových nerezidentů.³⁴

✦ Autorka působí na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

28 Sněmovní tisk 642/0, ke stavu projednání viz <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=642>.

29 K tématu výstižně viz V. Pihera: Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku, *Obchodněprávní revue* č. 5/2016, str. 129 a násl.

30 Shodně V. Pihera, *op. cit.* sub 29, str. 131.

31 Než „kopírovat“ režim fondů nadačních lze považovat za vhodnější tzv. neutrálního daňového režimu bezúplatných převodů příjmů z rodinných fundací (obdobný režim svěřenských fondů), viz návrh změn u § 4 odst. 1 písm. k) bod 2, § 10 odst. 3 písm. c), § 8 odst. 1 písm. i), § 17a odst. 2 písm. f), § 21c odst. 2, § 27 písm. j), § 30 odst. 10 písm. m) a § 36 odst. 2 písm. a) návrhu novely zákona o daních z příjmů (verze do vlády ČR).

32 Novela daňových předpisů (s účinností k 1. 1. 2017) směřuje k zajištění tzv. neutrálního daňového režimu bezúplatných převodů příjmů z rodinných fundací (obdobný režim svěřenských fondů), viz návrh změn u § 4 odst. 1 písm. k) bod 2, § 10 odst. 3 písm. c), § 8 odst. 1 písm. i), § 17a odst. 2 písm. f), § 21c odst. 2, § 27 písm. j), § 30 odst. 10 písm. m) a § 36 odst. 2 písm. a) návrhu novely zákona o daních z příjmů (verze do vlády ČR).

33 Osoba blízká (pro daňové účely) viz § 10 odst. 3 písm. c) bod 1 nebo 2 zák. o daních z příjmů.

34 Viz důvodová zpráva k § 22 odst. 1 písm. g) bod 14 návrhu novely zákona o daních z příjmů.

Přiměřenost právní regulace rodinného práva

JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ

Specialitou právníků je právo, jímž se každý z nás žije. Od své dospělosti je máme „zažrané pod kůží“, jsme ho plní a jen obtížně jsme schopni existovat mimo něj a bez ohledu na něj. Někteří z nás opovrhují teorií, jiní tvrdí, že na poučky z vysoké školy už dávno zapomněli. Ve skutečnosti tomu tak není. V každodenní

praxi totiž stavíme na tom, co nás kdysi naše *alma mater* naučila.

K tomu podhoubí, jež tvoří náš právní základ, připojujeme vlastní zkušenosti, obohacené o řadu testů a kritérií, to vše doplněné judikaturou soudů – nejčastěji obecných, nicméně velmi často také vyšších a nejvyšších až po Ústavní soud a Evropský soud pro lidská práva. A tak vedle teorie škol známe testy vhodnosti, potřebnosti či proporcionality. Mě v souvislosti s tématem soukromého práva nejvíce zajímá test přiměřenosti, který lze shrnout do čtyř základních tezí:¹

- **Aby bylo právo přiměřené, nemělo by usilovat o právní regulaci jiných než společenských vztahů** (např. hraček).
- **Přiměřené právo by nemělo upravovat právem ty společenské vztahy, které se regulovat právem nedají** (např. lásku či nenávisť).
- **Moudré právo by nemělo regulovat vztahy, které jsou upraveny méně složitými systémy** (např. slušné chování).
- **Konečně aby bylo právo přijatelné pro adresáty, nemělo by obsahovat normy, které je nepřiměřeně zatěžují** (neboť pak se z práva stává bezprávi).

Přiměřenost právní regulace je aktuálním tématem a byla i předmětem jedné nedávné konference.² Na některých myšlenkách z této konference jsem také postavila svůj příspěvek. Např. místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala se pokusil přeložit výše uvedené teze a vyšlo mu, že „*přiměřenost by měla být projevem zdravého rozumu při tvorbě práva i při jeho aplikaci. Právo by mělo vyjadřovat to, co instinktivně cítíme jako normální, rozumné, správné, podobně jako by rozsudek nebo právní rozbor měl být pochopitelný.*“³ Jde tedy o jinou formu testu – o test srozumitelnosti práva. I o ni by se dalo dlouze diskutovat. Otázka srozumitelnosti práva totiž vyvolává další úvahy, zejména onu zásadní: totiž komu je vlastně právo určeno? Právníkům, kteří se jím žijí, nebo široké veřejnosti? Anebo dokonce onomu průměrnému občanovi z úvodu občanského zákoníku? Konference a přednášky věnované komplikovanému rozboru jednotlivých ustanovení normy s třemi tisíci pravidly takové myšlenky nepřivádějí.

Nicméně vraťme se zpátky ke kořenům, tedy v tomto smyslu k funkcím práva. I o nich jsme se cosi kdysi dávno mnohé naučili. Většina z nás by si patrně vybavila regulativní, represivní či výchovnou funkci. S výchovou je to ovšem dnes více než složité. Postačí obecná povědomost o školství, maturitách či diskuse o úpadku vzdělanosti. Ale zaměřme se nyní na rodinné právo a položme si otázku, zda i jeho dnešní právní úprava je schopna působit tak, jak je normám obecně teorií práva přičítáno. Tedy zda je schopna regulovat, trestat či vychovávat. Prof. Karel Eli-

áš prohlásil na výše zmíněné konferenci koncem roku 2013 k rodinnému právu: „*Jsem přesvědčen, že to bude fungovat jako do-sud. Že rodina je skála, o kterou se rozbijí vlny rodinného práva.*“⁴

S úsměvem souhlasím, nicméně o to paradoxnější je jednoduché srovnání čísel, možná nikoliv vyčerpávající, ale v každém případě zajímavé: zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, obsahoval pouhých 91 ustanovení. O dvacet let později se zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, skládal z rozumných 109 ustanovení. Dnešní občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) potřebuje pro rodinné právo 321 ustanovení, ačkoliv většina rodin dnes funguje právem nedotčena stejně jako v roce 2012 (a velmi pravděpodobně nejinak než před deseti či dvaceti lety). Pokud se v mezidobí rodina jako společenská jednotka vyvinula a pozměnila, pak patrně nikoliv pod vlivem právní úpravy, ale spíše celospolečenského vývoje. Tak k čemu vlastně potřebujeme více než tři stovky hmotněprávních norem a další stovky norem procesních? Jako kdybychom zapomněli, že společenské vztahy upravuje i řada dalších normativních systémů – morálka, etika, etiketa, náboženství, postup *lege artis*, tradice, domácí pravidla a v neposlední řadě i matematika.

Dnešní rodinné právo v praxi

Co se to dnes s českým právem děje? Bobtná jako v pohádce „*Hrnečku, vař!*“ Příkladem budiž vybraná ustanovení (nového) rodinného práva, která mnohdy i baví. Příkladem takové „zábavné“ normy je § 688 o. z., podle něhož má „*manžel právo na to, aby mu druhý manžel sdělil údaje o svých příjmech a stavu svého jmění, jakož i o svých stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a podobných činnostech.*“ Přiznávám, že povědomost o tomto ustanovení před vlastním manželem v zájmu klidné rodinné domácnosti tajím. Ustanovení je stejně nesmyslné jako nevynutitelné. Rodinné právo ale vždy obsahovalo řadu proklamativních pravidel, určujících jakýsi ideál, k němuž bychom všichni měli směřovat, např. pravidlo, podle něhož mají manželé povinnost být si věrni. V takových nevidím zásadnější problém, podobně jako v normách humorných ve své nesmyslnosti. Problémem jsou ustanovení vysloveně škodlivá. Než se k nim podrobněji dostanu, vysvětlím svůj pohled na rodinné situace.

Rozpadajícími se rodinnými vztahy se zabývám téměř tři desetiletí a vedle klientů se mnou svou rodinnou situaci běžně konzultují známí, příbuzní, spolužáci a sousedé. Potěšitelné je, že 70 % všech rodičů je schopno se dohodnout mimosoudně, dalších 20 % se dohodne za pomoci soudců, advokátů, mediátorů a opatrovníků. Zbylá desetina (a zejména 2 % patologických jedinců) pak vede urputný soudní spor. Devadesátiprocentní rozumná většina společnosti se tedy „obejde“ bez rodinného práva. **Naopak té ne-**

1 Ty před nedávnem nastínil a definoval šéfredaktor časopisu *Soudce* JUDr. Karel Havlíček.

2 Konference proběhla 7. 11. 2013 v Praze v rámci projektu *Pražský právnícký podzim*. Bližší in: *Přiměřenost právní regulace*. Recenzovaný sborník z odborné právníkové konference, Havlíček Brain Team, Praha 2014.

3 Tamtéž, str. 12.

4 Tamtéž, str. 15.

rozumně desetinu rodinné právo vyložene škodí, a ke všem funkcím práva se tak přidává funkce nová, funkce záškodnická.

Rodinným právem chráníme nejčastěji slabší článek, kterým je či bylo dítě. Pokud je dítě v rodině týrané, pak mu ovšem rodinné právo nepomůže, resp. děje se tak rodinnému právu navzdory a ochranu dítěti poskytne spíše právo trestní, pokud vůbec týrání vyjde najevo. Oné desetinu bouřlivě se rozvádějících a rozcházejících rodičů však právo naopak nadělá více škody než užítku. **Záškodníkem jsou totiž práva, která byla do českého právního řádu zavedena ústavními a evropskými institucemi z nejlepších důvodů.** Jak už to bývá u všech cest do pekel, dlážděných dobrými úmysly, i v tomto případě je realita zcela odlišná od krásné a ideální teorie. Oním záškodníkem jsou **participační práva dětí**,⁵ tedy přesněji § 867 odst. 1 a § 875 odst. 2 o. z. doplněné § 20 odst. 4 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Pomiňme nyní nejjasnou otázku, zda je skutečně zapotřebí, aby náš právní řád obsahoval stejné pravidlo stanovené třemi různými normami. Zaměřme se spíše na jeho praktický dopad: běžně smýšlející rodiče ve funkční rodině o participačních právech svých dětí buďto nevědí vůbec, anebo je používají v případech, které považují za rozumné. Naopak **rozcházení rodiče za použití práv daných Úmluvou o právech dítěte objekt své lásky přesvědčují o své pravdě, a tak psychicky týrají, až se nevinné dítě následkem jejich manipulace v horším případě psychicky zhroutí, či v lepším případě oba rodiče pokrytecky vydírá.** Evropský soud pro lidská práva pak těmito paradoxům nasadí korunu. Otec, který se léta soudí o dítě, tvrdě, že mu o nic jiného nejde, podá stížnost k ESLP, ačkoliv ho jeho právník poučí, že se u tohoto soudu dítěte nedočká. Soud mu ovšem může přiznat tučné odškodnění.

Soudím, že **neexistuje rodinný spor, který by se dal vyřešit právem.** Měli bychom si otevřeně přiznat, že právo, zákon a rozsudek jsou vrahy rodinných vztahů. Pokud chcete rodinné vztahy definitivně rozbít, je návrh k soudu nebo žaloba tím nejlepším, co vlastně můžete udělat. Pro potvrzení postačí jednoduchá anketní otázka, odpovězte si sami sobě: kolikrát jste se v rodině nepohodli nebo pohádali? Určitě mnohokrát. A kolikrát jste kvůli tomu žádali o pomoc soud?

Legislativní příklad státem zálohovaného výživného

Jak funguje dnešní legislativa, si lze ukázat na debatě o státem zálohovaném výživném. Diskusi nejprve zahájí média, z jejichž výstupů vyplývá, že tatínkové neplatí výživné. Politici se tedy rozhodnou závažný celospolečenský problém řešit. Vláda jej vtěluje do svého programového prohlášení a na sklonku roku 2014 předloží návrh věcného záměru. Účelově zvolená statistika totiž hovoří jednoznačně, ačkoliv žádné celostátní šetření neexistuje. Věcný záměr argumentuje množstvím neefektivních exekučních návrhů i nářky mnoha matek – samoživitelek. Protože mě tato problematika zajímá, pídím se po souhrnných statistikách, ale brzy mi dojde, že ze všech vypadne polovina populace, která žije v nesezdaném soužití, a pokud se po rozpadu vztahu dohodne, nemusí k soudu a v žádné statistice se neobje-

5 Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, poskytnete rodič či soud dítěti potřebné informace, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a tento soudu či rodičům sdělit. V soudním řízení je navíc třeba dítě informovat o možných důsledcích vyhovění jeho názoru i důsledcích soudního rozhodnutí.

6 Ve spolupráci s časopisem Rodinné listy.

7 V. Zoubek: Kdo je slabší a nejslabší stranou v migrační polyhysterii, Rodinné listy č. 5/2016, str. 27-30.

vi. Na počátku roku 2015 proto zahájím⁶ rozsáhlý výzkum zaměřený na platební morálku rodičů (ve skutečnosti otců). Výsledek celostátního průzkumu je udivující a uklidňující současně:

- v 10 % matka výživné po otci nepožaduje,
- v 73 % otec platí matce výživné dobrovolně,
- v 10 % otec platí za pomoci exekuce či výkonu rozhodnutí,
- v 7 % otec neplatí výživné vůbec, pokusy o výkon byly neúspěšné.

Jen v sedmi procentech případů se tedy maminky žádného výživného navzdory snaze a exekuci nedomohou. Divím se, že se „bílí inteligentní muži“ oné manipulaci nepostaví.

Spory a nespy

Dnes dochází ke stírání hranic mezi právem hmotným a právem procesním. Možná by nám stačil jeden právní předpis namísto dvou, ba dokonce namísto tří. Zákon o zvláštních řízeních soudních by z pohledu přiměřenosti právní regulace zasloužil zvláštní přednášku. Někdy je nazýván procesním předpisem pro „nespy“. Zdá se však, že právo je v mnohém podobné filmům a seriálům Davida Lynche (např. Městečku Twin Peaks), v němž sovy nejsou tím, čím se zdají být. **Není totiž spornějšího soudního řízení než „nesporné opatření“. V jakém jiném řízení se strany zuřivě nenávidí, nejsou schopny si vzájemně podat ruku a svým právníkům vnucují hromady listinných i svědeckých důkazů? A ve kterém jiném řízení se více lze?**

Nový občanský zákoník v § 4 odst. 1 předpokládá, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka. Nepřeme se teď, zda to je či není pravda. Neměli bychom očekávat (my, průměrní lidé a průměrní právníci), aby i každý předpis měl alespoň průměrnou kvalitu? Američtí vědci zveřejnili v září 2014 studii nazvanou *Zákon je kód: Analýza americké legislativy z hlediska softwarového inženýrství*.⁷ Podle ní jsou zákony, podobně jako počítačové programy, soustavou předpisů, podle které se chová zkoumaný systém (v našem případě společnost). Závěry této studie českého právníka nepřekvapí: objem zákonů roste, podobně jako míra cyklomatické složitosti. Od roku 1926 vzrostla cyklomatická složitost americké legislativy 14krát. Prostý počet slov v zákonech vzrostl více než 20krát. To je nárůst, který již nelze ospravedlnit objemem nových technologií a společenských fenoménů. A to nemluvíme o nás nebo o Evropské unii. Zjevně jde o tentýž typ nákazy po celém světě. Můžeme jenom zvolat: ejhle, jaká výhoda globalizace. Podíváme-li se na starý kontinent, jen v roce 2015 vydala Evropská unie 34 671 dokumentů; za rok 2016 (do 23. května) 9 076 předpisů. Od vzniku republiky před téměř sto lety každoroční počet přijatých předpisů narůstá. A nejde jen o prostý součet norem: v roce 1951 bylo vyhlášeno 130 předpisů, které zabíraly 384 stran. V roce 2015 jsme přijali 408 předpisů (3krát tolik), ale Sbírka zákonů se rozrostla na 5 624 stran (tedy více než 13krát).

Věřím, že se stávající situace zlepší. Každá vláda má ve svém programovém prohlášení slib, že se pokusí počet platných norem snížit. Ale kdy jste slyšeli o revizi a o zrušení nějakého zákona? Trpíme legislativní rakovinou. A lék na tuto chorobu jsme ještě neobjevili. Nenajde-li se, známe jednu z nemocí, na kterou naše civilizace zemře.

✿ Autorka je advokátka a šéfredaktorka Rodinných listů.

Příspěvek zazněl na konferenci Nové soukromé právo, která proběhla dne 2. 6. 2016 v Ostravě.

Připustnost dovolání, vyčerpání procesních prostředků

Jakákoliv námitka, jejíž podstatou je tvrzení porušení ústavně zaručených základních práv a svobod rozhodnutím nebo postupem odvolacího soudu v občanském soudním řízení, je uplatnitelná i jako dovolací důvod podle § 241a odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb., že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Výjimku představují pouze ty námitky, k jejichž uplatnění zákon stanoví jiný právní prostředek ochrany práva.

Účastník, který tvrdí, že rozhodnutím odvolacího soudu došlo k porušení jeho ústavně zaručených základních práv a svobod, se může domáhat ústavní stížnosti jejich ochrany pouze tehdy, pokud rádně a účinným způsobem vyčerpал dovolání.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. III. ÚS 772/2013

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 1. 3. 2013, se stěžovatelka domáhala zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí z důvodu tvrzeného porušení jejího práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) ze dne 3. 10. 2012, č. j. 39 Cm 204/2011-49, byla zamítnuta žaloba stěžovatelky proti žalované o zaplacení částky 480 Kč s příslušenstvím. Tento nárok uplatnila na základě listiny označené jako „směnka vlastní“, vystavené dne 27. 1. 2009 v Rychnově nad Kněžnou, v níž se žalovaná zavázala, že zaplatí na řad stěžovatelky do 30 dnů od jejího vystavení výše uvedenou částku. Krajský soud žalobu zamítl z důvodu neplatnosti směnky podle § 33 odst. 2 zákona č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový. Její splatnost byla totiž dána lhůtou končící určitým datem (tzv. lhůtová směnka). Vzhledem k tomu, že nešlo o spor mezi podnikateli při jejich činnosti a požadovaná částka nepřevyšovala 100 000 Kč, přitom nemohl stěžovatelce přiznat uplatněný nárok ani z jiného právního důvodu, protože k projednání takovéto žaloby nebyl věcně příslušný.

3. Podáním ze dne 10. 10. 2012, podaným k poštovní přepravě dne 12. 10. 2012, navrhla stěžovatelka podle § 166 odst. 1 o. s. ř. vydání doplňujícího rozsudku, a to z důvodu, že krajský soud v popsaném rozsudku nerozhodl o žalované pohledávce z příčinného závazkového vztahu na zaplacení regulačních poplatků ve zdravotnictví. Usnesením téhož soudu ze dne 26. 11. 2012, č. j. 39 Cm 204/2011-56, byl tento návrh zamítnut, přičemž toto rozhodnutí následně k odvolání stěžovatelky potvrdil svým usnesením ze dne 5. 2. 2013, č. j. 5 Cmo 49/2013-67, i Vrchní soud v Praze (dále jen „odvolací soud“). Z jeho usnesení vyplývá, že uvedený nárok nebyl před-

mětem řízení, a tedy o něm krajský soud ani nemohl rozhodnout. Stěžovatelka uplatnila žalobou pouze směneční nárok, který však nikdy nezahrnuje i nárok z případného kauzálního vztahu. Za předmět řízení by tak tento nárok bylo možné považovat toliko tehdy, pokud by soud připustil změnu žaloby podle § 95 odst. 1 o. s. ř. I kdyby však stěžovatelka podala návrh v tomto směru, krajský soud by jej musel zamítnout, protože k projednání kauzálního nároku by s ohledem na výšku žalované částky nebyl věcně příslušný.

4. Stěžovatelka je přesvědčena, že se zaplacení žalované částky domáhala jednak ze směnky, jednak z kauzální pohledávky. Tím, že se krajský soud cítil věcně nepřislušným k projednání předmětné žaloby a že se oba uvedené soudy nepostaraly o její upřesnění (např. dotazem na stěžovatelku, zda skutečně miní podat i tento návrh) a rozhodly jen na základě některých uplatněných důvodů a skutkových tvrzení, mělo být porušeno její základní právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Stejný důsledek měl mít i jejich postup, kterým ji donucovaly uvést právní důvod požadovaného plnění, ačkoliv účastník řízení žádnou takovou povinnost nemá.

II. Posouzení včasnosti ústavní stížnosti proti napadenému rozsudku

5. Ústavní soud předně konstatuje, že napadený rozsudek krajského soudu ze dne 3. 10. 2012, č. j. 39 Cm 204/2011-49, byl právnímu zástupci stěžovatele doručen 10. 10. 2012. Tato skutečnost byla telefonicky ověřena na uvedeném soudu, přičemž jí odpovídá i datum doručení, které stěžovatelka vyznačila na kopii napadeného rozsudku, jakož i obsah napadeného usnesení téhož soudu. Vzhledem k tomu, že návrh na doplnění podle § 166 odst. 1 o. s. ř. ani rozhodnutí o něm nemají žádný vliv na právní moc a vykonatelnost původního rozsudku a případný doplňující rozsudek jej nemůže ani nijak změnit, není dán žádný důvod, pro který by napadený rozsudek neměl být považován za poslední procesní prostředek k ochraně práva stěžovatelky ve smyslu § 72 odst. 3 a § 75 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. To však zároveň znamená, že lhůta 60 dnů pro podání ústavní stížnosti proti tomuto rozhodnutí [§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (tj. přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), ve spojení s přechodným ustanovením čl. IV odst. 2 zákona č. 404/2012 Sb.] se pro stěžovatelku začala odvíjet ode dne, kdy byl doručen jejímu právnímu zástupci, a tedy jejím posledním dnem bylo pondělí 10. 12. 2012 (§ 63 zákona o Ústavním soudu ve spojení s § 57 o. s. ř.). Ústavní stížnost proti tomuto rozsudku byla proto podána zjevně opožděně.

III. Posouzení připustnosti ústavní stížnosti ve vztahu k napadeným usnesením

6. Pokud jde o zbylou část stížnostního žádání, Ústavní soud se musel v první řadě zabývat otázkou připustnosti ústavní stížnosti, a to s ohledem na novelizaci § 237 o. s. ř. a § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, provedenou v obou případech zá-

konem č. 404/2012 Sb. K vydání napadeného usnesení odvolacího soudu totiž došlo po 1. 1. 2013, tedy za účinnosti nové právní úpravy, která je tak v souladu s přechodnými ustanoveními čl. II odst. 1 a 7 a čl. IV odst. 1 posledně uvedeného zákona určující i pro posouzení přípustnosti dovolání nebo ústavní stížnosti proti tomuto rozhodnutí.

7. Podle § 237 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Ústavní soud má za to, že v případě napadeného meritorního usnesení odvolacího soudu potvrzujícího (procesní) usnesení soudu prvního stupně, kterým byl zamítnut návrh na doplnění rozsudku podle § 166 odst. 1 o. s. ř., se neuplatní žádna z výjimek podle § 238 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb., která by obecně vylučovala přípustnost dovolání proti němu. Z těchto důvodů tak jeho přípustnost závisela právě a jen na tom, zda byly splněny podmínky vymezené § 237 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb., o čemž byla stěžovatelka v usnesení odvolacího soudu náležitým způsobem poučena.

8. Ústavní stížnost je založena na principu její subsidiarity k jiným procesním prostředkům, které zákon stěžovateli poskytuje k ochraně jeho práva [srov. usnesení ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 236/04 (U 25/33 SbNU 475)], což znamená, že k jejímu věcnému projednání může dojít pouze za předpokladu, že stěžovatel tyto prostředky (efektivně) vyčerpal. V opačném případě by byla ústavní stížnost podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu nepřipustná. Uvedený princip se před nabytím účinnosti zákona č. 404/2012 Sb. neuplatnil bezvýjimečně. Stěžovatel totiž nebyl povinen vyčerpat i mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů záviselých na jeho uvážení (§ 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 83/2004 Sb.). Bylo jen na jeho rozhodnutí, zda takovýto prostředek využije. Zákonem č. 404/2012 Sb. byl § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu pozměněn v tom smyslu, že na rozdíl od dosavadní právní úpravy musí být nově vyčerpán i tento mimořádný opravný prostředek. I nadále nicméně platí, že pakliže následně došlo k jeho odmítnutí pro nepřipustnost z důvodu záviselých na uvážení příslušného soudu, je stěžovateli zachována lhůta k podání ústavní stížnosti i proti rozhodnutí odvolacího soudu.

9. Ze srovnání dosavadní a nové právní úpravy dovolání je zřejmé, že zákonodárce při vymezení podmínek jeho přípustnosti v podstatě převzal kritérium zásadního právního významu podle § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012. Dílčí doplnění podmínek přípustnosti o případ, kdy se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, na tomto závěru nic nemění. Ústavní soud proto v souladu se svou dosavadní judikaturou [srov. např. nálezy ze dne 9. 8. 2007, sp. zn. II. ÚS 121/06 (N 125/46 SbNU 181), ze dne 5. 8. 2009, sp. zn. I. ÚS 566/07 (N 176/54

SbNU 209), bod 10] považuje i dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb., za mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů záviselých na jeho uvážení.

10. V řízení o ústavní stížnosti, nejde-li o případ, kdy nejsou splněny procesní podmínky pro její věcné projednání, se Ústavní soud zabývá otázkou, zda rozhodnutím nebo jiným závažným orgánu veřejné moci nedošlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele. Je třeba zdůraznit, že jde vždy o otázku právní, nikoliv skutkovou. Tato její kvalifikace se přitom uplatní bez ohledu na to, zda důvody pro závěr o porušení základního práva vycházejí ze zjištěných vad řízení, zahrnujících i případné vady týkající se provádění a hodnocení důkazů, jejichž důsledkem mohou být nesprávné skutkové závěry.

11. Ústavní soud zastává názor, že jakákoliv námitka, jejíž podstatou je tvrzení porušení ústavně zaručených základních práv a svobod rozhodnutím nebo postupem odvolacího soudu v občanském soudním řízení, je z výše uvedeného důvodu uplatnitelná i jako dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb., že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Výjimku představují pouze ty námitky, k jejichž uplatnění zákon stanoví jiný právní prostředek ochrany práva, jako je tomu např. v případě žaloby pro zmatečnost podle § 229 odst. 1 až 3 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů. Nejde-li proto o tento případ, může se účastník odvolacího řízení, který tvrdí, že rozhodnutím odvolacího soudu došlo k porušení jeho ústavně zaručených základních práv a svobod, domáhat ústavní stížností jejich ochrany pouze tehdy, pokud předtím řádně a účinným způsobem vyčerpal dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb. V opačném případě by totiž byla jeho ústavní stížnost nepřipustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb.).

12. Ve vztahu k § 241a odst. 1 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb., dále Ústavní soud podotýká, že ačkoliv převzal dikci § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012, jehož výklad se s ohledem na existenci více dovolacích důvodů omezoval toliko na otázky hmotného práva, jeho nové znění je třeba interpretovat širěji, a to ve spojení s pojmem „otázek hmotného nebo procesního práva“ podle § 237 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb. Takto vymezený dovolací důvod se týká nesprávného posouzení věci nejen z hlediska práva hmotného, nýbrž též práva procesního, a tudíž zahrnuje i výše uvedené „vady řízení“ ve smyslu § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012, je-li s nimi spojena existence příslušné právní otázky. Je patrné, že nejde o změnu, která by ve srovnání s právní úpravou dovolání přípustného podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů, zužovala rozsah uplatnitelných dovolacích důvodů. Obdobným způsobem vymezovala jejich rozsah i judikatura Ústavního soudu, která vedle účelu tohoto typu dovolání, jímž bylo (a stále je) sjednocování judikatury obecných soudů, kladla důraz i na povinnost odvolacího soudu poskytovat jednotlivci ochranu jeho základních práv, jež je pro soudní moc jako celek výslovně vyjádřena v čl. 4 Ústavy České republiky [srov. např. nálezy ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. II. ÚS 182/05 (N 227/47 SbNU 973)].

13. Uvedené závěry samozřejmě nebrání, aby dovolací soud

při posuzování přípustnosti dovolání rozlišoval mezi otázkami právními a skutkovými (jak předpokládá samotný § 237 o. s. ř., ve znění zákona č. 404/2012 Sb.), jeho odlišný názor na to, zda v dovolání uplatněné argumentaci stran skutkových zjištění obecných soudů lze přiznat ústavněprávní relevanci, a tedy zda v konkrétní věci z tohoto důvodu vyvstává právní otázka porušení ústavně zaručených základních práv a svobod, ale nesmí být důvodem omezení přístupu neúspěšného dovolatele k Ústavnímu soudu. Ústavní soud připomíná, že vzhledem k míře uvážení, která je s posouzením těchto otázek nepochybně spojena, resp. složitosti tohoto posouzení, bude pro účastníky řízení často nemožné, aby předvíдали jeho výsledek (srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. 10. 2010 ve věci stížnosti *Adamíček proti České republice* č. 35836/05). Právě tato skutečnost byla nakonec důvodem, pro který Ústavní soud v minulosti přehodnotil svůj původní přístup a včasnost ústavní stížnosti proti rozhodnutí odvolacího soudu, jejímž podání předcházelo odmítnutí dovolání pro nepřipustnost z důvodu neuplatnění dovolací-

ho důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) nebo § 241a odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012, začal posuzovat podle § 72 odst. 4 o. s. ř. [srov. usnesení ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. IV. ÚS 3634/10 (U 3/60 SbNU 777), bod 13]. Zbývá dodat, že nabytím účinnosti zákona č. 404/2012 Sb. nedošlo k takové změně právního stavu, která by ve vztahu k budoucí praxi cokoliv změnila na důvodnosti těchto závěrů.

14. Poněvadž v dané věci stěžovatelka nenapadla usnesení odvolacího soudu dovoláním, nevyčerpala všechny zákonem stanovené procesní prostředky k ochraně svého práva, a její ústavní stížnost je tudíž v této části nepřipustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 404/2012 Sb.). Ústavnímu soudu proto nezbylo než ústavní stížnost mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků řízení odmítnout zčásti podle § 43 odst. 1 písm. b) zákona o Ústavním soudu jako podanou po lhůtě stanovené zákonem pro její podání a zčásti podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu jako nepřipustnou.

❖ Právní věta redakce.

K otázce počátku běhu vydržecí doby podle § 134 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Vydržecí doba začíná běžet až od okamžiku, kdy se vydržitel ujme oprávněné držby, tj. začne v dobré víře s věcí nakládat jako s vlastní.

**Nález Ústavního soudu ze dne 5. 4. 2016,
sp. zn. III. ÚS 875/14**

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátila stěžovatelka, která v řízení před obecnými soudy vystupovala jako žalovaná (dále jen „stěžovatelka“), proti níž se žalobkyně ad 1. (v řízení před Ústavním soudem vedlejší účastnice řízení, dále jen „vedlejší účastnice“) a žalobce ad 2. žalobou domáhali určení vlastnického práva k pozemkům blíže identifikovaným v předmětné žalobě (dále jen „předmětné pozemky“). Tvrdili, že jsou spoluvlastníky předmětných pozemků a jako takoví jsou zapsáni v katastru nemovitostí, přičemž stěžovatelka je v katastru nemovitostí zapsaná rovněž jako jejich „duplicitní vlastník“.

Ústavní soud se v odůvodnění tohoto nálezu nezabýval průběhem a výsledkem občanskoprávního sporu žalobce ad 2., neboť žalobce ad 2. nebyl účastníkem řízení před Ústavním soudem. Jeho žaloba byla pravomocně zamítnuta výrokem pod bodem II. rozsudku obvodního soudu ze dne 26. 11. 2010. Ústavní soud dovodil, že pokud jde o podanou ústavní stížnost, je výsledek sporu ve vztahu k žalobci ad 2. irelevantní, neboť není předmětem této ústavní stížnosti.

Vedlejší účastnice v podané žalobě dovozovala své spoluvlastnické právo k předmětným pozemkům z rozhodnutí Státního notářství pro Prahu 5 ze dne 11. 1. 1988, vydaného ve věci projednání dědictví po svém manželovi, zemřelém bez závěti v roce 1987. Tímto notářským rozhodnutím byla schválena dohoda pozůstalých o tom, že pozůstalá manželka – vedlejší účastnice, nabyla ideální jednu polovinu předmětných pozemků, jež byly v té době v užívání socialistických organizací, o celkové výměře 156 421,50 m² v ceně 62 568,20 Kč. Vlastnictví vedlejší účastnice bylo na základě tohoto notářského rozhodnutí vyznačeno v tehdejší evidenci nemovitostí, vedené u Střediska geodezie pro hl. město Prahu.

Stěžovatelka ve sporu tvrdila, že jediným vlastníkem předmětných pozemků je ona sama. Uváděla, že vedlejší účastnice nemohla pozemky nabyt do vlastnictví děděním po zůstaviteli – manželovi vedlejší účastnice, protože pozemky v době jeho smrti nebyly v jeho vlastnictví. Předmětné pozemky, pokládané při projednávání dědictví za vlastnictví manžela vedlejší účastnice, byly totiž již v roce 1978, tedy před jeho úmrtím, vyvlastněny ve prospěch československého státu podle § 114 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Důvodem vyvlastnění bylo to, že na pozemcích měla být uskutečněna stavba významná pro rozvoj obvodu (stavba velkého vodojemu a vodárenských zařízení). K vyvlastnění došlo rozhodnutím odboru výstavby Obvodního národního výboru v Praze 5 ze dne 14. 10. 1978 ve spojení s rozhodnutím odboru výstavby Národního výboru hl. m. Prahy ze dne 12. 2. 1979. Za vyvlastněné pozemky byla podle tehdy platných cenových předpisů stanovena náhrada ve výši 27 082 Kč, která byla manželovi vedlejší účastnice zaplácena Pražskými vodárnami, jimž byly pozemky po vyvlastnění předány do užívání. Z toho je zřejmé, že vyvlastněné pozemky nemohly být součástí pozůstalosti po zemřelém manželovi vedlejší účastnice, ani předmětem dohody mezi pozůstalými, schválené rozhodnutím Státního notářství pro Prahu 5 ze dne 11. 1. 1988.

V průběhu sporu bylo doloženo, že na základě vyvlastňovacích rozhodnutí a na základě prohlášení Městské části Praha 5

a Městské části Praha 13 ze dne 2. 7. 2004 o nabytí nemovitostí do vlastnictví stěžovatelky bylo v roce 2009 do katastru nemovitostí ohledně předmětných pozemků duplicitně zapsáno též vlastnictví stěžovatelky.

Stěžovatelka v průběhu sporu popírala, že by předmětné pozemky mohly být vedlejší účastníci vydrženy, a popírala existenci její dobré víry jako podmínky oprávněné držby; tvrdila, že vedlejší účastnice musela o vyvlastnění pozemků svého manžela vědět již proto, že její manžel a další členové rodiny se vyvlastnění bránili podáváním opravných prostředků.

Vedlejší účastnice v průběhu sporu tvrdila, že se nikdy nezdozvěděla o vyvlastnění dotyčných pozemků; vyvlastňovací rozhodnutí jí nebylo doručeno, protože nebyla účastnicí vyvlastňovacího řízení, a ani její manžel jí o vyvlastnění nikdy neinformoval. Tvrdila dále, že ve vydržecí době vykonávala tzv. právní panství nad dotyčnými pozemky.

Rozsudkem obvodního soudu ze dne 26. 11. 2010 (v pořadí prvním) bylo žalobě vedlejší účastnice vyhověno. Výrokem pod bodem I. rozsudku bylo určeno, že vedlejší účastnice je vlastníkem spoluvlastnického podílu o velikosti jedné ideální poloviny předmětných pozemků. Obvodní soud dospěl k závěru, že vedlejší účastnice nabyla vlastnické právo vydržením podle § 134 tehdy platného občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák. č. 40/1964 Sb.“), protože pozemky držela po dobu deseti let v dobré víře, že jí patří. Za počátek běhu vydržecí doby považoval nalézací soud den 30. 5. 1988, kdy rozhodnutí Státního notářství pro Prahu 5 ze dne 11. 1. 1988 nabylo právní moci.

O odvolání stěžovatelky rozhodl městský soud usnesením ze dne 11. 5. 2011 tak, že odvoláním napadený prvoinstanční rozsudek zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud spatřoval pochybení nalézacího soudu v tom, že tento soud nezjišťoval a neposuzoval všechny skutečnosti rozhodné pro vydržení, tj. jednak existenci dobré víry vedlejší účastnice v to, že jí vlastnické právo patří (ve smyslu § 130 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb.), jednak to, zda ve vydržecí době vykonávala držbu formou tzv. právního panství nad věcí.

Poté rozhodl nalézací soud v pořadí druhým rozsudkem ze dne 20. 2. 2012 v merituu věci stejně jako ve svém předchozím (v pořadí prvním) rozsudku, tj. tak, že vedlejší účastnice je vlastníkem spoluvlastnického podílu o velikosti jedné ideální poloviny předmětných pozemků. Nalézací soud konstatoval, že vedlejší účastnice nabyla vlastnické právo vydržením podle § 134 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Za počátek běhu vydržecí doby označil nalézací soud opět den 30. 5. 1988, kdy rozhodnutí Státního notářství pro Prahu 5 ze dne 11. 1. 1988 nabylo právní moci. K otázce existence dobré víry jako podmínky pro vydržení nalézací soud v odůvodnění rozsudku konstatoval, že „nevědomost o vyvlastňovacím rozhodnutí je negativní skutečnost, kterou nelze prokázat, naopak provedenými důkazy nebylo prokázáno, že by zde byla absence dobré víry na straně žalobkyně“. Nalézací soud poukázal na ustanovení poslední věty § 130 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb., kde se uvádí, že „v pochybnostech se má za to, že držba je oprávněná“.

O odvolání stěžovatelky rozhodl odvolací soud rozsudkem ze dne 20. 6. 2012 tak, že prvoinstanční rozsudek v merituu

věci potvrdil; změnil a doplnil pouze výrok o nákladech řízení. Odvolací soud se ztotožnil se všemi argumenty nalézacího soudu o splnění podmínek vydržení ohledně dobré víry a vydržecí doby. V odůvodnění rozsudku uvedl, že „předpokladem existence držby je faktický výkon panství nad věcí a vůle držitele nakládat s ní jako s vlastní“, odvolací soud však neuvedl, v jakých skutečnostech tento „faktický výkon panství nad věcí“ spatřuje.

Dovolání stěžovatelky proti rozsudku odvolacího soudu Nejvyšší soud usnesením ze dne 10. 12. 2013 jako nepřipustné odmítl.

V ústavní stížnosti stěžovatelka namítala, že obecné soudy vadně posoudily podmínky vydržení pozemků vedlejší účastnicí, pozůstalou manželkou účastníka vyvlastňovacího řízení, a vadně posoudily existenci její dobré víry v to, že byla po celou vydržecí dobu spoluvlastnicí předmětných pozemků, čímž došlo k porušení čl. 95 odst. 1 a čl. 96 Ústavy ČR a dále čl. 36, 37 a 38 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

Ústavní soud dospěl k závěru, že v souzené věci byly rozhodnutími obecných soudů porušeny zásady spravedlivého procesu, neboť obecné soudy extrémně vadně posoudily zákonem stanovené podmínky vydržení věci.

Ústavní soud poukázal na to, že v době rozhodné pro posuzovanou věc byly tyto zákonné podmínky obsaženy v § 129, 130 a 134 obč. zák. č. 40/1964 Sb. Tyto podmínky, nezbytné pro vydržení věci, je nutné podle Ústavního soudu formulovat takto:

- Denotace a konotace pojmu vydržení naznačuje, že základním předpokladem vydržení je předchozí nepřetržitá držba (srov. § 134 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb.), tj. nakládání s věcí jako s vlastní (srov. § 129 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb.). Vydržení tedy není okamžitý stav nebo jednorázový akt, nýbrž je to proces probíhající v čase, v jehož závěru dojde k přeměně právního institutu držby v právní institut vlastnictví.

- Judikatura i právní nauka uznávají, že „nakládání s věcí“ může mít dvě podoby: 1) faktické (fyzické) ovládnutí věci (např. její užívání, údržba, opravy apod.), nebo 2) právní úkony, jimiž držitel projevuje svou vůli nakládat s věcí jako s vlastní (např. věc smění, pronajme apod.). Tento druhý způsob nakládání s věcí se označuje jako právní panství.

- Podmínkou pro vydržení je předchozí existence tzv. oprávněné držby; o takovou držbu jde tehdy, jestliže je držitel se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře o tom, že mu věc patří. Z povahy věci vyplývá, že dobrá víra vzniká na základě nějaké skutečnosti či titulu, z něhož vyplývá možnost či pravděpodobnost, že držitel je vlastníkem věci. Právní nauka i judikatura zastávají názor, že dobrá víra může vzniknout i na základě tzv. putativního úkonu, tj. úkonu domnělého, omylem pokládaného za platný.

- Aby došlo k vydržení, musí oprávněná držba, podmíněná dobrou vírou držitele, trvat po celou zákonem stanovenou dobu; tato vydržecí doba činí u nemovitostí deset let (§ 134 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb.).

Ústavní soud konstatoval, že v souzené věci došlo k extrémně vadnému posouzení podmínek pro vydržení předmětných pozemků ze strany obecných soudů v těchto skutečnostech: Obecné soudy vadně posoudily počátek běhu vydržecí doby, jestliže určily, že tímto počátkem je den 30. 5. 1988, kdy na-

bylo právní moci rozhodnutí Státního notářství pro Prahu 5 ze dne 11. 1. 1988, které navíc bylo putativní. Skutečnost vydání takového pravomocného rozhodnutí není způsobilá sama o sobě, tj. není-li doprovázena tím, že vydržitel nakládá s věcí jako s vlastní, zahájit běh vydržecí doby.

Ústavněprávně konformní interpretací zákonných podmínek vydržení dospěl Ústavní soud k závěru, že vydržecí doba začíná běžet až okamžikem, kdy se vydržitel ujme oprávněné držby, tj. začne v dobré víře s věcí nakládat jako s vlastní. V posuzovaném případě bylo za dané situace vyloučeno, aby vedlejší účastnice začala nakládat s pozemky formou jejich reálného užívání, protože pozemky byly převážně oploceny a byly využívány a spravovány právníky osobami (zejména vodárenskou společností) k provozování hospodářských aktivit.

Ústavní soud poukázal na to, že obecné soudy usoudily, že nakládání s pozemky se uskutečňovalo formou tzv. právního panství, tj. formou právních úkonů, jimiž vydržitel projevuje svou vůli nakládat s věcí jako s vlastní. Za první takový úkon pokládaly obecné soudy uzavření smlouvy o smlouvě budoucí mezi vedlejší účastnicí a obchodní společností Praha – čistě město. K uzavření této smlouvy o smlouvě budoucí došlo dne 28. 8. 1996. Další vedlejší účastníci uzavřené smlouvy, uváděné v odůvodnění rozhodnutí obecných soudů, byly uzavřeny až v letech 1997, 2000 a 2002. Rovněž výzva k majetkovému vypořádání, adresovaná vedlejší účastnici Pražské vodohospodářské společnosti, a. s., byla této společnosti odeslána až 10. 3. 2006. Ústavní soud proto konstatoval, že první doložitelný úkon, z něhož lze usuzovat na výkon tzv. právního pan-

ství, se stal dne 28. 8. 1996, a teprve od tohoto data lze odvozovat počátek vydržecí doby.

Ústavní soud dovedl, že při správně určeném běhu vydržecí doby by nebyla splněna podmínka desetiletého trvání oprávněné držby, protože vedlejší účastnice pozbyla dobrou víru tím, že jí stěžovatelka dne 28. 4. 2006 doručila rozhodnutí o vyvlastnění pozemků. Skutečnost, že na tomto rozhodnutí nebyla vyznačena právní moc, a skutečnost, že rozhodnutí bylo stěžovatelce doručeno e-mailem, není pro posouzení další existence či naopak ztráty dobré víry relevantní – i takový způsob doručení vyvlastňovacího rozhodnutí je nepochybně způsobilý vést ke ztrátě dobré víry.

Ústavní soud proto dospěl k závěru, že pokud v posuzovaném případě obecné soudy vadně určily počátek běhu vydržecí doby a nerespektovaly pravidlo, že počátek běhu vydržecí doby začíná až okamžikem, kdy se vydržitel ujme oprávněné držby, tj. začne v dobré víře s věcí nakládat jako s vlastní, a jestliže navíc nepřihlédly ke skutečnosti, že ztrátou dobré víry dojde k zániku oprávněné držby, porušily zákaz svévolie v rozhodování a právo stěžovatelky na soudní ochranu, zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny. Současně tím obecné soudy porušily právo stěžovatelky vlastnit majetek, zaručené v čl. 11 odst. 1 Listiny. S ohledem na uvedené závěry Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil.

❖ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu.

K poučovací povinnosti soudu o možnosti podání kasační stížnosti

Právu účastníka soudního řízení na zákonem připuštěný přezkum soudních rozhodnutí soudem instančně nadřazeným (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), a to i v případech, kde má být v souladu se zákonem přezkoumáno již pravomocné rozhodnutí, odpovídá povinnost soudů poskytnout účastníkům řízení poučení o jejich procesních právech a povinnostech, včetně poučení o opravných prostředcích.

**Nález Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2016,
sp. zn. III. ÚS 1237/15**

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátil stěžovatel, kterému Česká obchodní inspekce, inspektorát Středočeský kraj a hl. m. Praha (dále jen „inspektorát“), jako podnikateli a provozovateli restaurantu uložila pokutu 10 000 Kč za správní delikt podle § 6 ve spojení s § 24 odst. 7 písm. b) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. o ochraně spotřebitele“). Správního deliktu se měl stěžovatel dopustit tím, že při poskytování služeb v provozovně

diskriminoval spotřebitele tím, že na dveře provozovny umístil nápis: „Tato restaurace není vhodná pro děti do 6 let v doprovodu rodičů z důvodu rušení ostatních a hotelových hostů. Vstup pouze pro dospělé a děti od 6 let v doprovodu rodičů.“ Dle inspektorátu tím stěžovatel nepřipustně diskriminoval spotřebitele ve věku do 18 let přicházející bez doprovodu rodičů a rovněž rodiče přicházející s potomky mladšími 6 let. Rozhodnutí inspektorátu napadl stěžovatel odvoláním, které Česká obchodní inspekce, ústřední inspektorát (v řízení před Ústavním soudem „vedlejší účastnice“), zamítla.

Proti rozhodnutí vedlejší účastnice podal stěžovatel správní žalobu, ve které namítal neurčité vymezení místa spáchání deliktu, dále brojil žalobními námitkami proti závěrům správních orgánů o diskriminaci, a to ve vztahu k jednotlivým skupinám osob dle věku. Městský soud rozhodnutí vedlejší účastnice zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Městský soud se vypořádal pouze s žalobní námitkou ohledně neurčitosti vymezení místa spáchání deliktu (s námitkou se neztotožnil) a uvedl, že dalšími žalobními námitkami se nezabýval; vytkl vedlejší účastnici, že neprovedla výklad pojmu diskriminace podle § 6 zák. o ochraně spotřebitele.

Proti rozsudku městského soudu podala vedlejší účastnice kasační stížnost z důvodu nesprávného posouzení právní otázky nepřezkoumatelnosti jejího rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, ne-

boť rozhodnutí vedlejší účastnice nepovažoval za nepřezkoumatelné. Nejvyšší správní soud konstatoval, že městský soud pochybil, pokud paušálně vyloučil aplikaci stěžejních úvah k pojmu diskriminace a diskriminační jednání vyslovených v předchozí judikatuře Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Dále se Nejvyšší správní soud vyjádřil k otázce diskriminace některých skupin osob, jejichž diskriminace byla správními orgány shledána, čímž reagoval na kasační námitky vedlejší účastnice. Nejvyšší správní soud dále uvedl, že se nezabýval žalobní argumentací týkající se nedostatečného označení provozovny stěžovatele, neomezení přístupu osob ve věku 15-18 let a umístění v provozovně tří velkoplošných obrazovek s programem nevhodným pro děti, neboť tyto otázky nebyly předmětem kasačních námitek vedlejší účastnice, ani vyjádření stěžovatele ke kasační stížnosti.

Poté vydal městský soud v pořadí druhý rozsudek, kterým žalobu stěžovatele zamítl. K části otázek, které řešil již Nejvyšší správní soud v kasačním rozsudku, odkázal na jeho závěry, poté se sám znovu vyjádřil zamítavě k námitce neurčitosti označení místa deliktu. K žalobním námitkám směřujícím proti závěru správních orgánů o diskriminaci osob ve věku 15-18 let zaujal skutkové a právní závěry, přičemž odkázal na právní závěry Nejvyššího správního soudu obsažené v kasačním rozsudku. Proti rozsudku městského soudu podal stěžovatel ústavní stížnost, ve které mj. brojil proti závěru tohoto soudu o diskriminaci osob ve věku 15-18 let.

Ústavní soud dospěl k závěru, že stěžovatel měl k dispozici procesní prostředek k ochraně svých práv, a sice kasační stížnost, kterou měl vyčerpat před podáním ústavní stížnosti. Stěžovatel v ústavní stížnosti uvedl, že kasační stížnost nepodal z důvodu její nepřipustnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

Ústavní soud poukázal na to, že k otázce nepřipustnosti kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. se opakovaně ve své judikatuře vyjádřil Ústavní soud i Nejvyšší správní soud tak, že citované ustanovení nelze vykládat jen jazykově, nýbrž s ohledem na účel tohoto ustanovení, kterým je zamezit bezúčelnému řetězení kasačních stížností a prodlužování řízení v případech, ve kterých Nejvyšší správní soud ve věci již svůj závazný právní názor vyslovil. Závazným právním názorem ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s. je přitom třeba rozumět v kasačním rozsudku vyjádřený závěr o interpretaci a aplikaci práva, kterého bylo nebo mělo být užito v rozhodované věci a jímž se Nejvyšší správní soud zabýval při posuzování kasačních námitek nebo nad jejich rámeček v mezích § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. (pozn. nyní odst. 3 a 4). Rovněž Nejvyšší správní soud je až na výjimky vázán v řízení o další (opakované) kasační stížnosti ve věci právním názorem jím vyjádřeným v jeho předchozím kasačním rozsudku. Ust. § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je tedy třeba vykládat ve světle co možná nejširšího přístupu k soudu tak, že kasační stížnost není možné podat pouze ze stejných důvodů (otázek), které byly již předmětem přezkumu kasačního soudu na podkladě kasační stížnosti předchozí; v opačném případě by došlo k nezákonnému odepření přístupu k Nejvyššímu správnímu soudu (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05, a usnesení ze dne 23. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 1545/09, ze dne 6. 9. 2010, sp. zn. I. ÚS 3229/09, ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. II. ÚS 446/14, ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. II. ÚS 808/13, ze dne

9. 6. 2015, sp. zn. II. ÚS 1490/15, ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 2083/15, a ze dne 11. 1. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/15, nebo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56, a ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009-165).

Ústavní soud dále poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které je nepřipustnost kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. prolomena zejména v případech, kdy Nejvyšší správní soud vytkl (při prvním přezkumu) krajskému soudu procesní pochybení nebo nedostatečně zjištěný skutkový stav, popř. nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí; opačný přístup by znamenal odmítnutí věcného přezkumu kasačním soudem (srov. např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009-165, dále rozsudky ze dne 30. 9. 2014, č. j. 6 As 155/2013-34, a ze dne 10. 7. 2014, č. j. 6 As 81/2014-65). Výjimku shledal Nejvyšší správní soud rovněž v případech, kdy dojde ke změně skutkových nebo právních poměrů ve věci, resp. doplnění dokazování, změně či zrušení aplikovaného právního předpisu, deklaraci protiústavnosti předpisu Ústavním soudem, nebo podstatné změně judikatury, které by byl i Nejvyšší správní soud ve svém novém rozhodnutí povinen akceptovat (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56, nebo usnesení ze dne 21. 9. 2005, č. j. 2 Afs 216/2004-123, a ze dne 25. 5. 2009, č. j. 8 As 25/2009-71).

Ústavní soud i Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích poukázaly rovněž na odlišnou procesní situaci, kdy opakovanou kasační stížnost podává též účastník řízení, od případů, kdy další kasační stížnost podá jiný z účastníků řízení (nebo osoba zúčastněná na řízení). Nejvyšší správní soud je podle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. při přezkumu vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (s výjimkou důvodů, ke kterým přihlíží z úřední povinnosti); účastník řízení, který není iniciátorem předchozí kasační stížnosti, má jen omezené možnosti vlastní argumentace a předkládání námitek v tomto kasačním řízení. Pokud tedy druhou kasační stížnost podá účastník řízení (osoba zúčastněná na řízení) odlišný od toho, který podal kasační stížnost první, nelze mu přičítat k tíži (v duchu zásady dispoziční a zásady *vigilantibus iura*), že neuplatnil všechny své námitky již v předchozí kasační stížnosti (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. II. ÚS 808/13, nebo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009-165, a usnesení ze dne 24. 10. 2012, č. j. 6 As 35/2012-42).

Podle Ústavního soudu v souzené věci nelze učinit závěr o nepřipustnosti kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., a to s ohledem na názory na podstatu a smysl tohoto ustanovení, které jsou dlouhodobě a konzistentně zastávány i praxí (judikaturou). Nejvyšší správní soud by naopak musel v dané věci připustit k přezkumu kasační námitky stěžovatele, které nebyly předmětem jeho předchozího kasačního rozsudku; mezi takové dříve kasačním soudem neřešené otázky patřila i problematika diskriminace skupiny osob ve věku 15-18 let.

Na uvedeném závěru, uvedl Ústavní soud, nemůže změnit nic ani skutečnost, že městský soud poté, co zaujal ohledně tohoto žalobního bodu určité skutkové závěry o vlastním obsahu a smyslu nápisu, ve svých právních závěrech o diskrimi-

naci osob tohoto věku poukázal na část argumentace kasačního rozsudku Nejvyššího správního soudu, která se (však) týkala jiné specifikované skupiny osob. Právní názor kasačního soudu vyslovený ve vztahu k této jiné skupině osob totiž nelze považovat za závazný a neměnný i pro osoby ve věku 15-18 let, a to proto, že stěžovatel od počátku zpochybňoval, a to poukazem na samu „logiku“ a smysl nápisu a na reálnou praxi v provozovně, již samotný skutkový závěr o tom, že by se nápis na osoby tohoto věku mohl vůbec vztahovat. Ústavní soud shrnul, že k tomuto žalobnímu bodu městský soud v napadeném rozsudku zaujal do té doby v řízení první konkrétní závěry; otázky nastolené tímto žalobním bodem nebyly předmětem předchozího kasačního rozsudku Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 5. 2011, č. j. 6 As 1/2011-139).

Ústavní soud dále dovodil, že kasační soud by stěžovateli nemohl přičítat k tíži ani neuplatnění všech jeho námitek již v předchozím kasačním řízení, neboť to nebyl stěžovatel, kdo podal v pořadí první kasační stížnost; navíc stěžejní otázkou předchozího kasačního řízení byla otázka přezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu, nikoliv kasační přezkoumání vlastních (skutkových a právních) závěrů městského soudu, vypořádávajících žalobní námítka stěžovatele. Stěžovateli by nebylo možno přičítat k tíži ani to, že proti prvnímu rozhodnutí městského soudu nepodal sám kasační stížnost (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. II. ÚS 808/13, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 1 Afs 57/2006-70, nebo ze dne 22. 9. 2011, č. j. 6 Ads 14/2011-241).

Ústavní soud konstatoval, že kasační stížnost byla pro stěžovatele efektivním a přístupným procesním prostředkem nápravy, přičemž Ústavní soud není povolán k tomu, aby na-

hrazoval činnost soudu kasačního. Ústavní soud však v dané věci nemohl přistoupit k odmítnutí ústavní stížnosti dle § 43 odst. 1 písm. e) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, neboť stěžovatel se při podávání procesních prostředků ochrany svých práv řídil nesprávným poučením městského soudu, který v napadeném rozsudku stěžovatele poučil o nepřípustnosti kasační stížnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

Ústavní soud poukázal na § 36 odst. 1 s. ř. s., podle kterého mají účastníci v řízení rovné postavení. Soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu. Podle § 54 odst. 2 s. ř. s. musí rozsudek soudu mj. obsahovat poučení o opravném prostředku. Opravnými prostředky jsou podle § 102 až 120 s. ř. s. kasační stížnost a návrh na obnovu řízení, které lze uplatnit v případech a za podmínek v těchto zákonných ustanoveních stanovených. Ústavní soud již ve své předchozí judikatuře opakovaně uvedl, že poučovací povinnost soudů představuje jeden ze základních předpokladů práva na spravedlivý proces, zaručeného především v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Ústavní soud uzavřel, že stěžovateli nelze klást k tíži, pokud postupoval v dobré víře ve správnost a zákonnost poučení obsaženého v rozsudku městského soudu a nepodal nejdříve kasační stížnost. Nesprávným poučením městský soud odepřel stěžovateli přístup k Nejvyššímu správnímu soudu, a porušil tak právo stěžovatele na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatele vyhověl a rozsudek městského soudu zrušil.

❖ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu.

Z judikatury ESLP

Článek 5 Úmluvy (právo na svobodu a osobní bezpečnost)

MEFAALANI proti Kypru Rozsudek ze dne 23. 2. 2016, č. 3473/11 a 75381/11

Vyhošťovací vazba stěžovatele před jeho vyhoštěním z Kypru do Sýrie.

Stěžovatel se usídlil na Kypru, kde se oženil a později také rozvedl s kyperskou občankou. V roce 2000 získal kyperské státní občanství. O sedm let později však kyperské orgány rozhodly o odejmutí kyperského občanství stěžovateli z veřejných důvodů, neboť se zapojil do obchodování s cigaretami a podílel se na převádění nelegálních migrantů mezi Kypru a Sýrií. Stěžovatel toto rozhodnutí napadl odvoláním, které však bylo zamítnuto Nejvyšším soudem v květnu 2011. V srpnu 2010, ještě v tehdy probíhajícím řízení, byl proti stěžovateli vydán příkaz k vyhoštění a nařízena vyhošťovací vazba. Stěžovatel požádal o vydání předběžného opatření, které by jeho vyhoštění pozastavilo. V prosinci 2010 však svou žádost stáhl,

neboť se rozhodl Kypr opustit, a požádal Nejvyšší soud, aby prohlásil rozhodnutí o jeho vazbě za nezákonné. Dne 29. 1. 2011 byl stěžovatel vyhoštěn do Sýrie.

Před ESLP stěžovatel namítal, že byl omezen na svobodě v rozporu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

ESLP dospěl k závěru, že zákon o pobytu cizinců a migraci povoloval přenesení pravomoci ministra, týkající se deportace a držení ve vyhošťovací vazbě, na nižší úředníky. Pokud zákonným předpokladem pro umístění stěžovatele do vyhošťovací vazby bylo nebezpečí, že uprchne, jak tvrdí stěžovatel, měly tuto skutečnost posoudit a vyhodnotit vnitrostátní orgány. K tvrzení stěžovatele, že jeho vazba byla protiprávní, protože odporovala čl. 8 Úmluvy nebo evropskému právu, ESLP poznamenal, že tento argument nebyl přednesen před vnitrostátními orgány. Konečně, ačkoliv stěžovatelova vyhošťovací vazba nebyla jednou měsíčně přezkoumávána, ESLP uvedl, že tento požadavek byl do kyperského práva včleněn až v listopadu 2011. Stěžovatel však byl vyhoštěn již 29. 1. 2011. Proto ESLP judikoval, že vyhošťovací vazba stěžovatele byla v souladu s kyperským právem.

K otázce, zda umístění stěžovatele do vyhošťovací vazby bylo nezbytné, ESLP poznamenal, že délka vazby byla relativně krátká – trvala čtyři měsíce a osm dní. Navíc po větši-

nu této doby nemohlo k vyhoštění dojít, protože stěžovatel žádal o předběžné opatření, které by jeho vyhoštění pozastavilo. Poté, co vzal stěžovatel svoji žádost zpět, jeho vyhoštění bylo odloženo o deset dní, kdy byl hospitalizován, přičemž k vyhoštění došlo v den, kdy byl z léčení propuštěn. ESLP proto judikoval, že vazba stěžovatele trvala pouze nezbytně dlouho od chvíle, kdy odpadly překážky, které vyhoštění bránily. K porušení čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy tak nedošlo.

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)

YEVDOKIMOV a další proti Rusku Rozsudek ze dne 16. 2. 2016, č. 27236/05

Nemožnost účastníka občanskoprávního řízení, který je ve výkonu trestu odnětí svobody, být přítomen při soudním jednání.

Vnitrostátní soudy neumožnily stěžovatelům, kteří v dané době vykonávali svůj trest odnětí svobody, účastnit se soudního jednání proto, že to vnitrostátní právo neumožňovalo.

Před ESLP stěžovatelé namítali porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

ESLP nejprve uvedl, že občanský soudní řád vyžadoval po soudech, aby jednaly veřejně bez výjimky a aby účastníci řízení mohli během jednání přednést své požadavky. Avšak žádné zákonné ustanovení nezakotvovalo způsob, jak umožnit účast na jednání osobám ve výkonu trestu odnětí svobody. Zkoumal tedy způsob, jakým vnitrostátní soudy hodnotily otázku, zda povaha sporu vyžadovala osobní přítomnost stěžovatelů na jednání, a zda učinily procesní kroky k zajištění jejich účasti na řízení.

ESLP již dříve ve svých judikátech akceptoval, že v občanskoprávních řízeních, jejichž předmět je spíše technické povahy, má přítomnost účastníků řízení menší význam. Pokud se věc osobně nedotýkala účastníka řízení, jeho účast na soudním jednání nebyla nezbytně nutná, aby bylo řízení považováno za spravedlivé. Avšak byl-li stěžovatel vězněn a nemohl se svobodně rozhodnout, zda se jednání zúčastní či nikoliv, bylo na vnitrostátních soudech, aby prověřily, zda je případ takové povahy, která by vyžadovala osobní přítomnost, svědectví účastníka řízení, a zda si přeje se řízení osobně účastnit. Pokud vnitrostátní soudy projednaly meritum věci bez přítomnosti vězněného účastníka řízení, musely řádně odůvodnit a osvětlit, proč nepovažovaly za nutné, aby byl účastník řízení přítomen při jednání, aby dodržely záruky spravedlivého řízení. Rozhodnutí muselo být v takovém případě zasláno dotčenému účastníku s dostatečným předstihem, aby měl čas se rozhodnout, jak bude nadále postupovat. ESLP judikoval, že v daném případě rozhodnutí vnitrostátních soudů neobsahovala dostatečně přesné důvody pro jednání v nepřítomnosti stěžovatelů.

ESLP se posléze zabýval otázkou, zda vnitrostátní soudy přijaly vyvažovací opatření k zaručení, že se účastníci řízení ve výkonu trestu odnětí svobody budou moci efektivně účastnit řízení. Jestliže jde o občanskoprávní věc, která se účastníka řízení bezprostředně týká, vhodným opatřením, jak jej vyslechnout, by podle názoru ESLP byla videokonference, která by umožňovala účastníku řízení vidět též

protistranu, svědky a soudce. Vzhledem k tomu, že konání videokonference ve vězeňském zařízení neumožňuje přítomnost veřejnosti, a tedy nemůže zajistit dodržení všech záruk spravedlivého řízení, má stát povinnost přijmout taková opatření, aby veřejnost a sdělovací prostředky byly dostatečně včas informovány o místě jednání a aby jim byl zajištěn přístup do soudní síně.

Prislušnost vyslechnout vězněného účastníka řízení pak může být přenesena na soudce či soud v blízkosti vězeňského objektu. Pokud pro věc není osobní svědectví dotčené osoby nutné, lze zaručit spravedlivé řízení zajištěním určité formy zastupování. Musí však mít dostatek času zastupování zajistit a instruovat vybraného zástupce o své záležitosti. ESLP konečně dodal, že kdykoliv vnitrostátní soudy přistoupí k náhradnímu opatření, musejí se přesvědčit, že takové opatření skutečně představuje efektivní opatření k zajištění všech procesních zásad zaručených č. 6 Úmluvy.

V projednávané věci vnitrostátní soudy nedostatečně posoudily povahu občanskoprávních nároků stěžovatelů, aby mohly rozhodnout, zda jejich přítomnost je nezbytná či nikoliv. Nepřijaly též vhodná opatření k tomu, aby stěžovatelům umožnily vypovídat. Zabránily jim tak v možnosti účinné obrany a nezaručily jim jejich právo na spravedlivé řízení, čímž došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivé řízení)

MIKHAYLOVA proti Rusku Rozsudek ze dne 19. 11. 2015, č. 46998/08

Neposkytnutí bezplatného právního zastoupení ve správním řízení.

V roce 2007 byla stěžovatelka zadržena, když během demonstrace, které se účastnila, neuposlechla policejní příkaz k rozpuštění demonstrace. Bylo proti ní zahájeno správní řízení. Její žádost o poskytnutí bezplatné právní pomoci byla zamítnuta. Stěžovatelka byla nakonec odsouzena za porušení článků 19.3 a 20.2 zákona o správních deliktech (ZSD) a odsouzena k zaplacení pokuty. Ani v řízeních o jejích následných odvoláních, včetně ústavní stížnosti, jí nebyla poskytnuta bezplatná právní pomoc, i když o ni žádala. Prvoinstanční rozhodnutí bylo všemi instancemi potvrzeno.

Před ESLP stěžovatelka s odvoláním na ustanovení článku 6 Úmluvy namítala, že ve správním řízení nebyla právně zastoupena.

ESLP se nejprve zabýval otázkou aplikovatelnosti článku 6 Úmluvy na správní řízení. Poznamenal, že obvinění podle článku 20.2 ZSD poskytovalo určité procesní záruky, které naznačovaly trestní povahu tohoto řízení. Navíc pro aplikovatelnost článku 6 nebyla rozhodující pokuta, kterou stěžovatelka měla zaplatit, nýbrž její maximální možná výše, což bylo 28 eur. Přestože nemohla být nahrazena trestem odnětí svobody, pokud by ji stěžovatelka nezaplatila, bylo důležité, že její povaha nebyla kompenzační, nýbrž trestající a odrazující. Konečně, vzhledem k tomu, že stěžovatelka byla zadržena, což vláda nevyvracela, ESLP měl za to, že šlo o správní zadržení podle ustanovení ZSD v souvislosti s oběma obviněními, tedy opatření, které mě-

lo tvrdší trestní pojmový obsah než předvedení jednotlivce na policejní služebnu. Pokud šlo o obvinění podle článku 19.3 ZSD, ESLP konstatoval, že podle tohoto ustanovení bylo možno uložit peněžitý trest ve výši 28 eur nebo trest odnětí svobody. Tyto okolnosti nasvědčovaly tomu, že obvinění stěžovatelky měla trestní povahu ve smyslu článku 6 Úmluvy.

ESLP dále konstatoval, že v rámci obvinění na základě článku 19.3 ZSD bylo možno správně zadržet jednotlivce pouze za výjimečných okolností. Avšak vzhledem k tomu, že stěžovatelka nespádala do kategorie osob, které na základě tohoto ustanovení nemohly být zadrženy, šlo o určitou formu sankce, která proti ní mohla být použita. Podle názoru ESLP závažnost trestu odůvodňovala závěr, že stěžovatelce měla být poskytnuta bezplatná právní pomoc, neboť to zájem spravedlnosti odůvodňoval bez ohledu na to, zda měla právní vzdělání, které by ji umožňovalo řádně se hájit. Došlo tak k porušení článku 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy.

V souvislosti s obviněním na základě článku 20.2 ZSD, ESLP konstatoval, že trest, který mohl být uložen, byl relativně nízký a případ se týkal jedné události, která nebyla právně komplikovaná. Rozhodnutí o vině nicméně vyžadovalo, aby byla přesně stanovena použitá právní ustanovení a vyhodnoceno trestné jednání ve světle dalších právních ustanovení, případně s ohledem na stěžovatelčino právo na respektování svobody shromažďování, resp. svobody projevu. Tyto skutečnosti mohly vést ke složitějším otázkám vzhledem k tomu, že stěžovatelka neměla právní praxi ani vzdělání, a nemohla tak chápat, jak málo je pro ni ve hře. K tomu, aby byly naplněny požadavky článku 6 Úmluvy, by bylo bývalo lepší, aby faktická i právní stránka věci byla nejprve zhodnocena na vnitrostátní úrovni, a to zejména tehdy, když bylo dotčeno právo na svobodu shromažďování a projevu. Avšak takový procesní krok nebyl učiněn.

ESLP za daných okolností judikoval, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 a odst. 3 písm. c) Úmluvy.

EL KAADA proti Německu Rozsudek ze dne 11. 11. 2015 č. 2130/10

Zrušení podmíněného odložení výkonu trestu odnětí svobody na základě pevného přesvědčení soudu o tom, že stěžovatel se dopustil jiného trestného činu.

Stěžovatel byl mladistvý. V roce 2008 byl odsouzen za spáchání několika trestných činů k podmíněnému trestu odnětí svobody. Během probační doby byl zadržen v souvislosti se spácháním trestného činu loupeže. Při výslechu, který probíhal bez přítomnosti advokáta, nejprve připustil, že se trestného činu dopustil. Svoji výpověď však o několik dní později odvolal. Rozhodnutí, kterým byl jeho dvouletý trest odnětí svobody podmíněčně odložen, bylo zrušeno na základě ustanovení § 26 odst. 1, věty první zákona o soudech pro mladistvé, podle něhož se nařízení o odložení výkonu trestu odnětí svobody ruší, pokud ve zkušební době mladistvý delikvent spáchá další trestný čin. Stěžovatel proti tomuto rozhodnutí podal odvolání s tím, že svoje přiznání později odvolal. Odvolací soud však rozhodl v jeho neprospěch.

Před ESLP stěžovatel namítal, že zrušením podmíněného odložení výkonu trestu odnětí svobody došlo k porušení zásady presumpce nevinny zaručené ustanovením článku 6 odst. 2 Úmluvy.

ESLP zejména uvedl, že v potvrzujícím verdiktu prvoinstančního rozhodnutí, kterým byl zrušen podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody, odvolací soud konstatoval, že „stěžovatel spáchal další trestný čin během probačního období“ a že vzhledem k jeho přiznání „byl soud pevně přesvědčen“, že se dopustil dalšího trestného činu. Stěžovatel tak byl pokládán za vinného dřív, než mu byla vina soudně prokázána příslušným soudem a konečným rozsudkem na základě zákona. Za daných okolností měl ESLP za to, že došlo k porušení článku 6 odst. 2 Úmluvy.

✦ JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ, vedoucí česko-estonsko-ukrajinského oddělení Kanceláře ESLP

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

- nový zákon o zadávání veřejných zakázek
- prováděcí předpisy
- rejstřík k zákonu

Sagit více informací na www.ver.sagit.cz

Petr Lavický a kol.:

Praktický komentář k občanskému soudnímu řádu a jiným předpisům civilního procesu

Wolters Kluwer, Praha 2015
a 2016, 1 116 stran a 1870 Kč,
556 stran a 940 Kč, 1 012 stran
a 1 399 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer vydalo v loňském a částečně letošním roce trísvezkový komentář k občanskému soudnímu řádu, k zákonu o zvláštních řízeních soudních, k části exekučního řádu a k dalším souvisejícím civilněprocesním předpisům. Zahájilo tak novou ediční řadu Praktických komentářů. Komentář zachycuje právní stav k 1. 1. 2016. Autorský kolektiv celého díla vedl JUDr. Petr Lavický, Ph.D., z Masarykovy univerzity v Brně, členy kolektivu byli akademici, soudci, advokáti i jiní právní praktici ve značném počtu, pro který není možné je zde jmenovitě uvádět. Autoři, skrytí v kolektivu, snad prominou.

Raději věnujme prostor podrobnější informaci o skladbě celého díla, která stojí za pozornost. V prvním svazku je obsažen text zákona a komentář k občanskému soudnímu řádu, až do § 250I (nalézací řízení sporné). Dále je připojen text zákona a komentář k zákonu č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů.

Ve druhém svazku je spojen (z důvodů ryze praktických) text zákona a komentář k části šesté občanského soudního řádu (včetně části sedmé a osmé) s textem zákona a komentářem k § 28 až 151 exekučního řádu. K tomu je připojen text a komentář k zákonu č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Touto – zatím neobvyklou – skladbou autoři, podle svých vlastních slov, vycházejí vstříc praktické potřebě mít pohromadě všechny exekuční předpisy. Je to dobrá myšlenka, k jejímu naplnění však chybí ještě příslušné vyhlášky o poplatcích, náhradách a o odměnách, ty bude patrně praxe postrádat.

Třetí svazek zahrnuje text zákona a komentář k zákonu o zvláštních řízeních

soudních, dále je připojena část druhá zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (řízení ve věcech veřejného rejstříku), rovněž s komentářem.

Jednotlivé svazky jsou shodně uspořádány, na čemž je znát jednotné vedení autorského kolektivu, jak jeho vedoucím, tak i odpovědným redaktorem nakladatelství. Text vysvětlivek uvedený vždy za textem zákona je – podle povahy ustanovení – přehledně členěn, významná judikatura včetně nálezů Ústavního soudu je zapracována do textu (a další uvedena v samostatném přehledu), literatura je uváděna po částech souhrnně. Každý ze svazků obsahuje seznam autorů, seznam užívaných zkratk, seznam předpisů v díle citovaných (užitečné!), každý obsahuje podrobně zpracovaný věcný rejstřík. Autoři jednotlivých textů jsou uváděni přímo na stránkách dole. To vše jsou – podle mého názoru – známky kvality takto rozsáhlého díla. Nelíbí se mi „obohacování“ textu zákona o dílčí nadpisy každého paragrafu – často ani nemohou v úplnosti vystihnout jeho obsah. Považuji to za nešvar, kterého se však v poslední době dopouštějí – nevim proč – snad všechny komentáře.

Po obsahové stránce hodnotím celé dílo jako solidní, odpovědně zpracované autory, kteří své věci rozumějí a kteří pro čtenáře shromáždili vše podstatné, co bylo k tématu napsáno či judikováno. Přidanou hodnotu u mnohých z autorů tvoří i výsledky jejich vlastního teoretického zkoumání.

Samozřejmě, kvalita zpracování různých částí se liší. Tam, kde za výkladem stojí léty prověřený teoretický přístup (náš i zahraniční, zejména rakouský), je kvalita výkladu na vysoké úrovni. Zde mám na mysli zejména svazek první, sporné řízení. Takové fundamenty civilního procesu, jako je žaloba, dokazování, účastenství nebo rozsudek, jsou zpracovány velmi dobře, náročně po stránce teoretické, i s citem pro praktickou potřebu, bez ohledu na to, jak obsáhlý nebo stručný je text zákona.

Tam, kde teorie chybí a judikatura dosud nevznikla, je výsledek slabší. To se týká zejména třetího svazku, tj. zákona o zvláštních řízeních soudních, ovšem jen některých z těchto zvláštních řízení. Přesto, že sami autoři v předmluvě ke třetímu svazku označují zákon o zvláštních řízeních soudních za před-

pis nízké kvality (s čímž souhlasím), tvrzenou snahu nalézt rozumné řešení mnohde postrádám. A to zejména v řízeních ve věcech rodinněprávních, která rozhodně nejsou okrajovou agendou.

Úvodní výklad třetího svazku a komentář k § 1, zabývající se podstatou členění civilního procesu na proces sporný a nesporný a obecnou charakteristikou druhého z nich, vytváří dostatečnou základnu pro další výklad. Ne se všemi kritickými závěry zde uvedenými sice souhlasím, to však není podstatné. Podstatné je, že čtenář zde praktické poučení o konkrétních otázkách hledat nebude. Bude je hledat tam, kam v komentáři patří, tj. např. u řízení o rozvod manželství, a zde narazí na výklad kusý a nedostatečný.

Podle mého názoru skutečnost, že statusová řízení, jako je řízení ve věcech manželských či řízení paternity, byla od 1. 1. 2014 převedena mocí zákona do kategorie řízení nesporných, má dalekosáhlé procesní důsledky a zasloužila by si rozhodně důkladnější procesní reflexi, než se z textu komentáře k § 383 až 398 zákona o zvláštních řízeních soudních (řízení o rozvod manželství) a § 415 až 425 zákona o zvláštních řízeních soudních (řízení o určení a popření rodičovství) podává.

Naopak jiné části komentáře k zákonu o zvláštních řízeních soudních, zejména tradiční nesporná řízení, jsou (převážně) zpracovány dostatečně. To platí i o komentáři k zákonu o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, včetně jeho části třetí pojednávající o zápisu notářem.

S komentáři, zejména obsáhlých kodexů, je vždy potíže. Komentáře se totiž nečtou, v komentářích se hledá. Kdo najde odpověď na svou otázku, je spokojen a chválí. Kdo ji nenajde, spokojen není a nechválí. S tím se musí počítat. Ani recenzent nezachytí zdaleka vše. Přesto vyslovuji přesvědčení, že u tohoto díla bude spokojených uživatelů převažovat.

Ke kladům publikace je třeba připočítat výrazný elegantní přebal, menší (byť nikoli kapesní) formát, odlehčenou vazbu i sympatickou velikost písma. Takové knížky je radost brát do ruky a přitom je doporučovat i dalším zájemcům.

Což tímto činím.

❖ prof. JUDr. ALENA WINTEROVÁ, CSC.,
externí členka katedry občanského práva
Právnické fakulty Karlovy univerzity

Josef Šilhán:

Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku

C. H. Beck, Praha 2015,
560 stran, 790 Kč.

Koncem roku 2015 vydal Josef Šilhán u nakladatelství C. H. Beck monografii „Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku“. Dle mého názoru představuje podstatný přínos pro výklad a použití předmětných ustanovení občanského zákoníku a obecně pro advokátní praxi.

Kniha se vyznačuje dobrou a logickou systematikou. Je členěna do 20 přiměřeně rozsáhlých kapitol uspořádaných do čtyř souvislých částí: (A) jak lze smlouvu porušit, (B) jaké následky jsou s porušením smlouvy obecně spojeny, a (C) jak spolu souvisejí jednotlivé následky, resp. jak je souladně aplikovat tak, aby nevznikaly nedůvodné hodnotové rozpor. I pokud by text končil zde, tvořil by celistvý útvar. K tomu ovšem práce obsahuje též (D) zvláštní část, v níž autor podrobně a aplikačně rozebírá jednotlivé instituty ve světle částí předchozích.

Autor dokázal kvalitně propojit praktický i teoretický pohled. Dospívá tak

k závěrům, které jsou: (1) nové, přinejmenším v českém prostředí, kde žádnou obdobnou práci v dané míře celistvosti neznám, (2) prakticky relevantní, (3) opřené o konzistentní teoretický základ, a (4) komplexní jak co do svého rozsahu (autor neopomíjí snad žádný případ porušení smlouvy), tak i co do zpracování jednotlivých bodů.

V kapitole 1 si autor klade (jen zdánlivě triviální) otázku, kdy dochází k porušení smlouvy. Mimo jiné přenáší do českého práva zahraniční doktrínu, dle které ze smlouvy plyne nejen povinnost poskytnout hlavní plnění, ale též přiměřeně chránit zájmy druhé strany. Porušení této povinnosti aktivuje instrumentarium smluvního práva, např. odstoupení od smlouvy nebo náhradu škody, již se lze zprostit jen při zásahu vyšší moci (§ 2913 odst. 2 o. z.). Dále se autor zabývá praktickou otázkou, jaké parametry má mít hlavní plnění, nejsou-li smlouvou určeny výslovně, a uvádí inteligentní výkladová kritéria (např. očekávání stran a nepřekvapivost). Rozpracovává také rozdíl mezi odpovědností za dosažení stavu (výsledek) anebo řádný výkon určité činnosti.

V kapitole 2 autor zajímavě systematizuje případy porušení smlouvy, zejména spočívající v nesplnění, resp. nikoli řádném splnění hlavního dluhu. Ilustrativní a přehledné je schéma v podkapitole 2.3.

V kapitole 3 se autor zabývá prodlením. Nejprve rozebírá jeho obecné znaky, aby pak v podkapitole 3.6 pojed-

nal o (intepretaci dovozeném) pravidlu „dlužník není v prodlení, pokud věřitel plnění, byť vadné, přijal“ a podrobně rozebral jeho praktické důsledky. Považoval bych jen za vhodné interpretaci, z níž toto pravidlo vyvěrá, podrobněji zdůvodnit již zde, a ne teprve v kapitole V.2.2, v souvislosti s vadným splněním. Užitečný je výklad v podkapitole 3.8 (může nastat prodlení dlužníka, je-li tu prodlení věřitele?) stejně jako rozlišení mezi splnitelností a splatností v podkapitole 3.9, včetně analýzy po jednotlivých variantách. Podstatná a prakticky vysoce relevantní je také podkapitola 3.10 o částečném plnění a částečném prodlení, a to včetně rozhraničení mezi částečným prodlením a kvantitativními vadami, které zakládají odlišné právní důsledky.

V kapitole 4 se pak autor zabývá dodatečnou nemožností plnění, a to včetně ztráty práva na plnění. Autor nekončí u obvyklého pravidla „samotná vyšší obtížnost nezakládá nemožnost plnění“ a pokračuje k situacím, kdy sice plnění teoreticky možné je, ale trvání na něm by vedlo k vysoce neproporcionálním a ekonomicky škodlivým důsledkům. Tyto případy autor navrhuje řešit především prostřednictvím tzv. hardshipu ve smyslu § 1765 a násl. o. z. Pro další výzkum se nabízí otázka, jak řešit situace, kdy hardship způsobil dlužník svým omluvitelným nedopatřením (srov. výraz „změnu nemohla rozumně předpokládat ani ovlivnit“ v § 1765 odst. 1 o. z.) a svůj dluh nyní může splnit jen se zcela neproporcionálními náklady.

V kapitole 5 pak autor velmi bohatě a podrobně rozebírá patrně nejčastější případ porušení smlouvy, totiž vadné plnění. Vedle kvalitního standardního výkladu autor přináší řadu nesamozřejmých myšlenek, např.: marginální odchylky nemusejí vadu zakládat, v některých případech může být vada vyvolána též nesprávným časem plnění, vadně může být splněn též peněžitý dluh a může být obtížné rozlišit, kdy se jedná o více různých vad, anebo o vícečetný projev téže vady (což je relevantní zvláště v případě smluvní pokuty stanovené pro jednotlivý případ porušení).

V kapitole 6 autor zmiňuje závazkový delikt, a to (z dobrých důvodů) jen stručně a pro úplnost. Předpoklady závazkového deliktu jsou rozebrány již

dříve a k následkům porušení jednotlivých smluvních povinností se autor vyjadřuje dále.

V navazující části B, tj. **kapitolách 7 až 10**, se autor obecně zabývá jednotlivými následky porušení smlouvy. Jeho rozbor je, ve srovnání se standardním výkladem, podstatně úplnější. Těchto následků smysluplně uvádí 28. Nejde o pouhý výčet; autor každý z následků rozvádí a rozřazuje je k jednotlivým způsobům porušení smlouvy (srov. stěžejní tabulku na str. 159, mimořádně přehlednou a pečlivě připravenou). Autor dále rozebírá vliv porušení smlouvy na trvání povinnosti poskytnout dlužné plnění a protiplnění a liberační důvody, resp. další možnosti dlužníkovy obrany.

V **kapitole 11** autor kvalitně analyzuje funkci pravidel sankcionujících porušení smlouvy, zejména incentivy pro smluvní strany a alokaci rizika. To vše shrnuje, při propojení pohledu věřitele i dlužníka, ve velmi přehledných schématech na str. 227 a 233.

Za stěžejní pak považují **kapitolu 12**. V ní autor využívá svoji předchozí analýzu jednotlivých pravidel o následcích porušení smlouvy k tomu, aby zřetelně formuloval a obhájil funkcionální přístup (str. 262): „*nejde ani tak o to, jaký konkrétní následek strany ve smlouvě zvolily, jak ho nazvaly a jak ho modifikovaly, podstatné je (...), jaké jsou jeho reálné výsledné funkce*“. Tento přístup upřednostňující materiální před formálním posouzením může vést ke zvýšení právní nejistoty (celistvé posouzení je obtížnější než podřazení případu pod jednotlivý institut). Ale ve smluvním právu, spíše než kde jinde (ve vztahu k věcněprávnímu zajištění srov. T. Richter: Zajištění dluhů podle nového občanského zákoníku – základní otázky a obecná úprava, *Obchodněprávní revue* č. 7-8/2013, část I.3.) výhody funkcionálního přístupu dle mého názoru převažují.

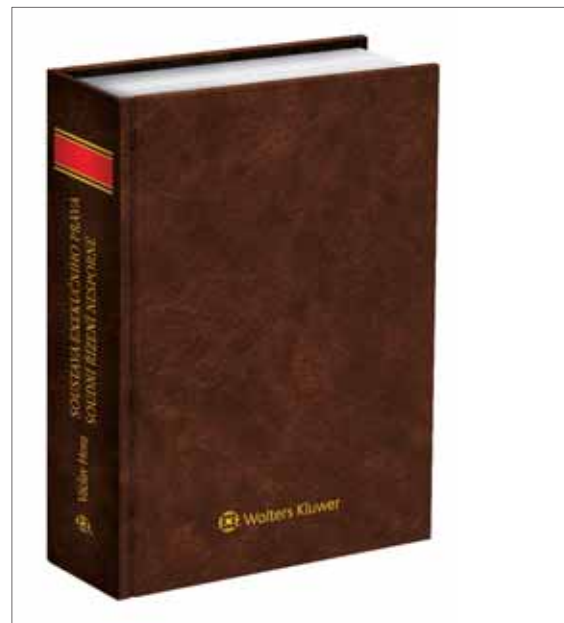
V **kapitolách 13 a 14** pak autor (pro české prostředí nesamozřejmě) rozlišuje mezi samovykonatelnými následky porušení smlouvy (ty může věřitel realizovat o své vůli, např. ponechat si přijatý závdavek) a následky, které může uplatnit jen soudně. Přitom rozvíjí funkcionální přístup a ukazuje, že strany mohou téhož sankčního účinku dosáhnout prostřednictvím nejrůznějších institutů. Přehledná tabulka na str. 277 dobře

poslouží i praktikovi při úvaze, jak co neefektivněji chránit klienta. Lze dodat, že jde zpravidla o symetrický problém: je-li určitý mechanismus samovykonatelný z hlediska věřitele, pak se „povinnost“ bránit se soudní cestou (proti neoprávněnému uplatnění samovykonatelného mechanismu věřitelem) překlápí na dlužníka.

V **kapitolách 15 až 20** pak autor podrobně a prakticky relevantně rozebírá jednotlivé právní instituty, často ty v českém právu nové nebo nedostatečně zpracované. Tak u náhrady škody autor podrobně analyzuje řadu témat, která bychom obvykle našli jen ve specializované práci (pozitivní a negativní interese, ochranný účel smlouvy, míra důkazu u ušlého zisku, předvídatelnost újmy, míra požadovaného důkazu, zvláště u ušlého zisku). Obdobně komplexní je i rozbor úroků z prodlení (výpočtová báze, úroky z úroků, přiměřenost, § 1972 o. z., vztah ke smluvní pokutě), smluvní pokuty, odstoupení od smlouvy i nároků z vad. Ve všech případech autor obsáhle cituje judikaturu i literaturu, do hloubky analyzuje právní problémy, formuluje řadu rozumných kritérií pro výklad neurčitých pojmů (typu „podstatný“ nebo „přiměřeně“) a dospívá k mnoha původním zjištěním.

Závěrem bych uvedl, že práce představuje mimořádně celistvé a systematické zhodnocení problematiky. Autor ukazuje i nesamozřejmé vazby a souvislosti mezi jednotlivými instituty a usiluje o to, aby nebyly aplikovány v izolaci. Dospívá k mnoha přínosným zjištěním, která jsou nová, přinejmenším v českém prostředí. Nevyhýbá se problémům, ale naopak postupuje způsobem: „*Čím spornější či méně jednoznačná otázka, tím více prostoru třeba vyhradit její analýze*.“ Práce tak velmi zdařile propojuje praktickou i teoretickou stránku. Obsahuje precizní shrnutí, ukazuje některé nedostatky praxe a na základě vlastního teoretického aparátu navrhuje jistou korekci stávajícího (českého) paradigmatu. Nenapadá mě, k čemu podstatnějšímu může právní akademik svým dílem směřovat.

✦ Mgr. Mgr. JAN PETROV, LL.M., Ph.D.,
advokát, odborný asistent Právnické fakulty
Univerzity Palackého v Olomouci

Václav Hora:

Soustava exekučního práva. Soudní řízení nesporné

Wolters Kluwer ČR, a. s.,
Praha 2016, 520 stran, 995 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer vydává v edici *Klasická právnícká díla* v jednom svazku dvě díla významného českého procesualisty Václava Hory: *Soustavu exekučního práva a Soudní řízení nesporné*. To je příležitost nejen k seznámení čtenářů s vycházející knihou, ale i k malému ohlédnutí za zmíněnou edici a již vydanými díly z oblasti procesního práva.

O tom, že česká (tím zde míníme i české překlady děl cizojazyčných autorů) právnícká díla z doby před rokem 1948 mají dnešku stále co říci, nebylo mezi odborníky pochyb ani před rokem 1989, tím méně pak v dobách přechodu k tržní ekonomice; poptávka po nich zdaleka převyšovala nabídku v antikvariátech, šlo o vysoce nedostatkové zboží. (To pocítil i autor této recenze, jehož poměrně slušná sbírka starší právnícké literatury se přes veškerou opatrnost stále tenčila, zejména v důsledku poskytnutých a nevrácených výpůjček.) Nový občanský zákoník pak převzal řadu institutů a ustanovení z obecného zákoníku občanského z roku 1811, a tak lze mnohá starší díla přímo používat

k jeho výkladu. To vše vedlo k úvaze o opětovném vydání těch nejvýznamnějších děl; této myšlenky se ujalo nakladatelství Wolters Kluwer, které zahájilo vydávání nové řady vynikajícím a stále živým dílem Antonína Randy o držbě a vlastnictví (2008). Nezůstalo však jen u prostého reprintu; každé dílo bylo opatřeno kvalifikovanou předmluvou seznamující čtenáře s autorem a jeho dílem, s projednávanou problematikou a zejména ozřejmující význam vydávaného díla pro současnou praxi i teorii. Od počátku byla díla uváděna vhodnými latinskými citáty, záhy se přidaly i portréty autorů. K tomu nakladatelství přidalo péči o kultivaci právnických knihoven, projevující se v jednotné krásné vazbě. Skutečnost, že edice zanedlouho oslaví 10. výročí, jakož i počet vydaných svazků, svědčí o tom, že se setkala u čtenářů s dobrým ohlasem. Nadto jde o významný kulturní počin, kterým nakladatelství Wolters Kluwer přispívá k zušlechťení českého právnictví.

Prvním dílem z oblasti procesního práva, které v historické edici vyšlo, byla Horova učebnice *Československé civilní právo procesní* (2010). Předmluvou, přibližující život autora takřkajíc z první ruky, a přehledem jeho díla ji obdařil Horův vnuk a životopisec Jaroslav Oehm. Následovalo *Řízení trestní rakouské* (2011) z pera Františka Storcha; dílo mimořádně zajímavé zejména pro toho, kdo se chce něco dozvědět o historických kořenech a vývoji soudobého trestního procesu, včetně původu řady konkrétních institutů. Následoval spis Storchova kolegy a – stejně jako ve Storchově případě – dvorního rady Emila Otta *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního* (2012). Ottova učebnice je zakladatelským dílem české novodobé procesualistiky a dodnes neztratila svou aktuálnost; tak i autor této recenze počátkem 90. let jako soudce řešil tehdy velmi spornou otázku procesní (ne)způsobilosti právnické osoby právě na základě Ottova díla, ke kterému se obrací téměř vždy, když narazí na sporný procesní problém.

Uvedený výčet lze nyní doplnit o Horovu *Soustavu exekučního práva a Soudní řízení nesporné*, obohacené předmluvou čelné představitelky soudobé české civilněprocesní teorie Aleny Wintero-

vé. Ta uvádí čtenáře do vývoje novodobého exekučního práva na našem území, poukazuje na obsahovou souvislost a návaznost jednotlivých úprav, ovšem zmiňuje i instituty již neživotné. Provádí čtenáře systémem předválečného exekučního práva a srovnává je se současnou úpravou. Autorka mimo jiné konstatuje, že při čtení vydávaného díla „pro leckoho bude možná překvapením, že obsah i rozsah této ochrany dlužníka si v ničem nezadá s úpravou dnešní“. K tomu lze dodat, že poučený čtenář ví, že již Kleinův civilní řád soudní z roku 1895 vychází z tzv. sociální koncepce civilního procesu, která v legislativě i v teorii převládla nad koncepcí liberální, reprezentovanou zejména Goldschmitem; civilní proces je tak konstruován jako prostředek k poskytnutí ochrany porušenému právu, nikoliv jako souboj mezi stranami, ve kterém musí zvítězit obratnější. Předmluva je prostoupena nejen úctou k Horovu dílu, ale i respektem k tehdejší úpravě, a vyplývá z ní myšlenka, že teoretický koncept úpravy exekučního práva, o kterém psal, se přes dílčí změny musí nutně uplatnit i v dnešní době a není radno jej svévolně a bez jakékoli koncepční úvahy opouštět. Nelze tu nezpomenout na kritiku současné procesní legislativy přednesenou P. Lavickým a B. Dvořákem, kteří mají za to, že pokud zákonodárce nyní vůbec nějakou koncepcí má, lze ji nazvat „formálně-technicistní“¹.

Druhým reprintovaným dílem je Horovo *Soudní řízení nesporné*. I v jeho případě autorka předmluvy nejprve seznamuje čtenáře s úpravou platnou v dobách první republiky a přibližuje Horův přístup k dané látce. Zamýšlí se pak nad tím, co může toto dílo dát dnešnímu čtenáři; je to především rozbor úpravy povinností soudu k účastníkovi v řízení, ve kterém se uplatňuje vyšetřovací zásada, zejména jde-li o účastníky, kteří nejsou zastoupeni advokátem. Užitečný může být výklad procesních institutů spjatých s nesporným řízením, jako je prejudiciální otázka a její řešení, výslech předzvědné osoby či právo chudých. A. Winterová též věnuje pozornost tehdejším opravným prostředkům

v nesporném řízení, provádí srovnání s dneškem a naznačuje budoucí trendy. Na závěr lze uvést citaci z předmluvy i ze znovu vydávaného díla, ve které možná leckdo pozná svého kolegu a v horším případě i sebe; časy se mění, ale lidské typy nikoliv: „Tehdejší úprava kladla důraz na kvalitu soudce ve věcech nesporných a Horovy úvahy na toto téma platí zcela jistě i dnes: ‚Tento úkol vyžaduje ovšem soudce zkušeného, svědomitého a opatrného, neméně však soudce vědomého si své soudnosti a dostatečně rozhodného‘ (str. 70). Soudce nerozhodný, úzkostlivý, vyhledávající pochybnosti, může přinést více škody než užítku. A dále: ‚Prámem proto zákon vyslovuje příkaz, aby soudce dbal toho, aby účastníkům nebyla působena škoda zbytečnou pochybovačností a úzkostlivostí‘ (tamtéž).“

Horovy učebnice spolu s předmluvou A. Winterové lze doporučit každému, koho zajímá teorie civilního procesu, a také těm právníkům, kteří přicházejí s exekucemi a s nesporným řízením do styku. Horovo dílo je již klasické, rozhodně však není mrtvé.

✦ JUDr. JIŘÍ SPÁČIL,
soudce Nejvyššího soudu

Pavel Herman, Vlastimil Fidler a kol.:

Komentář k zákonu o zadávání veřejných zakázek

Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2016,
592 stran, 790 Kč.

Ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., vychází v těchto dnech velmi zajímavá a užitečná publikace nesoucí název **Komentář k zákonu o zadávání veřejných zakázek** (dále také jen „Komentář“) autorského kolektivu pod vedením Pavla Hermana a Vlastimila Fidlera.

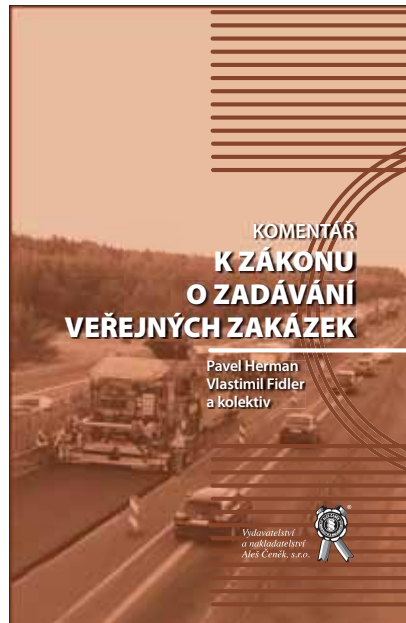
Komentář se zabývá zákonem o zadávání veřejných zakázek, který bude účinný od 1. 10. 2016, a to jak z praktického pohledu, tak i z pohledu právní teorie.

¹ Petr Lavický, Bohumil Dvořák: Pro futuro, [Právní rozhledy č. 5/2015, str. 153]

Základní předností publikace je skutečnost, že autoři komentují nový zákon z hlediska zákonodárce, neboť všichni jsou spoluautory zákona. V tomto směru je Komentář jedinečný a pro všechny subjekty zabývající se veřejnými zakázkami se stává takřka povinnou budoucí součástí jejich knihoven. Komentář se totiž zaměřuje na účel a vysvětlení jednotlivých ustanovení tak, jak je vnímají sami tvůrci nového zákona.

K dobru autorům lze přičíst, dle mého názoru, i zdařilou snahu o vysvětlení nového zákona takovým způsobem, aby bylo možné na jeho základě postupovat v rámci zadávacího řízení tak, aby se uživatelé zákona nedopouštěli žádných pochybení. Tato snaha je oproti jiným komentářům vyjádřena také tím, že se v publikaci nachází i velké množství návodných příkladů, jak postupovat v některých situacích, které mohou při použití zákona nastat. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o zcela novou právní úpravu, resp. implementaci nových zadávacích směrnic, tak není možné se spoléhat na stávající judikaturu ve veřejných zakázkách či dosavadní rozhodovací praxi ÚOHS, a bude tak snadnější pustit se do nových neznámých vod veřejných zakázek s vědomím, že na základě Komentáře uživatel zákona ví, jaké byly při tvorbě zákona zákonodárcovy úvahy a úmysly, a tím dosáhne určité míry jistoty, že zamýšlený postup bude v souladu se zákonem. Uvedené je umocněno skutečností, že nový zákon opouští dosavadní rigidnost současného zákona o veřejných zakázkách a přináší zejména pro zadavatele značnou míru pružnosti a volnosti, kterou doposud neznali, na druhou stranu však na ně klade také větší nároky z hlediska odpovědnosti za správnost postupu při zadávání veřejné zakázky. Příznivou změnou je také to, že do zákona o zadávání veřejných zakázek je přímo začleněna úprava koncesí, čímž se odstranila roztržitost dosavadní právní úpravy, a tato skutečnost je samozřejmě v Komentáři dostatečně zohledněna.

S povděkem lze, dle mého názoru, kvitovat důraz autorů Komentáře na skutečnost, že hlavním účelem a smyslem zákona není regulace celého investičního procesu, ale stanovení pravidel pro vlastní zadávací proces prostřednic-

tvím obecných pravidel. V dnešní pře-regulované době tuto skutečnost vnímám jako vzácně střízlivý a rozumný postoj, který odpovídá smyslu a účelu směrnic. Další výhodou se jeví logická a přehledná struktura zákona, čehož se samozřejmě z podstaty věci drží i Komentář. Proto jsou v úvodní části vymezena pravidla, jež platí obecně pro všechny veřejné zakázky, včetně postupů mimo zadávací řízení. Druhá část zákona je pak zaměřena na obecná pravidla, platící ovšem již při konkrétních postupech v rámci zadávacích řízení. Dále část třetí upravuje podlimitní a část čtvrtá nadlimitní režim zadání veřejné zakázky. Těžištěm celého zákona, tedy i Komentáře, jsou části pátá až devátá, obsahující podrobnou úpravu postupů v jednotlivých druzích zadávacích řízení, které byly v předchozích částech vymezeny obecně. V podrobném komentáři k části desáté je upraven např. tolik diskutovaný institut změny smluv a povinnosti související s uveřejňováním. Části jedenáctá a dvanáctá se týkají informačního systému veřejných zakázek a souvisejících seznamů kvalifikovaných a certifikovaných dodavatelů. Jestliže předchozí části zákona byly převážně soukromoprávní, pak část třináctá, upravující procesní postupy při obraně dodavatelů proti nesprávnému postupu zadavatele (tj. námitkové řízení a řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže), je s výjimkami veřejnoprávní normou. Závěrečné části se tak, jak je to u zákonů obvyk-

lé, týkají přechodných a závěrečných ustanovení a ustanovení týkajících se účinnosti zákona.

Velmi pozitivně lze hodnotit skutečnost, že se autoři nijak nevyhýbají kontroverzním tématům. Komentář není pouze rozšířenou důvodovou zprávou, ale obsahuje též odpovědi na časté otázky, týkající se např. změn smluv nebo nových možností ohledně neustavení komisi u zadavatele či nepřipuštění „nehodného“ zhotovitele do zadávacího řízení. Velkým pozitivem je rovněž snaha autorů i přes nedostatek judikatury vycházet v Komentáři ze stávající judikatury evropské, autoři se také nebojí srovnání se stávající právní úpravou. Z pohledu stávající právní úpravy lze říci, že se autoři zákona snažili velmi poctivě odstranit co nejvíce chyb, které jsou současnému zákonu vytýkány, což má svůj odraz i v Komentáři samotném. Je zjevná např. snaha o překonání stávajícího formalistického pohledu na nabídku a její náležitosti nebo rozvolnění současného rigidně předepsaného postupu v zadávacím řízení a další sporné otázky současného zákona, které trápí zejména právní praxi.

Přesto je třeba podotknout, že vzhledem ke skutečnosti, že autoři Komentáře jsou zároveň autory i samotného zákonného textu, tak z povahy věci není v Komentáři tolik místa na kritiku zákonného textu či jeho sporných míst, jako kdyby autorem byl někdo jiný. Tato drobná výtka však nemá za cíl nijak snížit úsilí a práci, která byla na úctyhodnou publikaci o takřka šesti stech stranách vynaložena, a knihu lze vřele doporučit všem těm, kteří se v oblasti veřejných zakázek pohybují, nejenom právníkům.

Vzhledem ke skutečnosti, že zákon o zadávání veřejných zakázek znamená novou etapu v oblasti veřejného zadávání a Komentář z pera spoluautorů zákona je zřejmě prvním komentářem v této oblasti, pak s koupí této knihy není nutno dlouho váhat.

✦ JUDr. JINDŘICH VÍTEK, Ph.D.,
advokát v Praze

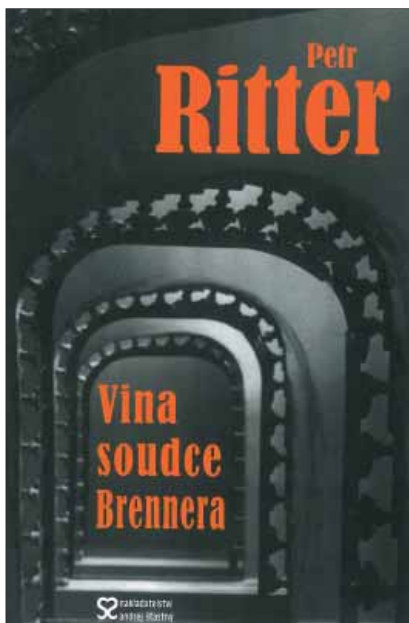
Petr Ritter:

Vina soudce Brennera

Nakladatelství Andrej Šťastný,
Praha 2016, 208 stran, 219 Kč.

Nakladatelství Andrej Šťastný nedávno vydalo další knihu olomouckého advokáta Petra Rittera. Jeho novela „Vina soudce Brennera“ je za posledních sedm let již šestým autorovým samostatným počinem poté, co se knížkou, nazvanou příznačně „Studovali práva“, uzavřela Ritterova dlouholetá literární spolupráce s kolegou Zdeňkem Šťastným (jejich spolupráce advokátní v jedné kanceláři i dlouholeté přátelství ovšem stále trvá).

Dlouho se zdá, že hlavní dramatickou zápletkou novely bude konflikt trestního soudce Samuela Brennera s předsedou jeho soudu Lancem, který se ho snaží všemi možnými „pákami“ přimět k odsouzení bývalého dopravního policisty Josefa Evana

za křivou výpověď. Právě Lanc totiž ve známém a všemi médii sledovaném procesu zprostil viny tři policisty, obžalované z vraždy vietnamského obchodníka, když uznal jako věrohodnější shodné výpovědi tří obžalovaných

policistů, zatímco výpověď Evanovu označil za „klamavou“.

Precizní popis soudního procesu s Evanem, výslechy svědků i výborně popsaná postava obhájce je na jedné straně jako „ze života“, na druhé straně je uměleckou zkratkou, jejíž dramatická síla téměř znemožňuje knihu odložit.

Druhé téma knihy, postava záhadné dívky, která náhle vstoupí do Brennerova života, tak velmi dlouho působí jako neorganický a nesouvisející motiv a jeho souvislost s ostatním dějem se, jak už to u dobře napsaných novel bývá, objeví až téměř na posledních stranách knihy.

Čím se ale vlastně provinil soudce Brenner? Ta prvoplánová odpověď jistě nebude ta správná. Každý, kdo odloží Ritterovu knihu, si velmi brzy uvědomí, že po skutečné odpovědi bude muset dále pátrat. A je vůbec na tuto otázku jen jediná odpověď?

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 5/2016

JUDr. Elena Berthotyová, PhD.:

Utečenci vo svetle vývoja azylového práva na Slovensku a judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Autorka se pokusila shrnout dosavadní zásadní rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věcech azylu ve světle jeho výkladu zákona o azylu. Příspěvek však nemá ambici poskytnout vyčerpávající výčet judikatury Nejvyššího soudu, ale přibližuje pohled autorky na problematiku uprchlíků ve světle vývoje azylového práva na Slovensku a vývoje judikatury Nejvyššího soudu. Autorka přibližuje nejvýznamnější

rozhodnutí NS SR, která mají schopnost ovlivňovat zajištění jednoty a zákonnosti rozhodování ve věcech azylu.

Mgr. Ivan Smieško:

Nenávistné prejavy na Facebooku

Autor v článku analyzuje téma nenávistných projevů na Facebooku, které je v současnosti aktuální. Facebook má řadu funkcí a míst, na nichž a s nimiž lze zveřejňovat nenávistné projevy. Ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR však lze dojít k závěru, že na Facebooku jsou místa, které nenaplňují znak „veřejně“, a tedy některé činy nejsou trestné. Jednou z nejpoužívanějších funkcí je „lajk“. Samotná povaha lajků je vskutku rozmanitá, od lajkování obyčejných příspěvků, až po lajky, kterými lze příspěvky sdílet. Téma trestnosti lajkování je dost citlivá. Na jedné straně je boj proti všem formám rasismu, xenofobie a nesnášenlivosti, na druhé straně je svoboda projevu, která by takto byla někdy až nepřiměřeně omezena. Diskutovat na toto téma by se však mělo, zejména proto, aby se případně včas doká-

zaly vymezit hranice trestnosti lajkování a aby se z toho nestal hon na čarodějnice.

JUDr. Mgr. Katarína Kesselová:

Elektronická úschova dát o advokátskej činnosti – ochrana a jej narušenie

Autorka se v příspěvku věnuje listinám vyhotoveným advokátem při poskytování

právních služeb v elektronické podobě, a to z hlediska všeobecné povinnosti mlčenlivosti a advokátovy omezené ediční povinnosti. Porovnává procesní postup při prohlídkách advokátních kanceláří podle českého trestního práva. Zároveň poukazuje na stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR, podle kterého se zvláštní režim prohlídky vztahuje i na místa elektronické úschovy clientských informací. Autorka uvádí, jaké faktory by měl advokát zvážit při využívání cloudových úložišť. Závěrem poukazuje na principy při vydávání počítačových dat a technického vybavení advokátem v trestním řízení.

č. 6/2016

JUDr. Jozef Kubala:

Účinná soudna ochrana a důvěrné skutkové poznatky v konaní pred Všeobecným súdom Európskej únie

Autor se v článku věnuje výkladu ustanovení čl. 105 jednacího řádu Tribunálu a analyzuje podmínky aplikace nových procesních pravidel, která umožňují Tribunálu nesdělít hlavnímu účastníkovi řízení všechny informace předložené v řízení a založit na nich své rozhodnutí. S poukazem na rozsah diskreční pravomoci svěřené novou procesní úpravou Tribunálu se autor zamýšlí nad rizikem zásahu do práva na účinnou soudní ochranu

podle čl. 47 Charty v rozsahu, který se „nevejde“ do limitů vymezených v čl. 52 odst. 1 Charty. Závěrem poukazuje na to, že až samotné uvedení procesních pravidel „do života“ a jejich aplikace v praxi poskytnou odpověď na otázky související s riziky takto řešené ochrany důvěrných informací týkajících se bezpečnosti Unie, jejich členských států nebo jejich mezinárodních vztahů.

Mgr. Tomáš Sabadoš:

Interpretačná nejednoznačnosť § 13 ods. 2 Vyhlášky o advokátskej tarife

Autor se v článku věnuje právní úpravě snížení základní sazby tarifní odmě-

ny advokáta za společné úkony při zastupování dvou nebo více osob s cílem poukázat na interpretační problém, který nastal v praxi a způsobuje právní nejistotu. Článek je zvláště zaměřen na historický vývoj znění předmětného ustanovení a zejména na jeho logický výklad, protože jednoduchý gramatický či systematický výklad tohoto ustanovení není dostačující.

JUDr. Štefan Zeman:

Odklony ako nástroje restoratívnej justície v slovenskom trestnom práve a ich reálne uplatňovanie v praxi

Autor se v příspěvku zaměřuje na charakteristiku odklonů v trestním právu, zvláště v podmínkách Slovenské republiky. Vyzdvihuje jejich význam a přínos, zejména ve světle restorativní justice, poukazuje na vhodné případy jejich aplikace, uvažuje však i nad některými problémy, které se v souvislosti s těmito instituty objevují. V rámci slovenské právní úpravy se zaměřil na pozitivní vlastnosti, jakož i na problémy podmíněného zastavení trestního stíhání a narovnání, které s sebou přináší jejich aplikační praxe, a navrhuje několik řešení *de lege ferenda*. Nakonec, prostřednictvím tabulek, grafu a komentáře, přehledně demonstruje vývoj aplikace odklonů v SR a poukazuje na významný pokles jejich uplatňování v praxi.

Bulletin advokacie online

V posledních dnech byly na Bulletinu advokacie online www.bulletin-advokacie.cz publikovány tyto exkluzivní články:

- Stravné v praxi
- Škoda způsobená několika osobami
- Živnostenské podnikání
- Spoluzpůsobení škody a postih
- Stavby v katastru nemovitostí
- Projednání dědictví
- Služební doba a doba odpočinku
- Předběžná šetření
- Řízení o soudním prodeji zástavy
- Obchodní firma

Byli jsme. A budem?

Také o řízných plukovnících, tuhých generálech a o Putinovi

Události letošního června se na nás valí jako přívalové srážky. Nikdo neví, kdy přijdou kroupy, kolik jich napadne, kde, a jak velkých. Lecdokdo je z toho nervózní.

Spíše žertovná je událost, označovaná jako posvícení v Osvětimanech. Nebudeme pátrat, jestli už byla, teprve bude nebo odpadla. Osvětimany jsou městy na hranicích Jihomoravského a Olomouckého kraje. Pochází odtud bezproverkový hradní kancléř Mynář, a je to i centrum jeho podnikatelského impéria. O letošním posvícení tam měl mít slavnou bohoslužbu sám primas český Duka. To by pochopitelně zvedlo Mynářovi tržby a věřícím mandle. Jak to dopadlo, se ukáže. Proslýchalo se, že si velekněz spletl Osvětimany s Osvětimí a kancléře Mynáře s kancléřem Thomasem Morem, kterého dal popravit Jindřich VIII. Ne každý je ovšem vyvolen pro mučednictví. Někdo by měl napsat loutkohru Posvícení v Osvětimanech, jako Matěj Kopecký napsal Posvícení v Hudlicích. Byla by to psina. Jinak ale katolická církev nic nehrozí. Byla tu před Mynářem i Osvětimany, bude tu i po nich a po Dukovi.

Větší krupobití se čeká v souvislosti s Brexitem. O Brity bychom neradi přišli, protože kam bychom pak jezdili aupairovat, ale co se Skotskem, Walesem a Severním Irskem? Jejich exitní procesy ve vztahu k Británii se budou nazývat Sexit, Wexit, Irexit. Po vzoru Brexitu nastane v Evropě záhy Bexit, Frexit, Gexit, Grexit, Hexit, Itexit, Pexit, Skexit a Spexit. V EU zůstanou pobaltské státy, Kypr, Lucembursko a Malta. Pochybovat lze o tom, že dojde k Czexitu. Následoval by totiž Mexit, a Moravané v čele s hejmanem Haškem by vstoupili do britského společenství národů po bok Bečuánska. Takže při Czexitu pozor na Mexit a na Koudelku. Ten zradí Haška i Bečuánsko, vystoupí z Commonwealthu a vstoupí zpět do EU, kde se stane předsedou Evropské komise po Junkerovi. Předsedou Evropské rady bude ičko Langer z Olomouce. Ale i kdyby došlo k nějakému TOTALexitu, pořád by ještě platilo „byli jsme před exitem, budeme i po něm“. O nic nejde.

Pěknou pohromu může přinést Šlachtagate, ale při bližším historickém pohledu ani z tohoto mraku pršet nebude. V únoru 1948 byl ministrem vnitra za KSČ Václav Nosek. Rovněž reorganizoval policii, vyhodil všechny nekomunisty, z vlády kvůli tomu odstoupili Šrámek, Zenkl, Drtina a další reakcionáři, Beneš rezignace přijal, Gottwald vládu doplnil Plojharem, Neumanem a podobnými kolaboranty, a bylo vymalováno. V r. 2006 zase plk. Kubice sepsal pro Poslaneckou sněmovnu zprávu o spojení organizovaného zločinu s politikou, a taky bylo vymalováno. Kde je dnes slušnému nestraníkovi a evangelíkovi Kubicemu konec? Do špatné detektivky o plukovnících nám chybí už jen

vražda. 10. 3. 1948 to byl ministr Honza Masaryk, 25. 1. 2006 kmotr Franta Mrázek. Kdo to bude tentokrát? Doufejme, že nikdo. Přesto aby se ministři a mafiáni klepali strachy, a to nikoliv před islamisty. Nicméně, byli jsme před Únorem, Kubicem i Šlachtou, budeme i po nich. Jen klid!

Žádný totalitář si nedá ujít reformu policejních sborů, ať už je zámlinkou třídní boj, nebo migrační krize. Nosek, Obzina, Langer, Pecina, Chovanec. Samí reformátoři. A policejní prezidenti taky. Ty nelze za posledních deset let ani spočítat. Často se vyskytovali i ve dvojicích. Tuhý není dobré jméno. Lepší by byl Pružný či Elastický. Ten by tolik netoužil po svých věrných žalobcích, jako byli Rampula, Grygárek a Andělová, a soudcích, jako Pavel Kučera.

Trapně působí některé epizodní odbočky hlavního příběhu.

Třeba premiéři. Mívali jsme tvrdé absolutisty, jako Metternicha nebo Bacha. Teď jsou to kunktátoři, kteří se svých prezidentů a ministrů vnitra bojí. Vědí proč. Kvůli poradcům. Gottwald a Nosek měli taky sovětské poradce. Slánský s Clementisem by mohli vyprávět.

Nebo Unie obhájci. Je pro reformu, ne však kvůli Toufarovi a Horákové, ale kvůli Rittigovi a Janě Nečasové. Ještě že advokátní komora byla před Unií obhájci a bude i po ní. I sekretářky byly před Nagyvovou a budou i po ní.

Jsou zde ještě další drobnosti, jako je volba prezidenta, ale když jsme přežili Zápotockého, Husáka, a dokonce i Klause, neměli bychom mít problém ani se Zemanem, kdyby už to tak dopadlo.

My Češi zkrátka přežijeme všechny a všechno, budeme i po Chovancovi, Babišovi, a dokonce i po Šlechtové, Valachové, Ovcáčkovi a mladém Klausovi, a vůbec po všech, co mají máslo na hlavě, bojí se řízných plukovníků a schovávají se za tuhé generály. Kyne nám radostná budoucnost. Můžeme hubnout do plavek, dát si vyžehlit vlasy, zřídit si účet na Facebooku, koupit si chytrý telefon, vzít si hloupý úvér, potěšit se na hracích automatech, třídit odpad, léčit se akupunkturou a kořenem ženšen, pěstovat genderová studia, provozovat adrenalinové sporty nebo jenom tak chytat lelky v nákupních střediscích. Ó, my se máme!

Teď vážně. Neumíme si vládnout. Učit se to budeme ještě dvě generace. Mezitím nám to všechno může zhatit Putin a jeho Eurasijský svaz. Odtud žádný Czexit nebude. Bude to na věčné časy, jako vždy. Před Putinem nás nezachrání ani papež František, natož Duka, Zeman, Chovanec a Babiš. Ti nás ve zmatcích ke gulagu ještě přistrčí.

Vzchopme se! Ať nemusíme za naši budoucnost psát otazník!

Červen 2016

✿ KAREL ČERMÁK

Z praxe Výboru ČAK pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání bona fide vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud při domovní prohlídce či prohlídce jiných prostor a pozemků dochází k hromadnému odnímání věcí, když orgány činné v trestním řízení nemají v době provádění prohlídky povědomí o důkazní hodnotě odnímaných věcí.

Stanovisko Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 29. 4. 2016, sp. zn. 440/VOPOZA/16-xxx/97

Dne 11. 1. 2016 rozhodl Okresní soud v Pardubicích v trestní věci vedené Policií České republiky, Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování, pod sp. zn. OKFK-1378/TČ-2014-*****, ve věci podezřelých, mezi něž byl zahrnut i J. P., o návrhu státního zástupce tak, že podle § 83 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále jen „tr. řád“), nařídil domovní prohlídku. Konkrétně šlo o domovní prohlídku prostorů užívaných advokátem J. P., na adrese Praha 2, která byla nařízena příkazem k domovní prohlídce ze dne 11. 1. 2016, č. j. 4 Nt ***/2016.

Na základě výše specifikovaného příkazu byla dne 15. 1. 2016 provedena domovní prohlídka prostor užívaných J. P. V protokolu o provedení domovní prohlídky ze dne 16. 1. 2016, č. j. OKFK-1378/TČ-2014-*****, je uvedeno, že dne 15. 1. 2016 ve 14 hod. bylo vstoupeno do advokátní kanceláře J. P. a J. P. bylo předáno usnesení o zahájení trestního stíhání dle § 160 odst. 1 tr. řádu. Následně byl J. P. zadržen jako obviněný dle § 75 tr. řádu. Dále byl J. P. předán příkaz k domovní prohlídce, načež byl vymezen prostor, který J. P. užívá, ten byl uzamčen a klíče byly předány zvolenému obhájci J. P. – M. P. Dveře od kanceláře byly přelepeny tmavou lepenkou, na stranách podepsanou J. P., byla pořízena fotodokumentace a kancelář byla střežena příslušníky Policie ČR.

K domovní prohlídce samé bylo přistoupeno dne 16. 1. 2016. V souladu s § 85 odst. 1 tr. řádu byl J. P., jenž se domovní prohlídky zúčastnil i se svým obhájcem – M. P., poučen, načež byl vyzván k vydání věcí důležitých pro trestní řízení v souladu s výše uvedeným příkazem k domovní prohlídce.

Dle protokolu byla k výkonu domovní prohlídky v souladu s § 85 odst. 2 tr. řádu přibrána nezúčastněná osoba J. M. Dále se domovní prohlídky zúčastnili též za obv. K. M. jeho obhájce R. M. i. s. A. R. a M. K. i. s. A. R. Od počátku prohlídky byl přítomen také zástupce ČAK, P. M. Ten sdělil, že se na materiály, které orgány činné v trestním řízení (dále „OČTŘ“) požadují, vztahuje mlčenlivost advokáta, a z toho-

to důvodu odmítá, aby se OČTŘ s obsahem listin seznámily.

Obhájce J. P., M. P., podal již v průběhu domovní prohlídky stížnost proti příkazu k domovní prohlídce, neboť se nejednalo o prohlídku domovní, nýbrž o prohlídku jiných prostor, a dále z důvodu, že příkaz k domovní prohlídce je nekonkrétní a neuvádí, jakou konkrétní věc či věci potřebuje policejní orgán, žádáno je pouze o vydání informací.

J. P. odmítl vydat dokumenty týkající se klientských záležitostí, avšak sdělil, že je připraven vydat dokumenty týkající se jeho obvinění. J. P. tedy dobrovolně vydal smlouvu o postoupení pohledávky mezi J. P. a společností O., s. r. o., a prohlášení J. P.

Vedle výše uvedených dobrovolně vydaných listin byly dále J. P. odňaty v protokolu o provedení domovní prohlídky bližší nespecifikované listiny, flashdisk, iPhone, iPad a notebook. Zástupce ČAK P. M. sdělil, že na zajištěné listiny se vztahuje povinnost advokátní mlčenlivosti dle § 21 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, a z tohoto důvodu neudělil souhlas policejnímu orgánu s tím, aby se s obsahem listin seznámil. Dále uvedl, že J. P. nebyl zproštěn povinnosti mlčenlivosti svými klienty, a mohla by tak být porušena či ohrožena práva klientů či třetích osob. M. P. namítl, že též uvedený počítač, tablet a telefon jsou J. P. užívány k výkonu advokacie.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru.

V případě J. P. lze konstatovat závěr o pochybení orgánů činných v trestním řízení, spočívající v hromadném odnímání věcí advokáta.

V současné době se setkáváme s rozmáhajícím se trendem, kdy při rozsáhlých prohlídkách domovních a prohlídkách jiných prostor a pozemků jsou advokátům hromadně odnímány věci, jež mají být dle OČTŘ důležité pro trestní řízení. Opakovaně však dochází k situacím, kdy OČTŘ odnímají advokátům i věci, jejichž důkazní hodnota jim v době odnětí není známa. V případě takového odnímání věcí potenciálně důležitých pro trestní řízení musí být nutně řádně specifikovány, což potvrdil i Nejvyšší soud České republiky ve stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2015, sp. zn. Tpjn 306/2014, kde určil základní pravidla specifikace požadovaných listin:

„Ze smyslu a účelu § 85b tr. řádu vyplývá, že zde kladený požadavek na označení listin a určitost návrhu, jakož i přesvědčivé vylíčení skutečnosti, proč nesouhlas zástupce Komory k seznámení se orgánu provádějícímu úkon s obsahem těchto listin má být nahrazen rozhodnutím soudce, může spočívat také v tom, že návrh (popř. již podnět k jeho podání) i při obecnějším vymezení listin (např. poukazem na nosič informací nebo označené šanony či krabice obsahující větší množství obecně popsanych listin týkajících se dané věci) obsahuje jejich dostatečný výčet a podrobný popis skutkového děje, z něhož vyplývá podezření ze spáchání trestného činu, včetně vysvětlení, jakým způsobem je místo prohlídky, popř. osoby, spojeno s trestnou činností, jak z vyhodnocení výsledků trestního řízení, ze skutečností odůvodňujících

příkaz k prohlídce, jakož i výsledků provedené prohlídky vyplývá, že zajištěné věci korespondují s odůvodněním příkazu k prohlídce (nosiče informací, doklady aj.), jaké konkrétní okolnosti mají být ze zajištěných listin (např. účetní dokumentace obchodní společnosti, obsah zajištěných elektronických nosičů dat týkajících se advokáta apod.) zjištěny a co mají ve vztahu k trestné činnosti prokázat, zda se listiny obecně týkají i jiných osob než těch, které mají v trestním řízení postavení obviněných.“

Věci požadované soudem v příkazu k domovní prohlídce v případě J. P. nebyly řádně označeny a specifikovány. Soud v příkazu vyžadoval vydání zejména písemností či jiných nosičů informací, které obsahují informace o insolvenčních řízeních a konkrétních fyzických a právnických osobách, avšak zcela zde absentovalo uvedení, jaké konkrétní okolnosti mají být ze zajištěných listin zjištěny a co mají ve vztahu k trestné činnosti prokázat. K problematice příliš širokého a obecného vymezení věcí, jejichž vydání je požadováno v příkazu k domovní prohlídce (a prohlídce jiných prostor a pozemků), se vyjádřil také Evropský soud pro lidská práva, a to v tom směru, že je v rozporu s EÚLP, když je příkaz k prohlídce koncipován ve velmi širokých pojmech, neboť nelze nařizovat prohlídku a zabavení „dokumentů“, a to bez jakéhokoli omezení.¹

Specifikum domovní prohlídky a jiných prostor a pozemků užívaných advokátem spočívá ve skutečnosti, že se na těchto místech zpravidla nachází řada dokumentů, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta dle § 21 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Je zapotřebí zdůraznit, že mlčenlivost není výsadou advokáta, která by měla založit vynětí z obecně platného a závazného právního řádu, ale povinnosti uloženou advokátovi v zájmu jeho klientů a jejich ochrany.² Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností

a práv advokátových, souvisejících s výkonem jeho povolání. Zvláštní postavení v případě domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků u advokáta akcentuje i zákonodárce, když upravuje zvláštní režim jejich provádění dle § 85b tr. řádu, při němž je nezbytná přítomnost zástupce České advokátní komory od samého počátku prohlídky (§ 85b tr. řádu: „Orgán provádějící takový úkon je povinen vyžádat si součinnost České advokátní komory; orgán provádějící úkon je oprávněn seznámit se s obsahem listin pouze za přítomnosti a se souhlasem zástupce České advokátní komory.“).

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že došlo k pochybení nejen na straně policejního orgánu provádějícího domovní prohlídku, ale též na straně soudu, neboť ten umožňuje provedení domovní prohlídky či prohlídky jiných prostor a pozemků. Navíc v tomto případě soud pochybil v tom směru, že vydal příkaz k domovní prohlídce prostor, které nepředstavovaly obydlí J. P., nýbrž jeho kancelář, kde vykonává advokátní činnost, a tedy šlo o „jiný prostor“ ve smyslu § 82 a 83a tr. řádu. Vzhledem k provedení prohlídky jiných prostor na základě příkazu k domovní prohlídce lze též uvažovat o porušení základních práv chráněných čl. 12 LZPS a čl. 8 EÚLP.

Vzhledem k výše uvedenému Výbor doporučuje, aby představenstvo ČAK učinilo veškeré možné kroky k tomu, aby byl tento případ řádně prošetřen, s tím, že dotčenému advokátovi doporučujeme podání ústavní stížnosti a intervenci České advokátní komory v tomto řízení.

✿ JUDr. PETR TOMAN, člen Výboru ČAK
pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

1 Viz rozsudek ESLP ze dne 16. 12. 1992 (ve věci *Niemietz proti Německu*).

2 Viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 1. 1999, sp. zn. III. ÚS 486/98, či ze dne 28. 8. 2009, sp. zn. II. ÚS 2894/08.

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, když advokát převádí peníze z depozitního účtu na svůj účet za účelem získání úroků.

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu odvolací kárné komise ČAK ze dne 4. 12. 2015, sp. zn. K 52/2015

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 4. 9. 2015, sp. zn. K 52/2015, se podle § 30 písmeno b) vyhl. č. 244/1996 Sb., v platném znění (advokátní kárný řád), ruší.

Kárně obviněný Mgr. D. L., advokát, se **dopustil kárného provinění**

tím, že

v době od 1. 1. 2012 do 15. 10. 2014 za účelem pro svoji potřebu získat vyšší úroky z uložených vkladů **převáděl v rádech milionů korun finanční prostředky svých klientů ze svých cca 65 účtů advokátních úschov v rozporu se smlouvami o úschově a bez vědomí klientů** na svých celkem sedm spoři-

cích účtů s vyšší úrokovou sazbou vedených u jiných bank, z nichž je vždy cca po dvou měsících převáděl zpět na účty advokátních úschov, a tím získal na úrocích částku nejméně 387 722 Kč,

tedy

- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu:
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost plnit převzaté závazky,
 - povinnost dát oprávněným zájmům klienta přednost před vlastními zájmy,
 - povinnost peníze, které převzal ke stanovenému účelu, opatřovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu,
 - povinnost při provádění úschov peněz postupovat podle právních a stavovských předpisů, když cca po dobu dvou měsíců nebyly finanční prostředky jednotlivých klientů uloženy na účtu advokátní úschovy a když po dobu cca dvou měsíců nebyly finanční prostředky jednotlivých klientů uloženy na samostatném účtu,

čímž porušil

- ust. § 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii,
- ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, čl. 6 odst. 1, čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky a dále čl. 9a Pravidel profesionální etiky ve spojení s čl. 2 odst. 3 Usnesení představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku, ve znění pozdějších změn.

Za to se mu podle ust. § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 450 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta je splatná ve lhůtě šesti měsíců a náhrada nákladů řízení ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Napadeným kárným rozhodnutím byl kárně obviněný uznán vinným skutkem uvedeným ve výroku tohoto rozhodnutí a za toto porušení povinností, ve výroku rovněž uvedených, mu bylo uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Proti tomuto rozhodnutí podal pak kárně obviněný včas odvolání. Ve svém odvolání kárně obviněný uvedl, že souhlasí s tím, že je nesporné, že se jednání popsaného ve výroku napadeného kárného rozhodnutí dopustil. Uznal, že jednal chybně, avšak domníval se, že neporušuje žádné předpisy o advokacii, tedy ani vnitřní předpisy České advokátní komory. Má za to, že při rozhodování o uložení kárného opatření nepřihlédl kárný senát dostatečně k povaze skutku, jeho následkům, jakož i k osobě a osobním poměrům kárně obviněného, a kárný senát nevzal též v úvahu, že veškeré finanční prostředky klientů byly ze strany obviněného vždy řádně a včas vyplaceny, nebylo proti němu doposud vedeno žádné kárné řízení, k jednání se plně doznal, a dále že je na příjmech z advokacie závislý. V letech 2009 až 2011 vykonával advokacii s manželkou jako spolupracující osobou, přičemž po ukončení rodičovské dovolené v listopadu 2015 jeho manželka hodlá pokračovat v této činnosti. Svého jednání upřímně lituje a kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů považuje za nepřiměřeně přísné s tím, že ani kárný žalobce neuvažoval ve svém závěrečném návrhu o takto tvrdém kárném opatření.

Odvolací kárný senát přezkoumal napadené rozhodnutí s ohledem na podané odvolání, jakož i na správnost řízení tomuto rozhodnutí předcházejícího, přičemž přihlížel i k vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, pokud mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to vše v souladu s § 28 citované vyhlášky, a shledal, že odvolání není důvodné, pokud se týká výroku o vině, avšak je důvodné, pokud se týká výroku o uložení kárného opatření.

Předně odvolací kárný senát zjistil z obsahu spisu, že kárný senát nařídil jednání na den 4. 9. 2015 a k tomuto jednání byl kárně obviněný řádně předvolán a tohoto jednání se také zúčastnil.

Odvolací kárný senát se dále pak zabýval věcnou správností napadeného rozhodnutí. V této souvislosti odkazuje odvolací kárný senát na důkazy provedené při jednání kárného senátu dne 4. 9. 2015, a zejména pak na obsah policejního spisu a vyjádření kárně obviněného ze dne 23. 1. 2015, jakož i na jeho výpověď při jednání kárného senátu. Pokud se týká osobních poměrů kárně obviněného, odvolací kárný senát poukazuje

na vyjádření kárně obviněného ze dne 8. 6. 2015, jakož i údaj v odvolání kárně obviněného, že jeho manželka končí v listopadu 2015 rodičovskou dovolenou a byla rozhodnuta zapojit se do jeho kanceláře jako spolupracující osoba.

Z důkazů provedených kárným senátem vyplývá, že kárně obviněný se dopustil skutku tak, jak je popsáno v napadeném kárném rozhodnutí, což ostatně ani kárně obviněný nepopírá a výslovně se ke spáchání tohoto skutku doznal.

Kárný senát tento skutek správně právně kvalifikoval, pokud dospěl k závěru, že kárně obviněný porušil § 16 odst. 1, 2 a § 17 zák. o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 6 odst. 1, čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky a dále čl. 9a Pravidel profesionální etiky ve spojení s čl. 2 odst. 3 Usnesení představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku, ve znění pozdějších změn.

Pokud se týká uloženého kárného opatření, zde kárný senát pochybil, pokud kárně obviněnému uložil kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Dle § 24 odst. 2 vyhlášky č. 244/96 Sb., v platném znění, při ukládání kárného opatření přihlíží kárný senát k povaze skutku, jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k osobě kárně obviněného a míře jeho zavinění, jakož i k jeho osobním poměrům. Na jedné straně je pravda, že povaha skutku, kdy kárně obviněný neoprávněně nakládal s finančními prostředky, které mu byly jeho klienty svěřeny, je velmi závažná, tak, jak se zmiňuje kárný senát v napadeném rozhodnutí. Na druhou stranu nutno přihlídnout i k tomu, že kárně obviněný se ke kárnému skutku v plné míře doznal, jeho spáchání litoval a doposud nebyl kárně postižen. Zásadní pak pro rozhodování o uložení kárného opatření je skutečnost, že následkem jednání kárně obviněného nevznikla jeho klientům škoda a podnětem kárného stíhání kárně obviněného nebyla stížnost ze strany jeho klientů. Toto ve spojení s postojem kárně obviněného ke spáchanému skutku vedlo odvolací kárný senát k závěru, že uložení kárného opatření je příliš přísné a neodpovídá hlediskům uvedeným v § 24 odst. 2 cit. předpisu. Dále pak odvolací kárný senát přihlédl i k vyjádření kárně obviněného, že po ukončení rodičovské dovolené byla manželka kárně obviněného rozhodnuta zapojit se do advokátní kanceláře kárně obviněného jako spolupracující osoba.

To vše vedlo odvolací kárný senát k tomu, že zrušil napadené rozhodnutí a při nezměněném výroku o vině uložil kárně obviněnému pokutu ve výši 450 000 Kč. Při rozhodování o výši pokuty kromě výše uvedených hledisek přihlédl odvolací kárný senát i k osobním a majetkovým poměrům kárně obviněného, jak je vyličil ve svém vyjádření ze dne 8. 6. 2015, a dále i k částce 387 722 Kč, kterou kárně obviněný neoprávněně svým jednáním uvedeným ve výroku tohoto rozhodnutí získal. Odvolací kárný senát dospěl k závěru, že přiměřenou pokutou je v každém případě částka převyšující majetkový prospěch kárně obviněného z postižovaného jednání uvedeného ve výroku, a uložil pokutu ve výši 450 000 Kč. Vzhledem k výši této pokuty stanovil odvolací kárný senát splatnost šest měsíců, aby si kárně obviněný mohl uspořádat své majetkové poměry tak, aby dlužnou částku mohl zaplatit.

Uznal-li odvolací kárný senát kárně obviněného vinným kárným proviněním uvedeným ve výroku tohoto rozhodnutí, uložil mu i povinnost k náhradě nákladů kárného řízení.

S ohledem na shora uvedené rozhodl odvolací kárný senát tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK a ze společného jednání představenstev ČAK a SAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 8. A 9. ČERVNA 2016 SEŠLO NA SVÉ 29. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Obdobor vnější a vnitřní legislativy ČAK předložil představenstvu návrh stanoviska ČAK k návrhu zákona o inkasní činnosti. Po obsáhlé diskusi převážil názor, že navrhovaná zákonná úprava je zásadně nepřijatelná a nepotřebná. Je výrazem nefunkčnosti stávajících kontrolních mechanismů. Ze systematického hlediska, pokud bude v legislativním procesu akceptován názor na změnu a doplnění právní úpravy, by mělo být uvažováno zejména o úpravě vládního nařízení k živnostenskému zákonu. Představenstvo uložilo doplnit a upravit navržené stanovisko, které bude po hlasování předloženo předkladateli návrhu zákona.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň předložil představenstvu stanovisko Ministerstva financí ČR k podnětu Komory na změnu zákona o DPH. Po seznámení se s ním představenstvo ČAK uložilo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK stanovisko ministerstva publikovat.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí zprávu CCBE o projektu LESBOS, jehož účelem bude poskytování právní pomoci migrantům v hotspotu na ostrově Lesbos. Do projektu se zapojila velká část evropských advokátních komor (včetně ČAK) ve spolupráci s Řeckou advokátní komorou. Podrobnosti k projektu a výzvu českým advokátům k účasti naleznete na str. 11.

Po diskusi představenstvo ČAK vyslovilo předběžný souhlas se zapojením do projektu FAL 2 - vyhledávače, který současně slouží jako ověřovatel identity advokátů v evropském elektronickém prostoru. V tomto smyslu bude doplněna business analýza nově tvořeného informačního systému ČAK a bude zpracována ekonomická kalkulace nákladů na zapojení ČAK do projektu.

Podrobný zápis z 29. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika%20Org%C3%A1ny%20Komory/P%C3%9Edstav%C3%A9nstvo/Z%C3%A1pis%20z%20jedn%C3%A1n%C3%AD).

Představenstva České advokátní komory a Slovenské advokátní komory se sešla dne 9. června 2016 na společném zasedání v Praze. Pracovní jednání proběhlo v hotelu Rott, společenský večer pak na Nebozízku na Petříně.

Členové představenstev se vzájemně informovali o legislativních procesech v ČR a v SR, zejména o těch, které se nějakým způsobem týkají práce advokáta. Dále představenstva společně projednala témata ochrany spotřebitelů právních služeb, pravidla používání názvů obchodních společností pro výkon advokacie, problematiku slučitelnosti výkonu advokacie, respektive koncipientské praxe s jiným povoláním, judikaturu rozhodování disciplinárních a kárných senátů v letech 2012-2015, i otázku internetových platforem pro poskytování právních služeb. Podrobnosti najdete v článku místopředsedy ČAK Roberta Němce na str. 4.

Představenstva se také vzájemně informovala o zápisech advokátů a advokátních koncipientů do seznamů ČAK a SAK a řešila též problematiku advokátního procesu ve specifických typech řízení u českých a slovenských soudů.

Představenstvo ČAK rovněž poinformovalo slovenské kolegy o mimosoudním řešení spotřebitelských sporů v ČR a o pověření ČAK k těmto řešením, a také o problému s ponižujícími a nedůstojnými osobními prohlídkami advokátů při vstupech do soudních budov ČR (je zajímavé, že s tímto problémem se v SR vůbec advokáti nesetkávají!).

Podrobný zápis ze společného, již tradičního, zasedání představenstev ČAK a SAK je součástí zápisu z 29. schůze ČAK a je všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika%20Org%C3%A1ny%20Komory/P%C3%9Edstav%C3%A9nstvo/Z%C3%A1pis%20z%20jedn%C3%A1n%C3%AD).

✿ icha

Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti konaných v I. pololetí roku 2016

ADVOKÁTNÍ ZKOUŠKY SE V I. POLOLETÍ 2016 KONALY VE TŘECH ZKUŠEBNÍCH TERMÍNECH, A TO V MĚSÍCÍCH LEDEN-ÚNOR, BŘEZEN-DUBEN A KVĚTEN-ČERVEN.

V těchto zkušebních termínech se písemné části advokátních zkoušek podrobilo 410 uchazečů o vykonání advokátní zkoušky, ústní části advokátních zkoušek 430. Rozdílný počet uchazečů u písemné a ústní části zkoušky vyplývá z toho, že 20 uchazečů skládalo opravnou zkoušku ze zkušebních oborů, u nichž není stanovena písemná část zkoušky.

U advokátních zkoušek ve zkušebním termínu leden-únor 2016 uspělo z celkového počtu 149 uchazečů 116 uchazečů, z toho 20 uchazečů s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 78 %. Neuspělo 33 uchazečů, což činí 22 %.

U advokátních zkoušek ve zkušebním termínu březen-duben 2016 uspělo z celkového počtu 143 uchazečů 103 uchazečů, z toho 21 uchazečů s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 72 %. Neúspěšnost se rovná 28 %, neuspělo 39 uchazečů.

Ve zkušebním termínu advokátních zkoušek květen-červen 2016 uspělo z celkového počtu 138 uchazečů 101 uchazečů, z toho 25 s prospěchem výtečným. Úspěšnost zkoušek činila 73 %. Neuspělo 37 uchazečů, což činí 27 %.

Podle zkušebních oborů bylo ve všech konaných zkušebních termínech 37 uchazečů neúspěšných z oboru předpisy upravující poskytování právních služeb, 46 uchazečů z oboru ústavní a správní právo, 68 uchazečů z oboru trestní právo, 49 uchazečů z oboru občanské, rodinné a pracovní právo a 48 uchazečů z oboru obchodní právo.

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu leden-únor 2016 prospěli výtečně:

JUDr. Ondřej Brostík
 Mgr. Martina Burdová
 Mgr. Jana Gebauerová
 Mgr. Eva Haisová
 Mgr. Jan Holas
 Mgr. Jaromír Jaša
 Mgr. Jan Kubala
 Mgr. Ing. Jan Levý
 Mgr. Petr Linc
 Mgr. Ing. Lenka Matiašková
 Mgr. Ondřej Mikula
 Mgr. Miroslav Pištěk
 Mgr. Vendula Portešová
 Mgr. Michal Ranostaj
 Mgr. Ludmila Repovská
 Mgr. Kristýna Sedláčková
 JUDr. Lucie Siebertová
 Mgr. Antonín Stanislav
 Mgr. Andrea Stocková, LL.M.
 Mgr. Veronika Střížová, MSc.

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu březen-duben 2016 prospěli výtečně:

Mgr. Lukáš Barnet
 Mgr. Ondřej Bartoš
 Mgr. Karel Budka, J.D.
 Mgr. Zdeněk Burda
 Mgr. Jana Dušková
 Mgr. Kamil Filipi
 Mgr. Filip Hron
 JUDr. Nela Jenerálová
 Mgr. Veronika Kincllová
 Mgr. Jiří Kolínek
 Mgr. Vít Kučera
 Mgr. Zuzana Langová
 Mgr. Ondřej Loučka
 Mgr. Lucie Palíková
 Mgr. Ing. Zdeňka Poklopová
 Mgr. Luděk Schauer
 Mgr. Luděk Skoupil
 Mgr. Jana Sloupová
 JUDr. Ing. Radan Tesař
 Mgr. Filip Wágner
 Mgr. Klára Žižlavská

Při advokátních zkouškách ve zkušebním termínu květen-červen 2016 prospěli výtečně:

Mgr. Tomáš Ajgl
 Mgr. Eva Bogdanová
 Mgr. Jiří Čížek
 Mgr. Martin Drápal
 Mgr. Kamila Dusíková
 Mgr. Barbora Fialová
 Mgr. Barbara Fikarová
 Mgr. Bc. Tomáš Gazda
 Mgr. Bc. Gabriela Heřmánková
 JUDr. Tereza Jášková
 Mgr. Bc. Lenka Kočerová
 Mgr. Michaela Kolářová
 Mgr. Stanislav Kráčmer
 Mgr. Dita Krátká
 Mgr. Vladimír Kratochvíl
 Mgr. Jan Krofta
 Mgr. Lenka Langmaierová
 Mgr. Zbyněk Matula
 Mgr. Bc. Adam Němec
 Mgr. Bc. Petra Sklenářová
 Mgr. Simona Šemberová
 Mgr. Ing. Martin Šteško
 Mgr. Monika Šubrtová
 Mgr. Zdenka Vopěnková
 JUDr. Kristýna Zavadilová

Dodatečně a s omluvou zveřejňujeme jméno JUDr. Kateřiny Demové, která prospěla výtečně u advokátních zkoušek v termínu listopad-prosinec 2015.

Uznávací zkoušky se v I. pololetí 2016 konaly ve dvou zkušebních termínech, v únoru a v květnu. K únorovému termínu byli přihlášení tři uchazeči. Dostavili se dva uchazeči, z Ruské federace a z Turecka. Zkoušku skládali jeden v českém a druhý v anglickém jazyce. Oba uchazeči prospěli. K červnovému termínu byli přihlášení tři uchazeči. Ke zkoušce se dostavili dva, jeden z Ruské federace a jeden z USA. Skládali zkoušku v anglickém jazyce a oba prospěli.

✿ odbor výchovy a vzdělávání ČAK

Labský pohár ČAK 2016

DNE 1. 4. 2016 SE V ÚSTÍ NAD LABEM ZA LASKAVÉ PODPORY ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY USKUTEČNIL DRUHÝ ROČNÍK CELOSTÁTNÍHO ADVOKÁTNÍHO TURNAJE V BADMINTONU – LABSKÝ POHÁR ČAK 2016.

Soutěžilo se v kategoriích dvouhra žen, dvouhra mužů a ve čtyřhrách.

Mezi ženami obhájila turnajový titul z prvního ročníku domácí ústecká **Mgr. Michaela Tichá Madarová** před kolegyní rovněž z Ústí nad Labem, **Mgr. Miroslavou Jandovou**; jednalo se tedy o reprízu loňského finále a skončilo stejným výsledkem.

Ve dvouhře mužů zvítězil **David Kuboň** z Prahy před kolegou **Petrem Budzinskim** rovněž z Prahy.

V neatraktivnější a nejhodnotnější kategorii čtyřher, kdy páry byly předem naložovány, zvítězil **pár David Kuboň z Prahy s Mgr. Michaelou Kašparovou z Ústí nad Labem** a na druhém místě se umístili **domácí JUDr. Pavel Mareček s Mgr. Janou Zajíčkovou**.

Druhý ročník snad dnes již tradičního turnaje se vydařil po všech stránkách a hlavně přilákal do našich řad nové soutěžící. Tento rok se odehrával převážně soubor ústeckých a pražských kolegyní a kolegů s míčkem a raketou v ruce.

Již nyní si dovoluji všechny zúčastněné a další kolegyně a kolegy pozvat na třetí ročník příští rok opět do Ústí nad Labem.

Organizátoři – regionální zástupci České advokátní komory pro Severočeský region – tímto děkují za podporu České advokátní komory.

Děkujeme všem za účast a vzornou reprezentaci svých kanceláří a České advokátní komory v duchu fairplay a společně s vámi se těšíme na příští ročník.

✿ JUDr. MICHAL VEJLUPEK, zástupce regionálního představitele ČAK pro severní Čechy

Pátý ročník turnaje „O pohár české a slovenské advokacie v tenise deblových dvojic“

VE DNECH 13. A 14. 5. 2016 SE USKUTEČNIL POD ZÁŠTITOU REGIONÁLNÍHO STŘEDISKA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY PRO JIŽNÍ MORAVU PÁTÝ ROČNÍK TURNAJE „O POHÁR ČESKÉ A SLOVENSKÉ ADVOKACIE V TENISE DEBLOVÝCH DVOJIC“, KTERÝ SE KONAL NA TENISOVÝCH DVORCÍCH SOKOLA ŽABOVŘESKY, V PŘEKRÁSNÉM AREÁLU WILSONOVA LEŠA V BRNĚ.

Sportovnímu nadšení účastníků neubralo ani plačtivé počasi prvního dne turnaje, což bylo druhý den odměněno modrou oblohou. Organizátor turnaje JUDr. Jaroslav Brož st., advokát a místostarosta Sokola Žabovřesky, pod sokolskou vlajkou mobilizoval účastníky těmito slovy: „*V kontextu stávajícího morálního marasmu společnosti a potřeby její obrody nabývá odkaz Sokola na aktuálnosti. Následujeme těchto ideálů. Nuže, staňme se rytíři vítězství a porážek, neboť stávající zápolení je dobrou cestou k setkávání a sblížení, jež nám přinese radost, posílí vzájemný respekt a přispěje k sebeidentifikaci osobní i profesní.*“

Pravdou je, že se bez výhrad zápolilo, i když mrholilo, a ozdobou tenisového umu byly výkony pražské dvojice Jehne – Ehrenberger, seniorů Matoušek – Zörkler, přesto zasluženě vyhrála dvojice **Brož ml. – Šupej**. Skvělé výsledky podávali na kurtech i pánové Brož st. – Jandus.

Již tradičně se turnaje účastní početné družstvo advokátů ze Slovenska a tito reprezentanti slovenské advokacie, jako každý rok, nezklamali svými výkony na dvorcích a ani společensky, když jubilant dr. Vokál se zalíbil i cimbálové skupině pod taktovkou slečny Schejbalové, jež nám spolu s pěkným vínem připomíná, že se turnaj koná na jižní Moravě. Na dančím ragú na víně se již údajně nedá nic zlepšovat, jak uváděli gurmeti. Jedinou otázkou je, zda se dámská reprezentace bílého sportu neztratila ve Wilsonově lese, neboť jsme ji na turnaji postrádali.

Finalisté. Zleva: JUDr. Robert Jehne, JUDr. Filip Ehrenberger, Mgr. David Šupej, JUDr. Jaroslav Brož junior.

✿ JUDr. JAROSLAV BROŽ, advokát v Brně

Fotbalová reprezentace ČAK na 18. advokátním mistrovství světa

VÁŽENÉ KOLEGYNĚ, VÁŽENÍ KOLEGOVÉ, RÁD BYCH VÁS OBEZNÁMIL S ÚČINKOVÁNÍM FOTBALOVÉ REPREZENTACE ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY NA JIŽ 18. MISTROVSTVÍ SVĚTA ADVOKÁTŮ VE FOTBALE, KTERÉ SE USKUTEČNILO VE DNECH 13. AŽ 22. 5. 2016 V LA MANZE VE ŠPANĚLSKÉ PROVINCIÍ MURCÍA.

Délka předmětné akce a počet účastníků, kteří se jí zúčastnili, byly i na poměry nám dosud známé zcela nevídané. Náš tým byl nucen sehrát v době od 14. 5. do 22. 5. 2015 plných sedm zápasů s přetěžkými protivníky ze tří různých kontinentů.

España fatigoso neboli Španělsko vyčerpávající, snad tak nějak by se dal definovat náš pobyt na předmětné akci, a to i s přihlédnutím k tomu, že věkový průměr našeho týmu přesahoval 41 let a nechybělo mnoho, abychom se mohli zdárně ucházet o zařazení do kategorie nazvané lichotivě „Legends“, již se mohly účastnit týmy sestavené z hráčů s věkem přesahujícím 45 let... Takto jsme se zúčastnili soutěže „středně věkové“, v níž jsme díky zmíněnému údaji byli věkově suverénně nejstarší.

Karel Půš, advokát ve Sloupně, je osobou, která si zaslouží složit první a hlavní poklonu za to, že jsme se mistrovství vůbec zúčastnili. Bez jeho obětavé a čínorodé komunikace s „otcem“ a zakladatelem těchto advokátních klání panem Vincentem Pinatolem, advokátem z Marseille, a potažmo se všemi našimi hráči, by byla naše účast nemyslitelná.

Další díky, a to značné, pak patří Radimu Janouškovi, advokátovi z Olomouce, jehož péči jsme vybaveni dokonale padnoucími reprezentačními stejnokroji, za něž jsme se rozhodně nemuseli stydět. Pan kolega se věnoval této otázce skutečně intenzivně, avšak nakonec byl nucen na mistrovství z rodinných důvodů absentovat, k velkému smutku nás ostatních. Děkujeme samozřejmě i zájmu a hmotnému příspěvku na tuto akci naší stavovské komoře!

Radost jako kouči týmu mi dělala v průběhu celého turnaje především bojovnost a houževnatost celého našeho týmu, díky nimž se dokázal herně vyrovnat i s fotbalovými ekvilibristy z Brazílie či Argentiny.

Už samotný věkový průměr našeho týmu mohl vést ke vcelku důvodným obavám, zda budeme vůbec schopni tak mimořádně fyzicky náročnou akci zvládnout. Nutno přiznat, že ke konci tohoto turnaje již v našem týmu nebyl prakticky jediný hráč, který by netrpěl ať již zjevnými, či skrytými zdravotními potížemi. Přesto jsme vše nakonec zvládli, a to bez nutnosti oslovit místní lékařská zařízení...

Los turnaje k nám příznivě příliš nakloněn nebyl, neboť do základní skupiny nám přiřkl za soupeře Maroko, Írán a Brazílii. Nejen tito soupeři hráli korektně, bez nějakých zákeřností, a po každém zápase jsme s nimi absolvovali společné focení. Do velmi pěkného sportovního rámce každého odehraného zápasu pak zapadala i objektivnost španělských sudích, kteří nikomu nestránili. Taktéž organizace turnaje byla vzorná.

Ačkoliv všichni naši hráči zaslouží za odvedené výkony a disciplínu jako tým pochvalu, přece jen by bylo chybou nezminít úspěch zcela individuální, který spočívá ve **zvolení nejlepšího hráče našeho turnaje, kterým byl po právu určen pořadatel kolega Jan Poláček, advokát v Pardubicích.** Pan kolega, který byl rovněž nejlepším střelcem našeho týmu a konta soupeřů zatížil třemi góly + v rozstřelu proměněnou penaltou, si získanou trofej pro *best playera* zcela jistě zařadí do své již tak bohaté sbírky individuálních fotbalových ocenění. **Foto z předání této ceny osobně panem Pinatolem:**

Každopádně je třeba ocenit každého jednotlivého člena našeho týmu, který si vám dovoluji představit i na fotografii na následující straně.

Stojící zleva: Kňáva Jiří, Vysoudil Petr, Cacek Jaroslav, Mravec Tomáš, Veselský Tomáš, Trnka Jiří, Poláček Jan, Smejkal Petr, Najman Jan, Půš Karel; dolní řada zleva: Lego Jan, Hanák Mario, Vladař Václav, Malý Jan (kapitán), Moník Petr, Havránek Ondřej, Burzanovský Petr, Galia Petr

Nádherný zážitek pro náš tým představovala bezpochyby návštěva starobylého města Kartagena, kterou jsme společně absolvovali během jediného dne „volna“ v rámci turnaje a při níž jsme mohli obdivovat zejména jeho historické centrum s citlivě restaurovaným amfiteátre.

Exkluzivní španělská kuchyně, bezprostřední blízkost moře u našeho hotelu, místně proslulé přírodní bahenní lázně přímo v moři a bydlení v příjemném a klidném hotelu, toto vše nám v souhrnu umožnilo naši všestrannou regeneraci, které bylo věru zapotřebí.

Jan Malý, advokát z Hradce Králové, náš letitý a tolikrát tak osvědčený kapitán, je další osobou, kterou musím v tomto příspěvku zmínit. Jeho herní jistota je neuvěřitelná a jeho nesmlouvavost v osobních soubojích pověstná. Další výslovné uznání nepochybně zasluhuje Václav Vladař, advokát z Plzně, nestor našeho týmu, a rovněž tak Petr Vysoudil, advokát z Ostravy, který celý fotbalový turnaj absolvoval jako hráč s obrovským sebezapřením a zdravotními problémy, pro které by byla řada z nás na několikaměsíční neschopence...

A nesmím zejména zapomenout ani na to, že naše mužstvo vykazovalo po celou dobu naprostou kázeň, nejen ústrojovou, ale i dochvilnost a nenastal jediný případ, kdy by bylo nutné uchýlit se k nějakým případným důtkám.

Český tým měl v La Manze mimořádnou podporu i díky velkému počtu českých turistů ubytovaných ve stejném hotelu, kterým naši hráči vzhledem k jejich nečekaně velkému zájmu poskytovali požadovaná interview v rámci improvizovaných tiskovek ve výtahu, u snídaně či u bazénu. Bylo to nečekané a příjemné.

Určitě velký dík patří i našim čtyřem hráčům – řidičům, kteří nás vždy bezpečně odvezli na příslušná sportoviště a stejně spolehlivě dopravili zpět, stejně jako „benjamínku“ našeho tý-

mu, Tomáši Mravcovi, advokátovi ze Zlína, který díky svým IT schopnostem vždy spolehlivě určil místo a termín zápasového výkopu a v rámci povolené špionáže upozornil na nejlepší hráče našich soupeřů.

Raritou, s níž jsme se na předmětném turnaji setkali, bylo to, že gólmánu týmu Brazílie musela být po celkem nevinně vypadajícím zákroku při zápase s naším týmem přivolána záchranka s podezřením na infarkt myokardu. Naštěstí se však toto podezření nakonec ukázalo lichým.

Abych nezapomněl, zde jsou konkrétní výsledky našeho týmu:

1. Česko – Maroko 0:0
2. Česko – Írán 1:1
3. Česko – Brazílie 1:2
4. Česko – další tým Maroka 2:1
5. Česko – do třetice tým Maroka 2:1 po penaltách
6. Česko – Argentina 0:2
7. Česko – Mexiko 2:0

Krásné zážitky z celého mistrovství, kvalitní herní projev a také šťastný návrat našeho kompletního týmu přes různé peripetie na třech různých letištích zpět k našim blízkým jsou jistě zárukou toho, že i o obsazení případných dalších obdobných akcí bude ze strany naší Komory projevem zájem, stejně jako ze strany rodin našich hráčů, pro něž nebylo jistě jednoduché se s tak dlouhým odloučením smířit.

A na úplný závěr mi ještě dovolu, abych celému našemu týmu vyslovil bez výjimky poděkování za vskutku důstojnou reprezentaci české a moravskoslezské advokacie, všem našim hráčům popřál zejména brzké zhojení všech utrpených šrámů, a konečně i to, aby neztratili zájem případně opět reprezentovat Českou advokátní komoru, pokud by našemu týmu byla nějaká obdobná nabídka v budoucnu předložena.

❖ JUDr. JAN NAJMAN, advokát v Pardubicích

Nové „téma dne“ (i zítřka)

– budoucnost advokátních služeb

JUDr. ANTONÍN MOKRÝ,
JUDr. EVA INDRUCHOVÁ

Budoucnost advokátních služeb je téma, které stále více nabývá na významu, a to především v souvislosti se zrychlujícím se rozvojem moderních informačních technologií a možností nově zaváděných on-line aplikací. Již se nejedná jenom o teoretické, akademické debaty *pro futuro*, ale často o diskusi nad již zavedenými nebo vznikajícími trendy a novými přístupy.

Také v České republice lze v poslední době zaznamenat, že se začínají podstatně měnit podoba a způsoby výkonu advokacie. Advokáti se stále častěji sdružují, specializují a rozšiřují nabídky svých služeb. S příchodem většího množství zahraniční klientely do ČR, a to i ze zemí mnohdy kulturně značně odlišných a z hlediska fungování právního systému méně známých, se zvyšují i nároky na jazykovou vybavenost advokátů a jejich vzdělávání v oblasti mezinárodního, evropského práva nebo dokonce i cizího práva. S novými trendy přicházejí nové výzvy. Objevují se také první vlaštovky „objevitelů přechodu advokacie na internet“ nebo přesunu, jak s oblibou říkají, z režimu služeb „off-line“ na „on-line“. Ti tvrdí, že v advokacii, zejména té pro individuální klientelu a malé podniky, prakticky neexistuje trh, a protože i advokacie je podnikání, na internetu existuje velký nevyužitý obchodní potenciál obřátů v řádu stovek milionů korun ročně.¹

Jak těmto výzvám čelit, jak se nejlépe adaptovat a co další nového a nepoznaného očekávat? To jsou jen zlomky dotazů, které si advokáti po celém světě, a nejen oni, kladou.

Jisté je, že změny ve způsobu poskytování právní pomoci zasáhnou všechny sféry advokátní profese, od malých privátních praxí až po velké advokátní kanceláře a nadnárodní právnické firmy. Od těch, kteří poskytují právní služby pro individuální klienty a drobné či střední podniky, až po ty, co poskytují služby velké korporátní klientele. Od těch, co realizují převážně poradenskou a transakční službu, až po ty, co působí v oblasti řešení sporné agendy.

Fenoménem, který zasáhne, a v některých západních zemích již zasáhl, privátní advokátní praxe a menší kanceláře (např. USA, Francie apod.), jsou tzv. on-line platformy.

NĚKTERÉ ON-LINE PLATFORMY

Podle jedné z amerických studií² procento lidí, kteří dospějí k rozhodnutí, že si mají najít pomoc odborníka na právo, je extrémně nízké (cca 3 %). Lidé velmi často nerozumějí povaze problémů, které před nimi stojí, často nejsou schopni identifikovat, že jejich problém je problémem právním, a pokud ano, nejsou schopni vyhodnotit a rozumět tomu, jaká je pro ně hodnota právní služby, tedy proč by měli danou věc vůbec řešit s právníkem. Další překážkou je nalezení vhodného advokáta. A pokud se dostanou až do této fáze a naleznou ho, dohodnout se s ním na právním zastoupení. Stává se pak, že mnozí lidé prostě řeší problém spíše svépomocí, tedy bez odborné asistence. Mnohdy jen předstírají nebo si namlouvají, že problém nějak řeší. Přitom řada z nich hledá návod k pochopení svých problémů na internetu, a jde tedy jen o to, nabídnout jim jednoduchý, přehledný a snadno srozumitelný nástroj k propojení na co nejméně komplikovanou, časově nenáročnou a finančně dostupnou pomoc.

Podle jiných studií³ je odhadováno, že procento neúčtovatelných hodin (*non-billable hours*) dosahuje u privátních advokátních praxí a malých kanceláří až 39 %. Neúčtovatelné hodiny jsou věnovány neprávním úkolům, např. činností sou-

visejícím s chodem kanceláře, tedy s administrativou. Provozní náklady jsou u malých kanceláří z tohoto důvodu, ale i z dalších důvodů, např. absence týmové práce, mnohdy nízkého stupně znalostí a dovedností a nedostatku standardizovaných postupů, mnohem vyšší než u velkých advokátních kanceláří. Dominantní model individuální praxe, včetně řady omezujících vnějších faktorů, nedává individuálnímu advokátovi mnoho příležitostí k zavedení inovací, a tím ani ke zvýšení produktivity práce. To ho následně nutí držet ceny služeb na takových úrovních, které si většina jeho potenciálních klientů nemůže dovolit zaplatit.

Jiná studie zase ukázala,⁴ že k tomu, aby byla naplněna aktuální potřeba každého amerického občana v přístupu ke spravedlnosti, by při vcelku běžné sazbě odměny 200 USD za hodinu bylo zapotřebí ve federálním rozpočtu 48 miliard USD. **Studie v tomto směru dovozuje, že je mnohem efektivnějším řešením investovat do vytvoření on-line platform poskytlujících poradenství a jinou pomoc široké veřejnosti než takto vysokou částku převést masivním transferem v rámci hrazené právní pomoci („legal aid“) advokátům.**

Rocket-Lawyer

Pod názvem Rocket-Lawyer se skrývá pravděpodobně světově nejznámější platforma založená v r. 2008 v Kalifornii Charleym Moorem (dříve Yahoo!). Poskytuje právní služby on-line, a to soukromníkům a malým či středně velkým podnikům. Služby zahrnují i inkorporace, nemovitostní dokumenty, tzv. diagnózy právního zdraví, revize právních dokumentů atd. Rocket-Lawyer nabízí seznam advokátů, které zákazník může kontaktovat přes danou platformu formou telefonického spojení za účelem právní konzultace (tzv. *On Call Service*). Při ročním dosaženém financování ve výši 43 milionů USD v r. 2011 platforma vykazovala již v r. 2012 čistý zisk okolo 20 milionů USD.

Ještě dříve v r. 2009 do firmy přišel ja-

1 <http://e-svet.e15.cz/internet/advokati-se-presouvaji-na-internet-jejich-komora-varuje-pred-riziky-1238452>.

2 Study conducted by Professor of Sociology Rebecca L. Sandefur (University of Illinois): „Why They're Not Calling Us“.

3 February 2012 NALP survey on billable hours in Lithuania.

4 Study conducted by Professor Gillian Hadfield.

ko CEO Dan Nye z LinkedIn a v témže roce zavedl službu automatizovaného vytváření „volných dokumentů“ pro klienty za velmi nízké sazby. Zavedli též tzv. měsíční zápisné opravňující k čerpání více služeb za určitou paušální částku, což již v témže roce zvedlo počet individuálních účtů z tisícovek měsíčně postupně na 100 000 a více. V r. 2010 získal Rocket-Lawyer majetkovou investici od Growth Capital a ještě v témže roce expandoval s operacemi až na číslo 700 000 návštěvníků měsíčně. V roce 2011 navíc Rocket-Lawyer obdržel finanční injekci i od Google Ventures. Pro právníky svět vstoupil Rocket-Lawyer nejvíce do povědomí svým sporem s Americkou advokátní komorou (ABA), který však v r. 2014 skončil, byť asi nelze očekávat, že jednou provždy, vzájemnou dohodou, tedy přiměřím.

Někteří zlí jazykové tvrdí, že se jednalo o vítězství Rocket-Lawyer – každopádně byla uzavřena dohoda o „týmové spolupráci“ – na jedné straně jedna z nejpočetnějších světových národních organizací zastupující přes 400 000 právních profesionálů, na druhé straně relativně adolescentní „operátor“ disponující inovativním spojením s relativně početnou skupinou samostatně vydělečných malých podnikatelů nebo menších firem, které nemohou využívat služby běžných advokátů pro cenovou nedostupnost, nebo z důvodu, že se nacházejí v teritoriích s malou dosažitelností adekvátní právní pomoci. „*Chceme, aby s námi Rocket-Lawyer spolupracoval na tomto pilotním projektu proto, abychom identifikovali cesty, jak naši členové mohou ještě lépe sloužit většímu počtu klientů, a současně docílit toho, aby u těchto služeb zůstal zachován vysoký stupeň etických standardů a odbornosti,*“ deklarovala tehdy ABA ve svém tiskovém prohlášení a Charley Moore (Rocket-Lawyer) stvrzoval nejlepší úmysly prohlášením: „*Jde o pionýrský projekt s cílem demokratizovat přístup k právním službám použitím technologií.*“ Dne 1. 10. 2015 ABA a Rocket-Lawyer začali testovat novou službu, tzv. „ABA Law Connect“, a to ve třech státech (Illinois, Pensylvánie a Kalifornie), založenou na možnosti klást advokátům on-line dotazy skrze cloud platformu Rocket-Lawyer (jednotná cena byla stanovena na 4,95 USD). Spolupráce na tomto pilotním projektu se však neosvědčila a po skončení testovací fáze v lednu tohoto roku ABA rozhodla, že dále již nebude pokračovat.

AVVO

AVVO je další platformou s „právní službou“, založenou v Seattlu/Washington. Poprvé o ní bylo více slyšet již v r. 2007 v souvislosti se soudním řízením ohledně klamavých údajů poskytovaných v rámci tzv. ratingu (spor *Brown vs. AVVO*). Soud tehdy žalobu proti internetové společnosti zamítl s konstatováním, že „*ani povaha poskytnutých informací, ani použitý jazyk nemohou vést k závěru, že by rozumně uvažující osoba mohla spoléhat na to nebo věřit tomu, že ratingy zobrazují skutečnou situaci*“. AVVO se také stalo známým, když loni zavedlo rekordně nízkou cenu za právní poradu po telefonu 39 USD. V rámci tzv. „*law-store*“ nabízí AVVO velkou varietu právních služeb za fixní ceny od 149 do 995 USD od revizi smluv až po „*nezaviněné rozvody*“. Sortiment služeb např. obsahuje: insolvenční a oddlužení, porady v otázkách uvalení vazby, zaměstnání, újmy na zdraví, podnikání, imigrace, nákupu a prodeje nemovitosti, péče o děti nebo řízení pod vlivem alkoholu či omamných látek. Letmým pohledem na internetový vyhledávač AVVO naleznete fotografie a stručné profily „právníků“ (těžko říci, zda skutečných či jen předstíraných). Celý podnikatelský zážrak pak funguje na jednoduché bázi: právní odměna zaplacená zákazníkem on-line je převedena platformou AVVO právníkovi (nebo právnícké firmě) po odečtení „marketingového poplatku“ za zprostředkování klienta, resp. za poskytnutí spojení s klientem.

Legalbase

Další on-line platforma nabízející rovněž široké spektrum „právních služeb“ za pevně stanovené ceny (např. založení společnosti). Pro příklad: za registraci ochranné známky v Německu zaplatíte fixní poplatek 199 eur.

Frag-einen-anwalt

Tato platforma umožňuje uživateli položit dotazy k právním otázkám a obdržet odpověď nejpozději do dvou hodin. Vše za stanovenou pevnou sazbu.

Mobile app for immigrants (UberHint)

Tato mobilní aplikace umožňuje získání potřebných informací imigrantům ze třetích zemí do členských zemí EU/EEA a Švýcarské konfederace, kteří plánují zdržovat se na daném území po dobu delší 90 dnů.

e-Just

Tato on-line arbitráž, jak se sama označuje, se stala poměrně velmi populární, např. ve Francii. Propojuje podnikatele a (zejména) menší podniky s rozhodci a nabízí tři typy rozhodčího řízení: zrychlenou proceduru, standardní proceduru a pokročilou. Už samy úvodní stránky této platformy ukazují, jak přitáhnout potenciálního klienta jednoduchostí, srozumitelností a stručností základních informací, když jedním kliknutím jsou zodpovězeny všechny základní otázky, na něž se v souvislosti s arbitráží klienti automaticky zeptají: Jak si mohu být jistý, že rozhodce určený e-Just bude nezávislý? Bude uznána rozhodčí doložka, ve které sjednám jako rozhodce e-Just? Zvyšuje tento druh arbitráže moje naděje na úspěch ve sporu? e-Just o sobě tvrdí, a toto tvrzení asi bude blízko pravdě, že podnikatelské spory vyřeší jednodušší a levnější cestou a že čas a náklady na tuto arbitráž jsou desetkrát kratší a nižší v porovnání se standardní arbitráží. Je také dobré poznamenat, že konečná rozhodčí rozhodnutí vzešlá z této platformy jsou uznávána ve 149 zemích světa (signatářů Newyorské úmluvy z r. 1958).

LegalZoom

Tato platforma byla založena v r. 2001 v texaském Austinu a postupně proniká do dalších světových destinací. Nabízí právní služby především v oblasti tvorby právních dokumentů, svěrenských fondů pro případ smrti, doplňkového životního pojištění a dědictví, ale i dalších právních služeb. V r. 2012 pronikl LegalZoom do Velké Británie, kde uzavřel partnerství s právníkou firmou Quality Solicitors a v r. 2015 uskutečnil první „ostrovni“ akvizici – koupil právnícké firmy Beaumont Legal s hlavním sídlem v Yorkshiru. Šlo o firmu s dvousetletou historií na poli právních služeb.

PRO A PROTI ON-LINE PLATFORM

PRO

- platformy zjednodušují a urychlují přístup k poradě, získání určitého právního dokumentu či dokonce vyřešení sporu
- jsou výrazně levnější než tradiční právní služba advokáta
- odpadá u nich řada komunikačních komplikací a překážek
- odpadá řada administrativních překážek (včetně komplikovaného sjednávání a účtování ceny služeb)

PROTI

- jsou více či méně neadresné a neosobní
- vznikají otázky odpovědnosti za vadu poskytnuté služby
- neposkytují záruku nezávislosti skutečných poskytovatelů služby
- neposkytují záruku důvěrnosti
- klient nemá záruku, zda službu poskytuje skutečný profesionál
- je často tvrzeno, že vytvářejí nerovné soutěžní prostředí díky nastaveným dumpingovým cenám, a doposud není zcela jasné, zda podléhají dostatečné daňové kontrole a odvádějí odpovídající daně

A. I. – UMĚLÁ INTELIGENCE

Pokud jde o korporátní sféru, širší zavádění technologií podnítily tři vývojové faktory konce 20. století: větší přístup veřejnosti k informacím o advokátech, zvyšující se nabídka právních služeb a větší přesun advokátů na pozice podnikových právníků v korporacích. Všechny tyto tři momenty zvýšily nabídku, snížily poptávku a přesunuly moc směrem ke klientům. Ekonomický kolaps v r. 2008 ještě zvětšil nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou a ještě upevnil pozici korporátních klientů vůči „jejich advokátům“. Z těchto nově upevněných pozic korporátní klienti žádali stále více, aby advokáti snížili své odměny. Některé z právnických firem odpověděly zvýšeným najímáním smluvních advokátů *ad hoc*, jiné řešily situaci outsourcingem nebo dokonce offshoringem prací souvisejících s právním přezkumem dokumentace. Ve zvýšené míře požadovali klienti, aby právnícké firmy zaváděly nové technologie jako opatření ke snížení cen právních služeb.⁵

Zjednodušeně, s takto naznačeným vývojem přichází od počátku milénia vzešlý postup toho, co bývá označováno za počátek etapy technologií umělé inteligence. Poměrně velmi pokročilé programy tzv. prediktivního kódování a strojové výukové aplikace zhruba od r. 2001 začaly automatizovat třídění dokumentů v rámci jejich přezkumu a cca od r. 2008 se po-

žadavky klientů na tento způsob zpracování dat staly již téměř samozřejmostí. V USA byla právní nepostižitelnost tohoto vývoje dokonce posvěcena rozhodnutím federálního Nejvyššího soudu a dnes tyto technologie využívají velké firmy zcela běžně i v rámci velkých soudních procesů. Nové vysoce sofistikované programy jsou stále více využívány v rámci procesů *due diligence*, což umožňuje zvýšit produktivitu práce lidského faktoru u velkých korporací, včetně právnických firem.

Jay Leib ze společnosti Record Technologies Inc. míní, že umělá inteligence (A. I.) mění myšlení právníků, je to více než právní technologie, je to další velká naděje, která změní profesi advokáta.⁶ Jay Leib se nyní intenzivně zajímá již nikoli o analýzu dat – to bylo v období první dekadý tisíciletí – nyní ho přitahují, a první výsledky jsou již na světě, preventivní prostředky, včetně předvídání výsledků soudního sporu. Programy dnes již nevyhledávají při třídění a revizi dokumentů jen podle prostých hesel, ale v důsledku vlastního učení z předcházejících kroků vyhledávají podle koncepcí. „*Například, pokud vyhledáváme spáchání podvodu s cennými papíry, velmi důležitým indikátorem bude sofistikované porovnávání cen v průběhu určitého sledovaného času obchodování. Tyto vzorce napomohou finančním institucím lépe porozumět určitému chování, identifikovat ho a předcházet mu, a také nakonec dokázat celý příběh v přehledné formě předat regulátorům nebo soudům,*“ říká Jay Leib.

A Jay Leib postupuje ještě dál, pracuje na vytvoření automatizovaného systému k vyhledávání dokumentů potřebných pro všechny možné druhy soudních litigací. „*Hlavním diferenciatorem v tomto procesu je naše síla poznat vzorce,*“ říká Leib. „*Budeme problémy objevovat in vitro... blíže tomu, kde vznikají. Zaměříme a odhalíme anomálie, jimž by lidé měli věnovat pozornost. Vezmeme klíčové problémy a skutkové vzorce společně určitým typům sporů a vybudujeme modely, které naleznou a vytrídí dokumenty, na něž je třeba podívat se přednostně. Například, při odcizení obchodního tajemství dokážeme identifikovat chování, které rychle určí časové rozmezí, v němž ke krádeži došlo, jak k ní došlo a kdo toho byl účasten.*“

Daniel Martin Katz, profesor práva na Chicago-Kent College, zase vytvořil

algoritmus k předvídání výsledků případů projednávaných u federálního Nejvyššího soudu USA. Ukázalo se, že dokázal správně předpovědět 70 % ze 7 700 rozhodnutí za období let 1953–2013.

Dan Jansen je vůdčí osobností v oblasti inovativních technologií a v současnosti je první CEO u společnosti NextLaw Labs, jedné z největších v tomto oboru. S právníky a advokáty úzce spolupracuje. Konkrétně s Dentons, avšak formou samostatné divize této firmy, aby měl svobodnou možnost spolupracovat nejen v rámci partnerství, ale i mimo něj, což je pro inovativní technologie klíčové. „*Americké podniky investují v průměru okolo 3,5 % svých příjmů na výzkum a vývoj moderních technologií. Právnícký průmysl věnuje na stejný účel méně než 1 %. To je velmi málo, když to porovnáme například s telekomunikacemi (13 %) nebo biotechnologiemi (ti vynaloží i více než 13 %),*“ říká Dan Jansen. NexLaw Labs se podílejí v poslední době na výzkumu a vývoji tzv. kognitivně-výpočetní platformy (*cognitive computing platform*), a to společně s IBM-Watson, Dentons a Thomson Reuters. Ross Intelligence využívá Watsonův kognitivně-výpočetní systém k usnadnění právního výzkumu. Uživatel pokládá jednoduchou angličtinou otázky právního charakteru a Ross vyhledává právní předpisy, judikaturu a sekundární zdroje informací (literaturu).

Dan Jensen vysvětluje: „*Ross Intelligence tady není proto, aby nahradila právníky, ale aby (jim) umožnila dělat víc, než byli schopni dříve. Pracujeme na tom, aby právníci uměli naučit počítač myslet tak, jak myslí oni sami. To je velký skok pro lidstvo. A s právní technologií přijdou nová pracovní místa, zkrátka šťastná budoucnost práva.*“

KONFLIKT S TRADIČNÍM POJETÍM ADVOKACIE?

Jelikož v oblasti korporátní sféry se právní technologie stále více začínají vyvíjet a následně využívat pod „supervizí“ či za účasti právníků (advokátů), nejsou tyto aktivity tak často, tedy lépe řečeno téměř vůbec, napadány žalobami či trestními oznámeními z nepovoleného výkonu právní praxe (UPL)⁷ tak, jak tomu je v segmentu poskytování právní pomoci pro privátní klientelu či drobné podnikatele, tedy nejčastěji proti on-line platformám (např. proti LegalZoom). Právní

5 Dana Remus, Professor of Law the University of North Carolina.

6 ABA Journal 2015 – Julie Sobowale: „How Artificial Intelligence is Transforming the Legal Profession“.

7 Zkratka pro Unauthorized practice of law (nepovolený výkon právní praxe).

regulace v této oblasti existuje, je na různé úrovni v různých zemích a právních jurisdikcích, ne vždy je však tato regulace snadno vymahatelná cestou práva, ať už před soudy či správními orgány, nebo v rovině trestněprávní. Mnohdy závisí nejen na přesné definici obsahu právní služby, ale i jejího rozsahu. Záleží též na tzv. vyhrazených aktivitách, které podle práva příslušné země nepřísluší provozovat někomu jinému než licencovanému advokátovi. Často půjde též o výklad toho, co budeme rozumět pod pojmem poskytnutí právní informace oproti poskytnutí právní rady. Nelze ovšem nic namítat proti tomu, že UPL je zde proto, aby chránila spotřebitele (klienty) před poskytováním právních služeb jednotlivci, kteří nedisponují příslušným odborným vzděláním a výcvikem, tedy náležitou kvalifikací, a nepodléhají ani striktním etickým pravidlům jednání (jako advokáti a jiné regulované právnické profese).

Před všemi aktéry zúčastněnými na tomto pravděpodobně zákonitěm, leč kontroverzním vývoji, tedy před státními orgány, profesními organizacemi, samotnými poskytovateli služby a samozřejmě těmi, kdo jsou příjemci právních služeb (klienty), bude stát úkol nalézt přijatelnou hranici, přijatelné záruky ochrany spotřebitele, a současně zachovat spravedlivé soutěžní prostředí, kde jedni nebudou zvýhodněni oproti druhým.

V poskytování služeb privátním klientům nebude též možné pomíjet lidský faktor právní služby se všemi jeho základními atributy, jako je nezávislost, ochrana poskytnutých informací, vyvážení se konfliktu zájmů apod.

Samostatnou kapitolou pak zůstane otázka samotné účasti advokátů v aktivitách on-line platform, a v důsledku toho vytvoření závislosti na poskytovateli – neadvokátním subjektu, s tím, že advokátní etické kodexy mnoha členských zemí EU zakazují zprostředkování právní pomoci advokátovi třetí osobou za úplaty. Některé země EU (např. Francie) také v současné době připravují tzv. bezpečný web pro komunikaci mezi advokáty a klienty, protože volné prostředí internetu neposkytuje dostatečné záruky bezpečnosti předávání informací mezi nimi.

I tyto změny mohou vést v budoucnu k tomu, že on-line platformy se stanou doménou informací, poradenství a po-

skytování dalších služeb bez účasti neadvokátních subjektů, tedy výlučně v režii advokátů samotných. Jde tedy zejména o další plán rozvoje, o ten se však musejí zasadit především advokáti samotní za účinné pomoci svých profesních komor tam, kde je to přípustné, a efektivně takovou pomoc advokátům poskytnout.

ADVOKACIE A VÝZVY DIGITÁLNÍHO SVĚTA (možný předběžný scénář dalšího postupu)

Rada evropských advokátních komor (CCBE), zatím jen na úrovni výsledků práce některých svých specializovaných výborů, hodlá analyzovat plošně celou výše naznačenou problematiku a v dohledné době připravit určitý ucelený scénář ve formě doporučení pro své členy, jak se v dané problematice orientovat a kam zaměřit další úsilí tvář v tvář výzvám, které digitální prostor kolem nás přináší.

- V první fázi, ta již nyní probíhá, **bude na nás advokátech, abychom se skutečně naučili ovládat moderní technologie**, které jsou k dispozici, a plně je využívali tak, aby podstatně usnadnily naši práci. Tyto technologie musíme průběžně inovovat.

- Druhá fáze, ta stojí již blízko před námi, bude asi dost deprimující, neboť ta bude spočívat v **nahrazení některých lidských operátorů stroji** (počítači). Zde je třeba pochopit, že všichni zúčastnění kolem nás, jiní advokáti, podnikatelé, klienti (spotřebitelé) budou navázáni stále více na automatizované technologie a budou využívat všechny jejich výhody k vytváření dokumentů, k získávání jednoduchých právních informací, když tyto se stávají již nyní stále lépe dostupnými. Současně bude pokračovat tlak na změny dosavadních regulovaných modelů směrem k deregulaci (UPL, pravidla investování, teritoriální překážky apod.).

- Ve třetí fázi je technologický pokrok již tak pokročilý, že dospěl ke zcela novému modelu (viz např. programy IBM Watson schopné rychle poskytovat právní názor na dílčí problém). Právní aplikace na smartphonech jsou již zcela běžné a důležitou roli hrají systémy ODR.¹⁰ Převládají on-line kontakty formou videokonferencí a rozvíjí se systém on-line soudnictví. I v této fázi bude zcela nezbytné, aby advokáti věděli, jak nejlépe získat klienty v tomto téměř zcela digitalizovaném prostředí a co jim nabídnout zvláštního oproti jiným sou-

těžitelům. Dokonalé ovládnutí informačních technologií advokáty musí být naprostou samozřejmostí.

Advokáti (blízké) budoucnosti budou muset být především schopni výtečně rozumět trhu, aby včas identifikovali prázdná místa, která je třeba zaplnit, a jejich pracovní plán a metody musejí být založeny na využití technologií tak, aby byli schopni poskytovat služby kompetitivním, úsporným a profitabilním způsobem. Znalost marketingových metod bude pro advokáty nezbytností.

TÉMA BUDOUCNOSTI ADVOKÁTNÍCH SLUŽEB – AKTUÁLNÍ DĚNÍ

Tématem budoucnosti advokátních služeb se zabývají i mnohé **odborné práce** – s velkým zájmem se např. setkala studie „Trh právních služeb 2030“ z r. 2013, věnovaná analýze a prognóze vývoje trhu právních služeb v Německu, kterou si nechalo vypracovat německé sdružení advokátů Deutscher Anwaltverein (DAV) (blíže E. Indruchová: Trh právních služeb v Německu v roce 2030, Bulletin advokacie č. 1-2/2014). Velmi zajímavá je i studie z loňského roku s názvem „Horizonty 2025“⁹ belgické advokátní komory Ordre des Barreaux Francophone et Germanophone (AVOCATS.BE) a advokátní komory Ordre van Vlaamse Balies (OVV). Obdobně lze poukázat i na nejnovější pojednání z ledna 2016 „Budoucnost právních služeb“¹⁰ vypracované Law Society of England and Wales.

Budoucnosti advokátních služeb jsou věnovány i četné **mezinárodní konference**. V loňském roce proběhl již 15. ročník konference evropské advokátní profese v Berlíně, kde se pravidelně setkávají hlavní představitelé evropských advokátních komor a kde nosným tématem byla tentokrát otázka, jak bude vypadat „Advokát v roce 2025“. I Praha již měla příležitost hostit konferenci zaměřenou na toto téma, a to 11. května tohoto roku – jednalo se o mezinárodní konferenci „Innovative Legal Services Forum 2016“, kterou uspořádal mediální dům Economia, a. s., mj. i pod záštitou České advokátní

8 ODR – online dispute resolution (řešení sporů v režimu on-line).

9 <http://agissons.avocats.be/wp-content/uploads/2015/03/22.05.2015-rapport-final-horizon-2025-FR.pdf>.

10 <http://www.lawsociety.org.uk/support-services/research-trends/future-of-legal-services/>.

komory. Také Rada evropských advokátních komor (CCBE) je v tomto směru aktivní a pro rok 2016 plánuje uspořádat velkou celodenní konferenci na téma budoucnost advokacie. Konference pod názvem „Inovace a budoucnost advokátní profese“ proběhne v Paříži dne 21. 10. 2016. Na programu budou čtyři hlavní témata: budoucnost soudnictví, budoucnost advokátních služeb, budoucnost advokátních kanceláří a budoucnost advokátních komor. Oficiální webová stránka konference už byla spuštěna, a účastníci se tak mohou již registrovat.¹¹

V Bruselu vzniká ve spolupráci se CCBE i „Nové fórum činitelů justice EU“, na kterém se mohou setkat významní činitelé a tvůrci politik, aby prodiskutovali klíčová témata a nové výzvy, podělili se o osvědčené postupy a podpořili a informovali politické představitele. První setkání fóra proběhlo 16. 2. 2016 v Bruselu pod názvem „Budoucnost justice v Evropské unii: výzvy a příležitosti“ a zúčastnili se ho i vysoce postavení političtí činitelé, včetně evropské komisařky pro spravedlnost Věry Jourové, poslance Evropského parlamentu a předsedy jeho výboru pro právní záležitosti Pavla Svobody či prezidenta CCBE Michela Benichoua (viz foto). Česká advokátní komora se na jednání také aktivně podílela, a to prostřednictvím kanceláře ČAK v Bruselu. Jedním z hlavních tematických bloků tohoto fóra byl dopad moderní technologie na budoucnost justice v EU, a to taktéž včetně problematiky tzv. on-line platform.

Ve světle mnoha problémů, kterým advokacie v současné době čelí, také Rada evropských advokátních komor (CCBE) zřídila i nový „Výbor pro budoucnost advokátních služeb a advokátní profese“ [tento počin není ojedinělý, např. Americká advokátní komora (ABA) také zřídila Komisi pro budoucnost advokátních služeb].

Výbor CCBE identifikoval jako **hlavní akcelerátory změn** v advokacii mj. **globalizaci** (zahrnující jednotný trh EU, kdy jak advokátní kanceláře, tak neadvokátní společnosti nabízejí přeshraniční advokátní služby, outsourcing, offshoring), dále **moderní technologie** (např. advokátní služby on-line, porovnávací internetové stránky, sofistikované právní programy apod.), vládní politiky (a to na národní

Setkání „Nového fóra činitelů justice EU“ 16. 2. 2016 v Bruselu. Zleva: Arno Metzler, místopředseda Evropského hospodářského a sociálního fondu, Věra Jourová, komisařka pro spravedlnost, spotřebitele a rovnost žen a mužů, Fiona Murray, novinářka Passerelle Public Affairs, Michel Benichou, prezident CCBE, a Pavel Svoboda, europoslanec a předseda Výboru pro právní záležitosti (JURI).

i evropské úrovni, týkající se např. vlastnictví advokátních kanceláří, škrtů ve veřejném financování, daní, přístupu ke spravedlnosti, možnosti volby pro spotřebitele, kvalifikace odborníků atd.), **nárůst neregulovaného sektoru** (právní asistenti, automatizovaná řešení, on-line poskytovatelé služeb), **latentní trh** pro advokátní služby, jehož subjekty neměly žádný přístup k právním službám až do doby, kdy jim ho poskytly některé z výše zmíněných změn, a konečně **politické krize** (jako vzestup terorismu, válečné konflikty, uprchlická krize) či **ekonomické a finanční kolapsy**.

Mezi **hlavní důsledky uvedených změn** pak Výbor CCBE zařadil mj. **zpochybnění významu a potřeby regulace v sektoru advokátních služeb**, vedoucí např. k zúžení budoucího trhu služeb poskytovaných regulovanými advokáty, či **vlastnictví hlavních poskytovatelů advokátních služeb neadvokáty**. Dále zpochybnění životaschopnosti kamenných advokátních kanceláří a **nutnost přizpůsobit tradiční vzdělávání advokátů** problémům budoucí advokátní profese, např. užíváním počítačových programů za účelem konkurenceschopnosti s neregulovaným sektorem, použití vhodného outsourcingu, sociálních médií atd.

Za této situace je pak dle závěrů Výboru **úlohou CCBE a národních komor** při řešení těchto problémů především **sledování vývoje, shromažďování informací, informování delegátů CCBE a širší advokátní profese**. Dále strategické postoje vedoucí k lobbování u evropských institucí a vlád členských států, intervence v soudních případech dle potřeby a dialog s justicí na úrovni EU a na národní úrovni, s mezinárodními advokátními organizacemi a hlavními světovými komorami a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami, a konečně průzkum budoucích trendů v technologii, neboť ty ovlivňují i advokátní služby.

Aktivně k těmto výzvám přistupuje i **Česká advokátní komora, která prostřednictvím odboru mezinárodních vztahů ČAK důkladně monitoruje aktuální trendy v zahraničí a reaguje na ně s ohledem na potřeby advokátů, potažmo jejich klientů**. S nárůstem zahraničních klientů je pro české advokáty nezbytné porozumět různým aspektům mezinárodního práva a znát světové jazyky. S ohledem na členství ČR v EU a vliv evropského práva na vnitrostátní právní řád potřebují čeští advokáti také znát evropské právo a dobře se v něm orientovat. ČAK se také hodlá ve výhledu nejbližších let věnovat otázce nového přístupu k tzv. specializaci advokátů. To bude předpokládat určitou formu celoadvokátní debaty, ať už na úrovni celorepublikového sněmu, nebo jinými formami. ČAK si totiž uvědomuje, že průběžné vzdělávání advokátů a jistá forma zvyšování jejich specializace v různých oborech práva budou možná v krátké budoucnosti rozhodujícím faktorem pro udržení si odpovídající soutěžní pozice advokátů na trhu.

Na každoročním **setkání představenstev České a Slovenské advokátní komory letos v květnu bylo dohodnuto, že obě komory budou spolupracovat při získávání a výměně zásadních informací v této oblasti a budou spolupracovat i v případě nutnosti společného postupu ve vztahu k evropským institucím či národním orgánům**. Výše uvedená problematika byla poměrně podrobně probírána oběma představenstvy, včetně informování se o krocích proti „pokoutným poskytovatelům“ právních služeb, zejména těch, kteří poskytují zastoupení v soudních řízeních.

- ✦ První spoluautor článku je místopředsedou ČAK a druhým viceprezidentem Rady evropských advokátních komor CCBE, druhá spoluautorka článku je vedoucí mezinárodního odboru ČAK a vedoucí reprezentace ČAK v Bruselu.

¹¹ Webové stránky CCBE konference: <http://ccbeconference.eu/en/>.

Čeští advokáti u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku

VE DNECH 23. AŽ 25. 5. 2016 ZORGANOVALA ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA (DÁLE JEN „ČAK“) ÚSPĚŠNÝ STUDIJNÍ POBYT PRO ČESKÉ ADVOKÁTY A ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY U EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA VE ŠTRASBURKU (ESLP).

Studijního pobytu u ESLP se zúčastnilo 16 advokátů včetně dvou členů představenstva ČAK a během tří dnů absolvovali účastníci mnoho přednášek, které jim přiblížily práci ESLP. Poslední den pobytu se zúčastnili veřejného slyšení případu *V. M. proti Belgii*.

Během letošního pobytu měli účastníci poprvé jedinečnou možnost setkat se a pohovořit se čtyřmi soudci ESLP, a to díky úsilí českého soudce u ESLP JUDr. Aleše Pejchala, který si spolu se svou asistentkou vzali zajištění relevantních přednášejících na starost.

První den přivítal účastníky JUDr. Aleš Pejchal, bývalý dlouholetý

člen představenstva ČAK, a ve svém příspěvku představil přednášející, kteří se během následujících dvou dnů podělil s advokáty o své zkušenosti s agendou, za kterou jsou u ESLP zodpovědní. Vzhledem k blízkému se českému předsednictví v Radě Evropy také účastníky informoval, že se chystá návštěva předsedy ESLP v České republice.

Alena Poláčková, soudkyně ESLP za Slovensko, ve svém příspěvku hovořila na téma „*Vztahy mezi soudci a advokáty a soudní etika*“. Zdůraznila, že vzájemný respekt mezi advokáty a soudci a zlepšování komunikace mezi těmito profesemi je velmi důležitý. Dále zmínila ve vztahu k etice důležitou judikaturu *Michaud proti Francii* (č. 12323/11) a *Gross proti Švýcarsku* (č. 67810/10).

Advokáti se dále setkali s makedonskou soudkyní, předsedkyní I. sekce ESLP, **Mirjanou Lazarovou Trajkovskou**, která seznámila advokáty s „*rolí pilotních rozsudků v řízení coby jednou z pracovních metod ESLP*“. Pilotní rozsudky jsou vždy rozsudky velkého senátu ESLP. Jsou odvozeny od velkého počtu stížností, jejichž předmětem je jeden a tentýž problém. ESLP se snaží nalézt během rozhodování o jednom případě řešení i pro případy ostatní tak, aby nedocházelo k jejich předkládání

ESLP v podobě stížností a aby byly řešeny přímo na národní úrovni. Díky historicky prvnímu pilotnímu polskému rozsudku ESLP *Broniowski proti Polsku* (č. 31443/96) bylo vyřešeno v Polsku kolem 80 000 potenciálních stížností. V současné době se ESLP může opřít o celkem 51 pilotních rozsudků. Zatím žádným proti České republice.

Alexander Sajó, maďarský soudce, místopředseda ESLP a předseda IV. sekce ESLP svůj příspěvek věnoval „*metodám, jak se vypořádat s ‚nedodělky‘ ESLP*“ a zároveň s návštěvníky diskutoval na téma standardních chyb, kterých se advokáti dopouštějí při sepisování stížností k ESLP. Soudce uvedl, že jsou stížnosti často sepsány nedostatečně, advokáti se nedrží tématu a podání jsou zbytečně rozsáhlá. Vzhledem k obrovskému množství stížností, které ESLP každoročně obdrží, je velmi důležité, aby advokát stručně popsal samotný případ, přehledně uvedl veškeré přílohy a přesně odkazoval na zásadní informace uvedené v přílohách, o nichž se domnívá, že jsou pro rozhodnutí ve věci nezbytné.

Soudce Sajó uzavřel první skupinu přednášek a setkání se soudci ESLP a byla zahájena další část přednášek, ve kterých vystoupili právníci ESLP,

kteří se ve své agendě věnují třídění stížností a hodnocení jejich přípustnosti či samotnému výkonu rozsudků.

Michal Kučera, právník z oddělení registru stížností, se zabýval problematikou „*Postavení advokáta před ESLP*“ a stejně jako ostatní přednášející uvedl na téma své přednášky navazující judikaturu, např. *Petrovič proti Srbsku* (č. 56551/11) či *Javor a Javorová proti Slovensku* (č. 42360/10). Během přednášky došlo i na dotazy týkající se vyčíslení spravedlivého zadostiučinění a náhrady nákladů řízení a jejich uplatnění (uplatňují se po vyjádření vlády příslušného státu). V diskusi byl M. Kučera k advokátům velmi vstřícný a „prozradil“ jim své tipy, jak správně formulovat stížnost.

Jaroslav Valenta, soudce na praxi u ESLP, přednášel o „*svobodě projevu advokáta před ESLP ve světle judikatury ESLP a z pohledu národního soudce*“. Děčinský soudce, který je u ESLP na roční stáži, s advokáty také diskutoval o svém působení u ESLP a o nezbytné vynikající znalosti nejlépe obou pracovních jazyků ESLP. V rámci svého příspěvku uvedl, ve vztahu ke svobodě projevu advokáta před ESLP, důležitý čl. 10 Úmluvy a od něj se odvíjející judikaturu, např. *Casado Coca proti Španělsku* (č. 15450/89), *Schöpfer proti Švýcarsku* (č. 56/1997/840/1046), či *Nikula proti Finsku* (č. 31611/96).

Druhý den studijního pobytu zahájil **Patrik Titium**, vedoucí kanceláře předsedy ESLP, který advokáty informoval o počtu stížností (69 000), které v současné době čekají na vyřízení. Proti České republice se jedná o 200 stížností. **Upozornil zejména na protokol č. 15, který zkracuje lhůtu podání stížností na čtyři měsíce oproti dosavadním šesti měsícům.**¹ Dále se ve svém příspěvku věnoval tzv. „*Factsheets*“, informačním listům dostupným na webových stránkách ESLP (v současné době se jejich

počet zastavil na čísle 60), které popisují např. téma přípustnosti stížností, pilotních rozsudků a další. Dále informoval o tiskových zprávách soudu, které jsou zveřejňovány od úterý do čtvrtka každý týden a věnují se jen těm nejzajímavějším judikátům.

Szymon Janczarek, právník z odboru pro výkon rozsudků, hovořil na téma výkonu rozsudků, který je upraven čl. 46 Úmluvy a je v kompetenci Výboru ministrů Rady Evropy, který dohlíží na jejich výkon. V současné době čeká na svůj výkon přibližně 11 000 rozsudků, z toho pouhých 10 rozsudků připadá na Českou republiku (9 rozsudků ve standardním řízení a jeden rozsudek v rozšířeném řízení²).

Emil Ruffer, nový český velvyslanec pro zastupování ČR před Radou Evropy, přiblížil zúčastněným práci velvyslance při Radě Evropy a hovořil o tom, že Českou republiku i jeho osobně čeká nyní náročné období, protože Česká republika bude od 19. května do listopadu 2017 předsedat Radě Evropy. Výbor ministrů Rady Evropy je orgán, který realizuje cíle Rady Evropy a po dobu předsednictví mu předsedá ministr zahraničí předsednické země. Ministra zahraničí ve výboru ministrů může případně nahradit i Radou Evropy akreditovaný stálý diplomatický zástupce ve Štrasburku, pan Ruffer. S nadcházejícím českým předsednictvím se budou v Radě Evropy, samotném Štrasburku, ale také v České republice konat různé odborné a kulturní akce.

Jiří Vogel, vedoucí odboru vztahů s mezinárodními organizacemi a nečlenskými státy Rady Evropy, měl původně hovořit na téma „*Postavení demokracie a právní stát v Evropě*“, nicméně hned v úvodu svého příspěvku vyzval advokáty, aby mu, pokud je to zajímavá, pokládali jakékoliv dotazy týkající se Rady Evropy a jeho působení v této instituci, a advokáty jeho nabídky bezvýtku využili. Debatovali na téma působení Rady Evropy a jejich činnosti. Před dvěma lety při Radě Evropy fungovalo celkem 300 výborů! dnes je to 100 výborů. Jako velmi zajímavou ze statistického úhlu pohledu zmínil J. Vogel zprávu Rady Evropy o stavu lidských práv v Evropě. Na dotaz, týkající se využitelnosti smluvních in-

strumentů uvedl, že dle jeho názoru patří k nejpobulárnějším Úmluvám Rady Evropy Úmluva proti potírání terorismu, dále o boji s korupcí a Úmluva o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí.

Posledním přednášejícím, který ukončil dvoudenní blok přednášek, byl **Tomáš Boček**, zástupce tajemníka Rady Evropy pro migraci a uprchlíky. Tomáš Boček dříve působil ve Štrasburku jako velvyslanec České republiky při Radě Evropy, v této funkci jej vystřídal Emil Ruffer. Se začátkem migrační krize v roce 2015 začal generální tajemník Rady Evropy uvažovat o zřízení nového postu zástupce, jehož náplní by byl monitoring lidských práv a jejich dodržování v souvislosti s migrací, a tento post nabídl právě panu Bočkovi, který se od svého jmenování snaží zlepšit spolupráci s ostatními mezinárodními organizacemi a propagovat instrumenty – právní standardy Rady Evropy.

Poslední den pobytu byli advokáty přítomni veřejnému slyšení před velkým senátem ESLP ve věci *V. M. proti Belgii*. Velký senát projednal případ týkající se životních podmínek žadatelů o azyl v Belgii. Stěžovatelé původem ze Srbska byli v Belgii ponecháni bez základních prostředků poté, co jim byl vydán příkaz k opuštění území Belgie. Zároveň se museli vrátit do země původu, kde následně došlo k úmrtí jejich dítěte se zdravotním postižením.

Během celého pobytu u ESLP byli advokáty velmi aktivní, zahrnovali přednášející množstvím dotazů a načerpali mnoho zkušeností, které určitě využijí ve své advokátní praxi. Studijní pobyt se setkal s kladným hodnocením jak ze strany účastníků, tak přednášejících.

Studijní pobyt advokátů ke štrasburskému soudu pořádá ČAK (odbor mezinárodních vztahů) úspěšně již mnoho let a iniciátorkou této aktivity byla bývalá vedoucí tohoto odboru JUDr. Jana Wurstová († 2013), kterou během svých vystoupení přednášející uctili svou vzpomínkou.

✿ Mgr. LENKA VOJÍŘOVÁ, odbor mezinárodních vztahů ČAK

1 Čl. 35 ... zkrácení lhůty pro podání stížností, kdy z původních šesti měsíců byla lhůta zkrácena na čtyři měsíce. Stížnost lze tedy podat ve lhůtě čtyř měsíců ode dne, kdy bylo přijato konečné vnitrostátní rozhodnutí, resp. po vyčerpání všech vnitrostátních opravných prostředků. Tato změna je odůvodněna současným vývojem rychlejších komunikačních technologií a podobnými délkami lhůt platných v členských státech.

2 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Reports/pendingCases_en.asp?CaseTitleOrNumber=&StateCode=CZE&SectionCode=

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 1. září 2016

Nový zákon o zadávání veřejných zakázek

Lektor: doc. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D., advokát se specializací na veřejné zakázky a PPP projekty

ve čtvrtek 8. září 2016

Wolters Kluwer, a. s., U Nákladového nádraží 6, Praha 3 ASPI – práce s judikaturou

Lektor: Ing. Jiří Effler, Wolters Kluwer, a. s.

od 12. září 2016 do 30. ledna 2017

Právnícká angličtina pro pokročilé Pololetní kurz – lekce jsou vždy v pondělí.

Lektorka: Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička a vysokoškolská pedagožka (PF UK v Praze)

ve čtvrtek 15. září 2016

Bytové vlastnictví v katastrální praxi

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, ředitelka kanceláře ředitele Katastrálního úřadu hl. m. Prahy

ve čtvrtek 22. září 2016

Exekuce po významných novelách včetně aktuální judikatury

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

v úterý 11. října 2016

Akciová společnost po rekodifikaci

Lektor: JUDr. Petr Šuk, předseda senátu Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 6. října 2016

Odpovědnost za újmu zaměstnanců v pracovněprávních vztazích, včetně újmy na zdraví pohledem posledních legislativních změn, srovnání náhrady škody a nemateriálních újem při poškození zdraví podle zákoníku práce a podle o. z.

Lektor: JUDr. Martin Mikyska, advokát, soudní znalec pro obor ekonomika, odvětví mzdy se zvláštní specializací náhrady za ztrátu na výdělku při úrazech a nemocech z povolání

v pondělí a v úterý 17. – 18. října 2016

Mediace z pohledu právního zástupce stran (Mediation Advocacy)

Lektorky: JUDr. Martina Doležalová, PhD., advokátka, zapsaná mediátorka, předsedkyně sekce ADR ČAK, spoluautorka zákona o mediaci, předsedkyně zkušební komise
PhDr. Andrea Matoušková, lektorka a koučka mediace, mediátorka a zkušební komisařka

ve čtvrtek 20. října 2016

Bytové vlastnictví a společenství vlastníků jednotek

Lektorka: JUDr. Pavla Schödelbauerová, vedoucí právního oddělení v odboru politiky bydlení Ministerstva pro místní rozvoj ČR, spoluautorka zákonů v oblasti bydlení

ve čtvrtek 27. října 2016

Stavby a pozemky v novém občanském zákoníku

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 3. listopadu 2016

Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

Lektorka: JUDr. Hana Nová, soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 8

ve čtvrtek 10. listopadu 2016

Trestní zákoník – vybrané problémy

Lektor: JUDr. František Púry, Ph.D., předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.
Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pi Marie Knižová.

ve čtvrtek 24. listopadu 2016

Občanský soudní řád v advokátní a soudní praxi

Lektor: JUDr. Tomáš Novosad, předseda senátu Městského soudu v Praze

ve čtvrtek 1. prosince 2016

Společné jmění manželů, vypořádání SJM v soudní praxi a aktuální judikatura NS ČR ke společnému jmění manželů

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

v pondělí 12. září 2016

Civilní proces a jeho ústavněprávní aspekty

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, soudce Ústavního soudu

ve čtvrtek 15. září 2016

Odpovědnost za vady, reklamace a záruky

Lektor: JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D., asistent soudce ČR, odborný asistent katedry obchodního práva Právnické fakulty MU v Brně

v úterý 4. října 2016

Úprava vztahů mezi obchodní společností a jejími společníky a mezi společníky navzájem

Lektor: doc. JUDr. Ivana Štenglová

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**.
Telefonické informace: 542 514 401 – pi Tereza Quittová.

FASHION LAW CONFERENCE 2016

První odborná konference na téma práva módního průmyslu.

Kdy: 7. 9. 2016, 9.00–12.00 hodin

Kde: Grandior Hotel Praha, Na Poříčí 42, Praha 1

epravo.cz

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Cílem konference je představit toto specifické právní odvětví a ukázat provázanost na lokální českou módní scénu. Konference představí zajímavé případy z praxe a otázky, které se v rámci práva módního průmyslu nejčastěji objevují. Konference je určena právníkům, kteří se s touto problematikou v praxi setkávají nebo je zajímá, stejně tak i designérům, kteří se chtějí dozvědět širší souvislosti práva v módním průmyslu.

Ve dvou diskusních panelech složených z předních odborníků a představitelů lokálního módního průmyslu budou představena témata vyplývající z propojení módy, práva, duševního vlastnictví, IT řešení a e-commerce.

Konference o módním právu vzniká ve spolupráci s vydavatelstvím EPRAVO.CZ a bude součástí doprovodného programu Mercedes-Benz Prague Fashion Week S/S17. Konference se koná pod záštitou Úřadu průmyslového vlastnictví a České advokátní komory. Další informace a rezervace: <http://www.epravo.cz/eshop/fashion-law-conference-2016-83.html>

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na seminář:

Spotřebitelské insolvenční právo (osud nároků vzešlých ze spotřebitelských smluv v insolvenčním řízení a jejich řešení v rámci incidenčních sporů)

Přihlašte se na
www.asis.cz
nebo e-mailem
na seminare@asis.cz.

Účastnický poplatek
za semináře:
1 590 Kč členové ASIS,
2 790 Kč ostatní účastníci

Datum konání: **12. září 2016 od 9 do 16 hodin**
Místo konání: **Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1**
Přednáší: **JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu Nejvyššího soudu**

POZVÁNKA

Česká advokátní komora ve spolupráci se Saskou advokátní komorou,
Bamberskou advokátní komorou a Slovenskou advokátní komorou

pořádají

ve dnech 4. a 5. listopadu 2016

ČESKO-NĚMECKO-SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ FÓRUM

Akce se bude konat v Plzni, v hotelu Courtyard Marriott (<http://www.courtyardpilsen.cz/>).

Letošní advokátní fórum nese název „Přeshraniční spolupráce mezi advokáty“.

Účastnický poplatek ve výši **3 400 Kč (vč. DPH), příp. 125 eur** zahrnuje ubytování v jednolůžkovém pokoji ze 4. na 5. listopad 2016 v hotelu, konferenční materiály, účast na semináři, studijní materiály, tlumočení a účast na společenském večeru, včetně večeře a prohlídky pivovaru.

Příspěvky jednotlivých řečníků budou vždy tlumočeny do němčiny a češtiny, zúčastnit se tedy mohou nejen německy hovořící advokáti a advokátní koncipienti.

Program advokátního fóra a veškeré podrobné informace budou zveřejněny na stránkách ČAK (www.cak.cz) v Kalendáři akcí.

Své přihlášky a případné dotazy zasílejte slečně Alžbětě Recové, odbor mezinárodních vztahů ČAK, a to na e-mailovou adresu: international@cak.cz.

Zákon o zadávání veřejných zakázek Zákon o registru smluv Komentář

Vilém Podešva a kolektiv

Praktický a věcný komentář nového zákona
o zadávání veřejných zakázek

Komentář k dispozici
také v ASPI

www.wolterskluwer.cz

Wolters Kluwer

Když si musíte být jistí

inzerce

Pozvánka na semináře a přednášky Jednoty českých právníků ve II. pololetí 2016

VÝBOR PRAŽSKÉHO SDRUŽENÍ JČP VE SPOLUPRÁCI S JUSTIČNÍ AKADEMIÍ PŘIPRAVIL V SOULADU SE SVÝM POSLÁNÍM A STANOVAMI VE DRUHÉM POLOLETÍ 2016 PRO SVÉ ČLENY A ŠIRŠÍ PRÁVNICKOU VEŘEJNOST TYTO ODBORNÉ SEMINÁŘE S AKTUÁLNÍ PRÁVNÍ PROBLEMATIKOU, NA KTERÉ VÁS SRDEČNĚ ZVE:

16. září 2016 (9.00-14.00)

Právo stavby s důrazem na stavbu na cizím pozemku a přestavek podle NOZ
Přednášející: doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.,
Právnická fakulta UP v Olomouci

14. října 2016 (9.00-14.00)

Nájem a zejména nájem bytů podle NOZ
Přednášející: JUDr. Pavlína Brzobohatá, Nejvyšší soud

11. listopadu 2016 (9.00-14.00)

Náhrada škody – základy odpovědnosti za škodu, druhy náhrad, výše náhrady škody podle NOZ
Přednášející: JUDr. Petr Vojtek, Nejvyšší soud

9. prosince 2016 (9.00-14.00)

Úprava vztahů mezi obchodními organizacemi, jejich společníky a společníky navzájem
Přednášející: doc. JUDr. Ivana Štenglová

15. prosince 2016 (9.00-14.00)

Bytové spoluvlastnictví aktuálně a prakticky
Přednášející: JUDr. Pavla Schödelbauerová, MMR ČR

Všechny uvedené semináře se konají od 9.00 do 14.00 hodin v přednáškovém sále Justiční akademie, Hybernská 18, Praha 1.

Účastnický poplatek činí za každý seminář 1 500 Kč (vč. DPH) pro členy JČP, advokátní a notářské koncipienty 900 Kč (vč. DPH). Účast na seminářích je uznávána jako součást přípravy advokátních koncipientů k advokátním zkouškám.

VÝBOR PRAŽSKÉHO SDRUŽENÍ JČP PŘIPRAVIL V SOULADU SE SVÝM POSLÁNÍM A STANOVAMI VE SPOLUPRÁCI S JUSTIČNÍ AKADEMIÍ VE DRUHÉM POLOLETÍ 2016 TAKÉ TENTO CYKLUS ODPOLEDNÍCH PŘEDNÁŠEK K NOVÉMU OBČANSKÉMU ZÁKONÍKU:

5. září 2016 (16.00-18.00)

Společné jmění manželů a exekuce
Přednášející: JUDr. Vladimír Plášil, viceprezident EK ČR,
soudní exekutor

3. října 2016 (16.00-18.00)

Poznámky v katastru nemovitostí
Přednášející: JUDr. Eva Barešová, Český úřad zeměměřický a katastrální

17. října 2016 (16.00-18.00)

Incidenční spory v insolvenčním řízení
Přednášející: JUDr. František Kučera, Vrchní soud Praha

31. října 2016 (16.00-18.00)

Střídavá péče o dítě – vyživovací povinnost – zrušení střídavé péče
Přednášející: JUDr. Hana Nová, Obvodní soud pro Prahu 8

14. listopadu 2016 (16.00-18.00)

Úloha likvidačního správce a soudního komisaře při likvidaci pozůstalosti
Přednášející: JUDr. Ladislav Muzikář, Městský soud Praha

28. listopadu 2016 (16.00-18.00) Prémiová

Civilní spory mezi lékařem a pacientem
Přednášející: JUDr. Jan Mach
Pro členy PS JČP je přednáška bezplatná.

Všechny tyto odpolední přednášky se konají od 16.00 do 18.00 hodin v prostorách Justiční akademie, Hybernská 18, Praha 1.

Účastnický poplatek za přednášku činí 400 Kč (vč. DPH). Členové PS JČP, kteří mají zaplacený členský příspěvek, a advokátní a notářští koncipienti platí za přednášku 200 Kč (vč. DPH).

Příhlášky a další informace o těchto seminářích a odpoledních přednáškách lze získat na internetových stránkách www.jednotaceskychpravniku.cz nebo u koordinátorů:

JUDr. Ludmila Suchá, tel. 272 766 026 nebo 607 240 917
JUDr. Božena Burdychová, tel. 286 881 113 nebo 604 245 079
JUDr. Ilona Mouchová, tel. 272 913 916 nebo 732 256 311

NOVÉ
SOUKROMÉ
PRÁVO
www.novesoukromepravo.cz 2016

POZVÁNKA NA ODBORNOU KONFERENCI NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO 2016 V BRNĚ

Česká advokátní komora a vydavatelství EPRAVO.CZ společně zvou advokáty a advokátní koncipienty na odbornou konferenci **Nové soukromé právo** v Brně.

Nové soukromé právo – 6. 10. 2016
Hotel International Brno, Husova 16, 659 21 Brno

Registrační formulář naleznete na: <http://www.novesoukromepravo.cz/>

epravo.cz

Konference je připravena jako celodenní, včetně konferenčního oběda. Moderování celého konferenčního dne se ujme bývalý předseda ČAK, advokát JUDr. Vladimír Jirousek.

Konference odpoví na otázky týkající se aktuálních problémů nového soukromého práva a nabídne řešení v praktickém životě, dále se zaměří na využitelnost nových nebo novelizovaných právních institutů.

Na konferenci vystoupí přední čeští civilisté, např. děkanka PF MU doc. JUDr. Markéta Selucká, Ph.D., doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., JUDr. Petr Tégl, Ph.D., JUDr. Petr Lavický, Ph. D., a řada dalších.

UPOZORNĚNÍ!

Po zveřejnění těchto dvou pozvánek v červencovém newsletteru ČAK byla bezplatná kapacita ČAK advokáty téměř vyčerpána. Proto se svou registrací neotálejte, zbývají skutečně poslední volná místa. Učiňte však registraci s rozvahou a jen pokud budete mít úmysl vážně přijít. V posledních dvou letech se, bohužel, mezi advokáty rozmáhá nešvar zaregistrovat se na bezplatné akce a pak klidně, bez včasné omluvy a s nabídkou účasti jiným zájemcům, nedorazit. Že to nic nikoho nestojí? Ale omyl, Komora zaplatí náklady za každou neobsazenou židli. Každého prázdného místa je nám pak líto kvůli kolegům, které jsme museli nad rámec kapacity odmítnout... Prosíme, tedy, buďte uvážliví a solidární.

P. S. Pokud na vás místo od ČAK skutečně nezbude, můžete využít i placené kapacity a účasti přes druhého spoluorganizátora konference – EPRAVO.CZ – na www.epravo.cz/eshop.

NOVÉ
SOUKROMÉ
PRÁVO
www.novesoukromepravo.cz 2016

POZVÁNKA NA ODBORNOU KONFERENCI NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO 2016 V PRAZE

Česká advokátní komora a vydavatelství EPRAVO.CZ společně zvou advokáty a advokátní koncipienty na **5. ročník odborné konference Nové soukromé právo** v Praze, který svou záštitou podpořil ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.

Nové soukromé právo – 22. 11. 2016
Clarion Congress Hotel Prague, Freyova 645/33, Praha 9 Vysočany

Registrační formulář naleznete na: <http://www.novesoukromepravo.cz/>

epravo.cz

Konference je připravena jako celodenní, včetně konferenčního oběda. Advokáti a advokátní koncipienty mají účast zdarma, avšak upozorňujeme, že kapacita sálu je omezena a bude platit pravidlo včasnější registrace.

Nový občanský zákoník, účinný od 1. ledna 2014, je nejvýznamnější částí komplexní změny soukromého práva v České republice. Úprava, kterou tato a související právní normy přinášejí, zasahuje široké spektrum dalších právních předpisů a takřka každého uživatele práva. Jak si norma stojí v jejím praktickém nasazení? Jaká je využitelnost jejich institutů a jaké poznatky mají například soudci? A jaké dopady mohou mít novelizační snahy?

Moderování celého konferenčního dne se ujme bývalý předseda České advokátní komory, advokát JUDr. Vladimír Jirousek.

Na konferenci vystoupí ministr spravedlnosti a přední čeští civilisté, např. prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., JUDr. Roman Fiala, doc. JUDr. Bohumil Havel Ph.D., Mgr. František Korbel, Ph.D., JUDr. David Uhlíř a řada dalších.

EELA 2016 v Praze – ohlédnutí za výroční konferencí evropských advokátů specializujících se na pracovní právo

VE DNECH 19. AŽ 21. 5. 2016 PROBĚHL V PRAZE VÝROČNÍ KONGRES EVROPSKÉ ASOCIACE PRÁVNÍKŮ SPECIALIZUJÍCÍCH SE NA PRACOVNÍ PRÁVO – EELA 2016. HLAVNÍMI PARTNERY AKCE, NAD NÍŽ PŘEVZALA ZÁŠTITU ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, BYLY THE LAW REVIEWS, BOTANICUS A CZELA, MEDIÁLNÍM PARTNEREM POTÉ EPRAVO.CZ.

Z celkového počtu **465 účastníků konference** – pracovněprávních advokátů – přijelo do Prahy nejvíce hostů z Velké Británie (67), následovalo Německo (48), Itálie (43), Nizozemsko (35) a Dánsko spolu s Francií (32). Nad dvacet účastníků dorazilo i z Belgie a Španělska. Domácí prostředí také přitáhlo pozornost celkem 14 českých pracovněprávních specialistů.

Kongres členů EELA, který má dlouholetou tradici a každý rok se koná v jiné zemi, se po loňském kyperském létu přesunul do samotného historického i geografického srdce Evropy – do Prahy. Kongres postupně zahájili Claire Toumieux, předsedkyně EELA, Nataša Randlová, hostitelka pražského kongresu, a v neposlední řadě Robert Němec, místopředseda ČAK.

Úvodní vystoupení místopředsedy ČAK Roberta Němce s úsměvem sleduje Nataša Randlová.

Vedle stěhování po jednotlivých evropských zemích je další tradicí kongresu také přednesení úvodního slova některou z významných osobností společenského života hostitelské země. Praha v tomto směru nebyla výjimkou a dvoudenní cyklus přednášek v kongresových prostorách hotelu Hilton zahájil v pátek 20. 5. 2016 vážený host, profesor Univerzity Karlovy, prezident České křesťanské akademie, farář Akademické farnosti Praha a nositel Templetonovy ceny za výjimečný přínos pro duchov-

ni rozměr života, **Msgr. prof. Tomáš Halík, Ph.D., DD.** Ve své přednášce na téma „**Duše Evropy: Hledání společné evropské identity a kulturní model procesu evropského sjednocení**“ se Msgr. Halík zamyslel nad současnou situací, v níž se Evropa nalézá, a vedle pragmatické právní stránky, která jakožto hlavní náplň konference v programu následovala, nabídl také velmi potřebné filozofické zamyšlení nad současným „duševním“ stavem evropské společnosti.

Hlavním úkolem všech Evropanů je podle profesora Halíka v současné politicky složité době **znovu objevit duši Evropy** a začít se o ni starat tak, jak si po staletích historického vývoje zaslouží. Při hledání duše starého kontinentu by nám měla pomoci zejména **společná kulturní minulost letité evropské dámy**, která stojí na dvou základních pilířích – **řecké filozofii** a **křesťanské víře**. Po staletích práce s postupným budováním a následným šířením západních hodnot (o něž se měli Evropané podle Halíka doslova povinnost dělit s ostatními národy) se nyní duše Evropy může zdát trochu unavená. A v tuto chvíli, kdy Evropě hrozí nebezpečí jak ze strany nepředvídatelného Islámského státu, tak ze strany Putinova silícího Ruska, **přichází řada na nás, abychom si dva základní kulturní pilíře Evropy připomněli, o její duši se postarali** a spolu s jejím tělem – procesem

evropské politické, ekonomické a administrativní integrace – ji nenechali upadat a docela zmizet.

A že na té bohaté myšlence (která je však z kapacitních důvodů výše popsána pouze v několika stručných větách) něco je, potvrdili všichni posluchači bouřlivým potleskem. Po filozofickém zahájení se všichni hosté během pátečního dopoledne zúčastnili plenárního zasedání s tématem „**Lidská migrace napříč Evropou – nová výzva pro nás všechny**“, v jejímž rámci se slova ujal předně **Šimon Pánek**, jeden ze zakladatelů a současný ředitel neziskové organizace Člověk v tísni, následovaný **Juliet Carp** [DORSEY & WHITNEY (EU-ROPE) LLP] z Velké Británie, **Federicem Torzem** (Macchi di Cellere Gangemi) z Itálie a **Karlem Waheedem** (Karl Waheed Avocats) z Francie.

Po obědě si účastníci konference mohli vybrat jednu z bloku tří paralelních přednášek – tentokrát již s převážně pracovníprávní tematikou. Další tři souběžné přednášky s různými tématy z oblasti pracovního práva se poté konaly později odpoledne.

V prvním odpoledním přednáškovém bloku se posluchačům představila následující témata a řečníci:

1. Úspora na přání/Pro všechno je tu aplikace – Poskytování služeb zákazníkům bez stálé pracovní síly za použití aplikací, které fungují jako zprostředkovatelé – např. Uber v oblasti taxi služeb, Axiom v oblasti práva nebo Medicast v oblasti zdravotnické péče.

- Přednášející: **Stefan Lingermann** (Gleiss Lutz) z Německa, **Salvador del Rey** (Cuatrecasas) ze Španělska, **Dan Ornstein** (Proskauer) z Velké Británie, **Astrid Helstone** (Stibbe) z Nizozemska.

2. Dopad standardů MOP na individuální pracovníprávní žaloby – Uplatnění standardů Mezinárodní organizace práce ve světle národní judikatury.

- Přednášející: **Etienne Pujol** (STC Partners) z Francie, **Colin Fenwick** (ILO, vedoucí Pracovníprávní sekce) ze Švýcarska, **Barnabás Buzási** (FALUDI WOLF THEISS) z Maďarska.

3. Extremismus na pracovišti – Zvládání případů náboženského extremismu na pracovišti formou case studies.

- Přednášející: **Anne-Laure Peries** (CAPSTAN Avocats) z Francie, **Orly Gerbi** (Herzog Fox Neeman) z Izraele, **Roch Pałubicki** (SOŁTYSIŃSKI KAWECKI & SZŁĘZAK) z Polska.

Druhý odpolední přednáškový cyklus představil následující témata a přednášející:

1. Vnitřní vyšetřování: Postavení firemních právníků a ideální řešení v různých stupních interního vyšetřování u zaměstnavatele.

- Přednášející: **Jan Hofkens** (LYDIAN) z Belgie, **Voker Schneider** (Luther Rechtsanwalts-gesellschaft GmbH) z Německa, **Roger Bull** (Burger Salmon) z Velké Británie.

2. Soukromí vs. pravda: Dopad pravidel na ochranu soukromí na získávání a předkládání důkazů v pracovníprávních sporech – Postupy soudů v otázce neoprávněně pořízených důkazů v pracovníprávních sporech.

- Přednášející: **Patrick de Looff** (Van Doorne N. V.) z Nizozemska, **Marie Janšová** (Glatzová & Co.) z ČR, **Moira Guibert** (Allen & Overy) ze Španělska.

3. Národní asociace právníků se specializací na pracovní právo: Omezení ochrany zaměstnanců proti neoprávněnému skončení pracovního poměru, limity soudních sporů, podpora alternativních řešení sporů – Aktuální pracovníprávní témata očima advokátů z různých národních asociací právníků se specializací na pracovní právo.

- Přednášející: **Aldo Bottini** (AGI) z Itálie, **Ana Gómez Hernández** (ASNALA) ze Španělska, **Bronwyn McKenna** (ELA) z Velké Británie, **Charlotte Dingemanns** (VAAN) z Nizozemska, **Jacob Sand** (Ansættelses Advokater) z Dánska, **Björn Otto** (Deutscher Anwaltverein – Arbeitsgemeinschaft Arbeitsrecht) z Německa.

Po skončení pozdně odpoledního bloku přednášek mohli účastníci konference své čerstvé intelektuální obohacení společně prodiskutovat na **slavnostní galavečeři v Žofínském paláci**.

Sobotní program poté doslova **odstartoval tradičním EELA joggingem** v historickém centru Prahy, na který navázal britský gentleman a vydavatel právních publikací **Michael Rubenstein** (Michael Rubenstein Publishing Ltd.) se svým shrnutím **nejnovější evropské pracovníprávní judikatury**. Poté následovala poslední společná přednáška s tématem „**Vedoucí zaměstnanci: kde se střetává pracovní právo s právem obchodním**“ s přednášejícími **Jurgitou Venckutė** (Sorainen) z Litvy, **Jenny Welander Wadström** (Roschier) ze Švédska, **Malgorzatou Grzelakovou** (Squire Patton Boggs) z Polska a **Rüdigerem Hopfem** (Schweibert Leßmann) z Německa.

Celý kongres byl v odpoledních hodinách slavnostně ukončen společným zasedáním všech zúčastněných členů asociace EELA, s pozvánkou na konferenci EELA 2017, která se bude konat v Curychu.

Závěrem bychom touto cestou chtěli ještě jednou poděkovat všem partnerům EELA 2016 a samozřejmě všem jejím účastníkům, bez nichž by Praha nemohla tuto speciální pracovníprávní událost hostit.

Více informací o proběhlé konferenci a jejím detailním programu naleznete na internetových stránkách www.eela2016.org.

- ❖ JUDr. NATAŠA RANDLOVÁ, Ph.D., advokátka, zakládající členka CzELA a pořadatelka pražského kongresu EELA

**CODEXIS
GOLF
TOUR**

CODEXIS®
GOLF TOUR 2016
www.codexisgolf.cz

Srdečně zveme na tradiční sérii golfových turnajů pro advokáty, právníky, soudce, manažery a všechny příznivce golfu.

22-23/08/2016 EXPOBANK GOLF CUP – Golf & Spa Resort Cihelny

15/09/2016 NOVAVOICE GOLF CUP – Golf Park Slapy sv. Jan

Pořadatel:

Partneři:

Mediální partneři:

Brands&Stores

Hlavní partneři:

PŘEVOD ŘEČI DO TEXTU

PRÁVNÍ PROSTOR

Pozvánka na celostátní turnaj advokacie v tenise

Mariánské Lázně 9. 9. a 10. 9. 2016

Advokátní kancelář JUDr. Ladislava Jiráska a Mgr. Roberta Šupa, s laskavým svolením a podporou České advokátní komory, pořádají již **XXIV. ročník tradičního celostátního turnaje advokacie v tenise**, na který si vás tímto dovoluujeme pozvat.

1. Pořadatel:

Advokátní kancelář Jirásek & Šup
Klíčová 199/2, Mariánské Lázně
e-mail: info@jiraseksup.cz
tel: 00420 354673511, mobil: 775 673 514

2. Místo konání:

Tenisové dvorce Tenisového klubu v Mariánských Lázních,
U lesního pramene, Chopinova 85/1.

3. Vrchní rozhodčí:

JUDr. Petr Matoušek

4. Vypsání soutěže

1. dvouhra mužů junior
2. dvouhra mužů senior
3. čtyřhra mužů
4. dvouhra a čtyřhra žen
5. smíšená čtyřhra, bude-li zájem

5. Soutěže jsou otevřeny pro všechny členy a pracovníky české a slovenské advokacie, ředitelství turnaje si vyhrazuje právo úpravy vypsání soutěží podle počtu účastníků.

6. Přihlášky zasílejte e-mailem na: info@jiraseksup.cz

7. Vklady budou vybírány při prezenci ve výši 700 Kč (zahrnuje občerstvení a raut).

8. Prezence dne 9. 9. 2015

Ubytování je zajištěno v hotelu Grandhotel Pacifik ****. Informace na telefonu 354651300, nebo na e-mailu pacifik@badmarienbad.cz.

Pro zájemce je možné individuálně dohodnout prodloužení pobytu, včetně léčebných kúr, rehabilitací, masáží apod. za zvýhodněných podmínek.

Srdečně zveme všechny příznivce bílého sportu do Mariánských Lázní.

JUDr. Ladislav Jirásek
ředitel turnaje

JUDr. Petr Matoušek
vrchní rozhodčí

Pozvánka na turnaj regionálních týmů ve fotbale

„Severočeský pohár 2016“

Kdy: v pátek 16. 9. 2016 od 12 hodin

Kde: Ústí nad Labem – Klíše, Areál MFK Ústí nad Labem, Klíše – ulice Černá cesta

GPS: 50°39'56.4"N 14°00'39.6"E

Po úspěchu turnajů „Pardubická kopačka 2014“ a „Ostravská šajtla 2015“ pořádá Severočeský region další ročník turnaje regionálních týmů advokátů, koncipientů a přátel advokacie.

Podle počtu zúčastněných týmů se očekává, že každé mužstvo sehraje několik utkání s hrací dobou 2 x 30 minut, přičemž v areálu je zajištěno zázemí se šatnami a občerstvení.

Po ukončení turnaje vás čeká závěrečný raut v prostorách univerzitního kampusu UJEP, kde se můžete i ubytovat.

Účast týmů, prosím, organizátorům potvrďte do 10. 8. 2016 i s případnými požadavky na ubytování.

Předběžné startovné (podle počtů týmů) se očekává ve výši 850 Kč/účastník, což bude hrazeno z rozpočtů regionů.

Pro sestavení týmů, prosím, kontaktujte vedoucího týmu ve svém regionu:

region	vedoucí týmu	e-mail:
Západní Čechy	Václav Vladar	vaclav.vladar@volny.cz
Jižní Čechy	František Smejkal	smejkal@volny.cz
Střední Čechy	Jaroslav Zeman	zeman@pravni.cz
Praha	Petr Burzanovský	burzanovsky@dbkp.cz
Severní Čechy	Zdeněk Grus	gruszenek@hotmail.com
Východní Čechy	Jan Najman	jannajman@volny.cz
Morava	Petr Vysoudil	kancelar@vysoudil.cz

Na setkání se těší za organizátory:

Zdeněk Grus gruszenek@hotmail.com

Michal Vejlupek m.vejlupek@volny.cz

Lubomír Pánik akpanik@akpanik.cz

jako regionální zástupci České advokátní komory pro Severočeský kraj

**WOLF THEISS A EPRAVO.CZ VÁS POD ZÁŠTITOU
ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY SRDEČNĚ ZVOU NA**

19. ROČNÍK GOLFOVÉHO TURNAJE ČESKÉ ADVOKACIE

**TURNAJ SE KONÁ VE ČTVRTEK 22. ZÁŘÍ 2016
OD 10 HODIN V BEROUN GOLF RESORTU**

Turnaj je určen pouze pro advokáty a advokátní koncipienty s platným HCP.

Máte-li zájem se turnaje zúčastnit, prosíme o potvrzení účasti Kateřině Cigánové na e-mailovou adresu katerina.ciganova@wolftheiss.com nebo na telefonní číslo +420 234 765 111.

Prosíme o sdělení registračního čísla ČGF a aktuálního HCP. Uzávěrka registrace je 19. září 2016.

STARTOVNÉ 1 500 Kč

TĚŠÍME SE NA SETKÁNÍ S VÁMI!

Pozvánka na turnaj ČAK v beach volejbalu v Českých Budějovicích

Vážené kolegyně, vážení kolegové, příznivci beach volejbalu, regionální středisko ČAK – jižní Čechy si vás a vaše rodinné příslušníky dovoluje co nejsrdečněji pozvat na

6. ročník turnaje České advokátní komory v beach volejbalu

Místo konání: beachvolejbalový areál v Českých Budějovicích (<http://www.beachball.cz/>)

Datum: sobota 17. 9. 2016 od 9:00 do cca 18:00 hodin

Účast: advokátky, advokáti, advokátní koncipientky, advokátní koncipienti, pracovníci advokacie, soudů a státních zastupitelství a jejich rodinní příslušníci v předpokládaném počtu kolem 30-40 účastníků

Program: přihlášená družstva se utkají v **beach volejbalu smíšených družstev – 1 + 1** – dle počtu a zájmu přihlášených účastníků. V ojedinělých případech lze s organizátory domluvit i výjimku, kde budou herní dvojici tvořit dvě ženy, event. dva muži. Pro usnadnění a urychlení organizace by organizátoři uvítali, aby účastníci již přihlašovali celá družstva. Večer po skončení turnaje se podle počtu zúčastněných uskuteční v beach areálu neformální **večerní zábava** (pro rezervaci míst by organizátoři ocenili, aby jim účastníci již při přihlašování předběžně sdělili, zda se zúčastní i večerního posezení).

Startovné: účastnický poplatek činí **300 Kč za osobu** a zahrnuje pronájem sportovního areálu, občerstvení a ceny

Přihlášky: prosíme o zaslání závazných e-mailových přihlášek na adresu **ak.langova@gmail.com** nejpozději **do 5. 9. 2016**, spolu se zaplacením účastnického poplatku na **účet č. 2107335133/2700. Jako variabilní symbol uveďte vaše číslo ČAK.** (Účastníci, kteří nejsou členy České advokátní komory, uvedou variabilní symbol 1234 a do poznámky pro příjemce své jméno, příjmení a poznámku „turnaj ČAK“.)

Odhlášení: zašlete rovněž na shora uvedenou e-mailovou adresu. Bude-li odhlášení doručeno nejpozději **do 10. 9. 2016**, účastnický poplatek bude v plné výši vrácen. Po tomto termínu již nebude možné účastnický poplatek vrátit.

V termínu po 10. 9. 2016 organizátoři rozešlou podrobnější informace k organizaci turnaje.

Organizační tým:

JUDr. František Smejkal, místopředseda ČAK
Mgr. David Pohoral, zástupce regionálního představitele ČAK
Mgr. Zuzana Langová, advokátka

Pozvánka na 19. sportovní hry české advokacie

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Česká advokátní komora pokračuje v pořádání úspěšné společenské sportovní akce a dovoluje si vás a vaše rodinné příslušníky co nejsrdečněji pozvat na

19. ROČNÍK SPORTOVNÍCH HER ČESKÉ ADVOKACIE zaměřený na sport, relaxaci a společenské setkání.

Místo konání: Areál střediska vrcholového sportu v přírodním prostředí anglického parku města **Nymburk**, který bude vyhrazen v daném termínu pouze advokátům. V případě nepříznivého počasí se mohou všechny sportovní akce uskutečnit v prostorných halách.

Doba konání: od **30. 9. 2016** (pátek), příjezd od 16.00 do 22.00 hod., do **2. 10. 2016** (neděle), odjezd do 12.00 hod.

Účast: Advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci v předpokládaném počtu kolem 230 osob (ubytovací kapacita).

Program sportovních soutěží: Mezi jednotlivými regiony bude organizována soutěž ve volejbalu smíšených družstev, basketbalu dle zájmu a kopané dle zájmu.

Pro usnadnění a urychlení organizace by organizátoři uvítali, kdyby účastníci přihlašovali již celá družstva, nebo si je vytvořili hned po příjezdu na místě samém.

Kromě toho je možnost individuálního sportování ve stolním tenisu, tenisu, nohejbalu, minigolfu, atletice, plavání a posilování se saunou a soláriumem.

Budou vítáni i ti, kteří chtějí pouze své přátele povzbudit a budou mít zájem o prohlídku areálu města Nymburk, přičemž mohou využít krytý plavecký bazén, saunu, solárium a relaxační centrum. Upozorňujeme, že výdej večerí končí ve 21.00 hod.

K dispozici je restaurace, večer s tancem a živou hudbou.

Ubytování: Hotelového typu v jedno- až třílůžkových pokojích se sprchou a toaletou.

Náklady: Účastnický poplatek za osobu činí 1 500 Kč (děti do 12 let 750 Kč) a zahrnuje ubytování, snídaně, obědy, večere a nájem sportovního areálu.

Přihlášky: S ohledem na omezenou kapacitu na straně jedné a na nezbytnost naplnit požadovanou účast 230 osobami na straně druhé, prosíme o zaslání závazných přihlášek na e-mailovou adresu: gajdosova@cak.cz **nejpozději do 16. září**, spolu se zaplacením účastnického poplatku na účet č. 12432011/0100, variabilní symbol 2016, konstantní symbol 308.

Odhlášení: Zašlete též na adresu gajdosova@cak.cz. Pokud bude odhlášení doručeno **nejpozději do 23. září (včetně)**, **účastnický poplatek se v plné výši vrací**. Po tomto termínu již není možné (vzhledem k rezervaci pokojů a nemožnosti je znovu obsadit) účastnický poplatek vrátit.

Po 16. září 2016 organizátorky sportovních her vaši přihlášku písemně potvrdí s podrobnější informací. V případě, že by plánovaná akce byla odvolána pro nedostatečný zájem, bude vám účastnický poplatek vrácen.

K aktuálním úvahám o zdravotnictví

V naší rozvětvené rodině máme sedm lékařek různých specializací; i kliniku by dohromady poskládaly. Když se v plné či částečné sestavě sejdou, provětrávají problémy českého i světového zdravotnictví. V takových debatách jsem se až dosud mohl uplatnit jen několika povrchními poznámkami. Mé zkušenosti příležitostného pacienta nebyly totiž nijak otravné, snad i proto, že jsem byl od péče zdravotníků odrazován, jak už to tak v rodinách lékařů a lékařek chodí. Skutečnost, že se nemohu prosadit v rozpravách, chápu zpravidla dost úkorně, jako by šlo o vynučovanou dietu. Proto jsem se rozhodl, že pro naše rodinné kolegium lékařek připravím písemnou filipiku o problémech zdravotní péče. Zde pak uvádím svou přípravu:

Průměrnou nemocnici si můžeme představit jako místo, kde ležící pacient kvůli nepovšimnutí na lůžku a kde ambulantní pacienti beznadějně čekají, až si jejich utrpení někdo všimne. Kde jsou lékaři, ptáme se? Co dělají sestry? Proč není vidět žádný pomocný personál? Všichni jako jeden muž jsou zaměstnáni administrativou a na pouhé pacienty jim nezbyvá čas. Odborní lékaři tráví čas sestavováním statistik pro bortící se soustavu výborů a správců, jimiž je nemocniční systém přetíženo. V rozpočtu i docela malé nemocnice se počítá s prací vedoucího úředníka, vedoucího kanceláře, dalšího administrativního úředníka a technického úředníka pro obsluhu počítačů a jiných strojů. Další odborníci shromažďují zbytečné statistiky, vykazující pracovní tabulky „obložnosti“, lůžkodnu, denní průměry a procenta lůžkového využití. Zdravotnický personál se utápí v záplavě papírů a všechno se rozhoduje někde na vyšší úrovni, nekonečně vzdálené skutečnosti...

A co dělají sestry? Jsou plně zaměstnány stálými inventurami prostěradel, pokrývek, polštářů a nočníků. Je zcela vedlejší, že všechny tyto věci byly už sečteny a zapsány do inventurních seznamů pro inventurní oddělení. Přesto se musí dělat inventura stále znova a musí se při ní shánět třeba rouška, která zrovna chybí. Nemocní mohou umírat, ale sestry mezi tím počítají osušky...

Při všech těchto pochodech je zajímavý vznik oboru úřednického lékaře, zvaného lékouřada. Tento jedinec má ve státě, který pečuje o své obyvatele, klíčovou pozici; je to plně kvalifikovaný lékař, jehož lékařské znalosti zůstávají ve skutečnosti zcela nevyužity. Jeho úkolem je sbírat podrobné informace pro dalšího a vyššího lékouřada, který potom rozhodne o invaliditě člověka, kterého vlastně nikdy neviděl. Z tohoto rostoucího stavu lékouřednictva rekrutuje každé ministerstvo vlastní zaměstnance, a to bez ohledu na Ministerstvo zdravotnictví. Tito zaměstnanci nepřinášejí svému úřadu zřejmý užitek, stejně jako právní oddělení, které moudře pověří zastupováním advokáta, kdykoliv je skutečný právní spor na obzoru.

Dovedu si představit, jak naše medicínské odbornice budou uznale kývat hlavami a i slovy dávat najevo souhlas s tím, že svůj díl kritiky obdrželi právníci. Dvě obvodní lékařky pak jistě budou nadšeny dalším zjištěním:

Byla doba, kdy praktický lékař sám byl autoritou a kdy jeho slovo platilo u všech ostatních praktických lékařů. Dnes jsme moudřejší a víme, že lékař, který pacienta viděl, mohl by ho také znát a mohl by být touto známostí ovlivněn. Je rozhodně lepší zaměstnat lékouřadu, který podá zprávu dalšímu lékouřadovi, a ten zase nejspíš výboru. V tom je záruka, že se bude rozhodovat podle směrnic, a ne s ohledem na ten který případ nebo na jakékoliv reálné skutečnosti. Jenom škoda, že úřadující lékař vyplýval tolik času na získání kvalifikace. Speciální lékouřadovací kurs by se dal pořádit mnohem levněji a mohl by skončit, jakmile by se student naučil správně psát slovo diarrhoea.

Jsem si téměř jist, že naše paní doktorky začnou v tomto okamžiku pochybovat, že jsem osobně shromáždil a zejména sám formuloval všechny uvedené poznatky. Některá z nich asi poznamená, že termín lékouřada je půvabný, ale v našich krajinách nijak nezdomácněl. Moje manželka si jistě popíchne, že jsem slovo diarrhoea možná ještě ani neslyšel a rozhodně nevím, co znamená a jak se píše. Řekne: „Je to průjem.“

„Tím průjmem myslíš ono cizí slovo, nebo hodnotíš text, který jsem pro vás připravil?“ zeptám se a nečekaje na odpověď, budu pokračovat: „Všechno, co jsem si o zdravotnictví připravil, ležatým písmem napsal a vám přečetl, není mým výtvozem. Jde o pasáž z kdysi celosvětově populárních satirických pravidel, která vytvářel anglický profesor hospodářských věd na univerzitě v Singapuru C. N. Parkinson.“

Ze tří prací uvedeného učence vyšel u nás výbor pod názvem *Zákony profesora Parkinsona* (přeložila Zdenka Hermannová a vydala Mladá fronta Praha v roce 1966). Pravdomluvný a elegantní byl text na záložce té knížky, kde stálo: *Parkinsonovy „zákony“ mají jako každý dobrý humor i satira nespočet vazeb, podtextů a zobecnění a svědčí jen v jejich prospěch, že „nepadnou“ na tělo pouze společnosti, jíž byly ušity na míru, nýbrž že v mnohém velmi dobře sedí i jinde. Český čtenář zajisté na nejednom místě okouzleně vykřikne ono hrabalovské „jako u nás“ a je přirozené, že o to lépe se bude bavit.*

Snad se čtenář předchozích řádků bavil a také možná smutněl, že i s odstupem poloviny století neztratila svou platnost obecnější kritika zdravotnictví. Ostatně se kloním k názoru, že Parkinsonovy „zákony“ by si i z jiných ohledů zasloužily nové vydání.

✿ prof. PETR HAJN

JSTE KLIKAŘ! KDYŽ MÁ SVÁTEK, TAK TRESTÁ PODLE MURPHYHO ZÁKONŮ!

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- advokátem byl původně i dánský ministerský předseda v letech 1859-1860 Carl Eduard Rotwitt? Rotwitt (1812-1860) vystudoval právnickou fakultu a ve 30. letech 19. století se stal advokátem, v r. 1842 byl pak připuštěn jako advokát k Nejvyššímu soudu. Do politiky vstoupil v r. 1849 jako poslanec, v letech 1853-1859 působil jako předseda Parlamentu (Folkeeting). Carl Eduard Rotwitt zemřel ve 47 letech na infarkt, který jej zasáhl při výkonu funkce předsedy vlády.

- dne 14. června 2016 Karolína Truhlářová úspěšně obhájila na Fakultě právnické ZČU rigorózní práci na téma „Vývoj soudnictví, notářství a advokacie a jejich významní představitelé na Českolipsku v letech 1848-1938“? Autorka kromě jiného podala medailonky jedenašedesáti právníků, kteří na Českolipsku působili v justici, advokacii a notářství. „Z představených advokátů, notářů a soudců lze za právníky, kteří přesáhli rámec českolipského regionu, považovat především Franze Schmeykala a Ferdinanda Tondra,“ podává se z oponentského posudku Stanislava Balíka. Oponent

ocenil, že autorka „vychází z archivních materiálů, dobových časopisů a též ze širokého okruhu české a cizojazyčné literatury“. Karolína Truhlářová poté úspěšně vykonala i rigorózní zkoušku. Komisi předsedal Antonín Hrdina, členy byli Karolína Adamová, Vendulka Valentová, Antonín Lojek a Stanislav Balík.

- prokurátorem „při hořejších soudech v Praze“ byl na přelomu 16. a 17. století Vít Dentulinus (1570-1613)? Podle tehdejší terminologie byl pojem prokurátor označením pro toho, kdo vykonával v dnešním slova smyslu advokacii. Dentulinus byl „muž nevědně vzdělaný a značně zámožný“, rád vyhledával společnost učenců a literátů, kteří pak o něm psali oslavné verše. Dentulinus dosáhl v r. 1598 nobilitace, predikátu „z Turtelštejna“ a erbu se stříbrnou hrdličkou v červeném poli. Podporoval farní školu u sv. Jindřicha a účastnil se porad o opravách Karolína.

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Radim Miketa: **Vielfältige, aber doch gleiche Rechtsanwaltschaft** 3

Aktuelles

Gemeinsame Verhandlung der Vorstände der Tschechischen und Slowakischen Rechtsanwaltskammern Robert Němec 4
XXIV. Karlsbader juristische Tage Petr Bříza, Michal Vávra, Ondřej Trubač 6
Aufruf für tschechische Rechtsanwälte – schließen Sie sich dem Projekt „Europäische Rechtsanwälte auf Lesbos“ an 11
Der Jurist des Jahres 2016 aufgerufen 12
Rechtspraxis und Zeitschriften-Intermezzos in den Jahren 1943-1956 Stanislav Balík 13
Aktuell im Rechtswesen Hana Rýdlová 16

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Das Verhältnis der Revision und der Verfassungsbeschwerde gestern, heute und morgen Vojtěch Šimiček 17
Der Fall Erdogan und die Grenzen der annehmbaren Kritik der Personen des öffentlichen Lebens Jiří Herczeg 24
Vertretung im Verwaltungsverfahren und die Datenboxen Pavel Mates 32
Über den Gerichtsschutz gegen ein anderes Einschreiten der öffentlichen Gewalt Ivo Keisler 36
Die Bindung des Gerichts an das Klagebegehren bei Auflösung und Auseinandersetzung des Bruchteilmiteigentums Šárka Gondeková 39
Wahl der Verwaltungsform des Familienvermögens: worauf kommt es an? Kateřina Ronovská 44
Angemessenheit der rechtlichen Regelung des Familienrechts Daniela Kovařová 49

Aus der Judikatur

Zulässigkeit der Revision, Ausschöpfung der Prozessmittel 51
Zur Frage des Beginns der Ersitzungsfrist gem. § 134 Abs. 1 des Gesetzes Nr. 40/1964 Sgl. BGB 53
Über die Belehrungspflicht des Gerichts über die Möglichkeit der Erhebung der Kassationsbeschwerde 55
Aus der Rechtsprechung des EGMR 57

Aus der Fachliteratur

Petr Lavický und Koll.: **Praktischer Kommentar zur Zivilprozessordnung und anderen Vorschriften des Zivilprozesses** (Alena Winterová) 60
 Josef Šilhán: **Rechtsfolgen der Vertragsverletzung im neuen Bürgerlichen Gesetzbuch** (Jan Petrov) 61
 Václav Hora: **Komplex des Pfändungsrechts. Unstrittiges Gerichtsverfahren** (Jiří Spáčil) 62
 Pavel Herman, Vlastimil Fidler und Koll.: **Kommentar zum Gesetz über die Vergabe der öffentlichen Aufträge** (Jindřich Vítek) 63
 Petr Ritter: **Die Schuld des Richters Brenner** (Ivana Cihlářová) 65
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt... 65

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Wir haben schon immer existiert. Aber wie schaut die Zukunft aus? Auch über energische Oberste, Generäle und über Putin 67

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Praxis des Ausschusses der Tschechischen Rechtsanwaltskammer für Fachhilfe und Interessen-Schutz der Rechtsanwälte
 Petr Toman 68
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 69
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer und aus der gemeinsamen Verhandlung der Vorstände der Tschechischen und Slowakischen Rechtsanwaltskammer icha 71
Verlauf und Ergebnisse der Rechtsanwaltsprüfungen, Anerkennungsprüfungen und Befähigungsprüfungen, die im I. Halbjahr 2016 stattgefunden haben 72
Der Elbe-Pokal der Tschechischen Rechtsanwaltschaft 2016 Michal Vejlupek 73
Der fünfte Jahrgang des Turniers „Um den Pokal der tschechischen und slowakischen Rechtsanwaltschaft im Doppel-Paar-Tennis“
 Jaroslav Brož 73
Fußball-Repräsentation der Tschechischen Rechtsanwaltskammer bei der 18. Weltmeisterschaft der Rechtsanwälte Jan Najman 74

Aus Europa

Das neue „Thema des Tages“ (auch von morgen) – die Zukunft der Rechtsanwaltsdienstleistungen Antonín Mokrý, Eva Indruchová 76
Tschechische Rechtsanwälte beim Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte in Straßburg Lenka Vojířová 81

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 83
Einladung zu FASHION LAW CONFERENCE 2016 84
Einladung zum Seminar über das Insolvenzrecht 85
Einladung zum Tschechisch-Deutsch-Slowakischen Rechtsanwaltsforum in Plzeň 85
Einladung zu Seminaren und Vorträgen der Union der tschechischen Juristen im II. Halbjahr 2016 86
Einladung zur Konferenz „Das neue Privatrecht 2016 „ in Brno 87
Einladung zum 5. Jahrgang der Konferenz „Das neue Privatrecht 2016“ in Prag 87
EELA 2016 in Prag – Rückblick auf die Jahreskonferenz der europäischen Rechtsanwälte, die sich auf das Arbeitsrecht spezialisieren Nataša Randlová 88
Einladung zur Codexis Golf Tour 2016 90
Einladung zum gesamtstaatlichen Tennis-Turnier der Rechtsanwaltschaft 90
Einladung zum „Nordböhmisches Pokal 2016“ 91
Einladung zum 19. Jahrgang des Golf-Turniers der tschechischen Rechtsanwaltschaft 91
Einladung zum Beach-Volleyball-Turnier der Tschechischen Rechtsanwaltschaft in České Budějovice 92
Einladung zu den 19. Sportspielen der tschechischen Rechtsanwaltschaft 93

Zum Schluss

Zu den aktuellen Betrachtungen über das Gesundheitswesen Petr Hajn 94
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý 95
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík 95

Inhaltsverzeichnis 96
Zusammenfassung 97
Summary 98
Table of Contents 99

Vojtěch Šimíček: Das Verhältnis der Revision und der Verfassungsbeschwerde gestern, heute und morgen

Der Artikel behandelt die Entwicklung des Verhältnisses zwischen der Verfassungsbeschwerde und der Revision seit der Entstehung der Verfassungsgerichtsbarkeit bis zur Gegenwart. Er konzentriert sich vor allem auf die in Zivilsachen erhobenen Revisionen. Er bewertet kritisch sowohl die Uneinheitlichkeit seitens des Verfassungsgerichts bei der Beurteilung der Revision als Prozessmittels, wo erst mit dessen Ausschöpfung die Erhebung einer zulässigen Verfassungsbeschwerde begründet werden kann, als auch das nicht selten formalistische Herantreten des Obersten Gerichts bei der Beurteilung der Zulässigkeit der Revision. Zum Schluss wird konstatiert, dass der Hauptgrund des gelegentlichen Fehlens des Verständnisses zwischen dem Verfassungsgericht und dem Obersten Gericht in diesen Fragen offensichtlich die unterschiedliche Definition der Prioritäten dieser Gerichte ist: das Interesse am Schutz der verfassungsmäßig verbürgten Rechte einerseits und die Vereinheitlichung der Rechtsprechung andererseits.

Jiří Herczeg: Der Fall Erdogan und die Grenzen der annehmbaren Kritik der Personen des öffentlichen Lebens

Der Autor beschäftigt sich in diesem Artikel mit den Grenzen der Redefreiheit im Falle der Personen des öffentlichen Lebens, und zwar am konkreten Beispiel der Beleidigung des türkischen Staatspräsidenten durch einen deutschen Satiriker. Das Ziel dieses Artikels ist es, an diesem konkreten Beispiel den Lesern die deutsche Rechtsregelung der verbalen Straftaten gegen die Organe der fremden Staaten nahezubringen, diese mit der inländischen Rechtsregelung zu vergleichen und mit Verweis auf die Rechtsprechung des Verfassungsgerichts der Tschechischen Republik, des Bundesverfassungsgerichts, des Obersten Gerichts der Vereinigten Staaten Amerikas und des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte die Grenzen der Redefreiheit im Falle der Personen des öffentlichen Lebens zu zeigen. Der Autor lässt selbst zu, dass das Finden der Grenzen der Redefreiheit schwer ist. Nichtsdestotrotz kommt er zum Schluss, dass das Absolutisieren der Redefreiheit nicht der Weg ist, den die Tschechische Republik gehen sollte. Die amerikanische Auffassung der Redefreiheit ist die Folge der übermäßigen Betonung der politischen Dimension der Redefreiheit, die dazu führt, dass der Schutz der hypothetischen politischen Äußerung dem Schutz der nicht-politischen persönlichen Würde übergeordnet ist, zu deren Schädigung es in der Realität gekommen ist.

Pavel Mates: Vertretung im Verwaltungsverfahren und die Datenboxen

Die Datenboxen sind seit dem Augenblick, wo sie in den realen Betrieb gesetzt wurden, d.h. am 1. November 2009, bzw. bei Rechtsanwälten und Steuerberatern am 1. 7. 2012, ein unentbehrlicher Bestandteil der Rechtsregelung geworden. Es ist offensichtlich, dass es gelungen ist, das Vorhaben zu realisieren, nämlich eine effektive Kommunikation unter den Organen der öffentlichen Gewalt sowie im Verhältnis zu privaten Subjekten und auch unter all diesen gegenseitig zu schaffen. Der

Gesetzgeber konnte natürlich nicht alle Folgen bedenken, welche die Regelung des Gesetzes Nr. 300/2008 Sgl. über elektronische Rechtsgeschäfte und die autorisierte Konversion der Dokumente nach sich ziehen wird und die erst in der Praxis erscheinen können. Der Artikel beschäftigt sich mit Problemen, die im Zusammenhang mit der Vertretung nach Verwaltungsordnung und Steuerordnung insbesondere durch die Rechtsprechung auch in der Fachliteratur behandelt wurden. Konkret handelt es sich um Situationen, wenn der Verfahrensbeteiligte mehrere Datenboxen besitzt, ferner um die Speicherung der Vollmächte mittels der Datenbox, die Folgen der Benutzung einer fremden Datenbox und die Verantwortung des Beteiligten für die Wahl des Vertreters. Zum Schluss wird die Entscheidung des Disziplinarsenats der Tschechischen Rechtsanwaltskammer zitiert, aus der sich ergibt, dass die Verwendung der Datenboxen im Verhältnis zu den Organen der öffentlichen Gewalt als Pflicht der Rechtsanwälte verstanden wird.

Ivo Keisler: Über den Gerichtsschutz gegen ein anderes Einschreiten der öffentlichen Gewalt

Der Artikel behandelt die Frage der sachlichen Zuständigkeit in Sachen der gerichtlichen Überprüfung eines anderen Einschreitens des Organs der öffentlichen Gewalt in Verbindung mit „obiter dictum“, enthalten im Beschluss des Verfassungsgerichts vom 2. 12. 2015, Aktenzeichen I. ÚS 2355/15. Der Autor widmet sich zuerst der Frage der Überprüfung eines anderen Einschreitens im Lichte der bisherigen Rechtsprechung des Obersten Verwaltungsgerichts und des Verfassungsgerichts. Ferner befindet sich im Text des Artikels eine kritische Analyse der Ansicht, die am Rande des Beschlusses des Verfassungsgerichts vom 2. 12. 2015, Aktenzeichen I. ÚS 2355/15 angeführt ist, und zwar im Hinblick auf deren Inhalt als auch auf deren Form, in der diese Ansicht präsentiert wird. Zum Schluss beschäf-

tigt sich der Autor mit den praktischen Folgen einer möglichen rechtssprechungsmaßige Abweichung im Sinne der vorgenannten kritisierten Ansicht des Verfassungsgerichts.

Šárka Gondoková: Die Bindung des Gerichts an das Klagebegehren bei Auflösung und Auseinandersetzung des Bruchteilmiteigentums

Dieser Beitrag bietet die Betrachtung der Autorin über die gegenwärtige Entscheidungspraxis der Gerichte im Hinblick auf die Auflösung und Auseinandersetzung des Bruchteilmiteigentums an. Nach Ansicht der Autorin wird die Entscheidungspraxis insbesondere durch die sprachliche Auslegung der Bestimmungen beeinflusst, die bei der Entscheidung des Gerichts über die Auflösung und Auseinandersetzung des Bruchteilmiteigentums angewendet werden, ohne dass der Sinn und der Zweck dieser Bestimmungen (materiell-rechtlichen und verfahrensrechtlichen Charakters) berücksichtigt und beachtet würden. Infolge dieser Tatsache kommt es dann laut Ansicht der Autorin zur Unterdrückung des Willens des Klägers, ohne dass das Interesse am Schutz des Eigentumsrechts des Beklagten dies erfordern würde – die Autorin hält es für unerwünscht. Die Autorin präsentiert an Beispielen, wie die Gerichte nach ihrer Meinung bei der Entscheidung über die Auflösung und Auseinandersetzung des Bruchteilmiteigentums vorgehen sollten, und sie versucht, ihre Behauptungen durch Argumente zu untermauern, die sie in Zusammenhängen mit weiteren Bestimmungen sucht, die durch das Gericht in der gegenständlichen Sache angewendet werden bzw. nach Ansicht der Autorin angewendet werden sollten.

Kateřina Ronovská: Wahl der Verwaltungsform des Familienvermögens: worauf kommt es an?

Das neue Privatrecht bringt für die Zwecke der Verwaltung des (Familien-)Vermögens eine Reihe von neuen Möglichkeiten. Das

NĚMECKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Dipl.-Jur. (Univ.) / Rechtsanwältin
Lenka Brázdilová

Specializace: vymáhání pohledávek, procesní zastupování, ověření bonity německých společností, soukromé stavební právo, právo veřejných zakázek ve stavebnictví, zakládání společností v SRN, E-Commerce, trestní, pracovní právo a další

www.czech-legal-help.de, info@czech-legal-help.de

0049 851 98832566

inzerce

Vermögen kann aufgrund eines Dienstvertrags durch eine dazu berufene physische oder juristische Person (z. B. eine Bank oder einen anderen vertrauenswürdigen Verwalter) verwaltet werden, es kann in eine zu diesem Zweck gegründete Handelskorporation oder Stiftung (Stiftungsfonds oder Stiftung) ggf. in eine Anstalt zugewiesen werden. Aktuell kann auch die Form eines Treuhandfonds genutzt werden, der aus verselbstständigtem Vermögen besteht, welches der Verwaltung des Treuhänders anvertraut ist. Die Diskussion über das Thema der Vermögensverwaltung mit Nutzung der Funktionalitäten der Lebensversicherung ist in unserem Rechtsraum erst am Anfang. Neben den innerstaatlichen Instrumenten kann für eine konkrete Situation auch eine der vergleichbaren ausländischen Instrumente der Vermögensverwaltung passen. Welches der oben genannten Instrumente im konkreten Beispiel „am besten“ ist, kann nicht pauschal behauptet werden. Immer wird es nämlich auf die Beurteilung der konkreten Situation ankommen, insbesondere dann auf den Zweck, die Vermögensausstattung, die Persönlichkeit des Eigentümers und die gesamten Familienverhältnisse.

Daniela Kovářová: Angemessenheit der rechtlichen Regelung des Familienrechts

Der Artikel versucht, die Grundfrage des Bedarfs nach einer rechtlichen Regelung der Familienverhältnisse zu beantworten. Die Autorin fragt in diesem Artikel, ob es nicht andere Systeme gibt, die zu deren Regelung geeigneter wären, und welche Folgen aus einer unangemessenen Regelung resultieren. An Beispielen aus der Debatte über die vorgeschossenen Unterhaltsbeiträge oder über die Verwischung der Grenzen zwischen „Streitigkeiten“ und „Nicht-Streitigkeiten“ kommt die Autorin zum Schluss, dass dies die Ermüdung vom Recht, die Nicht-Anwendbarkeit, Resignation, Übertreibung, Hypertrophie des Kommentators, Ironie, Verhöhnung, Mangel an Respekt und im letzten Stadium die Rechtlosigkeit zur Folge hat.

Vojtěch Šmíček: The relationship between appellate reviews and constitutional complaints yesterday, today and tomorrow

The article deals with the development of the relationship between constitutional complaints and appellate reviews since the beginning of constitutional judiciary until present. It focuses mainly on appellate reviews filed in civil matters. It critically evaluates a certain inconsistency in the Constitutional Court's assessing appellate reviews as a procedural remedy—filing of a constitutional complaint is only admissible after exhaustion of this remedy—and also often a formalistic approach of the Supreme Court in assessing the admissibility of appellate reviews. In conclusion, it is noted that the main reason for the occasional misunderstandings between the Constitutional Court and the Supreme Court in these matters is a different definition of priorities of these courts; an interest in protecting constitutionally guaranteed fundamental rights on the one hand and unification of case law on the other.

Jiří Herczeg: The case of Erdogan and the limits of acceptable criticism of public persons

The author deals with the limits of freedom of speech in the case of public persons on a particular case of a German satirist insulting the Turkish President. The aim of this article is to acquaint the reader, based on this particular case, with German legislation on verbal criminal offences against authorities of foreign countries, compare it with the Czech legislation and—with reference to the case of the Czech Constitutional Court, the Federal Constitutional Court, the U.S. Supreme Court and the European Court of Human Rights—show the limits of freedom of speech in the case of public persons. The author himself admits that finding limits of freedom of speech is difficult. However, he concludes that absolutization of freedom of speech is not the way the Czech Republic should be heading. The American concept of freedom of speech is a result of too much emphasis on the political dimension of freedom of speech, which leads to the fact that protection of hypothetical political expression is supreme to the protection of non-political personal dignity, which has been actually damaged.

Pavel Mates: Representation in administrative proceedings, and data boxes

Data boxes became an undisputed part of legislation since they were put into full operation, i.e. since 1 November 2009 and for lawyers and tax consultants since 1 July 2012. We may say that the aim to establish effective communication between public authorities in relation to private entities and also among all these has been achieved. The legislator of course could not have envisaged all the consequences which the Act No. 3000/2008 Sb., on electronic acts and authorized conversion of documents, would have and which could only be revealed in practice. The article deals with problems that have been dealt with in connection with representation under the Code of Administrative Procedure and the Tax Code especially by case law and the literature. Specifically, these are cases of a party to proceedings having several data boxes, of provision of power of attorney through a data box, of consequences of use of a data box of another, and of responsibility of a party for the selection of their representative. Finally, a decision of the Disciplinary Committee of the Czech Bar Association is quoted, which infers that the use of data boxes in relation to public authorities is understood as a duty of lawyers.

Ivo Keisler: On judicial protection against other intervention by public authority

The article deals with the issue of subject-matter jurisdiction in the case of judicial review of other intervention of public authority in connection with obiter dictum contained in the resolution of the Constitutional Court of 2 December 2015, file No. I. ÚS 2355/15. First, the author deals with the issue of review of other intervention in the light of the existing case law of the Supreme Administrative Court and the Constitutional Court. Furthermore, the article carries out a critical analysis of the opinion stated on the margin of the Constitutional Court 2 December 2015 resolution, both in terms of its contents and the form it is presented. Finally, the author deals with the

practical implications of a possible case-law deviation in the meaning of the presented criticised opinion of the Constitutional Court.

Šárka Gondeková: Bindingness of the petition for the court in cases of cancellation and settlement of divided co-ownership

The content of the present article is the author's thoughts on the current decision-making practice of courts in relation to cancellation and settlement of divided co-ownership. In the author's view, the decision-making practice is influenced mainly by the linguistic interpretation of provisions which are usually used in the court's decision-making on cancellation and settlement of divided co-ownership without taking into account and respecting the purpose of these provisions (both substantive and procedural nature). In consequence, in the author's view, the will of the plaintiff is suppressed although this is not required by the interest in protecting the property rights of the defendant, which the author considers desirable. The author shows on examples how courts should, in her view, proceed in deciding on cancellation and settlement of divided co-ownership, and attempts to substantiate her claims with arguments looked for in the context of other provisions which are applied or should be, in the author's view, applied by courts in these matters.

Kateřina Ronovská: Choice of the form of family property management: what matters?

The new private law brings a number of new possibilities for the management of (family) property. Property may be managed based on a (mandate-like) contract by an authorized natural or legal person (e.g. a bank or another trustworthy manager), it may be detached to a business corporation or foundation (endowment fund or a charitable foundation established for this purpose) or an institution. A new possibility is to use a trust fund, the basis of which is the detached assets (or, where applicable, assets and liabilities), entrusted to the management of a trustee. Moreover, a discussion on the topic of property management using functionalities of life insurance is starting in our legislative environment. In addition to national instruments, one may also use, in a particular situation, some of the comparable foreign instruments for property management. One cannot say generally which is of the above-mentioned instruments is most suitable in a particular case. This will always depend on the assessment of the particular situation, especially the purpose, property composition, personality of the owner and the overall family situation.

Daniela Kovářová: Appropriateness of legal regulation of family law

The article aims to respond to the fundamental question of the need for legal regulation of family relations. The author asks in the article whether there are other systems which would be more suited for their regulation, and what the consequences of inappropriate regulation are. Using examples from the debate on alimony advanced by the State or on the blurring of boundaries between „disputes“ and „non-disputes“, the author concludes that these consequences include tiredness of law, non-applicability, resignation, exaggeration, commentary hypertrophy, irony, ridiculing, disrespect and, ultimately, lawlessness.

Leading Article

Radim Miketa: Varied, and yet the same advocacy	3
---	---

Current News

Joint meetings of the CBA and SBA Boards Robert Némec	4
XXIV Carlsbad Legal Days Petr Bříza, Michal Vávra, Ondřej Trubač	6
Call upon Czech lawyers—join the “European Lawyers in Lesbos” project	11
The lawyer of the year 2016 announced	12
Legal practice and journal intermezzos between 1943 and 1956 Stanislav Balík	13
Currently in law Hana Rýdlová	16

Legal Theory and Practice**Articles**

The relationship between appellate reviews and constitutional complaints yesterday, today and tomorrow Vojtěch Šimíček	17
The case of Erdogan and the limits of acceptable criticism of public persons Jiří Herczeg	24
Representation in administrative proceedings, and data boxes Pavel Mates	32
On judicial protection against other intervention by public authority Ivo Keisler	36
Bindingness of the petition for the court in cases of cancellation and settlement of divided co-ownership Šárka Gondeková	39
Choice of the form of family property management: what matters? Kateřina Ronovská	44
Appropriateness of legal regulation of family law Daniela Kovářová	49

Judicial Decisions

Admissibility of appellate review; exhaustion of procedural remedies	51
On the question of commencement of prescriptive period under § 134(1) of Act No. 40/1964 Sb., the civil code	53
On the court's obligation to advise on the possibility of filing a cassation complaint	55
ECHR Judicial Decisions	57

Professional Literature

Petr Lavický et al.: A practical commentary on the Code of Civil Procedure and other civil process laws (Alena Winterová)	60
Josef Šilhán: Legal consequences of breach of contract in the new Civil Code (Jan Petrov)	61
Václav Hora: The system of enforcement of law. Non-contentious judicial proceedings (Jiří Spáčil)	62
Pavel Herman, Vlastimil Fidler et al.: Commentary on the Public Procurement Law (Jindřich Vítek)	63
Petr Ritter: The fault of Judge Brenner (Ivana Cihlářová)	65
Bulletin of the Slovak Bar Association brings	65

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

We were. And are we going to be? Also on vigorous colonels, tough generals and Putin	67
--	----

Czech Legal Profession

From the practice of the CBA committee for professional assistance and protection of the interests of lawyers Petr Toman	68
Disciplinary Practice Jan Syka	69
From the meeting of the CBA Board and a joint meeting of the CBA and SBA	71
Course and results of bar exams, bar exams for foreign-educated lawyers and aptitude tests held in the 1st half of 2016	72
CBA Elbe Cup 2016 Michal Vejlupek	73
5th year of the “Czech and Slovak Lawyers' Doubles Tennis Cup” tournament Jaroslav Brož	73
CBA football representation at the 18th World Football Cup for Lawyers Jan Najman	74

Europe

New “topic of the day” (and tomorrow)—future of legal services Antonín Mokrý, Eva Indruchová	76
Czech lawyers at the European Court of Human Rights in Strasbourg Lenka Vojřívová	81

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	83
Invitation to the FASHION LAW CONFERENCE 2016	84
Invitation to a seminar on insolvency law	85
Invitation to the Czech-German-Slovak lawyer forum in Pilsen	85
Invitation to seminars and lectures of the Union of Czech Lawyers in the 2nd half of 2016	86
Invitation to the “2016 New Private Law” conference in Brno	87
Invitation to the 5th year of the “2016 New Private Law” conference in Prague	87
EELA 2016 in Prague—looking back at the annual conference of European lawyers specialising in labour law Nataša Randlová	88
Invitation to the 2016 Codexis Golf Tour	90
Invitation to a national lawyer's tournament in tennis	90
Invitation to the “2016 North Bohemia Cup”	91
Invitation to the 19th year of the Czech legal profession golf tournament	91
Invitation to the CBA beach volleyball tournament in České Budějovice	92
Invitation to the 19th Sports games of the Czech legal profession	93

Finally

Current thoughts on the healthcare system Petr Hajn	94
Drawing by Lubomír Lichý	95
Did you know that... Stanislav Balík	95

Inhaltsverzeichnis	96
--------------------------	----

Zusammenfassung	97
-----------------------	----

Summary	98
---------------	----

Table of Contents	99
-------------------------	----

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

- aktivní přístup k řešení problémů
- vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu
- dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování
- pečlivost a samostatnost
- odpovídající odborné znalosti
- schopnost organizace a týmové spolupráce
- znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

- zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu
- perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu
- možnost publikační činnosti
- příjemné pracovní prostředí
- motivující finanční ohodnocení

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

MSB Legal, v.o.s., advokátní kancelář

Bucharova 1314/8, 158 00 Praha 13, tel.: +420 251 566 005, fax: +420 251 566 006, e-mail: praha@msblegal.cz, www.msblegal.cz

Mountfield

FIREMNÍ PRÁVNÍK/ADVOKÁT PRO ČR A SOUČASNĚ SR

Náplň práce:

- kompletní agenda podnikového právníka pro ČR a SR (obě jurisdikce), znalost práva ČR a SR nutná
- pracovní právo, spotřebitelské právo, správní právo: ČOI/SOI
- rešerše, smlouvy, spory,

Požadujeme:

- VŠ vzdělání
- praxe v oblasti soukromého práva min. 3 roky
- nutný písemný projev ve slovenštině
- řídičský průkaz sk. B

Nabízíme:

- zajímavou, samostatnou, různorodou a odpovědnou práci
- velmi dobré finanční ohodnocení

Kontakt: kariera@mountfield.cz

DRV LEGAL
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
LAW OFFICE

Renomovaná advokátní kancelář **DRV Legal, s.r.o.** hledá za účelem rozšíření svého týmu v Brně nové kolegy, a to konkrétně pro pozice:

ADVOKÁT a dále ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT

s **PRAXÍ min. 1 rok**, specializující se primárně na právo obchodních korporací, obchodní právo, M&A.

Požadujeme:

- pečlivost, aktivní přístup k řešení případů,
- odborné znalosti a zkušenosti,
- jazykovou vybavenost (pokročilá znalost AJ podmínkou, NJ výhodou),
- organizační schopnosti,
- časovou flexibilitu a loajalitu.

Nabízíme:

- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu v Brně,
- perspektivu dlouhodobé spolupráce,
- motivující finanční ohodnocení v závislosti na pracovních výsledcích.

V případě zájmu adresujte prosím strukturovaný životopis v českém a anglickém jazyce na emailovou adresu: job@drvlegal.cz

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

	<p>Kandidát by měl splňovat následující požadavky:</p> <ul style="list-style-type: none">■ velmi dobrá znalost platného práva■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení■ výborná znalost anglického jazyka■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou			
	<p>Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com</p>			
	<p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2015 PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ a současně PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2015 v kategoriích:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Fúze a akvizice■ Řešení sporů a arbitráže			
	<p>CHAMBERS EUROPE 2016 – nejvyšší hodnocení v kategoriích:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Corporate/M&A■ Dispute Resolution■ Projects & Energy■ Competition/Antitrust			

Pomáhejme společně.

WEIL, GOTSHAL – nadační fond
www.weil-nadacni-fond.cz

NOVINKA C. H. BECK

Jemelka/Pondělíčková/Bohadlo

Správní řád Komentář, 5. vydání

- Komentář poskytuje podrobný výklad jednotlivých ustanovení správního řádu, tedy obecného předpisu pro vedení správních řízení, uzavírání veřejnoprávních smluv, přijímání opatření obecné povahy nebo provádění dalších úkonů ve veřejné správě.
- Zohledňovány jsou v něm nejen nové zkušenosti s praktickým vedením správních řízení, ale například též nejnovější soudní judikatura, zejména Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu, ale v řadě případů i soudů krajských.
- Zohledňuje i další poznatky právní vědy a poukazuje na některé nově vydané publikace.

*2016, vázaná, 852 stran
cena 1 490 Kč, obj. číslo EKZ175*

Objednávejte na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha 1, tel.: 273 139 219, e-mail: beck@beck.cz